Ion B

A m

Ion Bucheru

A meritat?

Roman

EDITURA SEMNE
2015

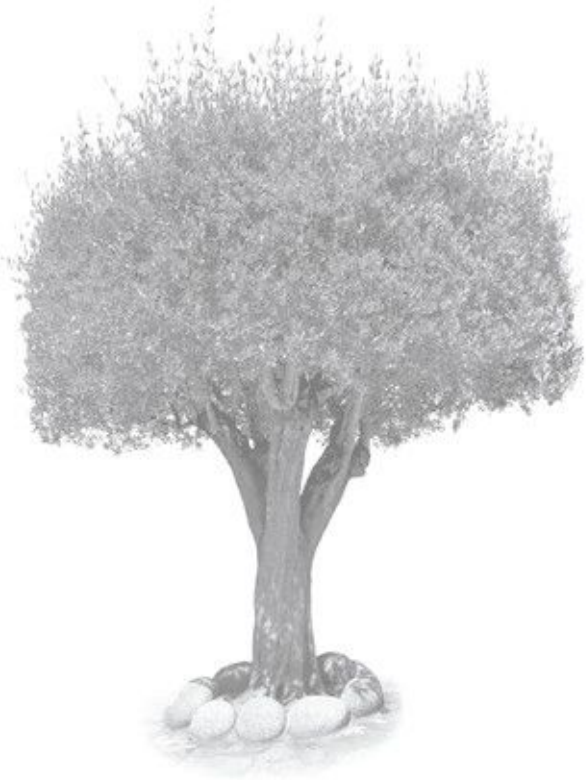

ION BUCHERU
născut în 1934
la Tâncăbeşti-Ilfov
A absolvit liceul „Mihai Viteazul” şi apoi Facultatea de Filosofie
şi Ziaristică a Universității din Bucureşti.
Ziarist, om de televiziune (realizator de emisiuni şi conducător de posturi şi redacții TV), producător de film (46 de lung-metraje artistice, ca director al Casei de Filme Unu), romancier, dramaturg şi scenarist, a condus publicații centrale, a predat cursuri de televiziune în învățământul

superior, a publicat 15 volume de teatru, proză şi eseistică, i-au fost puse în scenă piese în teatre, la teatrul TV şi teatrul radiofonic.
S-au făcut filme (ficțiune şi documentare) după scenariile sale.
Este membru al Uniunii Cineaştilor din România.

Pentru Ancuța

CAPITOLUL I

RECHIZITORIUL

Vocea nu era deloc a unui medic grijuliu cu sănătatea pacientului său.

— Petre, tu auzi ce-ți spun?

Întrebarea părea totuşi justificată. Cel căruia îi fusese adresată părea că doarme, deşi era greu de crezut că tensiunea discuției neîncheiate încă i-ar fi permis o clipă de linişte, de relaxare, necum să aţipească. Tonul imperativ, aproape răstit al doctorului îl făcu să deschidă ochii şi să confirme, cu un gest mut: da, aude.

— Dar de înțeles, înțelegi?

Aceeaşi aplecare repetată a capului vroia să spună: da, înțelege.

— După antecedente... mă cam îndoiesc, reluă doctorul cu aceeaşi încrâncenare ciudată, greu de explicat într-o rezervă de spital şi mai ales într-o discuție cu un cardiac trecut printr-o operație pe cord deschis. Poate doar Mioara să izbutească să-ți bage-n cap...

Femeia aşezată pe scaun, lângă patul bolnavului, interveni cu voce stinsă:

— Sorine, te rog!...

Doctorul i se adresă ceva mai potolit. Nu cu ea avea el ce-avea:

— Iartă-mă, Mioaro, dar vreau să fie bine. Vreau să trăiască! Pentru tine vreau să trăiască. E singura lui şansă, şi oricât de urât sună vorbele mele, poate şi tonul, trebuie să i-o spun aşa, clar şi răspicat. Petre, să fie limpede: repetarea episodului din care ai scăpat mă va lăsa pe mine fără pacient, însă asta nu-i bai, că am destui, dar pe tine... fără viaţă; înţelegi? Acum te-am scos din ghearele morţii printr-un miracol în care nici eu nu mai credeam. Al treilea infarct, a doua intervenţie pe cord deschis... e o minune! N-o tot repet ca să-mi subliniez meritele, ci ca să pricepi cum trebuie să-ţi petreci restul vieţii. Gata cu nebuniile! Pune cruce morilor de vânt, că... dacă nu, ţi-o pun ele ţie! Dacă nu pentru tine, măcar pentru Mioara.

— Sorine, te rog, nu acum... se auzi murmurul şi mai stins al femeii.

— Ai dreptate; nu e nici momentul şi nici locul pentru procesul pe care nici eu, nici tu şi nici Petre nu ne-am învrednicit să-l facem, dar care trebuie făcut, odată şi-odată, pentru liniştea noastră. Dar ca medic şi ca om, sunt obligat să-i spun soţului tău măcar atât: că îţi este dator să trăiască, să nu te lase singură acum, în pragul bătrâneţii...

— Bătrâneţe? Poate tu, se auzi, în sfârşit, vocea pacientului.

— Bravo, Petre, ai înviat! – i-o tăie doctorul. Ştiam că de gură eşti bun, să vedem şi restul... Dacă ai luat-o de lângă mine, aproape smulgând-o de la ofiţerul stării civile, unde o aşteptam să spună da, şi dacă n-ai reuşit să-i oferi o viaţă aşa cum merita cu-asupra de măsură Mioara, măcar acum, în ultima treime a vieţii, n-o lăsa singură. Aveţi un băiat, ştiu, dar băieţii se însoară, se duc la casa lor, îşi trăiesc viaţa lor, iar mamele văduve... înţelegi, Petre?

— Sorine, te-am rugat... încercă din nou femeia să-l oprească.

— Gata, am terminat. O vorbă, una singură, şi... trecem la lucruri practice. Dar nu pot să nu-i spun lui Petre, poate-l conving, cine ştie? că băiatul vostru a făcut clasele primare şi liceul în şase şcoli diferite, din şase oraşe diferite, prin care spiritul justiţiaro-don quijottesc al marelui ziarist de investigaţie Simaciu şi-a târât familia, de parcă tu, Mioara, şi băiatul tău n-aţi fi avut dreptul la o viaţă normală, într-un loc al vostru, unde să prindeţi rădăcini, nu ca ţiganii nomazi cu cortu-n spinare, azi aici, mâine-n Focşani... Asta meritai tu? Numai atât? Asta merita băiatul tău?

Femeia asista neputincioasă la martelarea morală a soţului său, care primea fiecare frază ca pe un pumn în plex. Era limpede: ranchiuna veche de peste trei decenii şi-acum înţelegea-fără leac a omului Sorin Aldea eclipsa, aproape anulând, buna intenţie şi competenţa medicului Aldea, care nu-şi putea reprima pornirea de a împleti prescripţiile, indicaţiile şi sfaturile corecte şi necesare cu săgeţi otrăvite, înfipte fără milă în trupul rivalului victorios cândva, dar acum-prăbuşit, înghesuit în corzi, cu un genunchi la podea. Dacă s-ar fi aflat în colţul unui ring de box, Mioara ar fi aruncat prosopul, dar aici, pe terenul lui Sorin...

Tăcerea inertă a lui Simaciu o umilea. Ştia prin ce a trecut şi prin ce trece acum, înţelegea cât trebuie să-l doară chinul moral, infinit mai greu de suportat decât suferinţa fizică pe care, iată, o biruise, dar atâta tăcere, atâta răbdare, atâta resemnare la Petruţ al ei care, la prima încercare timidă de a spune ceva, se lăsase pus la punct ca un şcolar prins cu tema nefăcută...

Parcă simţind telepatic gândul Mioarei, vocea bolnavului se făcu auzită, la început ca o şoaptă, apoi crescând cu fiecare cuvânt.

— Sorine... Te rog din inimă... din inima asta cârpită de tine... Opreşte rechizitoriul şi treci la ceea ce are de spus, concret, medicul pacientului său la externare. Dacă trebuie să mă adresez protocolar, ca de la pacient la medicul salvator, bine; o fac. Domnule doctor Aldea, dacă tot spuneți că viața mea atârnă de un firicel de ață şi trebuie să evit înfruntările, confruntările şi stresul de orice fel, ce-ar fi să încep noul stil de viață chiar din clipa asta? Puneți punct, vă rog, răutăților, mai ales că sacul de box lovit din toate pozițiile nu are pumni să lovească şi el. Dacă nu puteți fi cavaler, fiți măcar medic! Şi dacă doreați neapărat să mă omorâți, puteați s-o faceți liniştit acolo, la masa de operație. Nicio comisie din lume nu v-ar fi găsit vinovat de malpraxis, de vreme ce supraviețuirea mea a fost un miracol, aşa cum spuneți. Îmi faceți, rogu-vă, hatârul de a opri rechizitoriul în procesul ăsta vechi, vechi de tot, care-vă citez-nu se poate judeca acum şi aici?

După ultima frază rostită cu greutate, vocea s-a stins. Efortul fusese prea mare pentru bolnavul care, de-o lună, nu legase mai mult de 7-8 cuvinte obligatorii pentru comunicarea strict utilitară cu medicul, asistenții şi restul personalului de îngrijire din spital. Ochii, larg deschişi tot timpul „ieşirii la bătaie" cu Aldea, redeveniră abia mijiți. Corpul i se sprijini mai adânc între cele trei perne care-l susțineau, semn că el atâta a avut de spus; gata.

Instaurată de izbucnirea bolnavului, o tăcere grea, apăsătoare se lăsă în cameră. Cei trei ocupanți ai rezervei, deşi aflați în poziții atât de diferite, trăiau momentul la intensitate maximă. Parcă s-ar fi înțeles între ei să mediteze, fiecare în felul său, la spusele omului scăpat din ghearele morții.

Doctorul Sorin Aldea, şeful secției de chirurgie cardiacă a celui mai mare spital bucureştean, era ceea ce se cheamă

un bărbat falnic. Înalt, bine legat, cu o talie de invidiat şi pentru un sportiv de performanţă, nu trăda prin nimic cei peste 55 de ani (mai exact: 58) împliniţi. Avea braţe vânjoase, ghicite sub mânecile halatului scrobit, de un alb imaculat; palme puternice, terminate prin degete lungi, abile, de pianist. O foarte uşoară cifoză, datorată probabil anilor petrecuţi la masa de operaţii, aplecat asupra miilor de trupuri cărora le-a prelungit viaţa, trăda preocuparea de a-şi masca acest infim defect, pentru că – dintr-o cochetărie masculină surprinzătoare la un exemplar uman atât de reuşit – din când în când îşi aducea aminte că nici acest uşor început de gârbovire nu trebuia să se vadă, şi atunci îşi îndrepta spinarea, înălţa capul, bomba pieptul şi trăgea umerii cu un gest devenit reflex.

Ceea ce făcea însă din Sorin Aldea un bărbat cu totul special, imposibil de uitat după ce l-ai văzut odată, era capul. O gură cu buze subţiri, de om sever; o frunte înaltă, puţin bombată; doi ochi ciudaţi, de un verde rece, ca şi cum dinăuntru ar fi ţâşnit o lumină crudă de neon; şi mai ales părul... Un ireal nimb de cârlionţi complet albi îi acoperea scalpul ca o aureolă, într-un contrast şocant cu sprâncenele stufoase, complet negre, te făcea să crezi că omul din faţa ta poartă perucă, una pudrată, de epocă. Nici vorbă însă de aşa ceva; podoaba capilară, nerăvită de vârstă, începuse să-i albească din primul an de rezidenţiat şi-i atrăsese o poreclă care-l scotea din sărite ori de câte ori o auzea. Colegii îi spuneau Zeus, cu conotaţii-probabil-nu numai fizionomice, ci şi caracteriale.

Mai era ceva ciudat la Aldea. Indiferent cu cine vorbea şi ce avea de spus, doctorul nu-şi privea în ochi interlocutorul. Îi prindea în cătarea privirii fie fruntea, fie barba, fie una din urechi fie-pur şi simplu-se uita prin el ca prin sticlă; ocolea ochii. Singurul coleg care s-a încumetat odată să-l facă atent asupra acestui amănunt s-a ales cu un scandal în

toată regula; discutând cu Aldea, Marcel Păruş, viitor anestezist şi colaborator apropiat ani îndelungaţi, i-a strigat în glumă:

— Alo, domnu' sunt aici; unde te uiţi?

Scandalul declanşat atunci de gluma nevinovată a lui Păruş a făcut deliciul bârfelor din an, dar n-a reuşit să schimbe obiceiul doctorului Aldea, cu atât mai greu de înţeles cu cât el era ultimul om care să ezite a spune cuiva, verde-n faţă, un diagnostic, o apreciere, un pronostic de care atârna viaţa sau moartea, uneori cu o francheţe pe care codul nescris al medicinei nu o recomandă pentru orice situaţie.

Acesta era Aldea.

Petre Simaciu ilustra exact tipul opus. Nu-i puteai judeca statura, aşa cum se afla, întins în pat, acoperit cu pătura trasă până sub bărbie, dar nu era greu de ghicit că omul nu arăta nici falnic, nici puternic şi viguros, nici suplu ca doctorul. Iar faţa...

Descrierea figurii lui Simaciu punea în dificultate orice portretist, pentru că niciodată nu arăta la fel. Un chip cu geometrie variabilă, în funcţie de ce gândea, ce simţea, ce spunea „proprietarul" său într-o clipă anume. Bărbat frumos? Chipeş? Nu, nici vorbă, dar... mobilitatea uimitoare a feţei îţi oferea, acum, un ins fermecător, iar peste câteva secunde un cu totul alt om, închis, crispat, mohorât, lăsând la vedere asimetrii şi imperfecţiuni ascunse miraculos până mai adineauri prin expresie; numai prin expresie.

Pe Mioara o speriase şi o umilise tocmai împietrirea chipului atât de bine cunoscut, devenit o mască inexpresivă. Asta nu era faţa bărbatului care, în chiar primele clipe de conştienţă după operaţia cumplită, la reanimare, deschisese ochii încărcaţi cu privirea aceea şăgalnică ce anunţa întotdeauna o vorbă de duh, găsise puterea pentru un

zâmbet larg, ca-n vremurile bune, şi-i şoptise: „iar mi-a dat târcoale, dar nu i-a mers nici de data asta; iar am păcălit-o!”, după care, sleit, se cufundase într-un somn mai adânc decât anestezia.

Ciudatul, schimbătorul, imprevizibilul, argintul viu Petre Simaciu părea construit anume pentru a demonstra relativitatea absolută a termenilor „frumos” şi „urât” aplicaţi bărbaţilor. Dacă-i comparăm cu întruchiparea frumuseţii perfecte numită Rudolf Valentino, un Belmondo-cu nasul său cam turtit şi borcănat, cu buzele sale groase-sau un Bogart, urâţelul superb din cea mai frumoasă poveste de dragoste filmată vreodată, „Casablanca”, ambii-şi alţii ca ei-sunt, sau par nişte urâţi. Dar oare sunt urâţi? Atunci de ce-i adoră sute de milioane de oameni? De ce oftează după ei zeci de milioane de femei? De ce se îndrăgostise Mioara de omul acesta cu faţa suptă căruia barba, nerasă de multe zile, nu reuşea să-i ascundă paloarea trecătoare, desigur, dar nici imperfecţiunea trăsăturilor? Un răspuns posibil au oferit ochii lui Simaciu, acum aproape închişi, dar adineauri, la răbufnirea de orgoliu ce stăvilise rechizitoriul lui Aldea, ochii aceştia, scăpaţi de sub oblonul pleoapelor redeveniseră sclipitori, aruncând scântei fierbinţi, dominând verdele rece, de neon sau de ecran fluorescent al doctorului-procuror...

Între cei doi bărbaţi, încleştaţi absurd într-o luptă atât de inegală, Mioara Simaciu de-abia mai îndrăznea să respire. Ar fi dat orice să nu se afle acolo. Simţea, ştia că ea nu este făcută pentru lupte. Firea ei blândă, bună, generoasă, caldă, respingea până şi ideea de înfruntare, deşi viaţa o obligase să se lupte din greu, dar altfel, pe un alt front, cu alţi adversari şi cu alte arme, inspirându-se, probabil, din vremurile îndepărtate ale matriarhatului, când femeia-mamă şi soţie-se înhăma la greu, ducea în spate aproape totul şi făcea posibilă viaţa.

Fața îi exprima perfect şi firea, şi crezul de viață. De aceeaşi vârstă cu cei doi bărbați, Mioara păstra încă toate însemnele unei frumuseți care, la tinerețe, trebuie să fi pus pe jar multe inimi. În ciuda anilor, era încă frumoasă. Ovalul perfect al feței, tenul catifelat, trăsăturile regulate, silueta pentru care putea fi invidiată de multe femei mult mai tinere şi mai preocupate de kilograme şi cântar, distincția, aerul de echilibru, de calm şi bunătate ce se degaja din toată ființa, făceau din Mioara Simaciu tipul de femeie alături de care orice bărbat ar fi dorit să-şi trăiască viața.

Şi totuşi... ceva nu se lega. Un ochi atent ar fi desluşit în modestia vestimentară, în absența oricăror însemne de cochetărie feminină,-de la pudră, ruj şi rimel, la oja de unghii sau pieptănătură-o prematură şi greu explicabilă abdicare de la cultivarea propriei frumuseți. Nu era greu să înțelegi că doctorița Mioara Simaciu nu pierde vremea pe la coafeză, manichiuristă, cosmeticiană sau croitoreasă; că viața a obligat-o să-şi îndrepte atenția şi preocupările spre cu totul alte ținte. Nimic neglijent, nimic strident sau lipsit de gust, Doamne fereşte, în ținuta Mioarei, dar când natura a fost atât de generoasă cu o femeie, nu-ți puteai explica de ce norocoasa doamnă nu face nimic, dar absolut nimic pentru „a arăta bine", mai bine, adăogând plus-valoare zestrei native cu ajutorul industriei moderne a frumuseții.

Şi dacă acelaşi ochi indiscret-iscoditor ar fi căutat cu de-amănuntul vreo podoabă cât de minusculă, cât de discretă, şi n-ar fi găsit decât verigheta; şi dacă acelaşi ochi i-ar fi scrutat mai atent privirea, descoperind în ea multă oboseală şi chiar o undă de resemnare, chiar de renunțare (la ce?), ar fi conchis, logic şi-desigur-trist: ceva nu era în ordine cu viața Mioarei Simaciu.

* *

Izbucnirea de orgoliu a bolnavului plutea încă în rezerva de spital, tensionând atmosfera şi prelungind tăcerea apăsătoare... până când sentimentul responsabilității de care doctorul Aldea nu ducea lipsă, se dovedi mai puternic decât resentimentele îndelung dospite. Bărbatul lovit, cândva, atât de adânc în ceea ce considera el că a fost iubirea vieții sale, şi chiar fusese, făcu loc chirurgului eminent, obligat de jurământul lui Hipocrat şi de propria conştiință să considere viața pacientului său mai presus de orgolii şi ranchiune. Rupse tăcerea, adresându-se soților Simaciu ca şi cum nimic „nemedical" nu s-ar fi întâmplat acolo, ca şi cum niciun cuvânt rostit de-o parte şi de alta, dar mai ales de el, n-ar fi fost spus.

— Aşadar... începând de azi, trebuie să trăieşti într-o lume ideală, fără înfruntări, confruntări, contraziceri, dispute, enervări, supărări, tensiune sau stres, fără efort fizic, dar cu mişcare, totuşi... Linişte, pace— dacă nu chiar armonie, înțelegi? Îmi vei spune că o asemenea lume nu există, doar trăim pe pământ, printre păcătoşi, nu în rai, din care ne-a alungat curiozitatea excesivă a strămoaşei noastre Eva; şi nu în orice țară de pe glob, ci în România, locşor aflat la antipodul „raiului pe pământ". Dar dacă o asemenea lume nu există, tu, Petre, trebuie să ți-o creezi. Nici în fundul mării nu se poate respira, că apa îți invadează plămânii şi te omoară, dar scafandrul se izolează, pricepi? se izolează etanş, prin costumul său de protecție. Costumul este viața lui.

Vei trăi bine-mersi, ani mulți, ca un om normal, atâta vreme cât vei reuşi să construieşti în jurul tău o asemenea lume. Ai un noroc imens: Mioara. Este medic, şi încă unul foarte bun, are un suflet cum nu sunt multe pe lumea asta imperfectă, ai un băiat acum pe picioarele lui, nu ai pentru cine să te mai zbați. Toate prescripțiile concrete-medicamentație, doze,regim alimentar, regim de mişcare

etc.-se află în foaia de externare. Peste două luni, la control, dar până atunci mai ținem legătura...

— Dan ne aşteaptă jos, cu maşina. Să-l chem? întrebă Mioara, bucuroasă că măcar despărțirea va fi „pe pace".

— Dacă vrei... Dar Petre nu va călători spre casă cu maşina voastră. Pentru mai multă siguranță, plecați din spital cu o Salvare, „din partea casei", ca la marile restaurante. E pregătită.

— Nu e nevoie! protestă Simaciu.

— Păi ce vorbirăm noi, Petre? Cum ai deschis gura, cum ai contrazis! Lasă-i pe medici să-şi facă meseria, să hotărască ce trebuie şi ce nu. Apropo, de când cu operația, v-am cunoscut mai bine băiatul, dar ce zic eu „băiat"; e bărbat în toată firea. O splendoare de bărbat! Vă felicit.

Un gând trecu prin capul doctorului, aducându-i un zâmbet pe buze: să-l spună? Să nu-l spună? Îşi promisese sieşi să termine cu răutățile, dar ispita era prea mare ca să-şi poată ține gura şi promisiunile:

— Dacă mă gândesc bine, un tânăr care trebuia să fie băiatul meu nu putea arăta altfel decât mine.

Mioara ar fi sărit de pe scaun, gata să spună sau chiar să facă ceva profund străin de firea ei blândă şi paşnică, dacă altceva n-ar fi pironit-o locului; ceva ce nu fusese observat nici de Simaciu, cu ochii lui aproape închişi, nici de Aldea, aflat cu spatele spre uşă. În cadrul uşii ce se deschisese larg, fără nici cel mai mic zgomot, Dan Simaciu sta încremenit, cu mâna pe clanță.

CAPITOLUL II

O EXPLICAŢIE ÎNTRE BĂRBAŢI

Ceva mai puternic decât impulsul de a se preface că n-a auzit vorbele lui Aldea l-a oprit pe Dan Simaciu să plece spre casă odată cu părinții. Simțea că trebuie să afle adevărul, oricare ar fi el. După ce l-a ajutat pe şoferul Salvării şi pe infirmierul însoțitor să-l instaleze pe Simaciu în scaunul cu rotile (doctorul insistase: nu culcat, nu pe targă, ci pe scaun) şi să-l ancoreze solid, după ce-o asigurase pe Mioara că nu întârzie, poate chiar îi prinde din urmă, pe Dealul negru, sau poate chiar mai aproape, Dan i-a cerut doctorului Aldea favoarea unei discuții, dacă se poate chiar atunci, fără să precizeze ce anume vrea să discute, şi a obținut-o imediat. Acum se afla în cabinetul de la etajul II, chirurgie cardiacă, instalat într-un fotoliu comod, de-abia stăpânindu-şi emoția şi nerăbdarea, ascultând rugămintea-poruncă a şefului către secretara care tocmai puse cafelele pe măsuță.

— Irina, ia aminte: nu sunt aici pentru nimeni. Pentru absolut nimeni, înțelegi? Nu mă deranjezi, nu mă dai la telefon nici dacă a picat guvernul. Clar?

Femeia, obişnuită cu ordinele şefului, îl linişti cu un gest şi „eliberă ringul”, fără să bănuiască imensul procent de adevăr conținut în formularea dintre ghilimele. Da, acolo, unul dintre cei doi bărbați aflați față-n față (celălalt nu ştia încă!) tocmai se pregătea pentru o luptă la capătul căreia trebuia să afle adevărul, oricât de mult l-ar costa şi oricât de greu îl va smulge.

Uşor mirat de crisparea citită pe fața vizitatorului şi fără să bănuiască nici durata, nici conținutul întrevederii solicitate, dar presupunând că totul se datorează îngrijorării fiului provocată de sănătatea tatălui său, Aldea încercă să destindă atmosfera.

— Poate n-ar fi trebuit să spun chestia cu guvernul. Eşti om al legii, din câte ştiu. Procuror. Sper că n-ai venit în exercițiul funcțiunii...

Deşi pornite din cea mai bună intenție, spusele şi tonul trecură pe lângă interlocutor fără să-l clintească din starea de spirit cu care intrase în cabinet. Categoric, procurorul Dan Simaciu n-ar fi fost bun de actor; nu se putea preface, nu putea juca alt rol decât cel al propriei sale trăiri şi porniri dintr-o clipă anume. Când rosti primele cuvinte, vocea îi sună dogit, gâtuită de emoția greu stăpânită.

— Fiți liniştit, domnule Aldea. Întrebarea pe care vreau să v-o adresez este una strict personală. Intim personală.

Şi mai convins că a ghicit cauza crispării vizitatorului, Aldea încercă să-i vină în ajutor.

— Nu trebuie să te mai frământi. Acum, Petre este OK. Ştiu exact ce era acolo, în pieptul lui, ce trebuia făcut, ce am reuşit să fac şi cum vor evolua lucrurile dacă respectă întocmai ce i-am spus...

— Nu despre tata este vorba, domnule Aldea, ci despre mine. Sau... într-un fel... tot despre tata. Vă întreb direct şi vreau un răspuns tranşant, ca între bărbați: sunteți cumva tatăl meu?

Doctorul îl privi năucit, neînțelegând, de fapt refuzând să înțeleagă ce vrea să spună tânărul.

— Ştiu că, înainte de a se mărita, mama v-a fost prietenă. Prietenă apropiată. Logodnică, trebuia să vă căsătoriți, dar... n-a fost să fie. Asta întreb, şi vă rog, vă implor să-mi răspundeți cinstit, ca un om de onoare, cum ştiu să sunteți: eu sunt cumva, rodul acelei legături?

La tăcerea prelungită a doctorului, încă zăpăcit de întrebare, tânărul continuă:

— Să nu vă mire demersul şi insistenţa. Am auzit cu urechile mele ce aţi spus în rezervă, când tocmai deschideam uşa fără să ştiu cine este înăuntru şi ce se petrece acolo. Coroborându-vă spusele cu ce ceea mai ştiam-recunosc: destul de puţin şi de vag, mama şi tata au fost foarte zgârciţi cu amănuntele despre tinereţea lor-am înţeles că există şi o asemenea posibilitate, care ar explica multe...

Dezmeticit din uluială, Aldea se ridică din fotoliu, se învârti câţiva paşi prin cabinetul spaţios pentru a se calma, apoi se apropie de vizitator, vorbindu-i rar şi apăsat.

— Măi băiatule, iertată să-mi fie dezbrăcarea de haina protocolară... Măi băiatule, dacă n-ai fi copilul Mioarei, singura fiinţă din lume pe care o divinizez şi căreia i-aş ierta orice, cum am şi făcut-o, ei bine... cât eşti de voinic, de om în toată firea, de procuror şi de musafir în biroul meu, te-aş pocni cu atâta sete, că ai ajunge direct în rezerva eliberată de Petre, şi nu pe picioarele tale, ci dus de brancardieri! Şi la fel aş proceda cu oricine ar îndrăzni să gândească, măcar, despre Mioara o asemenea mizerie. Cum, adică? Maică-ta, însărcinată cu mine, să trebuiască să caute la repezeală un bărbat „manta de vreme rea", care să-i ofere pruncului din pântecele ei identitate onorabilă, tată legitim, când eu o imploram să nu plece de lângă mine, să ne căsătorim, să nu mă părăsească pentru o himeră? Ce bucurie mai mare aş fi putut trăi decât să aflu că voi fi tată, că Mioara aduce pe lume copilul meu? Aş fi dat oricât, aş fi făcut orice ca să pot auzi asta din gura Mioarei.

N-am avut un asemenea noroc. Dar... cum de ţi-a trecut prin cap aşa ceva? Cum ai putut afirma...

— N-am afirmat, domnule Aldea; am întrebat, corectă tânărul, parcă tot mai liniştit pe măsură ce furia şi indignarea doctorului creşteau vertiginos.

— E tot una! Un astfel de gând despre Mioara nu se rosteşte nici cu semnul întrebării! Aşa îți cunoşti mama? Asta crezi tu despre ea?

În contrast cu torentul de acuze şi vorbe grele, Simaciu—junior îşi privea acum interlocutorul dezlănțuit cu o seninătate nesperată la intrarea în cabinet. Deci... alarmă falsă. Un asemenea val de mânie, ca să fie jucat atât de convingător, ar fi avut nevoie de un actor genial, ceeace, cu toate meritele lui, Aldea nu era.

Când se mai potoli, doctorul realiză că se luptă de unul singur. Dan asculta calm, cu o detaşare inexplicabilă.

— N-ai nimic de zis? Nu-ți pasă? Nu te atinge tot ce-auzi? Nu te afectează deloc, deloc? Ciudată dragoste filială!

— Vă asigur, domnule doctor, că îmi iubesc mama mai mult decât credeți. Vă miră că nu mă revolt, că nu mă agit? Păi... n-am niciun motiv. Dimpotrivă. Răspunsul dumneavoastră m-a liniştit. Pe deplin. Ştiu de la ea şi chiar de la tata-oricât de tare v-ar mira afirmația-că sunteți un om de onoare, aşa că... de ce nu v-aş crede? Cât despre bănuiala nedreaptă, iată..., dacă trebuie, cer scuze, dar ei, nu dumneavoastră. Am greşit, recunosc, dar... trăind printre tot felul de oameni în scurta mea carieră de om al legii am văzut atâtea, am înțeles atâtea despre viața asta mai complicată şi mai imprevizibilă decât şi-o imaginează scriitorii şi scenariştii încât, ipotetic, strict ipotetic vorbind (pentru că aici nu cazul), a concepe un copil cu cineva şi a te mărita apoi cu altcineva nu este întotdeauna o mizerie, o culpă morală, o blestemăție, cum spuneți. Sunt procuror, dar nu m-aş grăbi să arunc piatra, chiar dacă ar fi vorba de o străină, nu de mama.

Doctorul îşi privi lung vizitatorul şi, după câțiva paşi mari, cu care măsură camera, se aşează pe fotoliu, ceva mai liniştit.

— Te rog, Dane, domnule... sau cum să-ți spun: domnule Simaciu-junior? Domnule procuror? Tinere? Sau, simplu, Dane?

— Ați nimerit formula corectă. Simplu: Dane. Dacă tot sunt băiatul pe care vi l-ați dorit, se poate „măi, Dane".

— Mulțumesc, rosti doctorul cu un tremur în voce care i-ar fi uimit pe colaboratorii apropiați ai acestui Zeus ce-şi transformase porecla din studenție într-un veritabil postament profesionalo-ierarhic nu numai respectat cu sfințenie, ci şi temut.

— Eu vă mulțumesc şi vă rămân dator. Nu vă mai reții, ştiu cât contează minutele pentru dumneavoastră...

— Ba te rog să mai stai! Poate ți-ar prinde bine să ştii mai multe despre ce şi cum a fost.

— N-am îndrăznit să vă rog...

— Ba îndrăzneşte. Soarbe-ți cafeaua, că s-a răcit de tot; am s-o beau şi eu, apoi vei auzi de la mine ceea ce ar fi trebuit demult să ți se spună. Sau ştii?

— Nu, domnule Aldea. În casa noastră nu prea sunt secrete, dar... nu ştiu cum se face, din ce cauză, subiectul acesta a fost tabu. E drept, nici eu n-am insistat, influențat, probabil de sfiala, de reținerea părinților mei pe care, mărturisesc, n-am înțeles-o. Poate acum...

După ce-şi sorbi cafeaua, Aldea se instală mai bine în fotoliu, parcă pregătindu-se de un drum lung.

— În regulă. Vezi? N-am mai folosit formula OK, care-mi scapă uneori, deşi o detest. Încep, dar te previn că vei auzi şi lucruri care nu-ți vor face plăcere. Te mai avertizez că vorbele mele s-ar putea să-ți sune a pledoarie pro domo. Nu neg că, până la un punct, chiar asta vor fi; unghiul de abordare a ceeace s-a întâmplat acum mai bine de trei decenii nu poate fi, în cazul meu, decât subiectiv. Sunt om,

parte implicată, nu judecător obiectiv care judecă „la rece”, dar... jur pe conştiinţa mea, ca la tribunalul atât de familiar dumitale, că nu voi strecura niciun neadevăr, nu voi deforma niciun fapt ca să „ţină cu mine”, nu voi ascunde nimic din ce s-a petrecut atunci. Eşti pregătit?

Dan înclină capul, confirmând. Dorea, aştepta adevărul. Un adevăr pe care îl căutase mulţi ani (Aldea nu ştia, şi tânărul nu intenţiona să-i spună), bătând multe drumuri, scormonind prin arhive de redacţii, discutând cu sumedenie de oameni, întrebând şi ascultând, încă din vremea când nu bănuia că a investiga îi va deveni profesie.

— Vei auzi, Dane, o variantă a celei mai vechi poveşti din lume, mereu aceeaşi, dar niciodată la fel. În rezumatul rezumatului, ea sună, de obicei, „un băiat iubea o fată”. O ştii, nu-i aşa? Poate că ai şi trăit-o. Ei bine, în cazul nostru, al celor trei tineri pe care viaţa i-a cuprins în acel vârtej, formularea este uşor modificată: doi băieţi iubeau o fată. Diferenţă aparent minoră, dar cu ce consecinţe!...

La început a fost un singur băiat: eu. Ca să înţelegi tot ce va urma, trebuie să zăbovesc la acel eu de-atunci, din anii studenţiei. N-am să mă laud, deşi spusele mele pot fi interpretate şi aşa, dar... jur din nou că nici nu mint, nici nu exagerez. Sau poate ar trebui să mai omit câte ceva, să fiu mai modest, ca să-ţi fac impresie bună?

La gestul tânărului (sens: spuneţi ce şi cum credeţi, cum vreţi, dar numai spuneţi!), Aldea continuă:

— De fapt, pentru ce mi-aş ascunde meritele, atâtea câte au fost? Nu e ruşine să fii valoare. Dacă accepţi o paranteză încă înainte de a intra în miezul faptelor, eu cred că modestia trebuie recomandată şi chiar impusă mediocrilor care se pretind valori. Ăia... da; să-şi vadă lungul nasului, „ciocu’ mic şi-n banca lor”, într-un limbaj neacademic, dar perfect adecvat situaţiei. Valorile, dragul meu, trebuie să

pretindă şi să obțină. E dreptul lor, ba mai mult: e datoria lor, spre binele societății. Dacă nu ei, cine? Mediocrii? Proştii? Nonvalorile? Păi unde ajungem cu ei în frunte? Teoria elitelor nu e o aiureală, crede-mă, dacă prin elite înțelegem nu îmbogățiții peste noapte, nici degenerații cu blazon nobiliar sau tovarăşii cu dosarul de cadre perfect şi cu origine sănătoasă, ci competențe, capacități, talente de excepție. Închei paranteza şi revin... Mai vrei o cafeluță?

La gestul de negare al tânărului, doctorul spuse:

— Eu aş mai bea una, apoi apăsă soneria.

Uşa cabinetului se deschise prompt, secretara preluă comanda („două; îl conving eu pe domnul Simaciu că nu face rău la inimă dacă e oferită din inimă, doar inima e specialitatea mea”...)

Cafelele sosiră aproape imediat, probabil că ibricul era deja pe reşoul din anticameră când se lansase comanda.

În clipele de răgaz, iscate de protocolul cafelelor, Dan Simaciu avu timp să reflecteze la cele auzite până atunci, chiar dacă nu pe acestea le aştepta. Fiecare cuvânt explica succesul unei cariere strălucite, imposibilă, desigur, fără valoare, fără muncă istovitoare, fără consumul uriaş de concentrare şi pricepere solicitat de miraculoasa chirurgie cardiacă, dar... dar... blindată, iată, cu filozofia pragmatică a reuşitei în viață. Tânărul, aflat la începutul carierei, nu putea să nu compare, într-o străfulgerare de gând, drumul unei valori-promisiune atât de bine cunoscut lui, şi parcursul fără greş al valorii împlinite, devenită certitudine, ilustrat de omul aflat în fața lui.

Oare doar filozofia de viață să fi făcut diferența imensă ca de la plus la minus?

— Aşadar, revin la studentul Sorin Aldea, din anul IV, IMF Bucureşti, coleg de an şi de grupă cu Mioara Stoichiță,

amănunt esențial în povestea vieții mele, a noastră, a celor trei.

Fără exagerare, eram vedeta absolută, un fel de... apropo, îți place fotbalul? Mie da, chiar foarte mult. Te-am întrebat ca să știu dacă funcționează comparația: un fel de Maradona, Pele, Messi sau Ronaldo din toate cele patru promoții ale celor patru ani consecutivi, impus nu numai de note și calificative. În acel an care m-a consacrat, instalându-mă în vârf, pentru prima dată un student aflat încă departe de absolvire și de rezidențiat a fost invitat special la sesiunea științifică a cadrelor didactice, cu o comunicare de senzație, comentată elogios și intrată în atenția unui institut de cercetări care colabora strâns cu industria farmaceutică și de producție a materialelor necesare actului chirurgical. Sună neverosimil, dar s-a petrecut întocmai, nu intru în amănunte, nu ele contează.

Îți spun toate astea ca să înțelegi cine eram și cum se prefigura viitorul meu profesional. Mă aflam în situația-rară pe vremea aceea-în care nu eu trebuia să „trag tare" pentru a-mi găsi un loc de muncă interesant în sistemul medical, ci multe dintre componentele sistemului trăgeau de mine, îmi „făceau curte" ca să mă obțină la repartizare. Tot ce spun acum se poate verifica. Oricare dintre asistenții și colegii mei de-atunci, câți mai sunt în viață, pot confirma spusele. Am păstrat ca pe un trofeu programul tipărit al acelei sesiuni științifice, prima dintr-o serie lungă de participări, în țară și „afară". Am păstrat și contractul cu Institutul, Brevetul de invenție, tot...

Sunt un orgolios? Un lăudăros? Nu știu; spune dumneata. Marele Iuliu Hațieganu, profesorul de la Cluj, obișnuia să se adreseze studenților de la anul III în sus, deci trecuți prin sita deasă, necruțătoare a examenului de anatomie și fiziologie din primii doi ani, cu apelativul „domnule coleg".

Mentalitate şi ţinută de ardelean... Dar aici, pe malul Dâmboviţei, patria Miticilor şi a mişţocărelii (scuză-mi limbajul), mie, studentul din anul IV, profesorii îmi vorbeau aproape ca unui coleg. Înţelegi cam cine eram? Cum mă priveau colegii? Ce drum mi se deschidea în faţă?

Ei bine, acest băiat (recunosc: îmbătat de succesul timpuriu) s-a îndrăgostit de colega sa, Mioara Stoichiţă, mama ta. Nici eu nu i-am fost indiferent. Într-o ierarhie neoficială, dar verificabilă prin note şi calificative, ea era a treia din an, după mine şi după un alt coleg de-al nostru, pierdut pe drum, din păcate; mort de cancer la nici 25 de ani. Eu şi Mioara, o frumuseţe de fată, eram „binomul perfect". O doreau toţi băieţii din facultate. Vreo doi asistenţi îi dădeau târcoale atât de asiduu, încât o duduiţă slabă de înger, în locul ei, ar fi fost măritată şi rostuită încă din primii trei ani de studii. Ea şi-a văzut de carte, venise la şcoală să se facă doctor, nu nevastă. A descurajat toate încercările, a refuzat toate tentaţiile, deşi-dumneata n-ai cum să ştii, eşti prea tânăr-pe-atunci se trăia greu, nu era suficient să fii bun ca să „prinzi" un spital ca lumea, iar statutul de soţie a unui ins cu situaţie nu era de lepădat.

Scuză-mă, te plictisesc, cumva? M-am întins prea mult?

Dacă vrei, scurtez...

— Nu, domnule Aldea, dimpotrivă. Un destin de excepţie. Şi... cum să mă plictisesc tocmai când aţi ajuns la punctul care mă interesează în cel mai înalt grad?

— Da, înţeleg. Frumuseţea era că soarta aranjase lucrurile parcă după vrerea noastră: Mioara avea un talent ieşit din comun pentru cercetare, era, cum se spune, un „cap cu idei", cu intuiţie; dacă şi-ar fi urmat vocaţia, ar fi ajuns departe. Îţi spun ceva ce nu ştie nimeni: ideea comunicării care mi-a deschis poarta spre lumea bună a breslei şi mi-a adus brevetul de invenţie a fost ideea ei. Eu am preluat-o,

am muncit-o vreo 7 luni prin vreo trei spitale, dar de la gândul ei am pornit. Iar eu eram tenace, „trăgeam”, excelam în tot ce ținea de practica actului chirurgical, mă ajuta forța fizică, rezistența, răbdarea, ochiul, mâna... Ne completam extraordinar. Eram două jumătăți ale unui cuplu menit să dea „lovitura”.

— Dar v-ați iubit, domnule Aldea? Altceva decât profesia... v-a legat?

— Doamneee!-exclamă doctorul. Cum poți întreba așa ceva? Ne-am iubit cum numai în anii studenției poți iubi! Eu, cel puțin...

— De fapt asta vream să întreb, reveni Dan. Mama v-a iubit?

Doctorul rămase pe gânduri câteva clipe, apoi se hotărî:

— Atunci eram absolut convins că da. Şi acum mai cred. Poate... poate... eu am iubit-o mai mult, după cum s-a văzut din tot ce a urmat. Îți spun mai mult: în anul V am locuit împreună aproape patru luni, într-o cămăruță micuță, înghesuită, dar... raiul după care oftez şi voi ofta mereu. Au fost cele mai frumoase 120 de zile din viața mea. Credeam că şi Mioara simțea la fel, deşi... nici acum nu pot să mă împac cu gândul că n-a fost așa. La vârsta aceea, oamenii nu ştiu nici să mintă, nici să se prefacă atât de bine, atâta timp; mai ales cineva ca Mioara.

— Şi ce s-a întâmplat? Ce v-a despărțit?

— Nu ştiu. Ba... ştiu. Mai exact, ştiu cum a început. Mioara a vrut un copil. Eu m-am opus. Mi se părea o prostie să-şi blocheze drumul, sau chiar să-l întârzie, spre cariera strălucită care o aştepta. Mai aveam un an de şcoală, rezidențiatul, probe grele, decisive. Eram săraci, pe ajutorul părinților nu puteam conta nici eu, nici ea. O sarcină, apoi un copil ar fi scos-o din circuitul performanței profesionale cel puțin doi, trei ani. Mi se părea un sacrificiu enorm şi

inutil. De ce atunci? Eram tineri, sănătoşi, copiii puteau veni, slavă Domnului, când ne-am fi văzut la casa noastră, la locul nostru, înfipţi bine în profesie. Aşa gândeam eu.

N-am să-mi iert niciodată greşeala asta. Un copil, atunci, ne-ar fi unit.

— Credeţi?

— Sunt convins. Dacă ar fi fost băiat... uite că devin sentimentalo-lacrimogen!-i-aş fi pus tot numele tău. Ce frumos ar fi sunat! Dan Aldea!

Pentru prima dată în cursul discuţiei care se prelungea, vocea tânărului deveni aspră, rece, aşa cum nu şi-ar fi dorit-o.

— Dar eu sunt aici şi mă cheamă Dan Simaciu, scuzaţi precizarea.

— Ştiu, ştiu prea bine, oftă doctorul, dumneata să mă ierţi pe mine. Oricum, a fost primul diferend major în relaţia noastră. Primul semn că există lucruri importante pe care le gândim diferit. Apoi... apoi a apărut el.

— Tata? întrebă tânărul, ştiind de fapt răspunsul.

— Da. Petre Simaciu. Era student, ca şi noi, tot în anul V, dar la Ziaristică. Exista pe atunci o asemenea facultate la Universitate; după ce a absolvit el, facultatea s-a desfiinţat, apoi a apărut în structura şcolii politice „Ştefan Gheorghiu", semn că, în România, ziaristica e treabă politică, n-are de-a face cu cartea, cu învăţătura.

Petre nu era prea chipeş, dar-recunosc-avea un farmec seducător. Înnebunea lumea, mai ales fetele. Ne întâlneam într-un grup de cinci-şase prieteni „permanenţi", căruia i se adăogau „flotanţii". Mergeam-atât cât ne permitea timpul-pe la reuniuni, pe la „ceaiuri" fără ceai, dar cu bere sau vodcă, invitaţi de câte un coleg mai pricopsit, cu casă mai mare şi părinţi îngăduitori, unde mai şi dansam; la câte un

spectacol, la concerte... Întotdeauna şi peste tot, Petre strălucea. Emitea, nesecat, jerbe de artificii verbale, ziceri sclipitoare; încânta, fermeca, amuza. Toţi băieţii îl invidiau.

— Şi dumneavoastră?

— De ce să mint? Da, şi eu. Nu pentru că mi-aş fi simţit periclitată relaţia cu Mioara, deşi... un soi de vagă nelinişte parcă-parcă îmi dădea târcoale, ci pentru că nu-mi dădeam seama cum reuşeşte, cum face să ia minţile tuturor; cu ce. Cu vorbe? Numai cu vorbe? Vezi... venit de la spital sau din sala de disecţie, nu puteam accepta ideea asta: unul care n-a făcut încă nimic, nu are la activ niciun fapt concret care să-l recomande, să-l legitimeze, să spună „ăsta sunt eu", vine şi „ia caimacul" numai cu vorbe.

Îmi aduc aminte că, odată, Petre ne-a invitat-pe mine şi pe Mioara-la teatru. Avea trei bilete la „Omul care aduce ploaia". După reprezentaţie a venit în cămăruţa noastră unde, deşi gazdă, „am atacat". Poate cunoşti piesa, a fost şi film. E vorba acolo despre un vântură-lume, puţin visător, puţin impostor, puţin şarlatan, dar bun de gură, care colindă orăşelele şi cătunele din Texas bântuite de secetă, promiţând oamenilor că le aduce ploaia, că stă în puterea lui să le salveze recoltele. Vorbea seducător pribeagul şi-i zăpăcea pe toţi. Poposit la o familie de gospodari, le-a luat banii (aconto pentru ploaia ce urma să vină) şi le-a sedus fata, o domnişoară bătrână căreia nu i se mai vorbise niciodată atât de frumos. Faptul că, din întâmplare, tocmai în acea noapte a venit ploaia izbăvitoare, nu mai contează.

Ei bine, ocazia mi s-a părut providenţială. M-am hazardat să-l provoc pe Simaciu la o discuţie, de fapt la o dispută despre „vânzătorii de iluzii" care vin, perorează superb, cuceresc cu vorbe şi pleacă, lăsând pustiu în urma lor.

— Aţi rezumat incomplet şi – cumva – inexact piesa, domnule Aldea, interveni tânărul. Am văzut-o şi eu. Finalul

este foarte important: a doua zi, când vraja nopții de dragoste s-a destrămat odată cu întunericul, fata localnicilor a refuzat oferta pribeagului de a fugi cu el în lume. A ales certitudinea unui cămin, stabilitatea alături de şeriful orăşelului, care o curta asiduu, dar fără succes până atunci. Parcă aşa era, dacă îmi aduc bine-aminte...

— Exact aşa! exclamă doctorul, te felicit pentru memorie. Eu am încercat să speculez finalul ăsta în favoarea mea, identificându-mă cu certitudinea, cu valorile lumii reale, aşa cum spuneai. Dar... parcă o văd pe Mioara, vorbind transfigurată, în stilul musafirului nostru din acea seară: ea nu este fată bătrână, iar Petre nu vinde iluzii, nu este nici farsor, nici şarlatan, nici aventurier, ci pledează, pur şi simplu, pentru căldură sufletească, pentru o viață trăită cu imaginție, cu fantezie, cu refuzul anchilozei, a încremenirii în cultul valorilor materiale. Da, aşa a fost... Am trăit o noapte extraordinară. Ne-am „luptat" până spre ziuă, într-un duel în care am dat tot ce credeam că e mai bun în mine. Şi... Aici, Aldea s-a oprit.

— Şi? întrebă tânărul care, din nou, aproape că ştia răspunsul.

— Şi am pierdut. N-a existat arbitru, nu s-a ținut scorul, ca la meciuri, dar ştiam că am pierdut. De fapt, a fost de față un arbitru, devenit-la un moment dat-jucător, alături de Petre: Mioara.

Am mai ieşit de câteva ori, tot în trei. Logodnica mea-mi-am dat seama târziu-parcă forța, căuta prezența alături de ea a celor doi bărbați între care pendula. Parcă vroia să ne compare, să ne cântărească, să ne măsoare.

L-a ales pe tatăl tău. Cu mintea? Cu inima? Cu amândouă? Nu ştiu. După câteva săptămâni mi-a spus că se mută la cămin. Mi-a fost frică de o explicație tranşantă, cu cărțile pe masă-cum se spune; altă greşeală

fundamentală, cu atât mai gravă cu cât eu nu sunt un laş. Am contat pe raţiune, pe echilibrul ei, pe prevalenţa a tot ce-i putea oferi o viaţă şi o profesie ca medic şi mai ales ca cercetător în domeniul medicinei alături de mine, mai ales că scurta, dar atât de intensa noastră convieţuire nu o dezamăgise în niciun fel; înţelegi la ce mă refer. M-am înşelat din nou şi am pierdut. Definitiv.

După un moment prelung de tăcere, Simaciu-junior îndrăzni o întrebare:

— Credeţi că nimic altceva n-a contribuit la hotărârea mamei?

— Altceva... ce? Nu, nu cred. Ba da, iartă-mă; omisiunea nu este intenţionată, pur şi simplu am uitat. Vezi? Vârsta nu mă iartă nici pe mine... Da, s-a mai petrecut ceva care, poate, a contribuit la decizia Mioarei.

Exact în perioada în care Petre intrase adânc în existenţa noastră, strălucind prin vorbe, numai prin vorbe, întâmplarea a făcut ca el să fie repartizat la un stagiu de practică în redacţia ziarului de tineret. După vreo trei săptămâni, a apărut în acel ziar, sub semnătura lui, un articol bombă, dar ce spun eu articol? era ditamai ancheta, pe o pagină şi jumătate de ziar, o dezvăluire senzaţională, uimitoare pentru vremurile acelea, care demasca o gravă ilegalitate comisă de un important director de uzină şi activist de partid...

— Cunosc bine ancheta, păstrez acasă acel număr de ziar.

— Da? Atunci înţelegi vâlva, deşi nu cred că pe deplin, dacă n-ai trăit atunci, în lumea guvernată de acele reguli, cu presa cenuşie, care molfăia cu gingiile fără dinţi lozinci stupide, şabloane şi prefabricate verbale, cu tabu-ul declarat şi impus pentru tot ce comitea şefimea de partid şi de stat; şi comitea destule, de tot felul.

Evenimentul a explodat, pur şi simplu, în cercul nostru de prieteni, dar nu numai. Din acea clipă, Simaciu n-a mai fost doar un „vrăjitor al vorbelor”. Ca să folosesc o comparație din lumea condeiului, din tinerelul care bate pe la uşile editurilor cu manuscrisul la subțioară şi nu convinge niciuna, oricât de atrăgător şi-ar pleda cauza, Petre s-a transformat peste noapte în „scriitor cu operă” şi autorul unui gest de mare curaj, neobişnuit în epocă. Cei din grupul nostru, şi nu numai ei, aveau de ce să-l considere un vârf, un lider informal, cum spun sociologii.

Atunci am ştiut că nu mai am nicio şansă. Nu mai eram nici Pele, nici Maradona, nici Messi. Pălisem; vedeta devenise studentul la ziaristică Petre Simaciu, autorul anchetei, pătruns în lumea noastră, a mediciniştilor, parcă anume pentru a o întâlni pe Mioara. După vreo trei luni, s-au căsătorit. Am aflat la câteva zile după eveniment.

Din nou-tăcere. Grea, prelungă, apăsătoare.

— Şi ce a urmat, domnule Aldea?

— Îmi este greu să spun ce a urmat, pentru că, vezi, intrăm în zona aprecierilor fatalmente subiective şi a faptelor greu de crezut şi de înțeles. Mergem mai departe? Îți asumi riscul?

— Evident. Chiar v-aş fi recunoscător.

— Bine, dar te previn: multe dintre spusele mele n-or să-ți sune plăcut.

— Sunt pregătit. Vă ascult.

— Îmi place; eşti un om curajos. Deci... m-ai întrebat ce a urmat. Îți răspund: pentru mine-pustiul, pentru Mioara-calvarul.

Deşi îşi propusese să tacă, să asculte, să nu corecteze, să nu contrazică, tânărul nu se putu abține:

— În ce-o priveşte pe mama, lăsaţi-mă pe mine să apreciez dacă a fost calvar sau nu. Îndrăznesc să cred că n-a fost.

— Vezi? de asta mă temeam, răspunse doctorul. Hai să ne înţelegem: nu ne contrazicem, nu ne înfruntăm, nu ne certăm. Ar fi absurd. Eu îţi promit să aleg cu mai multă grijă cuvintele, dumneata promite-mi că nu le vei primi cu suspiciune. De acord?

Gestul de confirmare al tânărului îl făcu să reia povestirea, încercând să îndulcească diagnosticul.

— Poate că n-a fost calvar, deşi în concepţia, în viziunea mea, ştiind mai bine decât oricine de ce este capabilă Mioara ca medic şi mai ales ca cercetător în domeniul medicinei, iar pe de altă parte ştiind la fel de bine câte locuri de muncă şi ce fel de locuri de muncă a trebuit să schimbe, să se mute din spital în spital şi să se înfunde aproape doi ani într-un dispensar rural unde de-abia se descoperise lumina electrică, şi asta-doar ca să-l urmeze pe Petre, cu serviciul lui cumplit de instabil, să-i fie aproape, ei bine, uite, reformulez: în loc de calvar, spun pribegie. Termenul e mai exact. Sper să îl acceptaţi. Dar mai bine să încep cu mine. Aici, pustiul se susţine perfect, nimeni şi nimic nu mă poate contrazice. Nu în plan profesional, desigur; minciuna ar fi prea gogonată.

Rămas singur, din furie, din disperare, din nevoia de a nu mă ţicni, m-am aruncat în meserie aşa cum plonjezi în apa unui bazin olimpic la extremitatea căruia trebuie să fii cronometrat cu un timp de record mondial. Am muncit ca un nebun. Aproape trei ani, mai că nu ieşeam din spital nici noaptea. Dormeam într-o cămăruţă de la mansardă, pe o canapea extensibilă scoasă la reformă, într-un aşternut oferit de spălătorese, învelindu-mă cu o pătură tot de la ele. Făceam gărzi în neştire şi pentru mine şi pentru colegi. Cred că aş fi fost îndreptăţit să cer jumătate de normă, dacă nu

una întreagă, ca paznic de noapte. Bântuiam ca o stafie pe coridoarele spitalului cu 2-3 cărți la subțioară şi cu dosarul de fişe purtat peste tot. „Furam meseria" radiologului, anatomo-patologului, anestezistului şi a altor specialişti, aproape dublându-le munca. Eram prezent peste tot, observând, luând pulsuri, tensiuni, febre, urmărind viteze de coagulare a sângelui, măsurând dimensiunile rănilor post-operatorii necicatrizate încă şi timpii de cicatrizare, citind foi de observație de la paturile bolnavilor, notând şi făcând fişe, comparând-de parcă mă apucasem să reinventez medicina. Ca să pot stăpâni inima şi circulația, simțeam nevoia să ştiu tot.

Am citit mai mult decât în toți anii de studenție la un loc. Nu mi-a scăpat niciun caz mai aparte de bolnav internat în spital fără să mă uit, să întreb, să consult şi eu, să-mi formez o părere, confruntând-o apoi cu diagnosticul final. Alesesem ramura-poate-cea mai grea a medicinei: cardiologia, şi din ea-partea cea mai riscantă, chirurgia cardiacă, depăşită sau egalată doar de intervențiile pe creier.

Profesorul, şeful secției-un profesionist desăvârşit şi un caracter cum n-am întâlnit multe-m-a înțeles, mi-a acceptat şi chiar mi-a sprijinit „bulemia" de cunoaştere care mă apucase. Pe la reuniunile ştiințifice unde era invitat, şi circula, slavă Domnului!, a dus cu el comunicările mele, pe care tot el m-a învățat cum să le concep şi să le structurez.. Nu împlinisem 35 de ani când numele meu era cunoscut în breaslă, aici şi afară...

— Dacă asta înțelegeți prin „pustiu", domnule Aldea...

Doctorul îşi privi vizitatorul cu mila îngăduitoare față de cineva care nu poate, nu are cum să înțeleagă ceva foarte complicat, greu de priceput.

— Nu ştiu cum ți-ai trăit dumneata tinerețea, dragul meu, dar eu, după un an şi jumătate de vis frumos, după cele

patru luni de convieţuire cu Mioara, când credeam amândoi că aşa ne va fi tot restul vieţii, unul lângă altul, ei bine,... anii ăştia de succese profesionale pentru care mulţi mă invidiau, n-au fost altceva decât pustiu. Sahara. Viaţă uscată, searbădă. M-am drogat cu muncă pe brânci ca să pot acoperi golul din suflet. Crezi că aşa trebuie trăită tinereţea?

La un moment dat, profesorul, grijuliu ca un părinte, a intrat la idei, crezând că sufăr de vreo infirmitate jenantă, din zona însemnelor şi atributelor bărbăţiei, care-mi interzice o viaţă normală. L-am liniştit. Lui, numai lui, m-am spovedit. Ştii ce mi-a spus? „ Ai grijă, băiete. Boala de inimă rea, de „inimă albastră"-cum spun cântecele de pahar-e mai păcătoasă decât suferinţele cârpite de noi cu bisturiul. Ai grijă; fă ceva, că te usuci!"

Ce să fi făcut? Ce puteam face, decât să aştept?

— Ce să aşteptaţi? întrebă tânărul, pentru prima oară descumpănit.

— Greşeala. Greşelile. Eram sigur că ele vor veni. Nu se putea să nu vină.

— Greşelile cui, domnule Aldea?

— Mi-e greu să-ţi spun, şi mă tem că dumitale îţi va fi mai greu să asculţi. Vezi... de-aici încolo nu mai este vorba doar de mine, ci şi de părinţii dumitale. În special de Petre.

Tânărul schiţă un gest pe care doctorul îl reprimă cu alt gest şi mai energic.

— Îţi înţeleg, îţi respect şi chiar îţi admir sentimentele filiale. De la băiatul Mioarei nici nu mă aşteptam la altceva, dar dacă vrei, chiar vrei să ştii cum a fost, trebuie să asculţi.

Nu m-am îndoit nicio clipă că Petre va claca. Pe terenul minat, plin de interdicţii al presei comuniste, un visător ce se crede justiţiar, dar de fapt este un naiv care îşi închipuie

că tot ce zboară se mănâncă şi ce spun lozincile e adevărat, nu are nicio şansă. Dacă ataci stâlpi ai sistemului, mai mari sau mai mici, devii duşmanul sistemului, inevitabil. Cum să nu se apere sistemul? Cum să te tolereze? Mai devreme sau mai târziu (de regulă mai devreme), eşti ejectat, cu talent cu tot; cu cât talentul te ajută să muşti mai tare, mai adânc, mai dureros, cu atât verdictul este mai dur şi mai rapid: afară!

Sunt sincer şi recunosc: nu soarta lui Petre mă frământa. Un înfrânt în dragoste nu prea suferă când cel ce l-a învins eşuează. Sună cinic, ştiu, dar sunt prea bătrân ca să mă prefac, iar dumneata-suficient de matur ca să nu înghiți o minciună. Drama era că Mioara îşi legase viața de a lui Petre. Eşecurile lui în serie, pentru că eşecuri au fost...

— Sunteți sigur? îl întrerupse tânărul cu un ton stăpânit, dar aspru totuşi. Ştiți cum s-au petrecut toate episoadele cărora tata le-a fost victimă?

— Vezi? De asta mă temeam, răspunse doctorul cu un zâmbet chinuit, mai mult grimasă. Dan Simaciu nu poate asculta senin adevăruri dure despre Petre Simaciu; e firesc, e omeneşte, e demn, înțeleg...

— Vă rog să continuați, domnule Aldea. Promit să nu mai scot niciun cuvânt.

— Mulțumesc, dragul meu. Ca să crezi în efortul de a fi cât mai obiectiv, împing sinceritatea mai departe, mărturisind ceva ce nu-mi face cinste. În primii 5-6 ani, eşecurile sau accidentele de parcurs ale lui Petre, prevăzute şi aşteptate, aproape că m-au bucurat. Speram că, în cele din urmă, Mioara va ajunge la capătul răbdării, te va lua de mână şi va veni la mine, spunându-mi: „hai s-o luăm de la capăt, Sorine; de data asta suntem suficient de înțelepți ca să reuşim!” M-ar fi făcut fericit. Jur că aş fi fost un soț şi un tată cum nu există altul.

Am aşteptat bucuria asta mai bine de şapte ani. N-a venit. Nu m-am căsătorit. Nu puteam concepe viaţa alături de altă femeie. Ca să mă înţelegi şi mai bine... ascultă; ascultă şi spune-mi ce crezi despre un om capabil de o asemenea... cum să-i spun...

În al optulea an de aşteptare zadarnică, am avut norocul unui stagiu de specializare la cea mai bună clinică de cardiologie din Viena. Am petrecut-de fapt am salahorit-acolo patru luni. La sfârşit, şeful clinicii mi-a propus să rămân. Şi nu „pe post de negru", nici vorbă; văzuseră ce pot. Mi-au arătat până şi apartamentul rezervat mie, mobilat, pregătit... N-am acceptat, pretextând căsătoria apropiată cu o colegă, tot medic; cum s-o părăsesc? Şeful m-a asigurat că nu e nicio problemă; există loc şi pentru ea. Cu scoaterea din ţară se va rezolva.

„Cum?" l-am întrebat, neîncrezător în promisiune. „Simplu, mi-a răspuns: doamna se declară evreică"... „Dar nu este, iar autorităţile pot afla foarte uşor că nu este", am replicat. „Ba nu pot, dacă doamna spune că este înfiată de o familie de români-români, pentru a o scăpa de persecuţia din motive de etnie". Noi, austriecii-a mai explicat el, plătim o sumă unei firme de avocatură din Israel, avocaţii o cumpără cu 10.000 de dolari-preţul încasat de statul român pe cap de evreu –, iar a doua zi după ce aterizează la Tel-Aviv, logodnica dumneavostră se urcă în avionul de Viena şi... treaba e rezolvată. Evident, toate costurile aferente sunt suportate de noi, austriecii. Ce ziceţi?"

„Dar ea are şi un copil, din prima căsătorie"... „Nu-i nimic, asta înseamnă că tranzacţia ne va costa 20.000 de dolari".

Tot n-am dat un răspuns pe loc. M-am întors acasă cu speranţa că măcar această şansă unică o va convinge pe Mioara să mă urmeze. Gazdele mă asiguraseră că „o mână de lucru chirurgical" ca a mea va fi primită cu braţele

deschise oricând, şi onorată cum se cuvine. Cât despre „ieşire”, aproape sigur autorităţile române nu vor refuza o invitaţie la o sesiune ştiinţifică, la o conferinţă, la un schimb de experienţă, se va găsi formula... Vă aşteptăm, Herr Aldea, mi-a spus şeful clinicii. La mulţumirile mele călduroase pentru generozitatea propunerii, vienezul-un fel de neamţ-mi-a răspuns cu francheţe maximă: „în ce vă priveşte, generozitatea noastră este una profund interesată şi bine calculată, aşa că... puteţi conta pe ea, în continuare”.

M-am întors la Bucureşti cu speranţa că, după cinci încercări eşuate, măcar acum voi avea câştig de cauză. Mioara nici n-a vrut să audă. Mi-a cerut să termin cu insistenţele inutile, calificându-le cu o sintagmă care m-a trezit la realitate: cerşetorie sentimentală. A fost cea mai cumplită jignire trăită de mine. Nici acum nu-mi vine să cred că, la auzul acelor cuvinte, nu s-a rupt ceva în mine. Într-adevăr, coborâsem sub orice nivel de demnitate, de mândrie bărbătească.

N-am mai întâlnit-o ani de zile, nici din întâmplare, dar aşa, de la distanţă, i-am urmărit peregrinările prin cele cinci spitale în care s-a tot mutat. La unul dintre ele, parcă al treilea, a intrat în urma intervenţiei mele, despre care Mioara nu a ştiut nimic, niciodată. Să nu-i spui, te implor! Auzisem de la un coleg că mama ta se chinuie la un dispensar, într-un sătuc uitat de Dumnezeu şi de autorităţi, pe-aproape de orăşelul în care Petre îşi câştiga pâinea trudind la corectura obscurei gazete locale. Mi-am pus în mişcare legăturile şi în trei săptămâni i s-a făcut loc la spitalul din acel orăşel; au chemat-o, au încadrat-o, dar după vreo trei-patru ani, un nou „accident de parcurs” al lui Petre a smuls-o şi de-acolo.

Asitam neputincios, de pe margine, la peregrinările şi suferinţele ei, uimit că urmează cu obstinaţie traseul în zig-

zag, mereu nesigur, parcurs de Petre din județ în județ, mutându-te şi pe dumneata din şcoală-n şcoală. Dar ce să-ți mai spun eu despre treaba asta? Cred că ştii mai bine decât mine, ai trăit-o...

Îmi aduc aminte că, odată, un asistent de-al meu care ştia că fusesem prieten-coleg cu doctorița Mioara Simaciu, mi-a pus în mână un fel de... să-i zicem ziar, format tabloid, cu opt păginuțe; o fițuică. Ziar de uzină, mi-a explicat asistentul, scos-adică scris de la cap la coadă, machetat, paginat, corectat şi ilustrat cu 3-4 poze, sistem foto-Cişmigiu, „la minut", de un singur om bun la toate: Petre Simaciu, fosta vedetă a cotidianului de tineret. Ştii cum se intitula foaia? „Strungul socialist". M-am cutremurat.

Tânărul schiță un gest; ar fi vrut să spună: „îl ştiu, păstrez acasă câteva numere şi pot oricând să-ți spun cum şi de ce a ajuns tata la...", dar promisiunea de a nu mai rosti niciun cuvânt îl făcu să tacă.

— Nu glumesc, Dane, jur că aşa scria pe manşeta-frontispiciu a aşa-zisului ziar. Unde eşti tu, Caragiale, să vezi în ce s-a transformat „Răcnetul Carpaților" nemurit de tine? Auzi: „Strungul socialist!" Mai lipsea continuarea „cel mai avansat strung din lume", ca să ne aflăm în universul lui Bulă şi al celebrului „Radio Erevan"!

Când m-am dezmeticit din surpriză, m-a apucat furia, dar şi o milă cumplită. Nu pentru Petre, că şi-o făcuse cu mâna lui...

Din nou, Simaciu-junior fu gata-gata să spună: „Credeți?", dar se abținu din nou, respectând promisiunea.

— ...ci pentru Mioara. Doamneee!... Pentru ce plecase de lângă mine, ca să-şi facă viața mai plină, mai bogată spiritual, şi peste ce dăduse! Cum să trăiască o femeie inteligentă, sensibilă, cultă ca ea, cu „Strungul socialist" în casă? Ce micro-univers, ce micro-climat intelectual îşi poate

crea o familie care trăieşte din „Strungul socialist”? Iartă-mi înverşunarea, încă odată te rog, dar de câte ori îmi amintesc poveştile astea vechi şi dureroase, mă apucă dracii.

Cum spuneam, ani de zile nu ne-am văzut, până când s-a declanşat boala lui Petre. A trecut din infarct în infarct, din internare în internare, apoi din operație în operație. Disperată, Mioara m-a căutat, mi-a spus... Ştiu că nu i-a fost uşor să facă gestul. Am luat hățurile sănătății şi vieții tatălui dumitale. Am făcut de fiecare dată ce trebuia şi cum trebuia şi... uite, trăieşte. Dacă respectă prescripțiile, are ani mulți de viață de-acum înainte. Poate să-şi crească liniştit nepoții pe care, probabil, îi vei pune în brațele Mioarei...

Vezi până unde îşi poate împinge soarta ironiile? Eu, Sorin Aldea, logodnicul părăsit, să mă specializez în chirurgie cardiacă parcă anume spre a-i prelungi viața bărbatului care mi-a răpit logodnica! Ce zici?

Despre mine... ce să-ți mai spun? Ştii cine sunt, ce am realizat, cu ce mă mândresc, iar acum, că m-am şi spovedit dumitale, ştii şi ce am regretat cumplit şi voi regreta toată viața.

Am încercat să umplu pustiul din existența mea de „om împlinit”, cum credea şi mai crede încă lumea; m-am căsătorit după opt ani de aşteptare. N-a mers. Am „schimbat” două neveste, acum sunt la a treia. În registrul de umor negru, sau cinic, s-ar putea spune că am schimbat soțiile cam cu frecvența cu care occidentalii înstăriți îşi schimbă maşina. Nu vreau să împing cinismul până unde-l ducea un celebru actor român care spunea că e păcat să te însori câtă vreme, pe piață, apar mereu modele noi. Dar... iartă-mi trivialitatea. Nu vreau să porcăiesc confesiunea asta. Ar fi păcat.

În rest... ce să-ți mai spun? Cariera, recunoaşterea, satisfacțiile profesionale, banii... m-ar bate Dumnezeu dacă

m-aş plânge; am parte de toate cu asupra de măsură. Ba, chiar, era să ajung şi ministru! La Sănătate, evident. Mi s-a propus, ei erau siguri că treaba e ca şi făcută, dar... păţaniile lui Petre şi ce-am mai învăţat şi eu despre viaţă, m-au ajutat să mă feresc de politică mai tare ca de foc. Am rezistat ofertei şi-recunosc-tentaţiei care mi-a dat târcoale, aşa că, la întâlnirea cu premierul, am găsit curajul şi puterea să-i spun: mulţumesc pentru onoarea de a vă fi gândit la mine, dar... nu; mă simt mai bine cu bisturiul în mână decât cu cătuşele la mâini, care, după câte văd, pot fi comandate politic unui procuror al justiţiei independente, iar procurorul execută ordinul fără să clipească, indiferent dacă încătuşatul a făptuit ceva sau nu.

Nu ştiu cum i-a picat impertinenţa mea, dacă răspunsul l-a înfuriat sau l-a amuzat, dar... am scăpat de belea.

* *

Părăsind cabinetul doctorului, Dan Simaciu îşi consultă cronometrul. Se făcuse târziu; Salvarea trecuse, probabil, de Piteşti, nu putea s-o mai ajungă, deci n-avea rost să se grăbească. Îşi va întâlni părinţii acasă.

Nu-i părea rău, dimpotrivă, se felicită în gând pentru ideea de a fi insistat să consume azi, acum, discuţia de mult aşteptată şi intens dorită cu doctorul Aldea. Pe drum avea timp să reflecteze la cele aflate, iar acasă, unul dintre dosarele la care tânărul procuror lucra încă din anul II de studii juridice îşi va acoperi spaţiile rămase albe.

Nici acel dosar şi nici celelalte cinci, strict personale, intim personale, nu vor ajunge vreodată pe masa vreunei instanţe. Ele aveau o singură destinaţie, fără legătură cu justiţia-ca instituţie: instanţa propriei conştiinţe, datoria de fiu al ziaristului Petre Simaciu, omul lovit, hăituit, pedepsit... pentru ce? Trebuia să afle.

CAPITOLUL III

ÎN DRUM SPRE CASĂ

Asistentul din dreapta şoferului privi atent prin gemuleţul ce despărţea cabina de interiorul Salvării. Totul părea în regulă, dar, pentru mai multă siguranţă, deschise geamul şi întrebă:

— Vă simţiţi bine, domnule Simaciu?

Din scaunul cu rotile ancorat zdravăn, pacientul îl linişti.

Nicio problemă.

— Dacă doriţi să ne oprim, să facem o escală, doamna să ciocănească în geam. Nu avem nicio grabă...

Vocea asistentului, dar şi atitudinea sa mai mult decât corect-regulamentară trădau faptul că mesajul şefului fusese perfect înţeles. La plecare, Aldea îi spusese răspicat, chiar dacă nu-l privise drept în ochi-după obiceiul vechi de care nu se putea dezbăra: „ai grijă, răspunzi cu capul”. Tot personalul clinicii ştia că, la doctorul Aldea, cuvintele astea nu sunt o figură de stil. Deci: circulau sub viteza legală, fără nicio depăşire, fără nici cel mai mic risc, atenţie la curbe, la serpentinele de pe Dealul negru, la căruţe, la starea pacientului, la tot.

Aşezată pe bancheta din stânga lui Petre, Mioara îi ţinea mâna între mâinile ei, parcă protejându-l, parcă încercând să păstreze fluidul de comunicare ameninţat de tăcerea prelungită a soţului ei.

— Petruţ... poate ar fi bine să ne oprim totuşi câteva minute, drumul te oboseşte. Ce zici? Sorin spunea că...

— Ştiu ce spunea Sorin, draga mea: odihnă, odihnă, şi când mă simt extenuat de atâta odihnă... iarăşi odihnă.

Fără efort, fără stres... Nu mai țin minte dacă mi-a permis să respir. Parcă da.

Era clar. În interiorul înghesuit, incomod al Salvării, încă plutea spiritul doctorului Aldea: corect? sever? prudent? salvator? providențial? arogant? malefic? În capul Mioarei, epitetele se amestecau, se învârteau într-un vârtej. Probabil că şi în mintea lui Petre se întâmplă la fel, gândea ea, şi avea dreptate. Va trebui să treacă timp, mult timp, să facă minuni de psihoterapie cu bărbatul ei pentru a-l scoate de sub apăsarea acestei ultime aventuri medicale, în cursul căreia Aldea îi salvase inima, dar îi rănise adânc sufletul, răscolind-mai ales în acea ultimă „şedință de indicații terapeutice post-operatorii", cum se numeşte în protocolul spitalicesc-întâmplări şi resentimente vechi, dar, iată, neacoperite de uitare.

De fapt, nu numai grija pentru starea soțului ei o frământa pe Mioara în acele clipe. Dan... de ce n-a venit cu ei? I-a spus că rămâne pentru o discuție cu Aldea. Ce mai era de discutat? Nu cumva a auzit? Şi dacă da, ce-o fi înțeles din ce-a auzit? Dacă, Doamne fereşte...? Asta mai lipsea! Pentru recuperarea lui Petre, fizică şi psihică, se încumeta să lupte, trebuia să lupte-ca soție şi ca medic, o mai făcuse, dar simțea că, pe două fronturi nu poate răzbi. Oare de ce trebuie să fie viața ei, viața lor, atât de complicată? Şi toate-tocmai acum, când limanul mult dorit, mult căutat, era atât de aproape, chiar îl aveau: o casă, una a lor, un loc de muncă stabil şi pentru ea şi pentru Petre- când se va putea întoarce la treabă.

În semiobscuritatea dubiței ce rula prudent spre destinație, fața bolnavului i se păru cam aprinsă. Din reflex profesional, Mioara îi cuprinse fruntea cu mâna. Gestul stârni replica menită să-i alunge grija, dar izbuti exact contrariul:

— N-am febră, fii liniştită. Nu mă externa Aldea dacă mai exista pericol de temperatură. Ar fi fost o prostie să-şi strice opera. O fi având el păcate, dar meserie... jos pălăria!

Aldea. Din nou Aldea. Mereu şi mereu Aldea. Cum să i-l scoată din cap? Cum să-l vindece de obsesia, de complexul, de otrava asta care ameninţa echilibrul sufletesc atât de fragil al omului de lângă ea?

Una dintre mâinile care ţineau mâna lui Simaciu simţi o uşoară apăsare.

— Spune, Petruţ... Vrei puţină apă? Sau... să ne oprim?

— Nu, mulţumesc, nu încă. Mă gândeam, de fapt mă întrebam dacă...

Tăcere lungă, apoi:

— ... dacă mă vei putea ierta vreodată.

— Pentru ce să te iert? întrebă femeia, în pragul unui atac de panică.

— Pentru... dar ai dreptate, asta nu se discută într-o cutie pe patru roţi.

— Spune, Petruţ, descarcă-ţi sufletul dacă te apasă ceva. Ai nevoie de linişte, dragule...

O nouă strângere a mâinii, ceva mai puternică.

— ...Pentru viaţa asta de rahat trăită cu mine. Pentru ce am reuşit, adică n-am reuşit să-ţi ofer faţă de ce ai fi meritat tu să fii dacă...

— Petruţ, fie-ţi milă şi de mine şi de tine; n-o lua de la capăt!

— Bine, tac. Dar... ştii? Eu am ochii fermecaţi, văd cu ei şi când îi ţin închişi. Te-am urmărit cum priveai pe gemuleţul dubei undeva, departe. Poate... către Viena? Te gândeai la Viena?

Speriată, Mioara încercă să taie cursul periculos al discuției ridicând tonul, aşa cum nu făcea niciodată.

— Ce Vienă, omule? care Vienă? Ce te-a apucat cu Viena?

— Of, Mioriţo, Maică Tereza a vieţii mele, murmură Simaciu. Viena, oraşul muzicii, oferit de Sorin şi refuzat de tine din devotament, din simţ al datoriei, din milă, din cine mai ştie ce sentiment creştinesc pentru nevolnicii omenirii...

Uimită, incapabilă să mai joace rolul pe care încerca să şi-l impună, femeia şopti de-abia auzit:

— Ştii? Ştii şi asta?

— Păi... de-aici tot necazul. Cine nu ştie, ferice de el: e liniştit şi senin. Dar eu ştiu atâtea, mai spuse cu un zâmbet chinuit, încercând să destindă oleacă atmosfera pe care vorbele lui o făcuseră apăsătoare. Uiți că sunt ziarist de investigație. Adică am fost...

— De unde ai aflat? Cumva... Sorin?

Simaciu neagă, scuturând capul aproape violent.

— Atunci cine?

— Un ziarist nu-şi dezvăluie sursele. Dar nu asta contează. Important este că ştiu, şi nu înțeleg de unde ai atâta putere şi răbdare. Oamenii nu prea rezistă la asemnea tentații, iar femeile... ce să mai vorbim, zice misoginul din mine. Iartă-mă, draga mea.

Ce să-i mai spună? Cum să-l mai ia? Cum să-i schimbe starea asta, ultimul lucru ce-i trebuia acum, când liniştea era mai importantă decât săculețul de medicamente cu care plecaseră din spital?

— Omule, Petruț prostuț ce eşti, dacă nu termini cu aiureala, să ştii că te... te ... te... internez la psihiatrie, să-ți scoată ăia frământările din cap. Nu glumesc, adăugă repede Mioara, văzând începutul de zâmbet ce-şi făcea loc pe fața chinuită a lui Simaciu.

— De acord. Dacă-mi găseşti o doctoriță tânără şi frumoasă, mă duc.

În sfârşit! Omul din scaunul cu rotile începea să semene cu Petruț al ei. Ca să prelungească descrâncenarea, intră în joc, întocmai ca pe vremuri:

— Mai frumoasă ca mine?

— Asta nu, că nu se poate. Femeie mai frumoasă ca tine nu există. Ai uitat catrenul publicitar de pe tortul de biscuiți cu care ne-am serbat nunta singuri-singurei? „În zadar colinzi pământul/ În zadar te chinuieşti/ Frumusețe ca Mioara/ Nicăierea nu găseşti.”

Of, Doamne, numai de l-ar ține! De-ar scăpa de gândurile care-l macină şi pe el, şi pe mine!

Prin peticul de geam decupat în peretele lateral al Salvării, peisajul dezolant de câmpie defila monoton, dar-oricum-Mioara nu-l mai înregistra. Ecranul memoriei, cu ofertă mult mai generoasă, îi capta întreaga atenție acum, când recidiva întru umor a soțului ei o mai liniştise parcă, iar evocarea acelui tort (un bulz inform preparat „la minut” din biscuiți, margarină, zahăr pudră şi cacao) declanşase flash-back-urile anilor de început.

N-a fost tort adevărat pentru că, de fapt, n-a fost nuntă. Amândoi erau prea grăbiți, prea săraci, prea înghesuiți de evenimentele din viața lor şi prea siguri că familia ei va primi cu ostilitate vestea unei căsătorii cu altcineva decât Sorin Aldea, partida ideală. N-a ştiut nimeni, nici măcar prietenii din grupul lor, cei mai mulți-foarte apropiați de Sorin, deci... La Ofițerul Stării Civile s-au prezentat singuri, îngrijorați, cumva, că s-ar putea să li se ceară doi martori, cum auziseră că prevede protocolul legal (informație falsă, din fericire), uimindu-l însă pe funcționarul care oficia căsătoria, obişnuit cu hărmălaia invitaților, cu buchetele de flori, cu pişcoturile şi şampania de după.

Nici la biserică n-au ajuns vreodată, acesta fiind singurul regret trăit de Mioara pentru ce s-a petrecut atunci. Şi-ar fi dorit rochia de mireasă, dar n-a avut-o. De-a lungul anilor, la necazurile care n-au ocolit-o, a resimțit absența binecuvântării creştineşti, în fața altarului, conferindu-i semnificația unei intrări „cu stângul" în viața de familie... Şi ea, şi Petre şi-ar fi dorit să fie altfel, dar... n-a fost.

Prima noapte a Mioarei Simaciu, fostă Stoichiță, s-a consumat în cămăruța de-adreptul stranie, improvizată la parterul unui bloc vechi, cu trei etaje, din strada Mântuleasa. Încă din anul III de facultate, Petre obținuse aprobarea locatarilor să închidă spațiul de sub scara lată, cum se făceau pe vremuri, cu un perete de placaj ceva mai gros, în care a decupat o uşă, apoi a tras un fir cu fasung şi bec, apoi, în spațiul astfel creat, a înghesuit un pat cam îngust, pentru o persoană şi jumătate, rămânând în prelungirea patului vreo 4 m^2.

Prezentându-i soției „apartamentul provizoriu", Simaciu i-a explicat cum numai el ştia să o facă: „Patul e îngust, dar asta ne convine, că stimulează; în el ne retragem de la muncă, ne iubim, apoi ne odihnim, apoi ne iubim din nou... iar aici, în peticul de la capătul patului, dăm petreceri. Asta... câteva săptămâni, până se termină finisajele la palatul pe care ți l-am pregătit..."

Povestea cu palatul nu era chiar o poveste; ea s-a înfăptuit aievea sub forma unei garsoniere, pe care minunatul Anghel Mârzan, redactorul-şef al ziarului de tineret în care Petre îşi lansase bomba publicistică, i-o promisese lui Simaciu şi chiar i-a obținut-o numai el ştie cum; băiatul nu era încă angajat, nu terminase nici şcoala, fusese raportat către „foruri" „în probe" şi... iată-l în casă nouă, venită „la pachet" cu cartea de muncă. Ambele-cadou de nuntă de la Anghel Mârzan.

Când a primit cheia şi a păşit pragul locuinţei, cu Mioara de mână, Simaciu i-a explicat în stilul său personal: „Ăsta e palatul nostru, Mioriţo. Fii dreaptă şi recunoaşte: pe lângă cuşca din casa scării, garsoniera asta e un palat”.

A rămas în urmă, ca un vis urât, toaleta de la etajul I (prevăzută, din fericire, cu o chiuvetă minusculă), încălzirea de la ţevile ce unea cazanul de la subsol cu apartementele locatarilor, vizita bi sau trisăptămânală la baia publică etc... etc...

Ciudat: nici şocul acelui prim contact cu vechea „reşedinţă” a lui Petre, nici săptămânile petrecute acolo-tratament ideal împotriva crizelor de romantism prin care trec, uneori,fetele visătoare-n-au reuşit să ştirbească bucuria începutului. Marin Preda spune undeva: „dacă dragoste nu e, nimic nu e”. Mioara a trăit cu intensitate varianta „pozitivată” a formulării moromeţiene: „unde e dragoste, e tot”.

Alături de Petre, Mioara se simţea răsfăţată ca o regină, şi chiar era. Regina lui. Trăia o minune. Băiatul îndrăgostit nebuneşte de ea o transformase în spectator unic al unui spectacol continuu, imprevizibil şi fascinant, în care Simaciu era scenarist, regizor, dialoghist, interpret, maistru de lumini... tot. Şi totul-numai pentru ea.

Într-o cărţulie despre viaţa doamnei de Pompadour, Mioara citise că regii Franţei construiseră la Versailles un teatru, şi în acea sală, pe acea scenă, li se ofereau suveranilor spectacole scrise de condeie celebre, jucate de actori celebri şi urmărite numai de augusta pereche. Ca o Maria Antoinette, aşa se simţea Mioara lângă Petruţ al ei, devenit „omul-spectacol” pentru ea, numai pentru ea, fără să obosească, fără să repete poantele, fără să cadă vreodată în penibilul ce ameninţă mediocritatea când vrea să fie strălucitoare. Mai văzuse ea spirituali de ocazie încordându-

şi zadarnic muşchii debili sau chiar inexistenţi ai umorului, repetând bancuri răsuflate, inventând altele de-a-dreptul jalnice, scremându-se din răsputeri să sclipească mai ales în prezenţa femeilor frumoase. Nu era ţărăncuţa naivă, descinsă din nu ştiu ce sătuc uitat de Dumnezeu, şi nici fata crescută la periferie, căreia să i se poată lua ochii cu gargara fanţilor guralivi. Ştia carte, citise, nu ocolise sălile de teatru şi de concert.

Simaciu trecuse cu brio şi trecea în fiecare zi proba exigenţelor ei, făcând-o să se considere o norocoasă. Zeci de mici atenţii, pe cât de imprevizibile, pe atât de cuceritoare, îi luminau şi încălzeau viaţa. Uneori, când se trezea dimineaţa, găsea pe pernă, lângă obraz, o pagină proaspăt scrisă, inventar al viselor de peste noapte, formulat cu haz nebun. Alteori-câteva rânduri, anunţând laconic timpul probabil al zilei, încheiate cu sfaturi pentru cea mai potrivită vestimentaţie: „azi nu îmbraci haina de nurcă, e prea groasă; ia astrahanul fumuriu, că e mai subţire”... Când citea un asemenea mesaj, uita că în garderoba ei de iarnă nu exista decât un balonzaid cu mesadă de molton gros, prinsă pe dinăuntru cu nasturi, ca să permită spălarea, respălarea şi re-re-respălarea feţei de doc ieftin.

Într-o seară s-a pomenit luată val-vârtej şi dusă la Cinematecă. Rula un film pe care-spunea Petre-trebuia neapărat să-l vadă. Parcă „Texas” se intitula, cu Gary Cooper. Era povestea unui pistolar din Vestul sălbatic, ajuns într-un orăşel şi intrat la un spectacol de variete, unde făcea furori o cântăreaţă blondă şi frumoasă foc. După ce se termină programul, cow-boy-ul, cucerit de superba blondă, cumpără absolut toate biletele pentru următoarea reprezentaţie, astfel încât, la ridicarea cortinei, diva de pe scenă se află în faţa unei săli goale, dar cu un spectator tolănit pe rândul din mijloc, cu picioarele ridicate pe

spătarul fotoliului din față. Omul dorea să se desfete, el şi numai el, în linişte, cu talentul cântăreței.

După film, Petre i-a spus:

— Vezi? Este povestea noastră, dar cu rolurile inversate. Tu eşti pistolarul, Garry Cooper adică, iar eu artistul de pe scenă. Joc pentru tine, numai pentru tine.

— Cum, Petre? a exclamat Mioara speriată. Tu joci un rol?

Te dai în spectacol ca să te plac? Doamne!

— Iartă-mă, am spus o prostie, s-a dezmeticit Simaciu. Eu sunt aşa cum mă ştii şi cum înțeleg că mă placi numai lângă tine, numai pentru tine. Şi nu joc, ci sunt, îți jur! Să nu mă crezi un histrion, nici pomeneală, ci... (dar te rog să nu mai spui la nimeni!)... un timid, dar timid rău, incurabil. Mai mult: un introvertit.

Mioara a izbucnit în râs:

— Tu-introvertit? Asta e cea mai bună glumă din câte ai emis vreodată!

— Ai să râzi, dar nu e glumă. Deloc. Am devenit aşa cum sunt datorită ție. Ca s-o cuceresc pe Mioara din Troia fără să am muşchii lui Ahile, a trebuit să fiu isteț şi sprinten la minte ca Ulisse...

— Vasăzică recunoşti, prefăcutule? i-a răspuns Mioara, intrând în jocul lui Simaciu.

— Nu m-am prefăcut eu; m-ai transformat tu. Lângă tine simt cum mi se destupă capul, mi se dezleagă limba, îmi vin idei. Şi nu trebuie neapărat să fii lângă mine, fizic; dacă te ştiu a mea, simt că... uite, nu mai am cuvinte să-ți explic. Dacă atunci nu m-ai fi ales pe mine, tot ce este viu în ființa mea s-ar fi stins. Aş fi ajuns un insipid, taciturn, sec; o pacoste de om. Mă crezi? Te implor să mă crezi.

...Aşa li se scurgea timpul. El nu obosea niciodată să-i vorbească reginei lui, ea nu se plictisea niciodată să-l asculte.

Avea un talent uimitor de a transforma aproape toate mărunţişurile vieţii cotidiene în momente de încântare şi de amuzament. Iar evenimentele, cele cu care nu te întâlneşti toată ziua...

Nu va uita niciodată reacţia lui Petre la vestea că vor avea un copil. Fericit, a îmbrăţişat-o, a sărutat-o, clipe bune n-a spus nimic pentru a nu-şi dezvălui tremurul vocii, dar după nici un minut i s-a adresat pe un ton grav, în contrast cu bucuria momentului: „Draga mea, mi-a ajuns la ureche un zvon; să mă îngrijorez sau nu?" „?Ce zvon?" i-a răspuns Mioara, contrariată. „Se vorbeşte prin târg că mi se pregăteşte un pretendent periculos la inima frumoasei doamne Simaciu. Acum să-l vedem pe Petre cum rezistă concurenţei, spun gurile rele". „Ce prostie! Şi cine ar fi, mă rog, concurentul?" „Copilul", i-a răspuns fericitul viitor tată, stârnind hohotul de râs multicotidian aproape nelipsit din „palatul" tinerilor însurăţei, unde lipseau atâtea dintre cele necesare traiului, dar bucuria de a trăi împreună-niciodată, făcându-le viaţa mai plină, mai bogată decât a mai tuturor bogaţilor lumii.

Cum era Simaciu? Ce făcea? Cu ce anume îi crea Mioarei senzaţia, ba chiar certitudinea că nu mai întâlnise un om ca el? Iată-l, parcă-l vede pe cel de atunci şi de mulţi, mulţi ani după începuturi: jongla cu ideile, cu vorbele care, din gura sau din condeiul lui, scăpărau. Frazele o cârmeau aproape întotdeauna într-o direcţie surprinzătoare, ţinându-te tot timpul în priză, făcându-te să aştepţi mereu „poanta" încântătoare, amuzantă.

La Hollywood, când un scenariu se apropie de producţie, este dat pe mâna autorului de gaguri-verbale, vizuale sau de

situație-care adaogă textului sarea şi piperul viitorului film. Ei bine, Simaciu parcă avea în spate o invizibilă armată de gag-mani, furnizori de efecte, jocuri de cuvinte, idei trăznite, trimiteri spre te miri ce element de comparație, parodieri de ziceri cunoscute, mai amuzante sau mai adânci decât originalul. Toate la un loc îl făceau unic, fermecător, iar viața lângă el-o bucurie.

Cum să uite dimineața în care Petre, găsind pe masa din bucătărie cana cu lapte alături de borcănelul cu miere primit de Mioara de la o băbuță, exclamase încântat:

— Formidabil! Dacă ar exista un minister al propagandei implicite, tu, Miorițo, ar trebui să fii ministru acolo. Fără să rosteşti vreun cuvânt, ai reuşit să mă convingi că trăim în țara unde curge lapte şi miere!

Vorbe, cred scepticii. Vorbe, desigur, dar numai vorbe? Când sunt rostite şi ascultate de zeci de ori pe zi, când însoțesc mai toate măruntele gesturi cotidiene, ele devin cadru de viață, climat spiritual, mod de comunicare continuă pe lungimea de undă a căldurii sufleteşti, adică realitate, la fel de importantă ca îndestularea cămării, a frigiderului şi a şifonierului, mai necesară decât confortul, căldura şi frigul măsurate cu termometrul din perete.

Timp de aproape doi ani, în drum spre casă de la dispensarul comunal din preajma Bucureştiului, unde făcea naveta, Mioara-aflată la început de carieră-suporta uşor înghesuiala din RATA hodorogită, în care de-abia îți trăgeai sufletul printre papornițele pline cu rațe, gâşte, găini şi alte orătănii. Ştia că acasă o aşteaptă regalul cotidian cu care Petre o întâmpina şi o răsfăța până noaptea, târziu, când îi răzbea somnul pe amândoi.

Apoi sarcina. Naşterea. Copilul. Petre-dădacă, fată-n casă, paznic neobosit lângă pătuț în nopțile în care bolile copilăriei nu l-au ocolit pe Dănuț. Tată grijuliu, abonat la

cărucior, la spălatul şi călcatul pelincilor (pe atunci nu existau pamperşi, şi chiar de-ar fi existat, bugetul lor modest nu le-ar fi permis să-i cumpere), la ritualul băiţei cotidiene etc. etc. Şi toate-cu un devotament, cu o hărnicie de-a dreptul uimitoare pentru un spirit boem, neîndemânatic, lipsit de simţ practic. Iar mai târziu, când Dănuţ a păşit în faza poveştilor cu zâne, feţi-frumoşi şi zmei-povestitorul fermecător, mai inspirat decât toţi autorii de basme, inventând, născocind, combinând ingenios pagini din cărţi pentru copii cu propriile sale fantezii, spre încântarea micuţului care-i sorbea cuvintele.

Apoi necazurile. Scandalurile. Nu în casă, Dumnezeu i-a ferit de conflicte între ei chiar şi în cele mai grele momente, ci în redacţiile prin care Petre a fost obligat să se perinde, purtând-o şi pe ea prin spitale de provincie şi un dispensar atât de prăpădit, încât cel în care îşi începuse cariera de medic, lângă Bucureşti, i se părea institut de cercetări medicale.

Şi boala lui Petre, cel mai cumplit necaz, abătut peste ei ca un trăsnet. Primul infarct. Spaima. Recuperarea. Apoi al doilea; coşmar. Apoi... Aldea, prima intervenţie pe cord, aşteptarea cu sufletul la gură, în uşa sălii de operaţie... Vestea bună: „stai liniştită, a scăpat, trăieşte, va trăi, dar... ai grijă!”. Apoi a doua operaţie; groaza, apoi raza de speranţă („ai încredere în bisturiul meu, face minuni... Calmează-te, ţi-l aduc viu...”)

Nu; ajunge! Pe-astea nu vrea să şi le mai amintească, deşi episoadele o năpădesc. S-o lase în pace! Au chinuit-o destul când le-a trăit. Acum... gata, au trecut, sunt în urmă, de ce s-ar mai tortura retrăindu-le?

O uşoară strângere de mână o smulse din lumea amintirilor, aducând-o „în zilele noastre”, cum ar fi spus Simaciu.

— Ce este, Petruț? Vrei ceva?

— Nu, nimic. Adică... vreau atâtea, dar, din păcate, numai posibilități care nu se poate. Ştii, mă tot gândesc...

— La ce, Petruț?

— La... la ceva ce nu cred că îmi vei ierta vreodată.

— Nu începe iar, fii bun!

— Doar asta şi tac, îți promit. Şi chiar dacă ierți tu, nu-mi voi ierta eu. Nu mă contrazice, te rog, se grăbi să adaoge Petre; doctorul a zis să nu fiu contrazis.

Semn bun, gândi Mioara; dacă răsuceşte vorbele, înseamnă că îşi revine, că reîncepe să fie el.

— Trişezi, Petruț. Doctorul n-a spus aşa.

— Bine, trişez, dar ascultă-mă. Nu-mi iert faptul că inima asta şubredă din pieptul meu te-a obligat să te umileşti, să te duci la Sorin şi să-l rogi să mă repare. Realizezi absurdul situației? Mioara Simaciu, cea care a refuzat, cândva, să fie Mioara Aldea, se duce cu jalba-n proțap la Aldea, cerşind încă nişte ani de viață pentru Simaciu!?! Privindu-te şi ascultându-te, cred că Sorin şi-a trăit clipa de triumf. N-a fost aşa?

— Nu eu m-am dus la Sorin, omule! El a aflat, m-a căutat şi mi-a spus că rezolvă, e meseria lui, o face zilnic...

— Miorițo, draga mea, tu nu ştii să minți. Nu învăța acum, la... era să zic bătrânețe, dar iată, n-am zis, te rog să apreciezi. N-o face de dragul liniştii mele. Uite, sunt liniştit. Poți să-mi iei pulsul, tensiunea, cred că Salvarea are şi electrocardiograf, dar nu este cazul, te asigur. Acum... gata. Tac. Mă fac băiat cuminte.

Şi chiar s-a făcut. După serpentinele Dealului negru, Simaciu a ațipit în scaun, moțăind până dincolo de intrarea în Râmnicu-Vâlcea. S-a trezit de-abia în fața casei, aflată la extremitatea nordică a oraşului, aproape „la țară”, pe un

tăpşan cu pantă uşoară, în partea stângă a şoselei-cum mergi spre Sibiu.

Construcție solidă, înaltă, în stilul caselor mai răsărite din zona montană şi subcarpatică, acoperită cu țiglă, cu patru camere, pivniță cimentuită, încăpătoare, şi un pod transformat în mansardă locuibilă de către elevul şi apoi studentul Dan Simaciu, obişnuit să-şi petreacă vacanțele de vară la tanti Polina, care-l primea cu bucurie nespusă. Aceasta era casa familiei Simaciu, prima locuință în care Mioara, Petre şi Dan nu mai trăiau cu valiza făcută, gata de plecare, ca în celebra baladă a lui Topârceanu: „rămâi sănătoasă, cucoană/ Că-mi iau geamantanul şi plec". Aici nu mai erau chiriaşi; era casa lor. N-o cumpăraseră din agoniseala proprie (care agoniseală?), dar-cum bine spune proverbul-„la barza chioară îi face Dumnezeu cuib".

Aşa se întâmplase cu ei. Mioara moştenise casa de la sora tatei, văduvă de mulți ani, fără nicio altă rubedenie. Avusese o fată, mai tânără decât Mioara, care murise în floarea vârstei, într-un cumplit accident rutier. Cu sănătatea şubredă, roasă şi de singurătate, bătrâna găsise în nepoata ei sufletul milos şi medicul pe cât de devotat, pe atât de priceput care-i prelungise viața şi-i alinase suferințele vârstei şi bolilor. Cât despre strănepot, Dănuț, băiatul devenise bucuria vieții ei atât de săracă în bucurii, iar casa ajunsese de pe-atunci refugiul „de facto" al nepoților şi strănepotului, consfințit şi „de drept" la moartea bătrânei, prin testament legal, necontestat de nimeni; cine să-l fi atacat şi cu ce temei?

* *

Salvarea intră lin, fără nicio dificultate peste podețul de beton, pătrunzând în curtea împrejmuită cu gard doar în părțile laterale, nu şi la fațada ce dădea spre şoseaua națională Vâlcea-Sibiu. Panta uşoară nu putea pune

probleme nici şoferului grijuliu, nici Salvării ce înfruntase pieptiş serpentinele de pe Dealul negru. Mioara şi Petre se vedeau acasă, la casa lor, unde se încheiase, acum trei ani, îndelungata peregrinare prin orăşele, spitale, dispensare, redacţii. Familia de pribegi aruncase ancora acolo. Doctoriţa Mioara Simaciu intrase definitiv în schema de personal a spitalului judeţean, aflat nu prea departe de locuinţă, unde îşi câştigase în scurt timp un binemeritat prestigiu printre colegi şi, mai ales, afecţiunea recunoscătoare a bolnavilor, pentru care „ghicea" întotdeauna diagnosticul, tratamentul, dar mai ales, cuvântul cald, gândul bun, uneori mai eficace decât medicamentele.

Petre lucra şi el în redacţia unui ziar local. Cu Simaciu, povestea e însă mai lungă şi mai complicată, ca aproape tot ce-i alcătuise cariera. Oricum, aflase aici un liman, un echilibru, chiar dacă fragil, pe care era hotărât să-l stabilizeze. De altfel, Mioara, femeia blândă, înţelegătoare cu nebuniile lui, răbdătoare până dincolo de margini, când s-au instalat în casa lor, şi-a privit soţul drept în ochi şi i-a spus cu o hotărâre de care Simaciu nu o credea în stare:

— Petre, eu de-aici nu mai plec, să ştii. Fă ceva, schimbă ce trebuie schimbat, pune-ţi mintea la contribuţie, că minte ai, slavă Domnului, şi adună-te de pe drumuri. Aici e casa noastră, locul nostru. În orăşelul ăsta munceşte Dan, e lângă noi, aici îl aşteaptă Olguţa, aici ne vom creşte nepoţii, dacă şi câţi vor fi... Înţelegi? Gata.

Aproape uimit, Simaciu îi răspunsese cam cu jumătate de gură, doar ştia bine câtă dreptate are:

— Tu vorbeşti ca... Parcă-l aud pe Sorin, după operaţie.

— Nu, dragul meu bărbat şi copil mare: o auzi pe iubita ta soţie, blânda şi buna Mioara, care a obosit. Nu mai pot, Petre. Şi pentru că sunt medic, ştiu bine că tu, în primul rând, nu mai poţi să pribegeşti. O fi bună dreptatea, o fi

nobilă lupta cu nedreptatea, dar să mai lupte şi alţii, că familia Simaciu şi-a făcut datoria cu vârf şi îndesat, şi-a plătit scump, prea scump, setea de dreptate. Trăim în democraţie, cel puţin aşa ni se spune, există justiţie, tribunale, procuratură, poliţie, opinie publică, are cine să ne apere de ticăloşi. Noi, Petruţ dragă, să băgăm sabia-n teacă. Ne-am luptat şi am sângerat destul. Trebuie să te aşezi; acum ai unde. Iar cu liniştea... Nu era nevoie să-mi spună Aldea cum să-ţi rânduieşti viaţa. Nu sunt cardio-chirurg; dacă aş fi fost, te-aş fi operat eu, nu te lăsam pe mâna altcuiva, dar ştiu atâta medicină încât să-ţi spun stop! Râmnicu-Vâlcea, capăt de linie. Ai înţeles Petruţ, scumpul meu?

* *

Transbordarea din Salvare în casă a decurs fără probleme. Nici de cărucior n-a mai fost nevoie, ustensila cu două roţi se putea întoarce la spital, lăsând pacientului o relativă libertate de mişcare prin casă, iar în cel mult două săptămâni, şi prin curte. Asistentul şi şoferul, invitaţi înăuntru la o cafeluţă binevenită şi binemeritată, au părăsit locuinţa cu câte un pachetel, acceptat numai când Mioara le-a spus:

— Ştiu că între noi, cadrele medicale, nu se practică stimulentele şi recompensele, dar dulceaţă de cireşe amare culese din grădina mea nu se refuză, că jigniţi gospodina. Vă asigur că e doctorie curată!

— Şi dovada că până şi din amărăciunile vieţii şi pământului se pot face bunătăţi, dacă ştii cum să le prepari, adăugase Simaciu, în stilul său de abordare a tuturor întâmplărilor, mărunte sau excepţionale, prin care trecea.

La plecare, în timp ce şoferul se pregătea să scoată maşina din curte în marşarier, iar asistentul să-şi ocupe locul pe partea cealaltă a şoselei pentru a pilota manevra,

semnalizând „liber” în traficul nu foarte intens la acea oră, driverul gândi cu voce tare:

— Ţăruşii ăştia marchează, probabil, traseul viitorului gard. Or fi avut proprietarii multe de rezolvat la exteriorul şi interiorul casei, dar dacă aş fi fost în locul lor, eu unul aş fi început cu gardul. Casa mai putea aştepta, că nu o lua la vale...

Nimeni nu-şi putea imagina, atunci, cât de înţeleaptă era remarca şoferului şi cât de bine ar fi fost dacă acest gând ar fi trecut prin capul cuiva din familia Simaciu, grăbind înălţarea gardului proteguitor.

CAPITOLUL IV

DOSARELE PROCURORULUI SIMACIU

(prima parte)

Dan Simaciu crescuse în cultul tatălui său. Nu prin acţiunea voită a cuiva, ci prin forţa iradiantă a personajului-model. Farmecul, umorul, fantezia cu care născocea Petre poveşti minunate numai şi numai pentru băiatul lui, nu scoase din cărţi, ci inventate, mereu şi mereu altele, îl făceau pe copil să-şi adore tatăl. Mai târziu, când învăţase să citească şi începuse să tragă cu ochiul prin gazetă la câte un articol mai deosebit, semnat Petre Simaciu, apăruse admiraţia, mândria de a avea un asemenea tată. Şi mai târziu, după câteva întâlniri cu părinţii, organizate de învăţători şi diriginţi, unde intervenţiile lui Simaciu aproape că stârneau aplauze, puştiul se simţea în al nouălea cer. I se părea un adevărat noroc să poarte acest nume, să trăiască alături de mintea asta sclipitoare, să-i asculte spusa de care nu se sătura niciodată. Exact când admiraţia şi mândria filială se instalaseră temeinic în sufletul copilului,

începuseră necazurile; demiteri, transferuri forțate, peregrinarea din redacție în redacție, din oraş în oraş, din locuință în locuință, iar el-din şcoală în şcoală. Niciun episod din odiseea familiei Simaciu nu i-a clintit însă convingerea că tatăl său este un om de excepție, la început-sentiment copilăresc, instinctiv, apoi-credință fermă, cu o infinitate de argumente.

Prin clasa a IV-a primară şi-a apărat cu pumnii convingerea. Vlăjganul clasei în care tocmai poposise după una dintre mutările intempestive ale tatălui său, un repetent cu repetiție, ajuns printre colegii prichindei ca măgarul printre oi, i se adresase aşa, cu răutatea infantilă rămasă încă un mister pentru pedagogi şi psihologi:

— Bă, ăla nou, de ce e tac-tu dat afară de peste tot?

Întrebare riscantă; puştiul, atins în cea mai sensibilă coardă a sufletului, deşi cu două capete mai scund decât vlăjganul, se repezise la obraznicul imprudent şi-i aplicase o asemenea corecție cu pumnii, încât nimeni din clasă n-a mai cutezat de-atunci să rişte un conflict cu „ăla nou”.

Copilul, apoi elevul, apoi studentul Dan Simaciu nu putea înțelege cu niciun chip cum se face că un asemenea gazetar, ale cărui rânduri tipărite sar din pagina de ziar, obligându-te să le placi, să te intereseze, să te gândeşti la ce-ți spun ele, este repudiat, alungat din redacții, în timp ce autorii de fraze cenuşii, sălcii, ştiute şi răsştiute, stau bine-mersi, nimeni nu-i consideră indezirabili, nu sunt clintiți de la locul lor, cucerit parcă pe vecie?! Ce nu le place şefilor la tatăl său, omul care plăcea întotdeauna, în orice împrejurare prietenilor şi străinilor deopotrivă, iar lui, copilului, ce să mai vorbim? De ce învățătorii, diriginții, cunoscuții îi apreciau verva, zicerile, gândurile, iar cineva (cine? şi de ce?), acolo, sus, îl tot alungă, îl tot mută, se tot

scutură de prezența lui, deşi puțini ştiu să scrie şi să vorbească aşa ca el?

Încercase să găsească răspuns la Mioara, la o vârstă la care copiii nu pun asemenea întrebări:

— Mamă, de ce ne mutăm iar?

— Pentru că tata are necazuri, Dănuț mamă. Tu vezi-ți de treabă. Învață, că de rest avem noi grijă.

Atât. Dar de ce are tata necazuri? Asta nu-i spunea nimeni. Frământarea, căutarea răspunsului îl maturizaseră mult prea devreme. Pe la 13 ani, într-o seară, când familia se adunase la cină, Dan îşi uimise părinții cu o rugăminte:

— Aş vrea să vă cer ceva, dar... să nu vă supărați.

— Spune, Dănuț-mamă, îl îndemnase Mioara, convinsă că Dănuț al ei cel cuminte nu are cum să-i supere cu vreo trăsnaie sau necuviință.

— Vezi? Tocmai asta vreau să vă rog: nu-mi mai spuneți Dănuț. Pe mine mă cheamă Dan.

Rămas cu furculița la gură, Petre se dezmetici din surpriză şi-l întrebă:

— De ce ? Cum ți-a venit gândul ăsta?

— Aşa, i-a răspuns băiatul. Vă rog să nu mă mai alintați. Nu mai sunt copil. Vă rog. Şi... nu vă supărați.

Mioara îl privea cu ochii mari, luptându-se cu lacrimile.

„Of, Doamne! Ajută-l Doamne să fie aşa, să ia viața-n piept, să se lupte şi să învingă, nu ca Petruț al meu, minunatul de Petruț fără nicio şansă în fața...", dar nu-şi sfârşi gândul, pentru că Simaciu, după ce-şi mestecase şi înghițise bucata de şnițel din furculiță, se adresă puştiului cu toată seriozitatea de care era în stare:

— Bine, măi bărbatule, dacă vrei tu Dan şi numai Dan, atunci... Dan să fie! Dar... apropo: îi dai voie maică-tii să-mi spună Petruț? Şi eu-ei Miorițo?

Băiatul i-a răspuns calm:

— Voi spuneți-vă cum vreți. Vă priveşte. Dar eu sunt Dan.

Din seara aceea, viitorul procuror Dan Simaciu a scăpat de alinturi şi diminutive. În casă ajunsese al doilea bărbat al familiei, care voia cu orice preț să afle ceva: să ştie, să priceapă cu ce greşea mereu tatăl său, dacă greşea. Ce lege scrisă sau nescrisă încălca el atât de grav încât să tot fugă de la „locul faptei”.

Aşa se născuse ideea profesiei de om al legii. Va învăța meseria asta, va merge pas cu pas pe urmele locurilor părăsite de Simaciu, va reconstitui moment cu moment eşecurile, „necazurile”, va stabili-pentru el, nu pentru vreo instanță-dacă, şi cât, şi cu ce a greşit Petre Simaciu. Descoperirea la care începuse să se gândească inițial cu naivitatea puştiului, dar mai apoi cu mintea ce se maturiza, conferindu-i discernământ, îl va pregăti pentru propria lui viață. Va afla astfel ce duce la succes, ce provoacă eşecul, cum se poate citi diferența dintre aparența şi esența personalității unui om care, cine ştie? poate ia ochii şi mințile semenilor pe nemeritate, doar cu fațada, cu artificiile... Nu cumva este el însuşi victima unei asemenea confuzii?

Atât de departe împingea băiatul întrebările despre el însuşi; de fapt despre tatăl său, deşi... În momentele de sinceritate totală față de sine, Dan simțea, ştia la ce adevăr va ajunge. Nici sufletul de copil, nici inteligența de adolescent şi nici puterea de judecată a tânărului aflat în pragul maturității depline nu se puteau înşela atât de grav şi de îndelung în privința unui om atât de bine cunoscut şi în situații atât de diverse. Dar convingerea asta ascunsă,

izvorâtă din multă iubire, trebuia confruntată cu realitatea, confirmată de fapte. Şi exact asta pornise să facă.

Gândul mijit în mintea copilului se întărise cu timpul, purtându-i paşii la facultatea de drept, cu țintă precisă: procuror. Unul nepărtinitor, obiectiv, deşi înțelegea cât de greu îi va fi să acționeze cu dreaptă măsură, să judece „la rece" faptele.

De atunci, în toate vacanțele şi concediile, cu toate prilejurile ivite sau provocate, a trecut-chiar şi repetat-prin locurile de muncă ale lui Petre Simaciu. A răsfoit colecții de ziare, a copiat ce n-a putut xeroxa, a stat de vorbă cu o mulțime de oameni, foşti colegi, foşti şefi (câți l-au primit), foşti colaboratori, chiar şi cu eroi ai reportajelor şi anchetelor lui Simaciu, dispuşi să-şi amintească ce şi cum. Pătrundea prin arhive şi secții de documentare înarmat cu maşina de scris micuță, marca „Erica", purtată într-o cutie uşoară, dar rezistentă, cadou de la tatăl său, la care ajunsese să dactilografieze aproape cu viteza unui profesionist. Aşadar... muncă răbdătoare, migăloasă, de arheolog, investigator, detectiv particular, procuror sub acoperire pornit după probe la dosar, ipostaze ce urmau să devină apoi treabă de avocat al apărării şi, la final, de judecător drept, obiectiv al faptelor adunate.

Toate peregrinările le-a făcut în resturi de vacanțe, cele mai multe săptămâni consacrându-le muncilor sezoniere, pe care nici Mioara, nici Petre nu i le-au interzis vreodată, dimpotrivă. Ceea ce nu ştiau şi nici nu bănuiau părinții era destinația banilor câştigați astfel. Dan era hotărât să facă totul pe cont propriu, iar când obosea, că există oboseală şi la vârsta când ți se pare că poți orice şi oricât, se refugia în limanul binecuvântat al casei din Râmnicu-Vâlcea, unde tanti Polina îl aştepta ca pe o binefacere.

* *

Exact în această casă-liman, casă-refugiu, se afla acum procurorul Dan Simaciu a doua zi după discuția cu doctorul Aldea, casă devenită proprietate şi locuință permanentă (în sfârşit!) a familiei Simaciu, după ce mătuşa cu suflet de mamă se stinsese din viață. Aşezat pe scaunul vechi, dar comod, cu spătar înalt, la biroul plasat în podul mansardat al casei, vechiul lui „cabinet" încă de pe vremea liceului, tânărul răsfoia filele unui dosar, luat dintr-un teanc de alte cinci, toate cuprinse într-un biblioraft încăpător cât un sertar de bibliotecă.

Avea de adăugat informațiile obținute de la Aldea, treabă ce-i luă mai bine de o oră. La sfârşit, apucă primul dosar din teanc, răsfoindu-l cu un sentiment aparte. Pe copertă scria:

DOSAR 1

"ZIARUL TINERETULUI", Bucureşti, ANGHEL MÂRZAN

iar dedesubt, o dată: ziua, anul.

Cu el începuse. Primul pas, de la care pornise totul. Nu-l precedaseră decât căutări răzlețe, prin arhive, ceva copieri de texte, dar nu se mai întâlnise până atunci cu vreun „martor relevant", față-n față, care să-i vorbească despre începuturile ziaristului Petre Simaciu. Acel bătrân providențial nu numai pentru tată, ci şi pentru fiu, îl convinsese definitiv că demersul început merită, ba chiar trebuie continuat. Doamne, ce om! Nu va uita niciodată acea întâlnire de aproape patru ore, fixată în memorie mai puternic decât vizionarea unui film tras atunci, acolo, cu camera ascunsă.

* *

Ajuns în fața uşii apartamentului 16 de la etajul III al unui bloc din Balta Albă, studentul Dan Simaciu apăsă soneria. În crăpătura uşii se ivi un chip de fată.

— Pe cine căutați?

— Bună ziua, domnişoară. Mă numesc Dan Simaciu şi-l caut pe domnul Anghel Mârzan.

— Ştie că veniți?

— Ştie că trebuie să vin, dar nu chiar acum. Am vorbit la telefon de vreo două ori, mi-a promis că stă de vorbă cu mine şi, fiind în trecere prin Bucureşti, din vacanță, am zis să încerc.

— Un moment, să-i spun.

După câteva clipe, uşa se deschise din nou, de data asta larg.

— Poftiți, vă conduc în birou, vine şi bunicul imediat.

Simaciu-junior păşi înăuntru nu fără emoție. Îşi pusese multe speranțe în întâlnirea aceasta, iar personajul cu care urma să se afle față-n față căpătase, din spusele tatălui său, o aură cu totul specială. Acum aşezat pe un scaun cam rigid din camera cu aspect de birou, una din cele trei ale apartamentului modest mobilată, dar curată şi ordonată, aşa cum părea să fie întreaga locuință, tânărul inventarie dintr-o privire cele două biblioteci ticsite cu cărți mai vechi şi mai noi, adunate într-o varietate de gusturi deconcertantă.

N-avu timp să reflecteze prea mult la ce vedea, pentru că în cameră intră un bătrân. Părea încă în putere, puțin gârbovit, cu părul albit şi rărit de vârstă. Gazda îi întinse o mână ce avusese de-a face, probabil, nu numai cu condeiul gazetăresc, ci şi cu unelte mai provocatoare de bătături decât pixul sau stiloul, apoi îl privi lung, vădit admirativ, justificându-se cu o voce surprinzător de caldă pentru omul aspru care părea să fi fost la maturitate.

— Deci dumneata eşti băiatul lui Petre... Mă uit, mă tot uit, scuză-mi insistența; încerc să văd în chipul dumitale imaginea lui Simaciu de-atunci. Da, semănați, dar... cum să

spun... îmi pari un fel de Petre la puterea a doua; mai tare, mai dârz, mai... nu ştiu cum. Parcă în aliajul din care eşti făcut, cineva a adăugat puţin metal ceva mai dur. Ştii... eu fac ce fac şi amestec metalul şi în gânduri şi în vorbe. Am fost strungar, cu metalul m-am luptat ani de zile, el mi-a devenit un fel de etalon când judec oamenii.

Dar... iartă-mă: nu te-am întrebat dacă trebuie să folosesc pluralul de politeţe. Ştiu să vorbesc şi cu dumneavoastră, dacă e musai.

— Ooo, nu, nici pomeneală, domnule Mârzan, sau... tovarăşe? Că, vorba dumneavoastră: dacă e mai bine aşa, nicio problemă!

Bătrânul râse încet, pe înfundate.

— Văd că şi dumitale ţi-a ridicat tranziţia tot soiul de dileme. Fii liniştit, spune-mi cum vrei. Am fost tovarăş, acum sunt domn, nepoată-mea îmi zice buni, golănaşii de prin vecini mă strigă tataie, cuvânt care mă scotea din sărite, ca o insultă, până acum vreo trei ani, când mi-am dat seama că, la anii mei... cum să te strige copiii?

Ca să fiu sincer, cel mai mult mi-a plăcut apelativul ucenicilor mei de la uzină, că aveam doi: „nea Anghele" sau, când trebuia să-i scot din vreo belea, „bre, nea Anghele". Cât despre domn şi tovarăş, am cunoscut la viaţa mea câţiva tovarăşi adevăraţi domni, iar acum, o mulţime de domni ce n-ajung nici la genunchiul acelor tovarăşi. Aşa e viaţa, dragul meu: una scrie pe etichetă, alta e omul de sub ea. Uşa se deschise, făcând loc fetişcanei care răspunsese la apelul soneriei. După ce lăsă tava cu ceaşca de cafea pentru musafir şi cana cu ceai pentru buni, fata se retrase tăcută, primind mulţumirile bunicului cu o înclinare discretă.

— Nepoata mea, Lucica. Mă mai ajută când poate, când are timp, că eu sunt singur, soţia s-a stins acum trei ani, iar fii-miu, tatăl fetei, e ocupat până peste cap; e inginer, are o

firmă de construcții, una micuță, care-l poartă pe drumuri de dimineața până seara, iar noră-mea ține pe umeri şi gestiunea firmei şi treburile casei, de-abia răsuflă.

Dar eu tot vorbesc şi nu te-am întrebat: ce vrei să afli de la mine, de fapt? ca să ştiu prin ce buzunar al sacului cu amintiri să scotocesc.

Băiatul nu se aştepta la o întrebare atât de directă. Încercă să câştige o clipă de răgaz, dar tot gazda îl scoase din încurcătură.

— Mai întâi, spune-mi ce face Petre. Cu asta trebuia să încep. Am auzit că are necazuri şi cu slujba şi cu sănătatea.

— Are, într-adevăr. A trecut prin câteva redacții...

— Asta ştiam.

— ...şi de-abia a scăpat dintr-un infarct şi dintr-o operație pe cord deschis.

La auzul veştii, gazda aproape că se ridică de pe scaun.

— Vai de mine! Chiar aşa? La vârsta lui?

— Păi... ăsta e necazul, adevăratul necaz: sănătatea. Pățaniile de prin redacții s-au adunat. Le-a pus la inimă pe toate şi, uite, inima n-a mai rezistat. Acum e mai bine, dar vă spun drept: ne e teamă prentru viața lui, că tot nu se lasă. Am să vă dau amănunte, dacă doriți, dar pentru că m-ați întrebat ceva mai devreme, vă răspund: aş vrea să-mi povestiți-dacă se poate, dacă aveți timp şi dispoziție-cum a fost. Ați condus redacția unde tata şi-a făcut intrarea în presă şi, din câte am reuşit să aflu, a fost o intrare pe uşa din față. Cum şi de ce s-a transformat succesul debutului într-o demitere cu scandal, după trei ani şi jumătate? Asta tot caut să aflu, să înțeleg. Cineva mai în temă decât dumneavoastră nu cred să existe.

Bătrânul se ridică din scaun de-a-binelea, căută ceva într-o despărțitură a bibliotecii, apoi se reaşează, ținând în mână

un fel de biblioraft nu prea voluminos. Din el scoase un plic mare, cu tăieturi din ziar, îngălbenite de vreme, fiecare având-prins cu clemă – un bilețel cu ziua şi anul apariției.

— Vezi dumneata ce păstrez aici? întrebă gazda. Este „dosarul Simaciu". Materialele lui, decupate din ziar şi păstrate cu grijă; motiv de mândrie profesională în meseria asta de împrumut pentru strungarul Mârzan, dar şi de bucurie părintească. Da, părintească, dragul meu, pentru că... aşa cum eşti dumneata băiatul lui Petre, el a fost pe-atunci băiatul meu, speranța mea că la scadență, când voi părăsi presa şi chiar lumea asta, Petre Simaciu va reprezenta dovada că n-am trecut pe-acolo fără să las vreo urmă.

La auzul cuvintelor care sunau mai degrabă a filozof înțelept decât a strungar convertit la ziaristică, Dan simți că inima îi bate mai repede.

— Chiar aşa, domnule Mârzan?

— Chiar aşa, dragul meu. Dar ca să înțelegi mai bine, să pricepi tot, ce şi cum a fost, ar trebui s-o iau mai de departe. Ai timp? Ai răbdare?

— Ooo, Doamne, de când aştept să aud cuvintele astea!

— Bine; atunci ascultă. Era la începuturi, pe vremea luptei de clasă tot mai ascuțite, a dictaturii proletariatului care, îmblânzită mai apoi, a devenit „ conducerea de către partid". Iar partidul... pe cine să se bizuie, dacă nu pe clasa muncitoare? În mediile neproletare, pe la intelectuali mai ales, spiritul mic-burghez şi chiar zăpăceala boemă trebuiau transformate în partinitate comunistă. Treabă grea! Ei bine, eu am fost unul dintre muncitorii luați din uzină, trecuți printr-un curs de trei luni şi apoi trimişi în redacții, să îmbunătățim compoziția socială, să întronăm combativitatea revoluționară, spiritul muncitoresc, înțelegi dumneata?

Am început cursul vreo 30, l-am absolvit doar opt. Eu fusesem recrutat pentru ziarul tineretului, unde publicasem deja câteva informații semnate, în calitate de corespondent voluntar, că pe atunci „se purta" treaba asta. Înainte de a fi instalat în noul post-în ce funcție crezi? ei bine, nici mai mult nici mai puțin decât redactor-şef!-am avut fericita inspirație să cer două-trei luni de acomodare cu redacția, fără vreo funcție oficială, doar cu statut de strungar venit să se califice mai zdravăn pentru ipostaza de corespondent voluntar „de elită".

Ideea mi-a venit în urma pățaniei unui coleg de curs, muncitor şi el. Înscăunat la un ziar central ca şef de secție, băiatul se pomeneşte chemat în tipografie, unde i se spusese că îl aşteaptă urgent tovarăşul Calandru. Colegul meu s-a dus într-un suflet, întrebând din tipograf în tipograf unde poate fi găsit tovarăşul Calandru; în urma lui, muncitorii tipografi, colegi de clasă socială, cum s-ar spune, se strâmbau de râs.

Ca să înțelegi comicul şi penibilul situației, precizez că, de fapt, calandrul este un utilaj, o presă de mare putere care imprimă în nişte folii de carton literele de plumb, în care folii se toarnă apoi plumb topit, sub forma unor jumătăți de cilindru, care jumătăți, devenite plăci, sunt instalate pe rotativă, care rotativă imprimă textul pe foaia de ziar, aruncând în flux continuu, spre expediție, tirajul numai bun de trimis la gară sau la aeroport spre chioşcurile de difuzare.

Eu n-am vrut să fiu penibil. Nu puteam accepta să râdă cineva de mine, dar te întreb: cum să nu râdă dacă trebuia să fiu şeful unor oameni din a căror meserie nu ştiam nimic, dar nimic?

Şi uite-aşa, aproape trei luni, am fost băiatul redacției bun la toate, trecut prin toate secțiile, zăbovind şi la

secretariat, uneori mai aducând cafele şi cico de la bufet pentru veteranii redacției-niciunul mai bătrân de 40 de ani!- ba chiar şi sandvişuri cu parizer sau borcănele cu iaurt, hrana de bază a redactorilor în acea vreme.

Învățam denumiri, termeni, fluxul manuscrisului, competențele tuturor treptelor ierarhice, operații obligatorii, iar mai apoi, când am depăşit abecedarul, mi-am băgat nasul şi în subtilități de construcție a articolelor, trăgând cu ochiul în jur, întrebând-dar cu prudență, să nu dau de bănuit, încercând să fur secretele maeştrilor redacției, învățând să folosesc secția documentare, mă rog; tot tacâmul.

Dar... uite că mă lungesc. Pe scurt, când m-au instalat redactor-şef, toți au rămas cu gura căscată, inclusiv secretarul de partid, vexat că habar n-avea ce se pregăteşte. Insistasem la „foruri" să nu transpire nimic, să nu mi se compromită „incognito-ul". Şi uite-aşa, am păşit cu dreptul. Nimeni n-a avut vreun motiv flagrant să mă ia în râs.

— Formidabil! exclamă tânărul. Ce idee!...

— Nu-i aşa? îl întări gazda. Am găsit în redacție-că aici am vrut să ajung-un grup de condeie strălucite. Eram sigur că, mai târziu, cândva, istoria literaturii române nu le va ocoli; şi cu cei mai mulți dintre cei puțini, chiar aşa a fost. Acel mănunchi de condeie a dat trei dramaturgi de calibru, dacă vrei pot să-i şi numesc; un prozator considerat „regele metaforei", dus de talentul său până la fotoliul de academician; un remarcabil scenarist şi producător de film, 2-3 autori de proză scurtă, un publicist care face şi astăzi deliciile cititorilor, înnobilând pagina unui cotidian cu rubrica lui săptămânală. Toți-porniți din acel birou unde se adunaseră reporterii speciali, echipa de şoc a redacției.

Asupra lor plana însă un pericol, o suspiciune gravă, nutrită de forurile superioare. La prima conferință pe țară a

tinerilor scriitori, unul din grup, susținut de ceilalți, a cerut dreptul la adevărul integral. Mai pe şleau spus, gata cu poleirea realității (citeşte: realismul socialist şi romantismul revoluționar). Scriitorul să descrie ce vede, ce-i oferă societatea ca realitate concretă, nu ce-i cere „comanda socială", partinitatea-adică.

Nu mă pricepeam eu la literatură, deşi mi-a plăcut întotdeauna să citesc, şi am citit mult, dar am înțeles ce-i pândeşte. I-am adunat pe ei, numai pe ei, într-o întâlnire cu cărțile pe masă şi le-am spus aşa: măi, fraților, eu n-am venit aici să vă pun botniță sau să vă îmblânzesc, să vă dresez partinic. Vă prețuiesc talentul, bravo vouă, şi sunt sigur că veți ajunge departe, dacă nu-l veți îngropa cu declarații teribiliste, cu afirmații numai bune de dat în cap cu ele celor ce le fac. Din clipa asta eu, fostul strungar Anghel Mârzan, acum redactorul vostru şef, mă simt răspunzător nu numai pentru cum arată ziarul ăsta, ci şi pentru devenirea voastră.

V-am citit şi vă citesc materialele cu admirație, v-am citit şi cărțile, cam puține, câte ați apucat să scrieți; v-am ascultat şi discuțiile, unele aprinse şi foarte interesante, purtate în biroul ăsta, pe când chibițam şi vă mai aduceam câte o cafea de la bufet. Ştiu acum foarte bine ce gândiți, ce hram purtați. Nu sunteți nici duşman de clasă, nici infectați cu spirit mic sau mare burghez, cum vă suspectează unii (dar atenție! aceşti „unii" vă pot face mult rău doar bănuindu-vă). Sigur, mirosiți puțin a teribilism, a nonconformism, a boemă, vă mai scapă câte-o vorbă în doi peri... asta da, am remarcat, de ce să mint? Dar din câte am aflat şi eu despre lume şi viață, ştiu că aşa sunt artiştii, creatorii. Una este cafeneaua de la Capşa, alta, cu totul alta este hala de strunguri de la uzina mea; altă atmosferă, alte preocupări, alte obiceiuri... Că o fi bine, că fi rău... asta nu mai ştiu, dar nu cred că va putea schimba cineva, vreodată

firea scriitorilor, a artiştilor, a pictorilor, a celor care trăiesc pentru artă şi din artă, din creaţie, aşa că... pe cine să bănuim, să acuzăm şi de ce? La ce bun? Mă înţelegeţi cum gândesc?

Aveţi în mine un aliat. O pavăză, dacă vreţi. Mergeţi pe mâna mea şi ţineţi seama de ceea ce vă spun, vă sugerez, vă cer la un anumit moment, din grijă pentru cariera voastră de scriitori.

— Le-aţi spus asta? exclamă din nou, la fel de uimit, Simaciu junior.

— Da. Exact aşa. N-am semnat niciun pact, dar din acea zi n-am avut nicio problemă majoră cu niciunul dintre ei, cât au mai stat prin redacţie, pentru că şi-au luat zborul spre publicaţiile literare sau spre statutul de liber-profesionişti ai condeiului, titulari de rubrici permanente, colaboratori ai radioului şi cinematografiei, ai televiziunii, când a apărut TV-ul la noi.

În vreo patru ani, biroul a rămas gol. Simţeam nevoia să-l umplu cu ceva, cu cineva din familia lor spirituală, cu talentul lor-chiar neafirmat încă. Simţeam că e nevoie de câteva vedete, dar cu talent, nu doar cu fumuri de vedetă; locomotivele care trag şi accelerează garnitura, că fochişti aveam.

Atunci a apărut tatăl dumitale. Era student, făcea practica de un semestru în redacţia noastră. După vreo trei săptămâni de hălăduit prin secţii, m-am pomenit cu el în birou. Parcă-l văd...

Bătrânul se opri din povestit. Sorbi câteva înghiţituri din ceaiul răcit în cană, prelungind pauza. O clipă, faţa aspră i se lumină de un zâmbet, adresat parcă acelui moment, acelei amintiri, apoi vorbi din nou, pe un ton surprinzător de grav, cârmindu-şi spusele într-o direcţie aparent fără nicio legătură cu tot ce spusese înainte.

— Vezi, dragul meu? Uneori stau şi cuget, că, la vârsta mea, ce altceva mai poți face? Mă gândesc la viața asta trăită atâtea decenii, la oamenii cu care am lucrat şi la uzină şi la ziar, şi parcă văd în fața ochilor un munte cu doi versanți. Unul lin, cu panta uşoară şi cu potecuță netedă până-n vârf. Ca să-l urci, pui rucsacul în spate şi porneşti ca la plimbare. Aproape că n-ai cum să nu atingi vârful, dacă ții cărarea.

Celălalt versant e abrupt ca un perete, făcut parcă anume să te sperie, să te alunge. Cine şi de ce s-ar încumeta să se cațere pe zidul de piatră, când pe partea cealaltă, poteca te aşteaptă? Ei, uite că există trăzniți care se încumetă. Învață să mânuiască pioletul, să bată țăruşi de fier în stâncă, să strecoare frânghia prin inelele de la capătul țăruşilor, să se ridice aproape numai cu puterea brațelor, agățându-se de frânghie, cucerind muntele palmă cu palmă. Mai învață să-şi stăpânească spaimele, amețeala, amorțeala mâinilor, tremurul picioarelor obosite... şi ajung în vârf.

La ce bun toată nebunia asta? se întreabă mulți. Când poteca e colea şi te aşteaptă, de ce să te lupți cu peretele care parcă de-abia te-aşteaptă să-ți rupă gâtul?

Vezi... După o viață trăită printre sute, mii de excursionişti cu rucsacul în cârcă, dar şi printre câțiva alpinişti – nebuni despre care tocmai vorbeam – eu întreb altfel: ce ne-am face fără nebuni? De la ei învățăm cum să ne depăşim limitele, să ne stăpânim frica. Să îndrăznim, s-o luăm pieptiş, să rezistăm la greu. Cum ar fi fără ei? Asta întreb. Şi durerea ce-mi amărăşte bătrâneții este că, de prea multe ori, prostia, inconştiența, răutatea omenească pun stavilă în calea celor puțini, porniți pe drumul greu, ba chiar îi îmbrâncesc în prăpastie. De ce? Chiar şi fără bariera ticăloşilor nevolnici, îndrăzneții sunt puțini, curajul nu se găseşte pe toate drumurile, ca laşitatea şi puturoşenia; de

ce, atunci, să-i mai împuținăm cu bună ştiință şi cu rea credință?

Iartă-mi, te rog, discursul ăsta lung şi patetic, de bătrân nevorbit, şi aparent fără nicio legătură cu ce voiai dumneata să afli de la mine. Să nu crezi că uitasem de unde am plecat; nu m-am ramolit încă...

Tatăl dumitale a fost unul dintre puținii „alpinişti" întâlniți în lunga mea viață, năpădită, sufocată de „excursionişti". Mă chinuie şi azi regretul că n-am putut, n-am ştiut să-l ghidez către reuşită; reuşita deplină, definitivă, vreau să zic. Avea tot ce-i trebuie: talent cu carul, perseverență, credință în steaua lui, energie, nebunia aceea frumoasă care te ia de pe drumul bătătorit şi te agață de peretele abrupt. Credea ca un fanatic în adevăr, în dreptate. I-a lipsit un singur lucru...

— Care? rosti într-un suflet Dan Simaciu, convins că va auzi cuvântul sau cuvintele-cheie pe care le căuta.

— Norocul. Adică... nu numai. N-a avut nici răbdarea înțeleaptă, tactul-cum i se spune-de a evita capcanele.

— Adică...?

— Mi-e greu să-ți explic. Vezi dumneata... Pe marea străbătută de corăbii, în strâmtori, în locurile înguste, în zonele unde pândesc fie colți de stâncă ascunşi, fie bancuri de nisip periculoase, fie curenți vicleni, nu este suficient cârmaciul corabiei; lângă el apare pilotul, un om al locului care ştie cum să ferească vasul, să-l strecoare printre primejdii. În viață, la fel de presărată cu pericole, oamenii trebuie să fie şi cârmaci, şi pilot. E treabă grea. Petre n-a prea fost un bun cârmaci; pilot... nici vorbă. N-a înțeles că viața e, într-un fel, mai plină de pericole decât hăul mărilor şi oceanelor. Mai ales atunci.

Încă odată spun: e greu să înțelegi cum era atunci. Trebuia să fi trăit în acea vreme, printre acei oameni, cu

acele reguli păcătoase ca să înțelegi cum poate un sistem să curme un drum, o vocație, uneori o viață. Îți vine să crezi? Asta o spune un strungar ajuns redactor-şef de cotidian central tocmai datorită acelui sistem, ca să realizezi absurdul acelei vremi!

Eu l-am ajutat pe Simaciu să demonstreze de ce e în stare. L-am debutat, adică; asta am putut, şi lansarea a fost spectaculoasă, dar n-am ştiut să-l feresc de pericole, să rămână acolo, pe orbita succesului.

— Nu văd cum...

— Eu trebuia să văd cum, dragul meu. Şi n-am văzut. Deşi simțeam, aproape ştiam că a doua lui anchetă de răsunet nu trebuia să apară, i-am publicat-o. N-am ținut seama de faptul că riscul este prea mare şi duşmanul prea puternic (de fapt, nici nu ştiam bine cu cine ne luptăm!), aproape atotputernic în acel timp. Prima dată am respins-o, deşi era o bijuterie, dar una periculoasă. Petre a insistat, m-a implorat să i-o public. Ca să mă convingă, aproape că m-a acuzat de laşitate. Şantaj sentimental, desigur; am înțeles de ce-l face şi nu m-am simțit jignit. Am cedat. Şi a urmat prăpădul.

— Vă referiți la investigația cu bătrâna-duşman de clasă?

— Da. Dar hai s-o luăm pe rând, că altfel o să tot bat câmpii şi ne-apucă noaptea, fără să afli ce te interesează.

Bătrânul scoase din plic o halcă impresionantă de text, decupată dintr-un ziar, aproape o pagină şi jumătate, despăturind-o cu grijă.

— Asta este ancheta de debut. Bomba. E vorba despre...

— O cunosc, domnule Mârzan. O ştiu bine.

— Păi de ce nu spui, omule?! Cum ai citit-o? De unde? O păstrează Petre?

— Nu. De la tata smulg cu greutate câte ceva, din când în când, iar de păstrat, nu cred că şi-a făcut arhivă personală; aş fi găsit-o prin casă. Dar vă spuneam că am pornit pe urmele pățaniilor lui, ca să înțeleg... Am căutat redacția acestui ziar, spuse tânărul, arătând spre tăietura întinsă pe birou, dar dispărând ziarul, a pierit şi redacția. Cineva m-a dus, totuşi, într-un fel de magazie, prin subsolul Casei Scânteii, unde se depozitează colecții de ziare vechi. Două zile am copiat articolele tatei, dar cele fără semnătură... cum să le fi ştiut? Această anchetă, şi cealaltă, care i-a încheiat calitatea de salariat al dumneavoastră, le am acasă, citite şi răscitite.

Gazda îl privi lung, pătrunzător.

— Ce-mi spui dumneata mă îndeamnă să cred că Simaciu... n-a prins el rădăcini în presa mare, cum ar fi meritat, dar lasă totuşi ceva în urmă, poate mai important: un băiat de toată isprava. Bravo lui! Şi dumitale. Uite, îți dau tot dosarul cu articole, cred că e pe mâini bune. Acum... să-ți spun povestea.

Era vorba despre directorul unei mari uzine bucureştene atât de lacom, încât şi-a trecut în statul de salariați şi mama, şi sora. De ce n-au bătut la ochi numele de familie? Simplu: pentru că mama purta alt nume, datorită divorțului, iar sora se numea altfel-prin căsătorie. Doamnele n-au călcat vreodată prin curtea uzinei, necum în vreun spațiu de producție sau birou administrativ. Primeau salariul în plic, acasă, semnau statul din acelaşi plic şi-şi vedeau de treabă; de treaba lor, nu a uzinei. Asta... doi ani, lună de lună.

Până aici ştiai, dacă ai citit textul. Ceea ce nu ai cum să ştii este scandalul care a urmat şi ecoul uriaş în opinia publică. Omul vizat nu era un fitecine: figură marcantă a industriei, candidat serios la o înaltă funcție în ministerul

de resort, membru al Comitetului municipal PCR. Înțelegi? Un ins pe cai mari de tot, strivit pur şi simplu sub titlul „De ce nu şi soacra, tovarăşe director?” Aşa ceva, scris cu litere de afiş pe o pagină şi jumătate de ziar, nu se mai citise! Dar mai importantă era spargerea cutumei. Nu ni se mai aruncase şi nouă, ăstora de la presă, guma mestecată de partid, sindicat, UTM, opinia colectivului etc. etc., adică un caz discutat, analizat şi gata rezolvat. Nu; cititorii primeau rodul investigației noastre, descoperirea noastră. Dezvăluiam murdăria unui puternic al zilei fără ajutorul nimănui, aşa cum nu se făcea pe-atunci, când se purtau cel mult „revoluțiile făcute cu voie de la poliție”. Asta era noutatea, marea noutate care a făcut vâlvă şi a demonstrat că se poate şi aşa.

Acum mă întorc acolo unde rămăsesem când am început să-ți povestesc cum l-am cunoscut pe tatăl dumitale. A intrat în birou, rugându-mă să-i acord câteva minute; voia să-mi spună peste ce subiect a dat. L-am ascultat şi... am rămas uluit.

— Cum ai aflat dumneata tărăşenia asta?

Răspunsul a fost mai senzațional decât subiectul însuşi:

— Un colocatar, şofer la directorul cu pricina, este persoana care aduce acasă plicul cu bani şi duce înapoi, la uzină, statul semnat. E om cinstit, faptul l-a revoltat, dar i-a fost frică să spună ceva, cuiva. Pe asta mizase directorul, dar la un moment dat, ticălosul-că nu era doar lacom şi hoț, ci şi ticălos!-şi-a dat seama că şoferul ar putea să-l toarne, şi atunci, ca să-l aibă la mână, i-a înscenat o neregulă cu nişte bonuri de benzină pe care, chipurile, el, directorul, i-ar fi acoperit-o. Şantaj în toată regula!

Vecinul mi-a povestit totul. Ne-am apropiat pentru că îi meditez băiatul la limba română; gratis, bine-nțeles, că n-are el bani de meditații. L-am întrebat dacă, la o adică, are

curaj să susțină la proces ce mi-a spus mie. S-a lăsat greu, dar l-am convins, explicându-i că nu putem pierde, că scapă astfel de înscenare şi de şantaj. Am declarația lui scrisă şi semnată; asta este, şi mi-a întins trei coli scrise mărunt, semnate şi datate.

— Eşti naiv, măi băiatule, dacă îți închipui că directorul va recunoaşte la anchetă mârşăvenia asta, i-am răspuns.

— Nu sunt, tovarăşe redactor-şef. Iată, am aici, în acest plic, fotografii cu ştatele de plată semnate, nu pe o lună, ci pe două, ca să fie clar. Le-am făcut cu acceptul şoferului. Pot aduce zeci de declarații de la salariați, dovezi că nimeni n-a văzut vreodată prin uzină pe vreuna din cele două „salariate" încasatoare de bani nemunciți. Dacă există vreo fărâmă de dreptate în țara asta, şi eu refuz să cred că nu există!-directorul o încurcă rău. E în mâna noastră, n-are cum să scape, ce să ne facă.

Nu i-am dat răspunsul pe loc. Trecut prin multe, cum eram, ştiam că într-o asemenea poveste ai toate motivele să te temi, ba chiar, ar fi fost o minune să n-o încurcăm noi. Petre şi-a dat seama că ezit şi a plusat:

— Mai gândiți-vă. Eu scriu materialul, îl citiți şi hotărâți pe văzute.

— În noaptea acelei zile n-am închis un ochi, şi-a continuat bătrânul povestea. Provocarea era cumplită. Dacă intram în joc, declanşam o nebunie fără precedent în presa acelei vremi. Dacă nu, dacă acopeream, de frică, mârşăvia unui ticălos, mi-ar fi fost ruşine se mă mai privesc în oglindă. Sigur, descoperirea lui Simaciu se putea finaliza şi printr-o informare trimisă organelor în drept; dar ce dracu soi de ziarişti am fi fost noi, dacă treceam pe lângă un asemenea subiect şi deveneam autori de note informative? Nu prea ştiam eu mare lucru despre jurnalismul de investigație, despre „scandalul Watergate", despre cum

poate fi dărâmat din scaun cel mai puternic om al planetei, preşedintele SUA, de către doi tinerei băgăreți, inteligenți şi curajoşi. În plus, ştiam-şi chiar bine de tot-că România nu e America, înțelegi?, dar simțeam că un gest de curaj ar fi creat un precedent, ar fi deschis un drum, ne-ar fi onorat şi înnobilat profesia de ziarist.

— V-a fost frică, domnule Mârzan? întrebă Simaciu junior.

— Ba bine că nu! Aveam şi varianta „nu ne băgăm”; nu-mi punea nimeni pistolul la tâmplă să zic da, însă un nu spus atunci mi-ar fi luat dreptul de a cere vreunui subaltern corectitudine, curaj, responsabilitate, inițiativă. Dacă refuzam subiectul, n-aveam decât să mă întorc la strung. Acolo, dacă ştii meserie-şi eu ştiam, slavă Domnului-treaba e simplă şi clară, nu te chinuie dilemele.

După trei zile, Simaciu mi-a adus textul ăsta-şi bătrânul îşi însoți spusa cu un gest către tăietura din ziar. L-am citit pe nerăsuflate, ca pe un capitol de carte polițistă ieşită din condeiul unui maestru al genului. Pur şi simplu nu-mi venea să cred. Câteva clipe n-am spus nimic, dar nu pentru că ezitam să pronunț hotărârea, ci pentru că socoteam febril cum trebuie procedat ca să micşorăm riscurile. Parcă mi-a citit gândurile.

— Ştiu de ce vă e teamă, mi-a spus Petre. Trebuie nişte aprobări de la foruri... dar, dacă-mi permiteți, vă sugerez o schemă. Explicați la sectorul de presă al UTM-ului că „Scânteia” a descoperit porcăria de-acolo şi e gata să publice un articol „tare”. Păi dacă „Scânteia” bătrână o face, de ce n-am face-o noi, „Scânteia mică”-aşa cum ne spune lumea-înaintea lor? Nu militățm şi noi pe acelaşi front, cu acelaşi crez profesional şi moral, dar şi cu aceleaşi drepturi? Ca la sport: cel mai rapid şi mai abil să învingă! De ce n-am învinge noi, când avem în mână un asemenea subiect?

Raționamentul m-a dat gata. Am trimis textul la tipar, cu mențiunea „nu se taie niciun cuvânt”, secretariatul a înțeles şi... iată ce a ieşit, încheie bătrânul, ridicând la vedere halca de ziar. Dar s-a mai întâmplat ceva; amănunt, poate, dar extrem de important, dacă vrei să-ți cunoşti tatăl, aşa cum era el la începuturi şi cum cred că este şi acum. Ascultă.

În noaptea apariției, lângă rotativa care începuse să tragă ziarul, Petre a luat unul de pe banda străjuită de noi amândoi şi, cu el în mână, mi-a spus: „Tovarăşe Mârzan, dacă s-o întâmpla, cumva, să o zbârcim, vă rog să puneți totul în spinarea mea. Sunt student, n-au de unde şi din ce să mă dea afară; am timp şi pentru reabilitare, cum se obişnuieşte cu cei care intră în bucluc...”

Atunci, acolo, am înțeles că Petre Simaciu este băiatul meu. Ziaristul şi omul pe care îl căutam.

Dan Simaciu nu era deloc, dar deloc, insul efuziunilor lirico-sentimentale, însă la auzul spuselor bătrânei sale gazde, mai-mai că l-ar fi îmbrățişat şi i-ar fi sărutat mâna cu recunoştință, ca unui bunic.

— Şi după apariție ce-a fost, domnule Mârzan?

— Ce să fie? Triumf. La cititori, la foruri, la confrații din presă. De peste tot-felicitări, îndemnuri („țineți-o tot aşa!”), sute de scrisori, zeci de sesizări din partea unor oameni care aveau şi ei un of, păţiseră şi ei o nedreptate, văzuseră şi ei ceva care nu trebuie tolerat. Toți cereau ajutorul ziarului. Veniți, vedeți şi publicați! Vâlvă mare, ce mai... Nişte şefi de cadre din presă, ştiind că se apropie examenul de stat şi repartițiile, au început să se intereseze de „băiatul cu ancheta”, să-l racoleze. Am aflat şi am transmis-neoficial, desigur-tuturor: „Simaciu e al nostru, în câteva zile îl încadrăm, îi dăm şi casă, aşa că... lăsați-l în pace, e acontat”.

Exact aşa s-a întâmplat. Am primit dezlegare să-i semnez decizia de angajare, odată cu repartiția pentru garsonieră, că tocmai urma să se căsătorească...

— Dar directorul? Escrocul?

— Eheiii... cu ăla a fost bâlci mare! Omul a recunoscut tot, turnându-şi atâta cenuşă-n cap, încât îți venea să plângi, dar nu de milă, ci de greață. Ca să scape de penal (ceea ce a şi reuşit), şi-a felicitat tovarăşii din Comitetul municipal pentru principialitatea şi exigența partinică dovedite prin excluderea lui din respectivul comitet! S-a condamnat, s-a înfierat, a jurat că lecția asta îl va face... îi va fi de... şi dă-i, şi dă-i... A plătit dauna vânzându-şi una dintre maşini, că avea două, şi a scăpat cu un vot de blam, plus un post de inginer la un serviciu de aprovizionare dintr-o fabrică bucureşteană. Doar atât, dar... enorm pentru acea vreme, iar pentru noi, ce să-ți spun, victorie uriaşă.

Azi îmi dau seama: trebuia să mă îngrijoreze faptul că nu a negat, că nu s-a apărat, nu s-a zbătut, n-a încercat să-şi pună în mişcare relațiile. Deşi văzusem şi trăisem multe, încă nu ştiam până unde poate merge ticăloşia ticăloşilor...

— Ce vreți să spuneți?

— Vei afla, ai răbdare. Să trecem la cea de a doua anchetă; asta, spuse bătrânul, scoțând din biblioraft altă pagină de ziar, acoperită în întregime cu un articol-fluviu. O vezi? Este povestea duşmanului de clasă ascuns în pielea unei bătrâne de 83 de ani.

— Cunosc şi acest text. L-am copiat, pentru că purta semnătura tatei.

— Deci... nu intru în amănunte. Aici am greşit eu; grav.

— Cum aşa?

— Ai răbdare. Ții minte, nu? Într-un bloc-vilă, cu două etaje şi mansardă, casă naționalizată, bătrâna primeşte cu

repartiție strict legală de la spațiul locativ, o cameră cu acces la toaleta şi chiuveta de pe coridor, acolo unde băbuța-fosta proprietară a imobilului-îşi pusese în fața uşii un reşou de aragaz cu două ochiuri şi o butelie, la care-şi fierbea câte un ceai şi îşi încălzea mâncarea adusă în sufertaş de către o nepoată miloasă. Chiriaşul principal, întins pe tot etajul, dorea şi această cameră. Cum nu putea s-o disloce, că băbuța era cu legea-n brațe, javra înscenează un început de incendiu, cauzat-chipurile-de senilitatea periculoasă a bătrânei, cerând şi obținând evacuarea.

Unde? Asta nu-l priveşte pe el; într-un azil, pe stradă, direct la cimitir, treaba ei. Disperată, nepoata bătrânei (care, şi ea, locuia ca vai de lume, n-avea cum s-o găzduiască) îl caută pe Simaciu şi-i povesteşte toată tărăşenia. Petre se duce la fața locului, vede cum stau lucrurile, trece şi pe la Spațiul locativ, unde se lămureşte ce spune legea, şi după câteva zile îmi pune în mână textul acesta, pe care eu, ca un inconştient, îl trimit la tipar fără să scormonesc mai adânc, dincolo de lege, să ştiu cine este reclamantul bătrânei, cu cine ne-am putea înfrunta dacă...

— Păi asta conta? Nu legea? Nu adevărul? Bătrânul zâmbi amar.

— Vezi? Aşa am gândit şi eu. M-am înşelat rău de tot, dar de plătit a plătit Petre Simaciu. În scandalul declanşat după apariția anchetei, n-am putut demonstra că incendiul a fost înscenat. Certificatul medical, din care rezulta că bătrâna este pe deplin responsabilă de actele sale n-a fost suficient, iar reclamantul... ştii ce era? Maior de Securitate. Şi cine era? Soțul sorei directorului escroc, dat jos de prima anchetă a lui Simaciu. Cu trei ani şi ceva în urmă, maiorul era doar căpitan; fusese avansat în grad pentru merite deosebite şi-ca orice securist cu asemenea merite-ştia perfect cum se înscenează o murdărie ca să distrugă un om,

mai ales un duşman de clasă, relicvă vie a tagmei exploatatorilor expropriaţi de puterea comunistă; dar şi pe cei care-i apără, pactizând cu duşmanul, înţelegi?

Scandalul a fost cumplit. Vezi dumneata... eu, muncitorul trimis în redacţie să întronez vigilenţa, spiritul revoluţionar, combativitatea partinică, îmi trădasem clasa şi misiunea, luând apărarea unei femei care-mi exploatase fără milă părinţii şi tovarăşii de proletariat! Iar Simaciu-instrument, cumpărat, (nu se ştie cu ce, cu cât) de cei ce tânjesc după vremea când se lăfăiau în vile cu două etaje!

Cumnatul maiorului, fostul director înfundat de Simaciu, a scos şi el capul, turnând gaz pe foc: vasăzică atacarea unui comunist cu muncă de răspundere, membru al Comitetului municipal PCR, n-a fost o întâmplare. Semnatarul celor două articole vânează activişti ai partidului (canalia nu spunea şi ce anume făcuse activistul bubuit) şi apără ultimele rămăşiţe ale claselor exploatatoare. E oare întâmplător faptul că moşiereasa înveninată de ură împotriva regimului dă foc imobilului în care-ce să vezi-locuieşte nu oricine, ci un ofiţer superior din Securitate, braţul înarmat al Puterii Populare? Şi e de tolerat faptul că nişte lucrători din presa noastră comunistă îi face jocul, încercând s-o scoată basma curată şi să-l priveze pe ofiţer de un drept al lui?

Eu am fost la un pas de demitere, scăpând doar cu o mustrare severă, dar Simaciu a trebuit să părăsească redacţia cu tinichea de coadă. Hotărârea suna aşa: să fie trimis într-o fabrică, la munca de jos, să se califice acolo, să se reeduce sub influenţa muncitorilor care nu şi-au pierdut simţul de clasă (ca mine, înţelegi?), şi pe urmă... mai vedem.

N-am putut să-l salvez. Eu însumi eram cu un picior în groapă, dar şi aşa, am încercat o şmecherie: l-am trecut la corectură, până îi găsim un loc în tipografie, ca linotipist, că

şi lucrătorii de-acolo sunt tot „clasă muncitoare”, nu? N-a ţinut şmecheria; s-a aflat şi... era s-o păţesc de-abinelea. Am scăpat ca prin urechile acului. Ultimul lucru pe care am reuşit să-l fac pentru tatăl dumitale a fost să pun o vorbă bună pe lângă directorul uzinei unde lucrasem ca strungar. Se înfiinţase la ei un ziar de uzină, tabloid, în 8 păginuţe bilunar, şi aveau nevoie de cineva, să-l scrie, să-l macheteze, să ducă materialele la tipografie, mă rog-să facă bucătăria internă a unei redacţii, omul fiind plătit din fondurile sindicatului şi-atenţie!, că asta îl favoriza pe Simaciu: omul era considerat muncitor, pricepi cum stă treaba? Aşa a ajuns Petre la „Strungul socialist”.

— Am câteva numere, murmură Dan, încă nedezmeticit după cele aflate. Deci aşa a fost...

— Aşa. Exact aşa. Acum înţelegi, dragă domnule Simaciu-junior, de ce fostul strungar Anghel Mârzan, catapultat la conducerea unui ziar central de sistemul comunist, a ajuns să judece şi să condamne sistemul care l-a propulsat? Înţelegi?

Cuvântul „înţelegi” revenea obsedant în discursul gazdei. Bătrânul parcă voia să fie sigur, întrebând şi iar întrebând, că băiatul din faţa lui realizează urâţenia acelor vremi.

Da, Simaciu junior înţelegea. Îşi explica acum expresia de om distrus, disperat, întipărită pe faţa tatălui după fiecare episod nenorocit, după fiecare loc de muncă schimbat.

— Dar să lăsăm ce-a fost. Acum...

— Nu, nu încă, vă rog, îl întrerupse tânărul. Am atâtea întrebări!... Între ancheta de debut şi „cântecul lebedei”, povestea cu bătrâna, ce s-a întâmplat?

— Vrei să ştii? Bine, îţi mai spun, că am tolba plină şi timp berechet. Vei găsi în biblioraftul ăsta şi multe cursive ocazionale: aniversări, sărbători oficiale, evenimente politice şi de tot soiul, că ziarele vremii erau pline de asemenea

articole şi articolaşe-obligaţii, aşa cum presa de azi e împânzită de spaţii publicitare. Pe-atunci, partidul şi politica sa înţeleaptă erau pe post de produs ce trebuia băgat pe gâtul cititorului. Numai că ale lui Petre, nesemnate (de-aia nu le-ai remarcat când ai scotocit prin colecţie) sunau, parcă, altfel. Colegii lui le mâzgăleau rapid, cu şablonul, cu dicţionarul de expresii, formulări şi adjective la îndemână, aşa cum se fac casele din prefabricate. Simaciu le scotea altfel. Pe ce punea el condeiul se umaniza, se încălzea, te invita să citeşti, deşi fugea de povara asta ca dracu de tămâie. Ura osanalele, din principiu.

În schimb, când apărea la orizont o investigaţie, când trebuia să descopere un adevăr sau să demonteze o minciună, îl simţeam cum freamătă. N-avea linişte până când nu-mi punea pe birou manuscrisul.

Îl înţelegeam. Încercam să-l feresc de şmotrul cotidian al articolelor „de serviciu”, dar uneori trebuia să i le cer, că fără ele nu scoteam ziarul, dar până şi acelea, cum spuneam, sunau altfel, ieşite din condeiul lui. Le găseşti aici pe toate.

Dan răsfoi teancul de tăieturi din biblioraft, descoperind un text pe trei sferturi de pagină, necunoscut lui, care nu părea deloc un cursiv sau articol de serviciu; tot fără semnătură.

— Dar ăsta? întrebă băiatul, scoţându-l din teanc. Bătrânul zîmbi lung.

— Ei... ăsta are, şi el, povestea lui. Să ţi-o spun?

— V-aş fi recunoscător...

— Păi... a fost aşa. Am participat, odată, la o reuniune a rectorilor de universităţi şi institute, unde m-a şocat o idee lansată de cineva, apoi reluată de mai toţi vorbitorii: apariţia unui nou tip de candidat la examenul de admitere, tânărul

de profesie candidat. Nu uita: era vremea când se adunau şi 10-12 candidaţi pe un loc!

— Nu înţeleg...

— Simplu: e vorba despre băieţi şi fete care se prezentau la examen şi picau 4, 5, 6 ani la rând, fără măcar să se apropie vreodată de media cu care se intra, unii-respinşi încă de la proba de aptitudini (desenul la Arhitectură şi Arte plastice, talentul la Teatru, Conservator, Educaţie fizică etc.)... Cei mai mulţi erau copii de bani-gata, certaţi cu orice fel de muncă, înţelegi? care îşi amăgeau părinţii că învaţă, le tocau banii pe meditaţii, asigurându-i că, la anul, merg „la sigur”, dar, de fapt, trăiau ca nişte paraziţi. „Trai, neneacă, pe banii babacăi”, vorba lui Alecsandri.

I-am vândut pontul lui Simaciu. Băiatul a început să colinde decanatele, să caute prin documentele examenelor de admitere, să stea de vorbă cu „împricinaţii”. A descoperit situaţii extraordinare. Printre alţii, o javră de băiat, cu părinţi nevoiaşi, care i-au plătit patru ani la rând meditatori... inexistenţi! Puşlamaua lua banii, spunea că-i dă meditatorului, dar el ajungea, cu bani cu tot, la table şi la poker, unde toca paralele!

„Cireaşa de pe tort” a fost însă un caz de excepţie: la Arhitectură, un candidat se prezentase la admitere 7 ani la rând şi picase de 7 ori. Nu mi-a venit să cred. I-am cerut lui Petre să mai verifice odată. A verificat şi... da, era exact aşa.

Am publicat ancheta, căreia îi lipseşte semnătura, după cum vezi; de aceea n-ai copiat-o, n-aveai de unde să-i ştii autorul. Absenţă strict întâmplătoare; un corector neatent i-a tăiat numele din greşeală. Dar... ce să vezi?

La câteva zile după apariţia articolului, m-am pomenit la redacţie cu un tânăr timid, foarte modest îmbrăcat-ca să nu spun mai mult –, nepreaştiind cum să deschidă discuţia, cum să-şi spună oful şi ce să ne ceară, concret. Era

candidatul cu 7 încercări şi tot atâtea eşecuri. Am aflat în cele din urmă că, într-adevăr, visul lui este să devină arhitect, că lucrează de nouă ani într-un atelier de desen tehnic, unde-şi câştigă pâinea muncită din greu, că şapte ani la rând nu şi-a luat vreun concediu de odihnă pentru a se odihni, cele 18 zile lucrătoare, consfinţite prin Codul muncii consumându-le, an de an, cu pregătirea intensivă şi cu prezenţa la examenul de admitere. Nu-şi revenea bine după un rateu că se şi prezenta la muncă, de unde nu a lipsit niciodată, nici azi, când l-a învoit şeful de atelier. E oare o culpă să-ţi doreşti statutul de arhitect când o faci muncind, nu tocând banii părinţilor, că el nici nu are părinţi, este orfan? Şi mai ales, când doi ani la rând a fost al doilea sub linia de admişi, şi alţi doi-al treilea, iar proba de aptitudini, desenul, a luat-o de fiecare dată?

Aşa ne-a întrebat băiatul acela timid, modest, cu straie ponosite, parcă jenat că trebuie să mărturisească ofu... cui?

Tocmai nouă, cei care... Petre era de faţă, bineînţeles. Fiecare cuvânt al vizitatorului îi răsuna în urechi ca plesnitura unei palme pe obraz. Îţi dai seama ce-am trăit eu atunci? Pe de-o parte, să te zguduie necazul unui om făcut de râs fără ca el să fi avut vreo vină, necaz de care mă simţeam vinovat, chiar dacă indirect, iar pe de altă parte să ai sub priviri zbuciumul vinovatului de acel necaz...

Nu i-am cerut explicaţii tatălui dumitale nici când am rămas singuri. Pur şi simplu mi se făcuse milă de el, deşi mă durea inima şi de suferinţa nemeritată a candidatului la statutul de arhitect.

A doua zi, Petre mi-a prezentat un... cum să-i spun: eseu? portret? interviu imaginar?... de vreo trei pagini. De fapt-o bijuterie, un adevărat poem în proză dedicat pasiunii, perseverenţei, curajului de a-ţi urma crezul, de a lupta pentru împlinirea unui vis, încheiat cu scuzele explicite,

cerute celui nedreptățit, cu nume şi prenume. L-am publicat tot fără semnătură, aşa cum apăruse şi ancheta. Petre mi-a explicat mai târziu şi cum s-a strecurat greşeala: nu-l găsise pe cel în cauză în ziua rezervată discuției cu el, neputând confrunta astfel documentarea din scripte, cu realitatea „umană", aşa cum procedase cu toți ceilalți subiecți ai anchetei. Graba de a-mi pune materialul pe birou şi de a-şi vedea textul publicat provocase tot necazul.

— L-ați sancționat, domnule Mârzan?

— Ei... asta e altă poveste. El aştepta sancțiunea, mai afectat de faptul că îmi înşelase încrederea decât de viitoarea pedeapsă. Spre sfârşitul zilei de muncă-era într-o vineri-l-am chemat şi i-am spus:

— Duminică dimineața te prezinți în biroul meu, la ora nouă. Când ajunsese lângă uşă, l-am întrebat:

— Ştii să joci şah?

A confirmat, absolut descumpănit:

— Da, ştiu. Am fost campionul liceului... şi a părăsit biroul. Duminică, zi de odihnă şi în redacție, s-a prezentat la ora nouă fix, cam nedormit; era limpede că nu-l ocoliseră frământările. L-am invitat pe un scaun de la masa aflată perpendicular pe biroul meu, apoi m-am aşezat şi eu vizavi, între noi aflându-se o tablă de şah, cu piesele aranjate pentru partidă. Le-a privit nedumerit, până când i-am cerut să facă prima mutare, cu albele. A făcut-o, a pierdut, a urmat încă o partidă, şi încă una, toate pierdute de el, iar după a treia i-am spus:

— Gata. Nu joci rău, dar văd că nu-ți prea poți aduna mințile.

Mulțumesc. Poți să te duci acasă.

— Şi...? a îngânat Simaciu, neavând curaj să pronunțe cuvântul rămas nerostit.

— Sancțiunea? Păi... după cât haos este în capul tău de şahist-campion al liceului, cred că te-ai sancționat singur. Sper că ai tras toate concluziile despre cât rău poate provoca superficialitatea unui ziarist. Mai ales a unuia de investigație. El şi chirurgul nu au voie să greşească. Ai înțeles?

* *

La plecare, Dan Simaciu nu ştia cum să-i mai mulțumească bătrânului. Datorită lui trăia certitudinea că drumul pe care pornise îl va duce la ceea ce căuta cu toată puterea ființei lui: adevărul despre ziaristul care fusese Petre Simaciu, ba chiar şi despre omul pe care crezuse până acum că îl cunoaşte perfect, doar îi era tată şi îl adora. Iată că afla lucruri noi. Era fericit.

Cu mâna pe clanță, gata să-şi ia rămas-bun şi să mulțumească încă odată, aruncă o întrebare:

— Nu v-ați gândit să aşterneți pe hârtie toate astea, domnule Mârzan? V-au trecut prin mâini atâția oameni, ați văzut şi ați trăit atâtea...

— De ce nu le scriu? i-a răspuns gazda cu un zâmbet trist. Măi băiatule... scuză-mă că-ți spun aşa, dar dacă eşti băiatul lui Petre, mie îmi vii ca un fel de nepot... Vezi dumneata mâinile astea? Cât sunt ele de bătrâne, dacă s-ar înființa un Oscar sau Nobel pentru strungari, mai-mai că m-aş încumeta să mă prezint cu ele la concurs. Dar de scris... condeiul meu a aşternut semnătura de aprobare pe textele prea multor condeie celebre, trimițându-le la tipar, ca să nu fi înțeles diferența dintre mine şi ei. Dacă scrisul meu nu se poate apropia de scrisul lor, la ce bun? Cum să mă compar cu ei? Mărturia despre vremile trăite, ca să intereseze pe cineva, cândva, trebuie să fie nu doar cinstită, ci şi atinsă de harul talentului, sau poate al geniului. La mine... de unde?

Tatăl dumitale, da. Petre Simaciu ar trebui să facă asta. Să se aşeze la masa de lucru şi să scrie, dar nu pentru gazetă, ”scrisul de porunceală”, cum numea Eminescu articolele de ziar, ci pentru viitorime. Gazetarul e cronicarul clipei, se spune, dar dintre ziarişti s-au ridicat mulți cronicari ai epocii, nu ai clipei. Ştiai că Eminescu a fost ziarist? Ca şi Caragiale, Arghezi, Bogza, Stancu-asta ca s-o luăm de la clasici, dar şi alții, contemporani cu noi. Câțiva, aşa cum spuneai, „mi-au trecut prin mână”. Ei trebuie să scrie, să depună mărturie, nu eu. Şi printre ei, tatăl dumitale. Dacă Petre îşi moaie pana-pana aceea pe care i-o cunosc şi pe care el o iroseşte-în ce-a văzut, ce-a trăit şi ce-a pătimit, va scoate bijuterii. Cine îl va convinge pe Simaciu s-o facă, va binemerita recunoştința cititorilor de mâine şi mai ales de poimâine, te rog să mă crezi.

— Chiar aşa, domnule Mârzan?

— Chiar aşa, dragul meu. Tabără pe el, aşează-l la birou, pisează-l la cap până se apucă de scris. Şi spune-i să se grăbească, fiindcă Anghel Mârzan e bătrân şi nu prea mai are timp să-i aştepte cărțile. Spune-i asta din partea mea. Te rog.

* *

Aici, în liniştea podului-mansardă transformat în cabinet de lucru estival, că frigul iernii îl făcea nelocuibil, cuvintele bătrânului Mârzan îi răsunau în ureche de parcă le-ar fi rostit adineauri, acum: de ce nu scrie Petre? Şi din nou gândurile tânărului o porniră spre amintiri.

Când era copil, Petre îi spunea poveşti, iar mai târziu îi rezuma nuvele, romane sau filme, făcându-le să sune mai frumos, mai plin, mai ingenios decât originalul. Povestitorul devenea, într-un fel, coautor, îmbogățind opera. Din story-uri sărăcuțe, simpluțe, fără pretenții, scotea minuni, înnobilîndu-le cu propria fantezie. Ascultându-l, copilul era

fermecat; mai târziu, şcolarul, apoi studentul trecuse prin suficient de multe cărți şi autori ca să-şi dea seama de harul tatălui său.

„Aşează-l la masa de lucru! Pune-l să scrie”, îi spusese Mârzan, şi băiatul încercase în fel şi chip să-i dea ascultare. Chiar şi mult mai târziu, om în toată firea, se delecta la auzul perlelor presărate de Simaciu la tot pasul, iar textul anchetelor sale din tinerețe, descoperite prin colecții, îi relevau un condei aşa cum îl diagnosticase bătrânul redactor-şef.

— De ce nu scrii, tată? Ne farmeci, povestindu-ne gândurile altora; de ce nu aşterni pe hârtie gândurile tale? Ai da lovitura!

— Nu, băiatule. Eu sunt învățat cu loviturile, dar cu cele primite în plex, în figură... Sunt un bun încasator, cum se spune în box.

— Lasă glumele! De ce nu scrii?

La insistențele băiatului, Simaciu devenea grav.

— Vezi tu, măi Dane... ca ziarist, am stat de vorbă cu oameni mari; mari de condei, vreau să zic. Atât de mari, încât condeiul meu, comparat cu al lor, mi se pare mult prea mărunt ca să-l pun la treabă literară. Am luat interviuri şi lui Arghezi şi lui Bogza, Călinescu, Marin Preda, Barbu, Buzura... Scriitori uriaşi. Şi... invers: nu sunt pline bibliotecile şi librăriile cu atâtea cărți proaste, încât să nu mai fie nevoie şi de ale mele?

Uimitoare simetrie! exclama fără sunet băiatul. Exact aşa îi răspunsese şi Mârzan când îl întrebase de ce nu-şi scrie memoriile. Dar acel răspuns izvorâse din apreciere lucidă, din bun simț şi modestie împinse la extrem; pe când aici?... De ce atâta neîncredere? De unde atâta resemnare, atâta frică de a o lua de la capăt pe alt drum, cu altă țintă, cu altă mizăşi cu alte mijloace?

— Şi dacă vor fi bune cărţile tale? Până nu încerci, n-ai cum să ştii.

— Ba bine că nu! De la articolul de gazetă până la romanul nemuritor e drum lung, băiatule...

— Ştii ce, tată? Fă-mi hatârul: scrie tu un roman muritor, dar scrie-l, să vedem cât trăieşte. Dacă fiecărui dramaturg debutant i s-ar da-n cap cu etalonul Shakespeare, n-ar mai scrie nimeni nicio replică. Sau prozatorilor-cu Balzac şi Tolstoi... De ce nu-ţi asumi riscul?

— Of, Doamne! Dacă nici eu nu mi-am asumat riscuri în viaţa asta petrecută cu condeiul în mână!... Am avut curajul şi puterea să înfrunt şi să suport eşecurile pentru că ştiam bine: erau nedrepte, neadevărate. Dar... spune tu: în ce gaură de şarpe m-aş ascunde dacă semnătura mea pe o carte proastă m-ar face de râs? Ăla... da-eşec! Crezi tu că merită să munceşti câţiva ani la o carte ca să te compromiţi?

— Să încercăm altfel: te gândeşti, îţi cristalizezi subiectul, ideile, îmi povesteşti textul, eu înregistrez pe reportofon, apoi transcriem. Poţi lucra pe dactilogramă.

— Doamne fereşte! Păi ce sunt eu, să mă înregistreze procurorii: şef de clan mafiot? evazionist fiscal? delapidator? Asta mi-ar mai lipsi!

Cu asemenea ziceri, Petre scăpa mereu din strânsoarea insistenţelor. Ascultându-l, Dan se delecta cu ingeniozitatea şi umorul lor, dar amărăciunea profundă din miezul spuselor îl mâhnea şi-l punea pe gânduri. Oare cât de adânc şi de nedrept l-a lovit viaţa pe tatăl său, încât să-l împingă la o asemenea autoironie amară, şubrezindu-i încrederea în sine, în harul său? Şi, mai ales, cum să-l scoată din starea asta?

Deşi nu era om al literelor-alesese alt drum –, Dan auzise de nume celebre nu pentru ce au lăsat prin cărţi, ci prin

vorbele de duh spuse prietenilor; la un pahar, la o cafea, la o şuetă; vorbe care făceau ocolul târgului, apoi al ţării. Dacă cineva ar fi consemnat tot ce-a grăit Păstorel Teodoreanu la toate agapele onorate cu prezenţa şi cu verbul său, probabil că istoria literaturii române ar fi fost mai bogată. Dar cum „verba volant", un Păstorel, un Ţuţea şi alţii ca ei n-au rămas decât legende ce se vor stinge cu timpul.

Gânduri... gânduri...

Dan puse dosarul la loc, în biblioraft, apoi îşi consultă ceasul. Era încă devreme; Simacii se vor aduna la cină peste vreo două ore. Pentru a se convinge că nu este aşteptat jos, în casă, tânărul săltă capacul ce acoperea ieşirea-uşa orizontală a cabinetului improvizat-de la care pornea în jos scara cu nouă trepte ce unea mansarda cu parterul. Ascultă cu atenţie: linişte. Deci... i-a mai rămas ceva timp. Deschise din nou biblioraftul şi scoase un alt dosar, începând să-l răsfoiască.

DOSAR 2

„STRUNGUL SOCIALIST", Bucureşti

Aşa cum, cu ani în urmă, Petre Simaciu, proaspăt demis, obţinuse postul (unul complex: redactor-şef, secretar de redacţie, redactor, reporter, fotoreporter, machetator, dactilograf, corector, curier, cărător al tirajului din tipografie până la uzină, expeditor al exemplarelor de protocol etc.) datorită „pilei" salvatoare puse de Mârzan, tot aşa, Dan Simaciu, student în anul III la Drept, pătrunsese în uzină şi putuse sta de vorbă cu unul şi cu altul mulţumită faptului că şi acum numele Anghel Mârzan deschidea toate uşile şi toate inimile. Fostul strungar ajuns redactor-şef al unui important cotidian central era mândria oamenilor uzinei. Pe vremuri, simpla calitate de protejat al lui „nea Anghel" îi rezolvase lui Petre multe probleme. Acum, când foarte puţini dintre tovarăşii de muncă ai bătrânului mai erau acolo,

amintirile lor îl ajutaseră pe Dan să reconstituie faptele. Câțiva strungari, un magazioner, o secretară cumsecade şi inimoasă a directorului de-atunci, cineva de la sindicat, unii-pensionați demult, îl primiseră pe tânăr acasă, povestindu-i ce-şi mai aminteau. Chiar Mârzan, într-o a doua întâlnire în apartamentul său din Balta Albă, cu acelaşi ceai de plante în fața gazdei şi aceeaşi ceaşcă de cafea oferită musafirului, adusă de aceeaşi nepoată mai în vârstă cu un an, întregise tabloul, la fel de sfătos, cald dar pătrunzător ca la prima întâlnire. Şi tabloul arăta aşa.

* *

Cu angajarea n-a fost nicio problemă. Era post de muncitor cu cea mai joasă treaptă de salarizare, nu se bătea nimeni pe el şi nu era nevoie de nicio aprobare specială. Totul sta în pixul directorului şi în consimțământul preşedintelui de sindicat, pentru că plata se făcea din fondurile sindicatului destinate acțiunilor culturale; dar când Marin Pandele, directorul, spunea ceva, nici Dumnezeu din cer nu s-ar fi încumetat să spună altfel.

Prima discuție cu Pandele îl cam lămurise despre ce este vorba şi la ce să se aştepte.

— Ăsta-i ziarul meu, tovărăşele, îi arătase directorul cele 8 pagini tabloide cu apariție bilunară. Fă-l mai frumos. Vreau să arate ca ziarele adevărate. Să nu-mi ceri bani pentru asta, că n-am de unde; e o minune că-l scot şi aşa. Pune-ți capul la contribuție, fă-i ce ştii, să ne reprezinte aşa cum merită colectivul uzinei. Am câştigat drapelul de fruntaşi republicani pe ramură trei ani la rând. Ştii ce-nseamnă asta? Primă de steag, adică fonduri mai grase în visteria sindicatului, apoi cel puțin 5 apartamente în plus pe lista de aşteptare de la raion, bilete mai multe la odihnă, şi altele... Nu gargară, nu promisiuni frumoase, ci fapte. Palpabile. Ştii ce înseamnă cinci familii în plus, pe an, care intră în casă

nouă? Eu ştiu, că trăiesc lângă oamenii mei. Dacă trag tare, cum le cer, măcar să ştie pentru ce trag, ce le iese la afacerea asta! Şi le iese, că am grijă de ei.

Aşa merge treaba în uzina mea. Ziarul trebuie să arate tuturor ce facem noi aici, şi să mă ajute. Pe vremea tinereții mele, la nişte cursuri politice, ni s-a spus cum rezuma Lenin rolul presei: propagandist, agitator şi organizator colectiv. Cum s-ar zice, cu propaganda băgăm în cap muncitorilor ideile noastre, cu agitația îi ținem în priză, ca să nu uite ce au de făcut şi s-o lase mai moale, iar cu organizarea... le spunem concret ce şi cum, să preia şi să sprijine ce le cere conducerea.

— Între timp au mai evoluat lucrurile, tovarăşe director, a îndrăznit Simaciu; s-au mai schimbat, s-au mai nuanțat...

— Poate la alții, dar aici, la mine, nu, i-a tăiat-o scurt Pandele. D-aia am făcut ziar: să mă ajute şi să arate forurilor – de la raion până la minister – ce realizăm noi, cum muncesc oamenii, cu ce ne mândrim. Dacă înțelegi asta, ai înțeles tot. Dacă nu, n-o să faci casă bună cu mine. Asta ți-o spun de la început, ca să n-avem vorbe mai târziu.

Înțeleg că ai venit în uzină pentru un fel de reabilitare. Ajută-mă şi te ajut să pleci de-aici-că doar n-o să stai toată viața la un ziar de uzină-cu referințe bune. Dar trebuie să le meriți. Încă o vorbă, şi cu asta am terminat: din câte mi s-a spus, îți plac anchetele, critica, demascările... Aici, la mine, nu ai ce face cu ele, că n-ai ce să descoperi. D-aia am început prin a-ți arăta cu ce colectiv muncitoresc ai de-a face. Suntem cei mai buni pe ramură din întreaga țară. E clar? Dacă vrei să bubui pe cineva, n-ai decât să te duci la ăia unde nu merge treaba, la codaşi. La noi nu ține. Sper că m-ai înțeles.

Cum să nu înțeleagă un mesaj atât de clar? Un şef care-ți spune apăsat ce să faci şi ce n-ai voie să faci; care zice-şi

repetă tot timpul-„uzina mea”, „oamenii mei”, „ziarul meu”; care precizează cum poți obține referințe bune, cum stăm şi pe ce picior dansăm... cum să nu-l înțelegi?

Dacă ar fi avut altă soluție, în clipa aceea Simaciu s-ar fi ridicat în picioare, ar fi mulțumit pentru osteneală, ar fi dat bună-ziua şi ar fi părăsit biroul şi uzina. Era însă cu spatele la zid. Mioara de-abia plecase de la dispensarul comunal, găsind o jumătate de normă la o policlinică de cartier, completându-şi norma cu nişte ore la cabinetul medical al unui mare complex şcolar profesional. Acasă-copil mic. Dinspre părinți-niciun ajutor substanțial, de nădejde; doar o soacră dispusă să-şi sacrifice din când în când câteva ore ca să stea cu Dănuț până când el sau Mioara ajung acasă cu sufletul la gură. Unde să se ducă? Din ce să trăiască? În plus, spera că „Strungul socialist” este o penitență temporară, un purgatoriu ce nu se va prelungi. El însuşi îi spusese lui Mârzan, lângă rotativa care tipărea de zor jurnalul cu prima sa anchetă: „dacă o zbârcim, aruncați totul în spinarea mea. Sunt tânăr, am tot timpul pentru reabilitare”. Şi apoi... cine ştie? Poate că nu e dracul chiar atât de negru, poate că Pandele ăsta o mai moaie... O experiență de viață, atât; nu se moare din aşa ceva.

S-a apucat zdravăn de treabă chiar de a doua zi. A făcut tot ce-i cerea atotcuprinzătoarea fişă a postului, scriind, dactilografiind, semnându-şi articolaşele cu zeci de nume masculine şi feminine (oamenii muncii îşi exprimau opinia prin condeiul lui), fotografiind, machetând, corectând, cărând tirajul, ducând exemplarele de protocol pe la toate registraturile şi secretariatele. N-a lipsit şi n-a întârziat niciodată, deşi ipostaza de dădacă la copil devenise presantă. A comis cursive despre 1 Mai, 23 August şi ziua Republicii, a scris portrete de fruntaş în muncă, de veterani ai recordurilor profesionale şi de mame eroine cu atâți copii încât te mirai când au mai găsit timp să-i facă. A lăudat

bilunar partidul şi politica sa înţeleaptă, a salutat în fraze avântate mutările tinerelor familii de muncitori în casa primită de la stat, a compus telegrame de adeziune, exprimând mândria clasei muncitoare, alături de întregul popor, pentru vizitele triumfale peste hotare ale conducătorului iubit, a făcut... dar ce n-a făcut? Ba, chiar, a devenit salvatorul secretarului de partid şi al preşedintelui de sindicat, preluând cu stoicism sarcina întocmirii dărilor de seamă, treabă chinuitoare pentru cei nedeprinşi cu condeiul.

A „jucat piesa" cu stoicism, luptând din răsputeri cu degradarea umană şi profesională ce-l pândea rânjind, după fiecare nouă probă de ataşament şi devotament. Dar, ciudat lucru, a întâlnit acolo, în cei doi ani şi jumătate de penitenţă, mulţi oameni-oameni simpli-care l-au ajutat să înţeleagă miracolul existenţei unor caractere ca al lui Anghel Mârzan.

Totul-ca să fie bine. Să fie linişte. Să se termine mai repede pedeapsa. Să se întoarcă într-o redacţie de ziar adevărat, unde presa nu mai este doar propagandist, agitator şi organizator colectiv, cum spusese Lenin, confirmat şi validat de tovarăşul Stalin, apoi de tovarăşul Pandele.

A tras ca un rob, doi ani şi jumătate, până într-o zi, când o întâmplare i-a relevat ceva uimitor: multe stunguri, cele mai noi, funcţionau în fapt, dând producţie, dar în scripte ele nu existau. Adică existau, dar numai ca inventar de magazie, neinstalate încă, deci neproductive, cum s-ar spune. Treaba era bine ticluită: lângă hala principală fiinţând un spaţiu ceva mai mic, dar nefolosit, conducerea a cerut strunguri noi; ele au venit, au fost instalate, dar n-au intrat în evidenţele şi raportările oficiale. Cine lucra la ele? Strungari bine calificaţi, dar încadraţi ca personal TESA

(tehnico-administrativ): paznici, controlori de calitate, auxiliari la magazie şi depozit. Producţia lor, substanţială, era raportată în contul strungurilor declarate oficial, rezultând astfel o productivitate uimitoare. Aşa fusese câştigat steagul de fruntaş pe ramură în întrecerea socialistă. Timpul efectiv de lucru al strungarilor-fantomă, nedeclaraţi, se împărţea cinstit-lăutăreşte între producţia pentru uzină şi ciubucurile pentru diverşi beneficiari, amatori de cuţite speciale, podoabe metalice, piese pentru diferite aparate, chiar pentru autoturisme. Din banii ăştia frumoşi, plus primele substanţiale asigurate de Pandele, strungarii-fantomă recuperau cu vârf şi îndesat încadrarea mai modestă pe care directorul şi contabilul-şef n-avuseseră cum să o eludeze.

Ca un ogar la mirosul vânatului, Simaciu a început să scotocească, luând urma afacerii. În mai puţin de o lună ştia tot, minunându-se la fiecare pas al investigaţiei cum putuse să ţină escrocheria asta sub nasul atâtor foruri şi organe de control. Ce păziseră autorităţile raionale, municipale şi ministeriale? Cum se înghiţise ideea, dar mai ales, acţiunea aceasta, demnă de un Ostap Bender?

Dar asta era altă poveste; poate... partea a doua a unei anchete şi mai devastatoare decât aceea care-l lansase. Deocamdată începuse să prindă contur prima parte, cea referitoare la mecanismul de-aici, din uzină; avea în mână toate elementele, capul începuse să-i lucreze febril.

După euforia descoperirii şi a începutului de construcţie mentală a viitoarei anchete, realitatea l-a adus cu picioarele pe pământ. Bun, o scriu, e bună, e „beton”, dar... cine mi-o publică? Doar nu „Strungul socialist”! Ce credit moral şi profesional prezint eu, Petre Simaciu, pedepsit tocmai pentru o asemenea gafă de proporţii, ca să-mi „ţină spatele” vreun ziar central? Dacă n-am putut răzbi atunci când

aveam lângă mine un om de calibrul lui Anghel Mârzan, ce şansă am acum, singur în faţa unui rechin ca Pandele?

O convocare urgentă, neaşteptată la cabinetul directorului l-a ajutat să depăşească dilema. Marin Pandele aflase că tovărăşelul trimis la reeducare amuşină, îşi bagă nasul peste tot, pe la Personal, pe la Financiar, pe la Contabilitate, pe la Normarea muncii, tot întreabă şi tot notează ce i se răspunde; stă de vorbă cu strungarii din hala mică şi nouă, ba chiar răsfoieşte situaţii, documente, acte, pretextând că se documentează pentru darea de seamă trimestrială a sindicatului.

De-abia intrat în cabinet, încă înainte să apuce a se aşeza pe scaun, Pandele l-a luat tare:

— Ia zi: ce tot cauţi pe unde n-ai ce căuta? Ce-ţi tot bagi nasul unde nu-ţi fierbe oala?

Tentaţia era prea mare ca să nu arunce bomba; mai puternică decât înţelepciunea amară a lui „Stan păţitul". Brusc, se hotărî:

— Ştiu tot, tovarăşe director.

Ridicându-se din fotoliu, stăpânul autoritar al uzinei îl întrebă mai degrabă mirat decât neliniştit; un Pandele n-avea cum să se teamă de un Simaciu.

— Ce ştii, bă? Hai, spune: ce ştii?

— Tot. Combinaţia cu strungurile nedeclarate, raportările false, minciuna care v-a adus steagul de fruntaş pe ramură, ciubucurile strungarilor-fantomă... Tot. Curând, foarte curând, aici s-ar putea declanşa o anchetă de proporţii, i-a răspuns Simaciu, uimit el însuşi de calmul şi luciditatea cu care vorbea.

Se îngroşa gluma.

— Daaa? I-auzi; anchetă! Aici, la mine, în uzina mea! Şi dacă, până să vină ancheta, mă fac al dracu, dar rău de tot,

îmi chem oamenii şi le spun: băi tovarăşi, băi fraţilor, nenorocitul ăsta trimis aci, la noi, să-l reeducăm, vrea să ne înveţe el pe noi ce e bine şi ce e rău, dar cum? Furându-vă biletele de odihnă de la munte şi de la mare, prima de steag, apartamentele în plus pe lista de la raion... şi tot ce vă mai aduce titlul de fruntaşi pe ţară, că mai sunt şi alte avantaje, le cunoaşteţi, doar v-aţi înfruptat din ele. Băgaţi de seamă: vine ancheta, vor întreba tovarăşii ce faceţi voi, dar şi cine e prăpăditul ăsta care se dă atoateştiutor, justiţiarul lu' peşte. Fiţi atenţi ce le spuneţi, e în joc pâinea voastră!

Ei, ce crezi tu că vor declara oamenii mei la anchetă? Actele, scriptele... p-alea lasă-le în grija mea. Păi crezi că eu sunt idiotul ăla de director pe care l-ai înfundat tu acu cinci ani? Dacă eram eu în locul lui, cu Comitetul municipal în spate şi cu căpitan de Securitate însurat cu soră-mea, te aruncam afară din presă încă de pe-atunci, nu aşteptam să te bagi tu singur, ca un idiot, în gura lupului şi să aperi o moşiereasă naţionalizată.

Eu n-am ce pierde. Tot ce-am făcut, am făcut pentru ei. Să le dau un ban în plus, să le dau case, să-i trimit la munte şi la mare, să simtă şi ei că sunt clasa conducătoare în Republica Socialistă România. Şi acum... ia spune: cum crezi că vei ieşi tu din păţania asta? Ce loc de reeducare îţi va mai găsi partidul?

După cuvintele aruncate răstit, la intimidare, Pandele se aştepta să aibă în faţă un om pierdut, redus la tăcere. Dar-surprinzător chiar şi pentru împricinat, Simaciu îi răspunse calm, logic, aşezat, aşa cum nu s-ar fi crezut în stare să o facă.

— Vă mulţumesc pentru sinceritate, tovarăşe Pandele. Dacă v-aţi etalat cărţile pe masă, uite, vi le arăt şi eu pe-ale mele. Nu ţin un discurs moralizator, spunându-vă că aţi uzurpat un titlu de fruntaş prin fraudă, că şi ceilalţi

strungari, din întreprinderile depăşite în clasament prin minciună, sunt şi ei tot clasă muncitoare, au şi ei nevoie de apartamente, bilete la odihnă şi prime de steag, dacă măsurătoarea meritelor ar fi fost corectă. Nu vă arunc în obraz nici faptul că, măsluind cifrele de productivitate, puteţi determina modificarea normelor de muncă, periclitând astfel încasarea salariului de bază pe întreaga economie.

Mă opresc doar la afirmaţia altruistă: „am făcut-o pentru ei". Oare? De ce nu spuneţi că muncitorii ăştia de soarta cărora vi se rupe inima au muncit gratis la noua dumneavoastră casă, de lângă Câmpina, unde mâna de lucru nu v-a costat un leu? Nici măcar biletul de tren până acolo nu v-aţi învrednicit să li-l plătiţi. De ce au acceptat? Pentru că dumneavoastră îi lăsaţi să lucreze liniştiţi la ciubucuri mai mult de un sfert din timpul de muncă.

— Ai măsurat tu? mârâi Pandele.

— Au măsurat alţii. Eu doar am aflat. Toate cuţitele cu mâner special, toate şişurile cu lamă mobilă, ca la briceag, toate podoabele metalice ale băieţilor de cartier sunt confecţionate la strungurile nedeclarate. Vă întreb: au strungarii-fantomă vreun furnizor de materie primă pentru obiectele livrate clienţilor cu tarif fix? Dacă vreţi, vă spun şi preţurile: cât costă un cuţit, un şiş, o podoabă. Nu ştiu cât costă metalul luat din magazia uzinei, dar asta va stabili ancheta. Să vă mai spun că toată ţevăraia încorporată în instalaţiile casei de la Câmpina, toate cablurile electrice, toate materialele pentru gard au ieşit tot din magazia uzinei, fără bon? Ba chiar cărate cu un camion al uzinei, condus de un şofer al uzinei, cu benzina uzinei...

Astea toate, tovarăşe director, nu prea mai sună nici a altruism, nici a grijă pentru oamenii muncii şi nevoile lor. Sunt cârdăşie, cârdăşie curată; murdară, vreau să spun.

Încălcarea legii prin obținerea de foloase necuvenite, dincolo de minciuna cu care ați cucerit steagul de fruntaş pe ramură trei ani la rând.

Ce ziceți? Mai aşteptați ancheta senin, convins că, nu-i aşa, colectivul unit pe care-l conduceți învățându-l cu minciuna, vă va scoate basma curată, iar pe mine mă va arunca la gunoi, ca pe-un nenorocit, apărător de duşmani ai poporului şi vânător de comunişti cu munci de răspundere- ce sunt?

Supraponderalul din fața lui Simaciu, trecut prin toate culorile curcubeului, se fixase la un stacojiu atât de aprins, încât parcă anunța o criză de aploplexie. Când îi reveni graiul, articulă cu dificultate:

— De gură văd că eşti bun. Trebuie să mai şi dovedeşti, că aşa, pe vorbe...

— Am probe, tovarăşe Pandele, fiți liniştit, adică nelinişt it, vreau să zic. În uzina dumneavoastră nu sunt numai potlogari. Există şi oameni cinstiți. Chiar mai mulți decât vă imaginați. Au tăcut de frică, dar uite că nu se mai tem. Ce le-o fi venit? Nu ştiu, întrebați-i pe ei. Câțiva, ba nu câțiva, ci mulți sunt gata să declare tot ce ați auzit de la mine, cu semnătură şi sub jurământ. De când cu înscenarea tovarăşului maior, cumnatul... ştiți dumneavoastră, am învățat că trebuie lucrat cu dovezi, cu martori...

— Adu-i încoa' să ne confruntăm, răcni Pandele.

— Nu e nicio grabă. Aşteptați să vină ancheta. Ne confruntăm atunci. Vreți să vi-i dau pe mână acum, să-i lucrați în foi de viță? Puțină răbdare...

Tăcere lungă. Calcule, calcule febrile: are carte sau merge la cacialma? Şi dacă are, ce face cu ea? Cum o joacă? Dacă ştie s-o joace, e prăpăd. Nu merită riscat.

— Bine; să zicem că ştii. Ce vrei, de fapt?

Se hotărâse greu să rostească vorbele astea, dar trebuia. Era mai sigur, măcar să câştige timp. În plus, era convins că orice om are un preţ, preţul lui, iar al prăpăditului ăsta rupt în coate nu putea fi prea mare.

— Pentru mine nu vreau nimic, tovarăşe Pandele; doar răgaz de 2-3 luni, până îmi găsesc un serviciu, că am familie şi trebuie să duc pâine acasă, la copil şi la nevastă. Pentru uzină, vreau ca, de luna următoare, să introduceţi în evidenţă producţia strungarilor din anexa halei principale, raportată zilnic, la centimă. Şi, foarte important, să nu cumva să hărţuiţi oamenii încercând să aflaţi cine şi ce mi-a spus, nici de la strunguri, nici de la magazie, nici de la garaj sau normarea muncii; de nicăieri. Dacă am aflat tot ce-aţi auzit, înseamnă că am şi eu antenele mele; n-ar fi bine să mi se plângă cineva că anchetaţi, întrebaţi, faceţi presiuni, ameninţaţi... La cel mai mic semnal, acţionez.

Altfel, nimeni va afla nimic de la mine. Tac mâlc şi-mi văd de treabă, salahoresc în continuare la „Strungul socialist", aşteptând să luaţi măsura convenită. Dacă n-o luaţi... articolul-anchetă e scris gata; cum simt că nu vă ţineţi de cuvânt, mă duc cu ea în dinţi la „Scânteia"...

Pandele prinse puţin curaj şi-i răspunse rânjind:

— Şi crezi că ţi-o publică? Nu s-a săturat presa de gafele tale?

— Am luat în calcul şi varianta asta, tovarăşe Pandele. Cine ştie să scrie un articol, se pricepe să redacteze şi un memoriu; unul amănunţit, cu multe detalii, cu multe nume de martori. L-am scris. Este în trei exemplare: unul pentru Secretariatul CCPCR, altul pentru Ministerul construcţiilor de maşini şi al treilea pentru un organ despre care cred că aţi auzit: Procuratura. Am pus acolo şi nume de clienţi particulari ai strungarilor-fantomă, cu adresele lor; asta ca să uşurăm munca „organelor", Aşadar... trei exemplare, cu

trei destinații; de undeva trebuie să vină dreptatea, nu credeți?

Deci: cădem la-nvoială?

Din nou-tăcere, apoi o acceptare fără cuvinte, cu aplecarea repetată a capului. Dacă Pandele ar fi ştiut că lanțul impresionant al probelor şi dovezilor lui Simaciu era format numai din 3-4 zale, adică 3-4 oameni nu numai cinstiți, ci şi curajoşi-dar atât, doar atât, cu siguranță că nu şi-ar fi acceptat atât de uşor înfrângerea. Dar, pe semne, musca de pe căciula vinovaților bâzâie atât de tare, încât îi sperie...

* *

Aşa se precipitase sfârşitul surghiunului la „Strungul socialist". Simaciu a început să caute o slujbă cât de cât în branşă, chiar şi la vreo corectură, dar treaba se urnea greu; peste tot-rezerve, suspiciuni... Salvarea a venit tot de la Anghel Mârzan.

Printr-o întâmplare fericită, exact în acea perioadă s-a desfăşurat la CC o consfătuire cu lucrătorii ziarelor centrale şi locale, pe tema „Rolul presei în combaterea încălcării legilor, a toleranței față de neregulile din economie şi din administrația de stat". Pe lângă lozincile obişnuite şi gargara nelipsită din rapoartele oficiale, s-au rostit acolo şi câteva adevăruri arzătoare. Mai ales „furnicuțele harnice" din redacții, nu şefii, au spus câte ceva din ceea ce văd ei pe teren, cu exemple concrete.

Înscris la cuvânt, Anghel Mârzan-devenit şef de secție la alt ziar central (când „forurile" socotiseră că a depăşit vârsta tineretului), a strecurat cu schepsis o referire la ziariştii curajoşi şi talentați, autori de anchete „cu riscuri", cei care nu aşteaptă să li se ofere cazuri gata rezolvate de organele de partid şi de stat, ci fac jurnalism de investigație în adevăratul sens al cuvântului, descoperind şi oferind

organelor situații ce-şi aşteaptă rezolvarea legală. Păcat, a spus el la acea tribună, că oameni dotați pentru o asemenea activitate sunt marginalizați, presa renunțând prea uşor la condeiul lor, chiar dacă, uneori, unii au greşit. Am cunoscut un asemenea ziarist, a mai spus el-şi mulți dintre cei prezenți în sală au înțeles la cine se referea Anghel Mârzan – , care acum se pierde undeva, într-o activitate de rutină, în care un talent ca al lui se iroseşte.

În pauza de cafea, secretarul cu propaganda al CC-ului, participant la consfătuire şi realmente interesat să afle cât mai multe-fiind proaspăt numit în funcție, l-a întrebat pe Mârzan la cine se referise, concret, în intervenția sa. La auzul numelui, reacția a fost promptă:

— Simaciu? Da, da, da... Băiatul de la tineret, cel cu bătrâna-duşman de clasă? Mie mi-a sunat cam anapoda toată povestea aia; nu lucram la CC, dar țin minte... Ce face băiatul acum?

Aflând unde este Petre Simaciu şi ce lucrează, secretarul i-a spus şefului secției de presă, aflat lângă el-cum trebuie să stea subalternii direcți:

— la să-l căutați şi să-l puneți la treabă, că... ai auzit ce spun oamenii: exact condeie de-astea ne trebuie. Măcar la un ziar județean solid, dacă în redacțiile centrale nu sunt posturi.

Aşa a ajuns Simaciu la organul de presă al Comitetului județean PCR Galați. Îngerul păzitor Anghel Mârzan bătuse iarăşi din aripi, reintroducând în circuit un condei, schimbând domiciliul unei familii, locul de muncă al unei doctorițe şi grădinița lui Dănuț. Sau... să fi fost clasa I-a primară? Procurorul Dan Simaciu nu mai ținea bine minte. La câte locuri şi şcoli a schimbat, le pierduse şirul şi fixarea exactă în timp.

* *

— Daaaneeee! Hai la masă! Şi fuguța, că avem oaspeți!

Băiatul puse dosarul în biblioraft, lângă celelalte, şi se pregăti să coboare. Restul... poate mâine.

CAPITOLUL V

FAMILIA SIMACIU FACE PLANURI

Musafirii erau... unul, şi nici acela musafir adevărat. De aproape un an, Olguța Brebenel făcea parte din familie, chiar dacă fără acte în regulă. Născută într-un sat din Teleorman, colegă cu Dan în ultimii doi ani de facultate, fata ştiuse încă de pe atunci că viața ei va curge alături de băiatul puternic, drept, de o maturitate în gândire şi fapte puțin obişnuită la cei de vârsta lor, dar cu rezerve de sensibilitate şi delicatețe sufletească venite parcă din alte vremuri. Şi Dan Simaciu simțise la fel, închegând cu Brebenica-aşa cum o alinta Petre-una dintre acele legături ce nu se tocesc odată cu trecerea anilor şi nici nu se răcesc sau se destramă din cauza distanțelor cu care viața le-a pus la încercare sentimentele.

Cunoscând bine povestea „nunții" părinților săi, Dan i-a cerut Olguței răbdare. Nu prea multă, deşi, la tinerețe, clipele petrecute departe de cel drag ți se par o veşnicie; doar atât cât să se vadă-el, în primul rând-fixat undeva, capabil să-şi întemeieze o familie şi să-i poată asigura traiul, stabilitatea, liniştea. Când el va simți pământul sigur sub picioare, o va aduce şi pe Olguța, că vremurile erau vitrege cu multe profesii cândva căutate pe piața muncii, dar acum creaseră un „front de lucru" extraordinar avocaturii, îmbrățişată de Olguța.

La puțin timp după ce pe cartea de vizită „Dan Simaciu-procuror" se adăugase un nume de oraş şi o adresă cu

stradă şi număr, breasla avocaților din oraşul de la poalele dealului Capela se îmbogățise cu un membru: Olguța Brebenel. Ajutată de familie – a ei, nu a lui Dan, cea bulversată de necazuri, obligată să-şi consume puținele resurse prin spitale, consultații, operații, concedii medicale, indisponibilități prelungite şi drumuri cu nemiluita – fata reuşise să cumpere o garsonieră, a cărei vânzare trebuia să fie prima rata la un apartament cu două camere pentru familia Olguța şi Dan Simaciu. Dar când contractul era aproape semnat, Mioara le-a schimbat hotărârea: le vor fi necesare trei camere. Avocat şi procuror fără o cameră de lucru, fără un birou? Nu se poate. Iar dacă vine şi un copil... Acum, când şi bătrânii s-au aşezat, iar sănătatea lui Petre promitea, parcă, să nu mai creeze atâtea probleme, diferența de preț va fi suportată de „buzunarele reunite" ale seniorilor şi juniorilor familiei Simaciu.

Aşa se făcea că Dan nu era încă instalat la casa lui, în aşteptarea apartamentului contractat dintr-un bloc aflat în construcție, Olguța era încă musafir în casa lăsată moştenire de Polina Bujoreanu, deşi fata zăbovea aici, uneori zile întregi, iar Dan nu se simțea nici el musafir, ci ca acasă, în garsoniera Olguței.

* *

În jurul mesei aranjate cu dichis de cele două gospodine, după consumarea celor cinci feluri de bucate (cam multe pentru cină, conform prescripțiilor medicale, dar de înțeles; familia sărbătorea întoarcerea acasă a lui Petre!), la cafea (trei ceşti normale, una fără cofeină, pentru convalescent), Olguța începu să deşerte tolba cu noutăți.

— Vă dau o veste bună. Am trecut astăzi pe la redacție. Tică Budeanu a aflat că tăicuțu e acasă şi-l aşteaptă la treabă.

Fusese o întreagă discuție cu ce apelativ să se adreseze Olguța socrilor ei. Mioara insistase să i se spună pe nume: Mioara, atât („ca să mă simt mai tânără”), dar fata refuzase cu încăpățânare; gura ei nu poate să pronunțe Mioara sau Petre, chiar dacă ar vrea. Şi cum nici mamă sau tată nu mergea, că în satul din Teleorman avea doi „titulari” ai acestor calități, se născuse „măicuță” şi „tăicuțule”. Aşadar:

— ...Cum îi va permite sănătatea, tăicuțu să-i facă o vizită, să stabilească de comun acord condițiile colaborării.

— Încă nu e cazul, Olguțo. Deocamdată Petre e în concediu medical, convalescența va dura, are nevoie de odihnă. S-ar putea să ne gândim şi la o pensionare medicală, că argumente şi acte doveditoare avem cu duiumul.

— N-ați vrea să auziți şi părerea lui Petre, dacă tot se întâmplă să fie de față? interveni Simaciu-senior în stilul său inconfundabil.

— Dacă este rezonabilă, de ce nu? S-o auzim. Însă, Petruț-dragule, să ştii că tot avizul medical va avea ultimul cuvânt, îi răspunse Mioara, arătând cu degetul către propria-i persoană.

— Bine că am şi eu un cuvânt; penultimul. Vă mulțumesc. Ia spune, Brebenico; ai înțeles cam ce vrea să-mi propună Budeanu? Că la şmotru... chiar nu mai pot. Aici are dreptate Mioara.

— N-am intrat în amănunte, dar parcă spunea ceva despre un statut de senior-editor, un fel de colaborare permanentă, o rubrică săptămânală-fără teren, deplasări, alergătură... un cursiv, un eseu „marca Simaciu”. Şi mai zicea că ți-ar face o normă întreagă dacă ai putea să te ocupi de publicitate. Să tratezi cu firmele, adică...

Simaciu începu să râdă cu poftă.

— Deştept băiat dom' Budeanu, n-am ce zice! M-a găsit pe mine ăla bun la negustorie, insul care aduce bani la patron!

— Nu râde, Petruţ, că patronul îşi cunoaşte interesul. Chiar m-aş fi mirat să nu tragă de tine, să nu te ţină aproape, ca până acum. Tu ştii cam câţi bani ai băgat în buzunarul lui Tică Budeanu?

Exact aşa era. Până la venirea lui Simaciu în oraş şi în redacţie, acum vreo trei ani şi jumătate, cele două cotidiane locale mergeau „cap la cap" în cursa pentru tiraj şi vânzare. Cu pixul şi cu mintea lui isteaţă, Simaciu a înclinat decisiv balanţa. La început-doar cu condeiul. Dacă o carte nouă apărea în vitrina librăriei şi stătea în rafturi bine-mersi, nici răsfoită, nici vândută, o cronichetă cu semnătura Petre Simaciu, gândită cu ştiinţa lui de a atrage cititorul, de a-i arăta ce va găsi interesant în acea carte, îi grăbea vânzarea. Dacă se anunţa popasul vreunei trupe, orchestre sau solist în oraş pentru un spectacol sau mai multe, firma de impresariat artistic nu concepea campania publicitară fără o avancronică scrisă cu schepsis de Simaciu. Şi în multe alte domenii, numele lui devenise un reper, un „certificat de garanţie"; condeiul lui-un magnet aducător de cititori, de spectatori dornici să ştie, să vadă, să admire ceea ce era de ştiut şi de admirat. Cam cum erau pe vremuri, în „Contemporanul" anilor '60-'70 cronicile de întâmpinare ale celor mai credibile, competente şi fermecătoare condeie ale vremii. Iar interesul pentru autor se resimţea în tirajul gazetei care-l publica.

La iniţiativa lui Simaciu, ziarul înfiinţase o rubrică de prezentare a caselor memoriale, a muzeelor, a punctelor cu rezonanţă istorică din oraş şi din împrejurimi-şi erau, slavă Domnului!-care aşteptau de mult să fie „descoperite" de localnici şi de turişti. Din ce în ce mai des, la îndemnul condeiului ingenios, grupuri de elevi, însoţiţi de învăţători

sau diriginți, poposeau în asemenea locuri. Ştia iscusitul condei cum să-i atragă pe copii la casa în care locuise Anton Pann, „fiul Pepelei, cel isteț ca un proverb”, cum îl nemurise Eminescu. Orchestra simfonică a oraşului şi-a găsit şi ea, în ziarul lui Simaciu, un promotor neaşteptat de eficient. Sporea numărul spectatorilor, al melomanilor, al oamenilor interesați de cultură, concomitent cu cel al cititorilor ziarului. Intelectualii simțeau că au de ce să cumpere şi să citească gazeta, devenită un ferment de viață culturală. Şi totul-pornit de la un om. De la un condei.

Dar nu numai atât. Simaciu a introdus în ziar o pagină săptămânală, intitulată „Medicul familiei tale”, cu sfaturi practice, norme profilactice pentru tot felul de pericole ce pândesc sănătatea, nu pentru a se substitui diagnosticului şi tratamentului prescris de medic, ci dimpotrivă, pentru a-l apropia pe cititor de competența specialistului, ajutându-l să se adreseze cui trebuie şi când trebuie. Pagina „se năştea” în discuții lungi cu Mioara, „exploatată” de un maestru în a scoate de la interlocutor tot ce trebuie pentru ca mesajul să fie corect, util, accesibil şi chiar plăcut la lectură.

Din aceleaşi rațiuni şi cu aceeaşi „rețetă de fabricație” şi-a lansat ziarul altă pagină săptămânală, cu un incredibil succes de public: „Juristul familiei tale”, ghid de punere în temă cu legi, norme, reglementări, lucruri mai puțin sau deloc cunoscute despre relația cetățeanului cu autoritățile, instituțiile, legile, reglementările de tot felul, despre actele necesare diferitelor tipuri de acțiuni sau activități. Pagina te scutea de alergătură, telefon sau coadă la ghişeele birourilor de informații.

Şi aici, Simaciu a exploatat fără milă cunoştințele în materie ale Olguței, legăturile ei de avocat cu tribunalul, cu

instituțiile, cu legea, cu administrația locală. Odată, i-a şi spus, râzând:

— „Tăicuțule, dumneata eşti un exploatator!”, la care Petre a răspuns cât putea el de serios:-„Păi... nu ştiai? Pe vremuri am şi fost dat afară dintr-o redacție pentru că devenisem apărător al claselor exploatatoare.”

După trei şi jumătate, condeiul şi ideile lui Simaciu făcuseră din ziarul la care lucra „lider de piață”. Un singur moment a încordat relațiile lui cu patronul, dar care era cât pe-aci să-i fie fatal. Vechiul instinct justițiar al ziaristului de investigație descoperise o neregulă la o întreprindere. Textul anchetei de presă se născuse rapid, în două-trei zile, şi luase drumul spre tipar fără consultarea directorului-patron Tică Budeanu. Patronul firmei prins cu ocaua mică făcuse o criză de nervi şi, drept represalii, retrăsese publicitatea de la ziarul lui Simaciu, oferind-o concurenței. Explicația a fost dură, dar nu din cale-afară; niciunul dintre cei doi patroni nu-i puteau reproşa nimic autorului, blindat cu o documentare beton, care le-a demonstrat amândurora, cu notițele pe masă, că textul anchetei putea fi şi mai dur cu vinovații. Dar nu despre dreptate sau despre corectitudinea autorului era vorba acolo, ci despre afaceri; interese, bani.

Ceea ce, pentru oricine altcineva ar fi fost o discuție tensionată-şi atât, pentru Simaciu a reprezentat detonatorul unei crize cardiace care-l putea ucide. S-a ajuns la cea de-a doua operație pe cord deschis, spre regretul sincer al lui Tică Budeanu şi chiar al firmei incriminate care, în scurt timp, şi-a adus publicitatea înapoi, înțelegând că e mai rentabil să-ți faci reclamă într-un ziar cu tiraj dublu față de cel al concurenței, chiar dacă „ai un dinte” împotriva cuiva din acea redacție.

Dar toate acestea erau istorie. Istorie recentă, dar istorie. Dan Simaciu nu apucase să le aştearnă pe hârtie, să le

începcieze şi să le transforme astfel în cel de-al 7-lea dosar din biblioraft. De ce să-l mai facă, dacă trăise evenimentele zi de zi alături de părinții săi?

Acum, la cina de reunire a familiei după o absență atât de îndelungată şi de dureroasă a tatălui său, Dan simțea nevoia să schimbe cursul discuției. Era prea devreme pentru hotărâri; chiar şi pentru planuri de viitor.

— Ştiți ce? Eu cred că nu cazul să ne grăbim. Mama va supraveghea convalescența, recuperarea, şi când totul va fi în ordine, cântărim cele două ipoteze de lucru: pensionarea medicală sau jumătatea de normă propusă de Budeanu. Negociem şi alegem soluția optimă. Deşi, dacă aş fi în locul tatei, aş alege scrisul, dar nu pentru gazetă, ci pentru ceea ce bătrânul Anghel Mârzan tot aşteaptă de la Petre Simaciu, ca şi mine, de altfel: cartea, cărțile.

— Mulțumesc pentru încrederea în talentul meu, măi băiatule. După cum văd, vrei să-mi bagi neapărat numele în istoria literaturii universale. Bine; dacă insişti, de luni m-apuc. Să-mi aduci câteva topuri de hârtie velină şi o cutie de pixuri calitatea I, pentru capodopere. Nu ştiu încă la ce categorie să concurez: la clasici în viață sau...? Dar... ştiți ce? Despre mine am vorbit destul. Hai să aflăm ce aveți de gând voi.

Ba nu; înainte de asta, Brebenico dragă, te rog să mă lămureşti cum de acceptă băiatul meu să-i spui Dănuț. Nouă ne-a interzis încă de la 13 ani orice diminutiv, declarându-ne că nu mai este copil. E bărbat.

— Nu e niciun secret, tăicuțule: mă bucur de clauza națiunii celei mai favorizate, în calitate de mare putere sentimentală. N-ai ştiut?

Hohotul de râs izbucnit din patru piepturi demonstra cu prisosință că „stilul Simaciu” este molipsitor.

— Bravo! Dar eu revin şi întreb: ce aveți de gând?

— Adică?...

— Adică... tu şi Olguța. Când vă căsătoriți? Nu vedeți că vreau un nepot? Îl facem judecător şi astfel eu, justițiarul improvizat, aş vedea de-acolo, din capul mesei unde mă aşază calitatea de pater familias şi de clasic în viață, aş vedea-spuneam-un avocat (gest spre Olguța), un procuror (gest spre Dan) şi pe el, judecătorul... Tot tacâmul! Visul meu: să mă înconjoare justiția în plen! Hotărâți-vă, copii! Dacă o mai amânați mult, facem nunta odată cu botezul.

Olguța izbucni în râs.

— Iată o idee! Ce zici, Dane? N-ar fi mai practic?

Temându-se ca râsul Olguței să nu fie cumva bravadă, Mioara interveni, împăciuitoare-credea ea:

— Lasă copiii-n pace, ştiu ei ce fac. Poate... nici ca ei, dar nici ca noi. Mai ții minte sala aia goală şi pe ofițerul stării civile care se tot uita după invitați...

Mioara nu-şi mai termină fraza. Zâmbetul chinuit de pe fața lui Simaciu, devenit rictus de om suferind, îi îngheță cuvintele, înspăimântând-o. Prinse mâna soțului ei şi-i spuse şoptit:

— Iartă-mă, Petruț dragule... A vorbit gura fără mine. Mă ierți? Poți să mă ierți? Nu ştii vorba românească? „Minte proastă de femeie”... Şi ca să depăşească impasul, Mioara îşi făcu de lucru cu nişte farfurii, platouri şi tacâmuri, strângându-le teanc şi plecând cu ele spre bucătărie, însoțită de Olguța.

Rămas singur cu tatăl său, a cărui față revenea încet la normal, Dan nu reuşi să găsească ceva de spus pentru a umple tăcerea apăsătoare, dar gândul îi lucra cu febrilitate. „Doamne, ce fire de om! Cât de sensibil, cât de vulnerabil este! Dacă răstignirea lui Iisus nu s-ar fi petrecut acum două milenii, tata ar fi fost în stare să-şi ia pe umeri

vinovăția pentru judecata de-atunci. Trebuie să discut cu el bărbăteşte, să-i scot din cap sentimentul ăsta de culpă, care-l macină. Da, ne-a fost greu, dar nu din vina lui. Şi uite, mama... bine instalată, eu-pe picioarele mele, mulțumit de profesie şi de viață... De ce să tot sufere? De unde complexul ăsta nenorocit?

Şi în bucătărie, cele două gospodine-actuala şi viitoarea doamnă Simaciu-au prelungit tăcerea, trebăluind în linişte, spălând, ştergând şi punând totul în rastel şi în dulap. Doar la sfârşit, încă apăsată de necazul pe care-l provocase cu o frază, doar cu o frază, Mioara se adresă Olguței ca o adevărată mamă:

— Ai grijă, draga mea. Spre norocul vostru, Dan este altfel decât Petruț. Mai tare, mai... nu ştiu cum să spun, dar... ai grijă. Aşa cum a moştenit setea de dreptate, mi-e teamă să nu i se fi strecurat şi vreun strop de hiperresponsabilitate care dă oamenii peste cap. Ai grijă, apără-ți familia cu mintea ta deşteaptă de femeie. Nu e treabă uşoară, să ştii..

* *

Târziu, când „bătrânii" se aflau demult în dormitor, pregătindu-se de culcare, tinerii zăboveau încă pe banca aflată în grădinița din spatele casei, de la care, peste câteva zeci de metri, începea dealul împădurit, făcându-te să te simți aproape ca la țară. Tânăra avocată avea nevoie de sfatul procurorului.

— Uite care-i treaba, Dane. Până acum nu ți-am prea cerut ajutorul, dar s-a ivit o situație mai... cum să-i spun: delicată? încâlcită? riscantă? Ascultă-mă şi spune tu.

— Deci... consultație profesională? Ia să vedem.

— Cunoşti povestea celor trei clienți ai mei... cei cu pământul din lunca Oltului, cred că ți-am vorbit despre ei.

— Parcă-mi amintesc, dar mai spune odată, să nu greşesc.

— Pe scurt: oamenii, ţărani din Bujoreni, aveau fiecare câte o fâşie de teren arabil, una lângă alta, în total vreo şase hectare. La retrocedări, în ’93, comisia a mişculat treaba în aşa fel încât oamenii să nu primească înapoi pământul lor din luncă, ci o suprafaţă echivalentă, tot în extravilan, pe dealul de la care începe defileul Oltului, spre Călimăneşti.

— Înţeleg. Din păcate pentru ei... nimic de făcut. Dacă nu s-a acţionat atunci, acum e prea târziu.

— Nu asta e problema! Ai răbdare şi ascultă. Oamenii şi-au căutat atunci dreptatea, dar negăsind-o, s-au gândit să facă ceva, totuşi, cu acel loc. Şi-au unit fâşiile, au făcut împrumut la bancă şi, muncitori şi pricepuţi cum sunt, au terasat suprafaţa şi au sădit o plantaţie de meri, cu cel mai ales soi; doar marfă de export. De un an este pe rod şi promite să devină şansa vieţii lor. Recolta e fantastică!

— Bravo, şi care-i problema?

— Una mare, că de-aia au apelat la un avocat. De câtva timp, o javră de prin Drăgăşani care ne face profesia de râs, le dă târcoale, încercând să cumpere terenul cu o sumă mai mică decât creditul din bancă.

— Păi... să refuze şi gata! Nimeni nu poate fi obligat să vândă în pagubă.

— Ar fi bine să fie cum zici, dar uite că şnapanul de avocat a început să-i ameninţe: dacă nu dau pământul de bună voie, vor rămâne fără nimic.A mărit şi oferta...

— Substanţial?

— Nu, mai mult simbolic. Cred că insul vrea doar să-şi demonstreze intenţia de rezolvare amiabilă, înţelegi... Speriaţi, oamenii au început să se intereseze ce-ar putea să păţească. Aşa au ajuns la mine.

— Şi tu ce-ai aflat?

— Nimic precis. Se pare că există cineva care ar fi cumpărat titlul de proprietate de la un fost moşier, acum trăitor prin America şi, înarmat cu hârtia, a hotărât să-şi revendice proprietatea.

— Clienții tăi au fost puşi în posesie atunci, în 1993? Au titluri de proprietate de la comisia județeană?

— Evident. Le-am văzut.

— Şi-au intabulat pământul la Cadastru?

— Da.

— Atunci să stea liniştiți.

— Ar sta ei, dar au început să se adune precedente, care mai de care mai alarmante. Oameni cu acte în regulă, cumpărători cu bună credință de case ori terenuri, se pomenesc cu somații de evacuare silită, învinşi de mafia retrocedărilor ilicite, blindată cu acte false şi martori mincinoşi. Clienții mei se tem să nu pățească la fel. Tu cunoşti treaba asta mai bine decât mine, că te loveşti de ea. De-asta îți şi cer sfatul.

— Ce să zic, Olguțo? Bătaia mare este pe terenuri intravilane şi pe case scumpe. Când miza este un deal, chiar plantat cu nişte meri, n-aş prea crede că se înghesuie samsarii să pună mâna pe el, că sunt şi riscuri. Deci... puțin probabil.

— Dar posibil, Dane, pentru că de-abia acum vine partea păcătoasă a afacerii. Printr-o întâmplare am aflat cine s-ar putea să fie în spatele samsarului din Drăgăşani.

— Cine?

— Tache Paşaliu. Rechinul.

La auzul numelui, nu Dănuț, ci procurorul Dan Simaciu se ridică de pe bancă, alarmat. Puțini ştiau mai bine decât el cine este Tache Paşaliu, capul clanului care împărțea, la

concurență cu Bercea Mondial, faima de cea mai temută căpetenie interlopă din sudul țării. Posesor al unei averi uriaşe, cu oameni infiltrați peste tot, cu magistrați plătiți gras ca să închidă ochii, să claseze dosare, să şteargă pagube de zeci de milioane; cu legături până sus de tot, atât de sus încât te apuca amețeala numai gândindu-te la numele sonore folosite drept pavăză pentru ticăloşii de toate soiurile. Da, asta chiar era o problemă. Una gravă.

— Olguța, eşti sigură?

— Nu. Încă nu.

Să-i spună? Da. Orice va crede despre el, trebuie să-i spună, şi nu pe ocolite, ci aşa cum cere situația.

— Draga mea... Să nu te mire ce vei auzi acum. Ştiu că funcția nu-mi dă dreptul să vorbesc aşa, dar trebuie să te întreb: cât de mult te-ai implicat în povestea asta? Poți să renunți? Țin prea mult la tine ca să nu rostesc întrebarea, chiar dacă ea nu mă onorează nici ca bărbat, nici ca om al legii. Poți să te retragi?

— E cam târziu. Şi-sincer-nici nu vreau.

— Gândeşte-te bine. Paşaliu nu este un rechin, cum spuneai, ci o balenă ucigaşă. Moby-Dik-ul unei treimi din suprafața României. Este în stare de orice.

— Ți-e frică de el, Dane? Ție?

— Da, mi-e frică, recunosc. Mi-e frică pentru tine. Gândul că tu aperi interese, chiar perfect legitime, împotriva altor interese, chiar ilegitime, dar ale lui Tache Paşaliu, mă sperie. Mă îngrozeşte. Ascultă-mă şi încearcă să înțelegi.

Fără să mă laud, puțini oameni doresc aşa cum doresc eu să se întroneze adevărul, dreptatea şi legea în țara asta. Sunt băiatul lui Petre Simaciu, nu uita, şi dacă cineva îşi va propune vreodată să demonstreze că există o genă a setei de dreptate şi adevăr, transmisibilă din tată-n fiu, eu, Dan

Simaciu aş fi demonstraţia perfectă a acestui adevăr. Dar, draga mea, familia Simaciu şi-a plătit tributul cu vârf şi-ndesat; a jertfit prea multe pe altarul dreptăţii. Spre deosebire de taică-miu, ştiu în ce lume şi în ce ţară trăim. Nu sunt laş, îmi fac datoria, nu dezarmez în faţa unui pericol care mă ameninţă pe mine, dar înfruntarea ta cu Tache Paşaliu, dacă el este în spatele afacerii, ar fi o nebunie. N-o accept. Ca să câştigi, îţi trebuie alte arme decât dreptatea şi legea.

Ştiu, te dezamăgesc, dar prefer să o fac decât să te las faţă-n faţă cu mafia lui Paşaliu. Sunt procuror, mănânc pâine de la instituţia asta, am şi nişte succese la activ şi poate că n-ar trebui să par atât de speriat, dar... sunt, Olguţo! De ce să mă prefac?

— E chiar atât de rău?

— E mult mai rău decât chiar atât de rău, crede-mă. Învârte sute de milioane de euro, cumpără ce vrea, de la pământuri şi case până la oameni şi instituţii. Are pe conştiinţă şi vieţi omeneşti, dar până acum nimeni nu l-a putut priponi. Un procuror de pe lângă Slatina a ajuns foarte aproape de el, dar când să-l agaţe, i s-a dat peste mână; s-a ales cu excluderea din procuratură, fără să fi avut altă vină decât curajul.

— Cum...? întrebă Olguţa uimită, fără să-şi poată încheia gândul.

— Uite-aşa. Ai văzut filmul „Cineva acolo, sus, mă iubeşte”? Aşa s-a putut. Când n-o să-l mai iubească cineva, acolo sus, când acel cineva se va duce dracu şi va veni în locul lui un om cu respect pentru lege şi cu frica lui Dumnezeu, atunci va fi altfel, dar mai avem de aşteptat, după umila mea părere. Întreb încă odată: eşti sigură că Paşaliu este tartorul în afacerea asta?

— Ţi-am mai spus: nu.

— Dă Doamne să nu fie. Ştii ce mi se pare ciudat? Cineva încearcă să cumpere pământul. Când e refuzat, ridică oferta, chiar dacă nu substanțial; asta mă face să cred că doreşte cu adevărat pământul ăsta, nu altul. De ce? Doar zona e plină cu plăcuțe „de vânzare”. Când nu merge cu oferta, amenință, sperie. Întreb din nou: de ce? Nu-l văd eu pe Tache Paşaliu şi nici pe vreun rechin mai mic, riscând un scandal pentru o plantație de meri. Ce se-ntâmplă acolo? Ce-i cu bucata asta de deal, aproape sterp până când clienții tăi s-au gândit să-l facă roditor?

— Nu ştiu. Bieții oameni aşteaptă ajutor de la mine. Voi încerca să aflu mai multe...

— Nu, în niciun caz! Te rog, Olguțo! Nu vreau să se ştie că te interesezi de speța asta, că ai vreo legătură cu ea, cel puțin deocamdată. Ai răbdare, măcar până ştim cu cine te lupți şi care este miza reală. Îmi promiți?

Gestul de acceptare al Olguței îl mai linişti puțin.

— Bine. Atunci... hai la culcare, că...

Dan se aplecă la urechea iubitei sale şi-i şopti continuarea, secretul lui Polichinel:

— ... că mi-e tare dor de tine. Ție nu?

În loc de răspuns, fata se strânse lângă el şi i se ghemui la piept.

Ocolind casa pentru a intra pe uşa din față aşa, îmbrățişați, Dan se desprinse, se opri câteva clipe şi privi locul în care ar fi trebuit să fie gardul dinspre şosea, de parcă discuția despre pericole, chiar ipotetice şi difuze, i-ar fi stârnit dorința să vadă odată împrejmuirea terminată, să marcheze hotarul dintre curtea lor şi zona nimănui sau a tuturor.

— Ştii ce? Zilele-astea am să montez uite-aici, sus, lângă becul ăsta care luminează curtea din față, o cameră de luat

vederi. Şi când ne mai ajungem cu banii, am de gând să iau un câine, un ciobănesc german, de la unitatea militară din Sibiu care dresează câini de pază excepționali. Dacă noi ne mutăm, ai mei rămân singuri aici, la marginea oraşului, sub poala pădurii din spatele casei. Aş sta mai liniştit să-i ştiu apărați de un paznic vigilent şi credincios. Ce zici?

Cu acest gând, tinerii intrară în casă, încheind astfel ziua mult aşteptată a reunirii familiei.

A doua zi dis-de-dimineață, în timp ce ocupa un loc pe bancheta din spate a Daciei, alăturându-se tinerilor deja îmbarcați şi cu centurile de siguranță activate, Mioara se adresă celor doi:

— Bine că mi-am adus aminte! Copii, să treacă unul dintre voi, azi sau mâine, pe la administrația cimitirului, că de doi ani n-am plătit taxa pentru locul de veci lăsat de tanti Polina. S-ar putea să fie şi majorări, după atâta timp.

Din uşă, martor la îmbarcarea familiei şi cu mâna pregătită să fie fluturată în semn de „drum bun”, Petre Simaciu nu scăpă ocazia de a completa spusele Mioarei:

— Şi să-i transmiteți administratorului, din partea mea, că n-avem de gând să apelăm prea curând la serviciile lui. Cu scuzele de rigoare.

„E incorigibil! gândi Mioara. Dă Doamne să aibă dreptate...”

CAPITOLUL VI

DOSARELE PROCURORULUI SIMACIU

(partea a doua)

Luat cu treburile, Dan nu mai urcase în cabinetul său improvizat din podul-mansardă de peste două luni.

Aşteptau acolo dosarele pentru care, până atunci îşi făcea săptămânal timp să le răsfoiască, deşi le ştia pe dinafară. Mărturiile notate cu grijă, tăieturile din ziare, propriile sale gânduri după fiecare discuţie cu intervievaţii implicaţi sau doar martori la evenimentele din cariera tatălui său îl ajutau să înţeleagă ceea ce, la prima vedere, părea de neînţeles: mecanismul chinuirii unui om care ceruse atât de puţin de la viaţă, deşi oferise vieţii altora toate puterile, tot harul său.

Azi, cu Mioara de gardă la spital, cu Petre şi Olguţa invitaţi de Tică Budeanu la întâlnirea lunară cu redactorii ziarului în care rubrica săptămânală a lui Simaciu-aflată la a 8-a ediţie – făcea minuni, Dan găsise răgazul să urce scările podului şi să deschidă biblioraftul.

Ciudat: coperţile de carton gros şi dur ca placajul se aflau, parcă, în altă poziţie decât aceea în care obişnuia el să le aşeze. Nu vertical, ca volumele într-un raft de bibliotecă, ci culcate, precum cărţile dintr-un teanc. Să fi pus el biblioraftul aşa, în grabă, când Mioara îl strigase să coboare la masă că a sosit Olguţa? Să fi umblat cineva pe-aici, în locul său de taină, unde până şi curăţenia şi ştersul prafului le făcea singur? Amănunt neimportant, îşi zise... Cine şi de ce să-i scotocească prin hârtii? Şi ce să găsească? Tăieturi din ziare vechi, însemnări făcute-unele-încă din primul an de studenţie... Toate, cu sens şi valoare doar pentru el. Strict pentru el.

Ciudat, dar... atât. Nicio problemă. Chiar nu merita să-şi bată capul cu întrebări, deşi era tipul de om care nu poate trece uşor peste ceea ce nu înţelege sau i se pare anapoda.

Dintre coperţile groase şi încăpătoare ale biblioraftului, scoase dosarul nr.3; parcă la el rămăsese cu recapitularea. Pe coperta de semicarton scria:

DOSAR 3

GALAŢI, ZIARUL „VIAŢĂ NOUĂ”

Înăuntru-secvențele unui film ce rezuma patru ani şi jumătate din viața tatălui său, iar povestea spusă de film suna aşa.

Şi aici, ca şi la „Strungul socialist”, primul contact cu redacția l-a făcut să înțeleagă repede unde a nimerit şi cam ce fel de făină se macină la moara asta, chiar dacă tovarăşul Bică Giubernea, redactor-şef, nu avea nici stilul, nici tonul categoric ale directorului Marin Pandele. Ceva mai târziu, Simaciu avea să priceapă şi de ce: şeful redacției nici nu se simțea şi nici nu era de fapt şef, ci un interpus al „tovarăşului prim”, un fel de „curea de transmisie” a sarcinilor, cam cum erau numite sindicatele de către partidul hegemon. Bică ținea legătura, odată la 2-3 zile, dar câteodată chiar cotidian cu Ilie Dragoman, autoritarul prim-secretar al Comitetului județean de partid, pe scurt „tovarăşul prim”, omul cu principii clare şi ferme despre rolul, îndatoririle şi modul în care trebuie să funcționeze un organ de partid.

— Mă bucur că ne-a fost întărită echipa cu încă un om, că nu prea mai facem față, i-a spus Giubernea, copleşit de stres şi parcă resemnat cu ideea că asta e şi aşa trebuie să fie, deşi termen de comparație nu avea şi nici prea multe nu învățase despre ziaristică şi ziar, că n-avusese unde. Era ziarist format exclusiv la şcoala vieții. Devenise redactor-şef din modesta postură de responsabil cu ½ normă al unui cămin cultural sătesc, cealaltă jumătate completând-o cu nişte ore la o şcoală pentru tractorişti, normatori, şefi de brigadă şi alte meserii sau funcții cerute de S.M.T.-ul şi I.A.S.-ul din comună.

— Uite cum merge treaba la noi, i-a spus Giubernea, ca să ştii şi să nu greşeşti: „terenul”, adică documentarea pentru materiale de greutate se face în brigadă.

— Cum adică?

— Te lămuresc imediat. Corespondenții voluntari ne transmit informații pe probleme curente...

— Cum ar fi...? insistă Simaciu.

— Succese în producție, situația arăturilor de toamnă, a însămânțărilor şi recoltării, îndeplinirea şi depăşirea planului, manifestări cultural-artistice, acțiuni ale UTM-ului, sindicatului şi UFDR-ului, festivități şcolare, dări în folosință, reparări de drumuri etc. etc.

— Şi cum le verificați?

— Păi... nu oricine poate fi corespondent voluntar. Comitetul județean a recrutat oameni de nădejde, serioşi, membri de partid cu vechime, demni de încredere. Uneori, verificăm telefonic cele mai importante informații, cu secretarul de partid din comună sau din şcoală sau întreprindere, după caz.

Când confirmă şi secretarul, dăm drumul la ştire. Asta... la faptele pozitive.

— Deci există şi fapte negative?

— Cum să nu? Păi altfel... cum s-ar mai naşte lupta contrariilor dintre nou şi vechi? Există, dar mai rar. Cu astea, treaba e mai complicată. Le raportăm secretarului cu propaganda, care le raportează la tovarăşul prim-asta dacă nu ne pică sesizarea din teren chiar în ziua în care eu sunt chemat la cabinetul tovarăşului (atunci le raportez direct). Dacă dânsul consideră că e treabă serioasă şi merită efortul, se formează rapid o brigadă: un activist de la județ, un lucrător din alte instituții, funcție de problemă: agricultură, sănătate, şcoli, protecția muncii, după caz, plus un om de-al meu de la ziar. Brigada se deplasează pe teren, anchetează faptele, omul nostru scrie informarea şi textul ajunge la secretariatul comitetului județean, care dispune măsuri.

— Deci asta scrie ziaristul? Informarea?

— În prima fază-da. Dacă secretariatul comitetului județean consideră că este cazul să se dea şi la ziar, atunci omul nostru pune mâna pe condei şi prelucrează informarea...

— Cum?! Cum?!

— ... adică ia textul pe care tovarăşul prim a însemnat cu roşu ce elemente se pot da la ziar din toată povestea, scoate frumos elementele alea şi le îmbracă politic.

Stupefiat, Simaciu exclamă:

— Asta chiar n-o pricep! Cum adică „le îmbracă politic”?

— Păi... e simplu. Ce trebuie să facă articolul? Să arate ce anume din politica partidului a fost încălcat de către făptuitori, şi cum, că d-aia se publică, să ştie oamenii ce trebuie şi ce nu trebuie făcut, ce e partinic şi ce nu. Când e vorba de fapte mai deosebite, trimitem şpaltul la secția de propagandă, obținem viza şi... gata. Ăsta e circuitul. Ca să meargă uns de la început, ar trebui să conspectezi colecția ziarului, la documentare, şi să reții formulele omologate, mai ales pentru introducerea şi încheierea articolelor, că pe ele se concentrează atenția tovarăşilor de la județ. Ai să vezi că, de regulă, se începe cu „sub conducerea partidului şi îndrumarea permanentă a comitetului județean de partid”... iar de terminat, se termină cu respingerea fermă şi condamnarea hotărâtă a tot ce se abate de la..., dar nu caracterizează viața noastră nouă. Înțelegi?

Ba bine că nu! Nici nu era greu de înțeles. Mai mâncase din pâinea asta, ştia ce gust are, dar parcă niciodată şi nicăieri nu i se păruse chiar atât de amară. La „Strungul Socialist” măcar se mişca de capul lui prin uzină, nu scria informări pentru conducere şi nu îmbrăca politic fapte reprobabile şi, la urma urmei, amărâta aia de foaie nici nu era ziar adevărat, ci gazetă de perete tipărită în 500 de exemplare, bună de trimis la foruri şi de cucerit steagul de

fruntaş pe ramură. Iar la ziarul tineretului, obligat şi el să plătească tributul de neevitat al articolelor de serviciu, apuca, totuşi, să-şi mai facă meseria, să guste din satisfacţiile unor intervenţii despre care se vorbea zile întregi în cele mai diverse cercuri şi pături sociale.

Întrebă, totuşi:

— Dar aşa... fără brigadă, de unul singur, nu se întâmplă să plece pe teren un redactor şi să vină cu un articol?

— La reportaje, la portrete de fruntaşi-da, însă mai rar. Când ni se cere. Tovarăşul prim nu agrează materialele „de culoare", figurile de stil, scrisul din vârful condeiului. El ne cere articole serioase, fără floricele, că poezioare scriu doar adolescenţii îndrăgostiţi. E bine să ştii, ca să n-ai probleme; nici dumneata, nici noi.

Şi încă ceva: ocoleşte cât poţi Navromul din port. Adică nu cât poţi, ci de tot. Asta e treaba: acolo-nimic critic. Nici măcar aşa, tangenţial.

— De ce?

— Păi... singura mare pasiune a tovarăşului prim este pescuitul. Dacă n-ar fi atât de ocupat, ar sta cu mulineta-n mână, pe Dunăre, de dimineaţa până seara. Ăia îi asigură... înţelegi...

— Îi bagă şi peştele-n cârlig? încercă Simaciu una din întrebările cu care îşi bucura prietenii, dar îşi făcea duşmănii pe la locurile de muncă prin care se perindase.

— Asta... eu nu ştiu, dar dacă vrei să-ţi fie bine, ar trebui să nu te intereseze, că lumea e mică, oamenii-ai dracu şi se află tot ce vorbeşti, ba chiar şi ce nu vorbeşti. Mai mare păcatul...

Deci... aici îl trimisese acel secretar cu propaganda al CC-ului, bine intenţionat de altfel, care aflase în consfătuirea cu lucrătorii din redacţii că presa noastră are nevoie de condeie

viguroase, curajoase, scormonitoare, capabile să mişte apele stătute, să găsească neregulile, să se lupte cu anchiloza din gândire, să pătrundă acolo unde nici instituţiile, nici persoanele însărcinate să vadă fapte şi situaţii reprobabile nu le văd sau se prefac că nu le văd, trecând pe lângă ele. Fugise de Pandele şi dăduse peste Dragoman. Nimerise la ţanc! Bine măcar că avea în faţă un om ce părea cumsecade, cinstit-şi chiar era, sfătuindu-l de bine. Petre învăţase că asta nu e puţin lucru.

Mai bine de trei ani şi jumătate, Simaciu a executat cuminte cam ceea ce făcuse şi la „Strungul socialist", dar acum-la nivel judeţean, pe o arie geografică mai întinsă şi în domenii mult mai variate. Bătuse judeţul cu foarte multe brigăzi, redactase cu sârg informări pentru comitetul judeţean, aşteptând hotărârea tovarăşului prim. Dacă ea spunea „să se publice în ziar" şi Bică Giubernea primea textul însemnat cu roşu din loc în loc, el, Simaciu, lua dactilograma, aduna faptele publicabile de-acolo şi le îmbrăca politic, înarmând astfel oamenii muncii cu înţelegerea aplicată, concretă a politicii partidului în tot ce mişcă şi suflă.

Nu i-a fost uşor, dar-cu răbdare, cu exerciţiu, cu voinţă, sub conducerea nemijlocită a comitetului judeţean şi a tovarăşului prim personal-a învăţat lecţia supravieţuirii şi a supravieţuit. Liniştit măcar la gândul că Mioara lucra la spital şi nu-i mergea rău, iar Dan învăţa carte ca lumea, profitând din plin de halta prelungită a unei familii călătoare.

Toate-până-ntr-o zi, când s-a pomenit la redacţie cu un fost coleg de la ziarul tineretului, acum ziarist la organul de presă al sindicatelor, considerat cam al patrulea cotidian central al ţării după tiraj şi importanţă. Omul îi aducea un mesaj de la fostul redactor-şef, Anghel Mârzan, devenit şef

de secție la acel cotidian: n-ar vrea să scrie şi pentru ziarul lor câte ceva? Îi rămâne timp, este dispus la treaba asta?

I-auzi vorbă! Cum să nu? Drept răspuns, colegul i-a înmânat o delegație permanentă, semnată şi parafată, prin care „tovarăşul Petre Simaciu este delegat să meargă în întreprinderi şi instituții pentru a se documenta în vederea elaborării unor articole. Rugăm organele de partid, de stat şi sindicale să-i acorde sprijinul necesar". Semn că Mârzan prevăzuse un răspuns pozitiv şi procedase în consecință, ca să câştige timp.

Cu delegația în buzunar şi perfecta cunoaştere-credea el-a sistemului, Simaciu a aşteptat o ocazie favorabilă pentru a nu fi acuzat că privează ziarul local de un subiect, alergând după ciubuc. Şi ocazia s-a ivit curând.

Un corespondent voluntar a sesizat nişte nereguli în materie de protecția muncii la Combinatul Siderurgic, soldate cu accidente. La verificarea telefonică, de rutină, comitetul de partid din Combinat a infirmat sesizarea, deci— conform regulii de funcționare a sistemului, subiectul trebuia închis. Simaciu s-a deplasat la fața locului, l-a contactat pe corespondent şi împreună cu el a confruntat „terenul" cu afirmația comitetului de partid. A învins terenul. După patru zile, redacția ziarului central a primit o dactilogramă de şapte pagini la două rânduri, scrisă „ca pe vremuri", documentată beton, fără nicio fisură chiar dacă ai fi cercetat-o cu laserul, semnată Petre Simaciu. Avea ancheta un singur dar imens cusur: nu purta aprobarea cu roşu a tovarăşului prim.

Urmarea: un scandal tot ca pe vremuri, aşa cum numai Petre Simaciu ştia să stârnească. Dragoman a făcut o criză de nervi, Bică Giubernea a tremurat ca varga vreo două săptămâni, iar vinovatul s-a ales cu un prim şi ultim avertisment: dacă mai comite, dacă se mai face că uită cine

e stăpânul şi ce înseamnă conducerea de către partid a presei-dar nu la modul abstract, gargară, ci concret, aplicat zi de zi şi ceas de ceas, zboară nu numai din redacţie, ci şi din presă, că secretarul cu propaganda al CC-ului care l-a strecurat aici fără să ştie ce ins anarhic susţine, va primi referinţe şi recomandări precise de la secretarul CC-ului cu organele, prieten bun cu tovarăşul prim, şi el pescar înrăit, primit des aici, pe Dunăre, cu braţele deschise, să se mai destindă într-o şalupă Navrom cu lanseta-n mână şi lângă o ladă frigorifică plină cu sticle de vinuri albe, reci, seci, multe şi gratis-aşa cum spunea neuitatul Fănuş Neagu că trebuie să fie vinul ideal.

Penitenţa a fost lungă şi apăsătoare, resimţită şi de Simaciu şi de familia lui, pregătită să-şi facă bagajele şi să se mute iar. În preajma lui 8 Martie, Giubernea-om cumsecade-s-a gândit să încerce o faptă bună, poate... cine ştie? Tovarăşul prim comandase un text pe care să-l citească la adunarea festivă organizată cu lume multă şi tămbălău în sala sporturilor din Galaţi. Bică Giubernea l-a delegat pe Simaciu să scrie textul, mai ales că tovarăşul prim ceruse ceva deosebit. „Simaciu? De ce Simaciu?" „Păi, tovarăşe prim, să ştiţi că, atunci când îşi pune mintea la contribuţie, chiar poate să scrie ceva deosebit", fusese răspunsul. Confirmat-de cine credeţi? Chiar de băiatul tovarăşului prim, elev în clasa terminală a liceului din Galaţi (se va vedea imediat de unde până unde, cum şi de ce este amestecat puştiul în povestea asta).

Zis şi făcut, dar cu rezultat catastrofal.

La câteva ore după lectura textului de către tovarăşul prim, Simaciu a fost chemat-numai el, nu şi Giubernea-la cabinet. Nu i-a trebuit mult timp ca să priceapă că va avea un meci greu. Greu de tot.

— Dumneata ai scris asta? l-a întrebat Dragoman, ridicând dactilograma cu două degete, ca pe ceva murdar sau periculos, de a cărui atingere trebuie să te fereşti. Întrebare retorică, desigur, dar prevestitoare de rele.

— Pe ce lume trăieşti dumneata? Şi cine îţi închipui că sunt eu, Ilie Dragoman, ca să citesc într-o adunare festivă, solemnă, cu tot activul de partid prezent în sală şi cu mii de oameni ai muncii în faţă, mizeria asta siropoasă, plină de floricele ieftine şi prost orientată politic? Hai, spune, că sunt curios să ştiu ce-a fost în capul dumitale.

— Vă rog să mă scuzaţi, tovarăşe prim-secretar, şi-a început Simaciu apărarea timidă, cât de spăşită a putut fi o fire ca a lui. Îmi pare rău că nu v-a plăcut...

— Plăcut? Cum să-mi placă, bă tovarăşe? Ce să-mi placă aici? Şi stilul ca stilul, dar... ia spune: unde e politica partidului de asigurare a unui statut demn femeii zilelor noastre, de promovare a femeii la toate nivelele şi în toate organele? Unde se vorbeşte despre femeia muncitoare, despre ţăranca colectivistă, despre mama eroină? Unde? Că eu nu văd! Îi tot dai zor cu Ana Ipătescu şi cu Ecaterina Teodoroiu, bune, nu zic nu, însă acolo, în istorie, la vremea lor, dar ce facem cu femeia care construieşte socialismul cot la cot cu bărbaţii? Mai spui despre Ana Aslan, despre glorii sportive cu fustă, dar... ia zi-mi: despre tovarăşa academician doctor savant de renume internaţional ai auzit?

La confirmarea că-şi recunoaşte vina şi o regretă profund, Ilie Dragoman a izbucnit de-a dreptul:

— Păi dacă ai auzit, de ce-ai omis-o din text, bă, tovarăşe? La ce ţi-a fost capul? Te gândeai, poate, cum s-o strecori printre exemplele de mari romînce pe regina zisă Carmen Silva, nu-i aşa? Mi-a mai dat mie cineva nişte amănunte despre nivelul dumitale politic, dar ce trădează acest text întrece orice... orice... Mai bine spune p-a dreaptă: ce ai cu

noi, bă, tovarăşe? De ce-ţi pute ideologia şi politica noastră, a ăstora care-ţi dăm să mănânci o pâine?

Era prea mult. În clipa aceea, lui Simaciu i s-a pus pata. Ştia bine că frazele ce i se rotunjeau în gând, savurându-le anticipat, s-ar putea să-l coste enorm, poate chiar totul, dar nimic nu l-ar fi putut opri să le arunce în obrazul lui Dragoman.

— Îmi cer scuze încă odată, tovarăşe prim-secretar. Poate că, dacă tovarăşul Giubernea nu mi-ar fi transmis din partea dumneavoastră că doriţi un text deosebit, nu greşeam atât de grav; v-aş fi adus unul troglodit, că ştiu să scriu şi aşa...

Urechile lui Ilie Dragoman nu mai auziseră aşa ceva, cel puţin în acest cabinet, dar-de fapt-nicăieri, că avusese parte numai de birouri cu mulţi metri pătraţi.

— Troglodit? Eu? Afară!

Înecat de furie, ridicat din scaun, cu degetul arătător al mâinii drepte indicând uşa, tovarăşul prim n-a putut răcni decât aceste trei cuvinte.

În drum spre ieşire, aproape cu mâna pe clanţă, Simaciu a găsit puterea şi calmul-nici el nu ştia cum-să răspundă:

— Am înţeles, tovarăşe prim-secretar, dar ţin să precizez totuşi că atât soţia, cât şi fiul dumneavoastră au cu totul altă părere despre scrisul meu. Şi că Premiul I pe ţară, obţinut de elevul Paul Dragoman la Olimpiada de literatură, confirmă părerea lor. O spun cu toată modestia...

Parcă lovit cu leuca-n cap, tovarăşul prim a bâguit cu mare greutate:

— Ce-ai zis? Vino-ncoa şi spune clar ce-ai vrut să...

— Credeam că ştiţi, îmi cer scuze, dar dacă nu ştiţi, vă spun eu. Luna trecută, înainte de Olimpiada pe ţară la Limba şi literatura română, unde băiatul dumneavoastră a

câştigat trofeul cel mare, tovarăşa Dragoman m-a chemat şi mi-a comandat o lucrare, un fel de eseu. Cineva din Ministerul Învăţământului, poate chiar ministrul-care, din câte ştiu, vă este apropiat-i-a destăinuit cele două subiecte ce se vor da, la alegere, şi tovarăşa m-a pus să aleg unul, apoi să scriu o lucrare de cel mult 7-8 coli A4, cât prevede baremul concursului. Am ales, am scris, am prezentat lucrarea, domnia sa şi băiatul au citit-o, le-a plăcut foarte mult, iar Paul, fiul dumneavoastră a învăţat textul pe dinafară. Ca pe o poezie. Cu el şi-a spulberat toţi concurenţii, dar mai ales a obţinut dreptul de a intra în toamnă, fără examen de admitere, la Filologie, unde se bat 3-4 pe un loc. Ce examen să mai dea cel mai bun elev din ţară la limba română, dacă fusese felicitat de academicianul prezident al comisiei nu numai pentru calitatea lucrării, ci şi pentru curajul de a alege subiectul cel mai dificil, demn chiar şi de o lucrare de licenţă? I-auziţi cum sună: „Codrul în poezia clasicilor literaturii române”! Superb! „Codrule, codruţule/ Ce mai faci, drăguţule?”, şi „Lacul codrilor albastru”, şi „De treci codrii de aramă de departe vezi albind/ Şi-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint”, şi „Codrul clocoti de larmă şi de arme şi de bucium”, şi codrul întunecat din legenda lui Grui-Sânger a lui Alecsandri... Bijuterii! Eseul aproape că se scria singur, vrăjindu-ţi condeiul, purtându-l pe aripile poeziei... Cum să nu-i fi plăcut comisiei?

Să ştiţi că nu e uşor să înveţi 8 pagini pe dinafară. Băiatul dumneavoastră are o memorie de invidiat.

Acestea fiind spuse, Simaciu a salutat respectuos şi a părăsit cabinetul. Cam cum fuseseră toate plecările, toate despărţirile lui Petre: splendide şi spectaculoase victorii morale, transformate rapid în catastrofe organizatorico-existenţiale. Ca acum.

Niciodată n-a aflat dacă Ilie Dragoman, rămas stană de piatră, în picioare, lângă birou, aflase de la el, acum, sau ştia de la nevastă-sa potlogăria prin care Dragoman junior devenise premiant şi student fără examen de admitere, iar Simaciu senior încă tolerat în presa de partid, dar la corectură, cu recomandarea făcută apăsat să-şi ţină gura, că dacă nu... Recomandare inutilă; Stan Păţitul ştia bine ce-l aşteaptă. Doar ajunsese un ziarist cu vechime în muncă.

A tăcut până a prins-cu puţin noroc-o audienţă la secretarul cu propaganda care-l mai ajutase odată. Acesta l-a ascultat, nu i-a cerut prea multe amănunte (probabil că, între timp, mai aflase şi el câte ceva despre ce înţeleg unii prin conducerea presei de către partid) şi chiar atunci, pe loc, s-a interesat dacă ziarul din Târgovişte mai are nevoie de cadre, aşa cum se tot plânge redactorul-şef şi secretarul cu propaganda de la judeţ. Răspunsul pozitiv a pus în mişcare secţia de presă a CC-ului, transferul în interesul serviciului s-a operat rapid, iar familia Simaciu şi-a mutat casa de nomazi într-o altă zonă a ţării.

Alt spital pentru Mioara, alt liceu pentru Dan, alte nelinişti. Exact cum spune clişeul: punct şi de la capăt, dar... cu „va urma". Filmul păţaniilor lui Simaciu nu era film, ci serial.

* *

Cu ultima filă a dosarului în mână, Dan încercă să-şi amintească şi cum anume obţinuse informaţiile. Primele-în vacanţa dintre anul III şi anul IV, când studentul care era pe-atunci discutase îndelung cu Bică Giubernea, cu şeful de cabinet al tovarăşului prim şi cu doi foşti colegi de redacţie ai tatălui său. Toţi patru-aproape octogenari. Primii doi primiseră anul de pensionare ca pe o izbăvire; contactul strâns al unuia şi permanent al celuilalt cu tovarăşul prim le ruinase sănătatea. Redactorii, în schimb, arătau bine. Nu-

şi trădau vârsta şi evocau cu nostalgie anii petrecuți în redacție. Viața era atât de ordonată, de liniştită, fără niciun risc de greşeală, sistemul de lucru cu partidul funcționa atât de bine, activitatea în desele brigăzi (mai ales pe la sate) era atât de profitabilă, aprovizionându-ți cămara şi frigiderul, iar cantina comitetului județean era atât de bună (saramură de peşte ca acolo nu găseai nici la restaurantele din oraş...) Da, ziaristica este (fusese) o meserie grozavă; nu înțelegeau nici în ziua de azi de ce nu s-a simțit bine Petre Simaciu la ziarul lor. Da, şi-l amintesc; era un om destul de ciudat, dar altfel... băiat bun.

Investigația continuase târziu, la începutul activității de procuror. Îl găsise pe Paul Dragoman la Brăila, unde familia „se refugiase" de teama adversității locuitorilor Galațiului. Bătrânul părăsise nu „locul faptei", ci al faptelor, că erau mai multe, unele-greu de uitat. Băiatul tovarăşului prim era profesor de limba română la un liceu brăilean. A acceptat discuția fără nicio rezervă, a vorbit deschis, sincer, a cerut scuze pentru comportarea tatălui său atunci, când cu... Mai mult: i-a mulțumit domnului Simaciu pentru gestul care-i schimbase viața, trimițându-l fără examen la Filologie, unde s-a pus pe treabă serios, a îndrăgit literatura şi iată, acum are o profesie care-i place, îl face să se simtă împlinit.

— Ce mai face tatăl dumneavoastră? îl întrebase Dan, mai mult din obligație protocolară decât din interes real.

— Nu mai trăieşte. A murit acum doi ani, pe malul Dunării, cu undița în mână, înțepenit în trepiedul pliant cu care pleca de-acasă aproape zilnic, chiar dacă nu prinsese niciodată vreun peşte.

Cu zicerea creştinească „Dumnezeu să-l odihnească"-deşi Ilie Dragoman nu crezuse niciodată în Dumnezeu, ba chiar se luptase din răsputeri cu dumnezeirea –, cei doi s-au despărțit, plecând fiecare la treburile lui.

Amintiri...

Tot ce exista în dosar, ca şi în toate celelalte, fusese obținut cu dificultate, din multe mărturii, unele spuse cu amabilitate, altele cu suspiciune sau în doi peri, amintiri distorsionate de timp, de vârstă sau de reticența interlocutorilor. Doar o infimă parte din însemnările încopciate în dosare provenea din spusele lui Petre Simaciu. El, omul capabil să te țină cu sufletul la gură spunându-ți poveşti despre lumi fabuloase, despre fapte nemaipomenite, inventate atunci, pe loc, aproape că amuțea când fiul său îl ruga să-i spună „cum a fost". Foarte rar i se dezlega limba, şi asta doar ca să ofere vreo mostră savuroasă din discursurile ce-i fuseseră administrate şi din pățaniile cu fațete hilare-dincolo de tragismul lor-care-i şubreziseră inima.

De ce tace? se tot întreba Simaciu junior; până când începuse să înțeleagă. Petre îşi ascundea vulnerabilitatea născută din neadaptarea la vremuri, la cutume şi la mizeriile din jur. Nu dorea ca fiul său să-i cunoască ipostaza de om dezarmat. Ştia că nu din vina lui n-a răzbit; dar alții cum răzbesc? De ce ei-da, şi el nu? Se compara, uneori, cu o persoană care dă un interviu unui reporter TV, iar interviul se difuzează pe post cu sunet asincron; buzele se mişcă altfel decât sunetul auzit de telespectator. Vina este, evident, a celor de la montaj, dar caraghiosul, penibilul de care râde toată lumea este cel care a dat interviul cu bună credință.

Târziu, către bătrânețe, Petre Simaciu a realizat că trăieşte, gândeşte şi acționează de multe ori, de prea multe ori, asincron cu realitatea. Don Quijotte o fi el un personaj minunat şi celebru, dar donquijotismul nu-i prea stă bine unui ins în ziua de azi. De aici-refuzul de a vorbi despre eşecurile sale. Dacă „jucase descoperit" în toate partidele

pierdute, pricinuind atâtea necazuri familie sale, de ce să le mai şi evoce? La ce bun să ofere amănunte despre înfrângeri?

Aşa gândea Petre Simaciu despre el însuşi, despre viaţa lui, fără să ştie că Dan Simaciu gândea altfel. Cu totul altfel.

...Iată alt dosar. Ceva mai subţire, parcă. Începu să-l răsfoiască:

DOSAR 4

Târgovişte, „Drumul socialismului”

CAPITOLUL VII

EVENIMENTE ÎN FAMILIA SIMACIU

Un zgomot de paşi îl făcu pe Dan să închidă „Dosarul Târgovişte” şi să asculte mai atent. Nu se înşelase: din pătratul decupat în duşumeaua podului-mansardă apăru capul Olguţei. O mână puternică o ajută să urce ultimele două trepte, apoi braţul bărbatului i se încolăci în jurul taliei, strângând-o într-o îmbrăţişare prelungă, de îndrăgostiţi dornici mereu unul de celălalt. Fata refuză locul oferit cavalereşte pe singurul scaun din „cabinet”, aşezându-se turceşte pe carpeta din faţa biroului.

— Ei, cum a mers azi?

— Se cunoaşte că eşti procuror; nici nu mi-am tras bine sufletul că m-ai şi luat la întrebări. Cum să meargă, Dănuţule? Ca de obicei: bine. Tăicuţu şi-a citit printul articolului de săptămâna asta, l-a corectat, l-a mai rotunjit pe la colţuri, i-a dat cu şmirghel şi cu lac-formularea îi aparţine, evident-şi i l-a predat lui Budeanu, făcându-l fericit. Apoi a vrut să plecăm repede, că aveam de sărbătorit...

— Sărbătorit? Ce anume?

— Ai răbdare, dom' procuror, că spun tot! Dar n-am putut pleca: Budeanu i-a adus aminte că azi este ziua instructajului lunar, puştanii din redacție îl aşteaptă.

— De fapt, ce le tot spune tata lună de lună? Acolo este redacție sau şcoală?

— Nu şcoală, Dane; academie! Înaltă academie de ziaristică. N-am eu harul să-ți descriu cum decurge o şedință-analiză – instruire – lecție-dizertație-atelier-potop de idei, brainstorming, zi-i cum vrei, că toate se potrivesc. Ar trebui să vii odată, să vezi cu ochii tăi ce face tăicuțu cu puştii care scot ziarul lui Budeanu. Ştii cum îl ascultă? Îi sorb cuvintele.

Azi a început cu analiza numerelor din ultima lună. Şi-a scos însemnările din mapă şi i-a tocat mărunt aproape o oră, cu citate din ziar. N-a iertat nimic: fraze şablon, termeni folosiți anapoda, construcții chinuite, stângăcii de tot felul, titluri plate, inexpresive...

— Şi „împricinații" ce spun? Că nu le pică bine, îmi închipui.

— Ce să spună? De regulă tac, roşesc, bagă la cap, uneori notează câte ceva, într-un caiet-că vin pregătiți ca la şcoală. Azi, unul a aruncat o replică:

— Dom' Simaciu, credeți dumneavoastră că cititorul grăbit din zilele noastre percepe şi stă să deguste toate finețurile pe care le cereți dumneavoastră articolului de ziar?

Suspans. Toți aşteptau încordați răspunsul invitatului, cu sentimentul că, voit sau nu, colegul lor a comis un gest necuvenit. Tăicuțu i-a răspuns zâmbind:

— Cititorul de ziar din zilele noastre, stimate coleg mai tânăr, este grăbit, dar nu prost. Te asigur că, în graba lui, are suficient timp să perceapă gafele şi bâlbâielile stilistice

din textul unui articol şi să-şi facă o părere despre autor, una nu tocmai măgulitoare. Ce lucru interesant ar avea de aflat de la cineva care nu ştie să se exprime corect? Şi tocmai pentru că este grăbit, deci econom cu timpul său, te asigur că, pe viitor, va ocoli articolele ce poartă aceeaşi semnătură, ca un reflex de autoapărare. Dacă-mi permiteţi o comparaţie nu foarte elegantă, întocmai ca la cârciumă: când ceri vin şi ţi se dă poşircă, nu mai vrei încă un pahar...

Oricum, mulţumesc colegului vostru care adeschis discuţia despre cititorul grăbit şi ziaristul cârpaci sau ageamiu. Nu ştiu dacă spusele mele sunt exact ceea ce aşteaptă domnul Budeanu de la întâlnirile noastre, dar eu, ca ziarist bătrân, cu idei puţine dar fixe, simt nevoia să vă mărturisesc: ascultându-vă, citindu-vă articolele, uneori mă întreb dacă aţi înţeles în ce breaslă, în ce lume aţi păşit odată cu intrarea într-o redacţie de ziar. N-aş asemui locul în care ne aflăm cu un sanctuar, Doamne fereşte, dar ştiţi-totuşi-cu cine aţi devenit colegi de meserie, chiar dacă vă despart decenii multe de numele pe care le voi invoca? Ascultaţi, rogu-vă: cu Eminescu, ziarist la „Timpul". Cu Caragiale, cel de la „Moftul român". Cu Tudor Arghezi, inventatorul tabletei şi factotumul „Biletelor de papagal". Cu Geo Bogza, reporterul care a obligat teoria literaturii să admită reportajul printre genurile literare recunoscute ca atare. Cu George Călinescu, titularul rubricii săptămânale „Cronica optimistului". Cu Mihail Sebastian. Cu Nae Ionescu. Cu Zaharia Stancu, Eugen Barbu şi Adrian Păunescu. Cu Camil Petrescu, autor de romane celebre şi de sistem filozofic original, dar şi cronicar sportiv, nelipsit de la meciurile Ripensiei, Venusului, Rapidului sau Unirii Tricolor din perioada interbelică. Iar, mai nou, cu Ion Băieşu, Fănuş Neagu şi Teodor Mazilu, colegii mei de la „Scânteia Tineretului".

Să nu credeți că am extras numele din istoria literaturii române, sau numai din ea, ci din istoria presei româneşti, sau şi din ea. De fapt, din amândouă, pentru că sunt îngemănate, n-ai cum să le desparți. Până şi marele reporter Brunea-Fox, cel despre care Bogza spunea că i-a fost model şi profesor în ale reportajului, deşi nu s-a aventurat niciodată pe tărâmul prozei de ficțiune, a fost totuşi primul traducător al lui Lion Feuchtwanger în limba română; asta-ca să vă dați seama cât de strâns legate sunt cele două istorii...

Numele acestea, şi multe altele, definesc breasla în care ați intrat. Vă aflați, dragii mei, într-un club select, şi-ca în orice asemenea club-odată intrați, trebuie să acceptați mențiunea de pe invitație: „ținuta obligatorie". Nu poți veni nici în salopetă, nici în bermude şi cu şlapi de plajă. Trebuie musai costum şi cravată, dacă nu chiar smoking şi papion. Dar în meseria asta a noastră, „ținuta obligatorie" este limba. Să fim bine înțeleşi: nu limba cu care lingi, ci limba în care scrii. Ea te defineşte. Ea îți fixează cota profesională, te păstrează în club sau te exclude.

Mulți dintre colegii voştri de generație cred că ziaristica din România începe cu Andreea Esca şi atinge apogeul cu beneficiarii de burse Sörös, plecați la specializări prin străinătățuri, unde află că informația trebuie să răspundă la întrebările, cine, ce, unde, când, cum, şi după ce au luat lumină, se întorc în patrie, să reformeze presa românească şi s-o facă europeană. Transmiteți-le vă rog, din partea unui ziarist bătrân, să pună mâna pe carte; dacă nu ştiu să scrie, măcar să profite de faptul că ştiu să citească.

Trebuia să-i vezi pe copii cum îl ascultau, măi, Dănuțule. Cred că ar fi stat acolo, nemişcați, o zi şi-o noapte, să le tot spună...

A trecut apoi tăicuțu la un articol, lăudându-i şi conținutul şi stilul, dar citindu-i titlul în registru comico-parodic: opt cuvinte incongruente, ca o lozincă de pe vremuri.

— Nu e păcat de textul ăsta? Dacă l-ai scris şi „ți-a ieşit", cum să-l îngropi sub un titlu imposibil?

Autorul l-a întrerupt, dorind să ştie cam cum ar putea suna o altă variantă de titlu.

— Îți ofer trei propuneri, i-a răspuns tăicuțu, şi libertatea de a o alege pe cea mai bună. Dacă nu-ți place niciuna, mai căutăm împreună. Ascultă...

Şi au urmat trei titluri, toate purtând „marca Simaciu". După ultimul, puştii au început să aplaude. Descopereau cu frenezie un mod de a-ți trăi profesia nu ca pe o meserie oarecare, ci ca un permanent act de creație. Speculând momentul, tăicuțu a scos din mapă o carte, a deschis-o la pagina unde pusese un semn şi le-a arătat-o învățăceilor:

— „Scrieri în proză", volumul III, autor Geo Bogza, colegul dumneavoastră, cum s-ar zice. Am ales din carte „Moțotoc şi atomul", text apărut inițial într-un ziar, ca simplu articol, dar ce articol!.. şi se referă la arta de a titra articolele, sau-mai exact-la grotescul gândirii lozincarde transpusă în titlu de articol. Ascultați, vă rog, aceste două mostre culese de maestru din presa anilor '50. Prima: „Să depăşim cu 100% planul la producția de conserve de carne de porc în suc propriu!"

Cu un gest hotărât, tăicuțu a oprit chicotelile:

— Stați aşa, că a doua e mai tare: „Să zdrobim cu fermitate prejudecata cu privire la incapacitatea de a conduce şi de a coordona a femeilor şi a tinerelor fete, tovarăşele noastre de muncă!" Ei, ce ziceți, copii?-scuzați apelativul, dar dacă am un băiat mai vârstnic decât voi, îmi iau libertatea să mă adresez astfel. Da, era vremea

lozincilor, şi Bogza le ura. Azi am scăpat de ele; măcar cu asta s-a ales profesia noastră din Revoluție. Dar nu cumva s-a păstrat un dram din amorțeala spiritului creativ care duce automat la refugiul în platitudine şi lozincă?

Pe vremea studenției mele aşteptam cu sufletul la gură rubrica lui Călinescu şi a lui Bogza, tableta lui Arghezi, dinamita din scrisul lui Eugen Barbu, cascadele de metafore din cronica lui Fănuş. Ne hrăneam cu ele. Ne mândream cu gândul că, ajunşi într-o redacție, intrăm în breasla înnobilată de condeiul atâtor mari scriitori români. Ne şi vedeam mâzgălindu-ne articolul, la ceas de seară, pe colțul biroului, sub presiunea orei de închidere a ediției, dar chinuindu-ne să respectăm totuşi jurământul nerostit de a nu trăda exemplul maeştrilor, cei scrupuloşi deopotrivă cu textul destinat eternității sau cu cel pentru ziarul de mâine, chiar dacă-ştiam bine!-modestele noastre puteri nu vor îmbogăți vreodată literatura română cu opere nepieritoare, cum reuşeau ei. Ne luptam cu fraza, trudeam pe cuvânt, refuzam forma banală a gândului ieşită din pix la repezeală, sau când ea se strecura totuşi pe hârtie, o tăiam cu disperare şi cu ochii pe ceas, căutând alta. Citeam apoi, cu voce tare, ce-a ieşit din zbaterea noastră, să controlăm dacă vorbele nu zgârie timpanul. Când „suna bine", semnam şi... gata. De-abia atunci găina putea să cotcodăcească; avea dreptul, pentru că făcuse un ou. Numai atunci.

Cam aşa le-a vorbit tăicuțu. Înțelegi, Dane, ce se petrece acolo? Miracol-pur şi simplu. Puştii îl ascultau vrăjiți, şi eu în rând cu ei.

Apoi a început atelierul. Mai ții minte procesele-şcoală din facultate, în care profesorii de la Drept ne dădeau un caz ipotetic sau chiar real, ne împărțeau în echipe de avocați, procurori şi judecători şi declanşau duelul pledoariilor, ca la procesele adevărate? Aşa procedează tăicuțu cu copiii lui

Budeanu: ia un articol, îl descoase, îl dezmembrează, apoi îl reconstruieşte de la zero, acolo, cu ei, de la titlu până la fraza finală, explicându-le, apoi demonstrându-le concret, pe acel caz, că există o dramaturgie a textului, ca în pledoarie sau în piesa de teatru, o construcție menită să stârnească interesul chiar de la prima frază, apoi să-l sporească gradual, logic dar şi cu surprize, cu ruperi de ritm, pregătind finalul şi subliniind ideea, raţiunea de a fi a acelui articol. Operaţiunea se încheie cu un concurs-fulger pentru cel mai inspirat titlu. Cine câştigă, primeşte o carte a unuia dintre marii scriitori-ziarişti. Azi, premiul a fost câştigat de un băiat slăbuţ, timid, care şi-a primit trofeul (Bogza, Scrieri în proză, vol. III) cu o emoţie de parcă i s-ar fi înmânat Nobelul pentru literatură. Înmânându-i-o, tăicuţu i-a spus:

— Citeşte-o atent. Studiaz-o. Descoperă-i secretele de fabricaţie. Încearcă să înţelegi de ce este atât de mare colegul dumitale de gazetărie, Geo Bogza.

— N-am cuvinte să-ţi descriu, Dănuţule, ce trăiesc acolo, cu tăicuţu, copiii nimeriţi la foaia lui Tică Budeanu ca să câştige un ban pentru taxa la facultate, plătiţi cu mai nimic, la pagină, la cuvânt sau la număr de semne. Ei descoperă o lume, încep să priceapă unde i-a adus viaţa, ce condeie celebre au înnobilat breasla şi cât de aproape îi aşază truda pe manuscris de creaţia mare, cea adevărată, sortită nemuririi, dacă nu prin valoarea produsului finit, măcar prin bucuria de a-şi fi pus la treabă toţi neuronii, toate resursele de creativitate.

Către sfârşit, sau ceea ce credeam eu că este finalul şedinţei, s-a lansat tema de proiect pentru întâlnirea viitoare: rubrici noi în ziar.

— Păi n-avem destule? l-a întrebat cineva pe tăicuţu, gândindu-se probabil că noi rubrici înseamnă noi sarcini.

— Avem, dar unele au obosit. Parcă n-ar strica puțină primeneală, nu vi se pare? Eu ofer două exemple, ca miză de pornire a jocului, voi plusați până la 10-12, apoi alegem şi, la sfârşit, domnul Budeanu „bate-n cuie" rezultatul. Primul ar suna aşa: „Dacă aş fi primar o săptămână". Dați tema asta de gândire câtorva oameni de profesii şi vârste diferite, din oraş sau din satele prin care faceți teren, apoi stați de vorbă cu fiecare: ce ai face dacă ai fi edilul-şef al localității? Ce noutate ai aduce? S-ar putea să obțineți zeci de trăsnăi, dar şi două-trei idei care pot schimba viața oamenilor.

A doua propunere: „Colțul alegătorului". Ni se întâmplă des ca, la un ghişeu de instituție publică, un funcționar, uneori bine intenționat, să ridice din umeri la sesizarea noastră şi să răspundă: „aveți perfectă dreptate, dar aşa e legea. Eu o aplic, sunt prea mic să schimb eu legile". Dar, oameni buni, am trimis în Parlamentul țării un deputat şi un senator nu ca să stea acolo degeaba şi să ridice mâna la ce dictează alții, ci ca să facă legi bune sau să le îndrepte pe cele proaste. Inițiați un „colț al alegătorului", cu propuneri concrete pentru aleşi, apoi urmăriți ideile formulate acolo până când cineva, de undeva, de la vreun cabinet de ales vă va răspunde. Iar dacă, după un răstimp, măcar un singur act normativ, o reglementare sau normă de aplicare va fi modificată ca urmare a demersului, deschideți pagina I-a a ziarului, pe 3-4 coloane, cu un titlu de afiş: „Colțul alegătorului" a obținut pentru dumneavoastră...

— Asta nu cred că ține, i-a replicat un sceptico-pragmatic. Cu inerția şi nepăsarea aleşilor noştri şi cu durata limitată a ciclului electoral, ieşim noi la pensie până să se ajungă la vreun rezultat palpabil. Şi atunci, cum rămâne cu „ziaristul-cronicar al clipei"?

— Te felicit că ştii zicerea asta, stimate coleg mai tânăr, i-a răspuns tăicuțu. Este adevărată. Şi la fel de adevărat este că

un număr de ziar trăieşte o zi, atât. Dar nu confunda ziarul cu unul din numerele sale. Colecţia ziarului adună săptămânile, lunile, anii şi chiar deceniile în care publicaţiile serioase au consemnat, zi de zi, clipa. Dar clipele astea se leagă, dragii mei; nici realitatea, nici expresia ei publicistică nu trăiesc de azi pe mâine. Aţi auzit de „campania de presă”? Ştiţi cum se gândeşte ea, strategic şi tactic? Aşa cum filmul se face din fotograme-„clipele” dumitale, stimate coleg-tot aşa ediţiile ziarului, în curgerea lor cotidiană, reconstituie şi reflectă o realitate mai lungă decât clipa.

Şi ar mai fi un răspuns. Dacă vrei zarzavat proaspăt, semeni ridichi sau ceapă şi, în 2-3 luni, le ai pe masă. Dacă vrei să mănânci fructe în 2-3 ani, sădeşti un prun sau un cais. Dar uite că există gospodari mai puţin grăbiţi, care sădesc nuci. Ei ştiu bine că nucile vin peste 6-7-8 ani, dar şi când vin, când pomul falnic ajunge la maturitate, îţi răsplăteşte înzecit aşteptarea. Vă las pe voi să alegeţi ce anume ar merita sădit aici, în livada publicistică a domnului Tică Budeanu: ceapă, pruni, caişi sau nuci? Poate vă va ajuta chiar patronul vostru să alegeţi investiţia cea mai rentabilă, care asigură viaţă lungă ziarului.

Când, în sfârşit, s-a terminat şmotrul şi s-a trecut la cafeluţa de după...

— Cum? Tata bea cafea? a sărit Dan. Să nu audă mama, că ne omoară!

— Nu te speria. Tăicuţu are o ceaşcă micuţă, iar fata care face cafeaua s-a jurat că a lui dom’ Simaciu este decofeinizată. Deci... la cafeluţă, copiii l-au năpădit cu întrebările. Cea mai insistentă: când abordăm jurnalismul de investigaţie? Ancheta! Când ne-o predaţi? Domnu’ Budeanu ne tot spune că asta e, de fapt, specialitatea dumneavoastră...

Aici, tăicuțu i-a topit cu răspunsul:

— Întâi trebuie să faceți vizita medicală şi să-mi prezentați certificatul de sănătate perfectă. Ancheta de presă, făcută cum scrie la carte, numai bună să dărâmi cu ea şi un ditamai Nixon, cum s-a şi întâmplat, îți cere să ai inimă şi sistem nervos de cosmonaut. Dacă nu ai, nu te-apuci de ea. Mie nu mi-a spus nimeni treaba asta când eram de vârsta voastră, şi ignoranța m-a costat nişte infarcturi şi operații pe cord deschis.

Altcineva l-a întrebat ce crede despre presa din România.

— Mai bine nu vă spun. Nu-mi place să fiu tocmai eu cel ce vă spulberă iluziile, dacă le aveți...

Puştii au insistat.

— Bine, voi ați vrut-o. Cu două precizări. Prima: scoatem din cauză ziarul nostru. A doua: în ciuda pesimismului din răspunsul meu, cred sincer că mai este încă de mâncat o pâine cinstită în presa românească. Există încă vreo 2-3 publicații care mă fac să sper, totuşi. În rest... cred că presa centrală, câtă mai este, a evoluat cam aşa: de la presa de partid predecembristă, a trecut la presa intereselor de clan politic, apoi de gaşcă, iar în prezent face paşi mari către presa de bordel. Acuză cumplită, ştiu, dar mai cumplit este faptul că afirmația se susține. Sper ca voi să vă sustrageți „trendului", chiar cu riscul de a părea demodați.

Culmea este că fenomenul nu are nici măcar suport economic. Tirajele scad şi patronii de tabloide se întreabă de ce, fără să priceapă că, într-o țară cu teritoriul acoperit integral de patru canale TV porno, cu emisie non-stop, 24 de ore din 24, publicul amator de sex nu mai cumpără de la chioşc biata „fată de la pag.5" sau damele golaşe care te împung cu silicoanele chiar de la pag. I. Maniaci şi frustrați sexual au fost de când lumea şi vor exista mereu, dar nu ei formează publicul care-ți asigură tirajul. Ei, dacă au de ales,

aleg-absolut logic-„televiziunea pentru adulți”, cum este alintată pornografia filmată, mai excitantă decât bătrânul şi depăşitul tipar de pe vremea lui Gutenberg. Prin extensie, aş spune că până şi curvăsăria politică tipărită şi-a pierdut puterea de seducție, prin comparație cu cea televizată. Sunteți prea tineri ca să vă amintiți explozia tirajelor din 1990, pe seama tiribombelor de care lumea ieşită din cenuşiul comunismului era avidă. O publicație atinsese 600.000 de exemplare, difuzând ştiri despre găina care naşte pui vii şi-pe pagina I-a-fotografia celui mai lung penis din lume. Dar... ce să vezi? minunea s-a fâsâit, lumea s-a dezmeticit, tirajele au început să scadă, dar patronii de presă n-au înțeles mesajul publicului, apăsând până la fund pedala tabloidizării, bordelizării şi ticăloşirii ziarelor. Un timp, falimentul a fost amânat prin infuzia de bani negri; când nici banii negri n-au mai salvat situația, s-a trecut la insolvență. Urmează, probabil, falimentul în masă pe piața media. Poate că atunci se va naşte altă presă, pe alte baze. Nu se poate ca o țară cu tradițiile noastre să rămână la infinit cu gunoi tipărit în loc de ziare. Pregătiți-vă pentru acel moment, dragii mei. Ziarul domnului Budeanu este o şcoală foarte bună.

Deci... ne vedem de azi în patru săptămâni, la aceeaşi oră...

— Dom’ Simaciu, a îndrăznit o fată, nu s-ar putea să ne întâlnim mai des? Măcar la două săptămâni. Vă rugăm mult.

Tăicuțu a încercat să scape, ascunzându-se în spatele patronului:

— Eu am o înțelegere cu domnul Budeanu şi n-aş vrea să,,,

— Păi dom’ Budeanu ne-a sfătuit să vă rugăm noi, că poate vă convingem mai uşor.

— I-aţi spus că treaba asta o să-l coste două cafele pe lună în loc de una?

— Se rezolvă, nicio problemă, mai ales că dumneavoastră o beţi fără zahăr.

— Ei, dacă-i aşa... ne întâlnim peste două săptămâni. La bună vedere.

Şi am plecat. Nu înainte de a observa cum dispar în servietele „cursanţilor” nişte reportofoane profesionale. Luaţi repede, mi-au mărturisit cam încurcaţi că ei înregistrează toate şedinţele cu domnul Simaciu, transcriu banda, printează textul şi obţin astfel un curs mai util decât tot ce se predă la facultate, că fac ziaristica la fără frecvenţă.

— Domnul Budeanu ştie?

— Păi... primeşte şi el o copie. Ca şef şi patron, nu-i vine să stea aici, cot la cot cu noi, dar nici să ştie mai puţin decât noi nu-i convine. Se informează şi dânsul tot la un fel de fără frecvenţă...

Înţelegi, Dănuţule? „Academia de jurnalism Petre Simaciu” în toată regula, îşi încheie Olguţa „partea întâia” a raportului.

De la redacţie, am plecat direct la cofetărie, să sărbătorim evenimentul. Tăicuţu m-a răsfăţat cu un profiterol, pasiunea mea, spunând că îl merit cu prisosinţă.

— Şi, mă rog, ce eveniment trebuia sărbătorit, dacă nu sunt indiscret?

— Dacă vii aici, lângă mine, pe carpetă, îţi spun.

De-adreptul intrigat, Simaciu-junior se conformă. Când cei doi tineri se aflară umăr lângă umăr, pe covoraşul îngust, Olguţa îi şopti la ureche secretul pe care se abţinuse cu greu să-l strige în gura mare chiar din clipa întâlnirii cu Dan:

— Azi-dimineață, tăicuțu a aflat că peste 7-8 luni va fi bunic.

După o clipă de uluială, tânărul îi trecu brațul pe după umăr şi o întoarse spre el, privind-o în ochi; nu-i venea să creadă că pe Olguța o răbdase inima să-i turuie câte-n lună şi-n stele despre copiii lui Budeanu de la „Academia Simaciu”, dar nu suflase o vorbuliță despre copilul lor! Apoi sări în picioare, îşi ridică iubita de subțiori şi cei doi tineri se încleştară într-o îmbrățişare aproape sufocantă. După clipe lungi, Olguța reuşi cu greu să articuleze, de-abia trăgându-şi sufletul:

— Fie-ți milă de noi, dom’ procuror, că acum eu sunt... suntem doi. Lasă-mă să respir.

Încă nedezmeticit bine, Dan se lupta cu greu să-şi stăpânească potopul de întrebări şi chiar de reproşuri; de ce tocmai el să afle ultimul, când... Dar nu, nu era momentul reproşurilor. Era clipa bucuriei. Nicio umbră nu trebuia să întunece fericirea trăită cu toată puterea ființei lui, a lor. Un sărut lung, încă unul şi încă unul, până când inimile celor doi începură să-şi potolească bătăile nebuneşti.

— Când ai aflat?

— Aseară, târziu.

— E sigur? Absolut sigur?

— Absolut sigur.

— Mama ştie?

— Încă nu. Astă-seară va afla şi măicuța. De mâine... mă las pe mâinile ei. Un doctor mai bun nu cred că mi-ar fi putut hărăzi soarta. Ea ne va pune în brațe băiețelul sau fetița care se va numi... sper să fii de acord cu mine, te rog mult, mult de tot, Dănuțule...

— Îndură-te şi spune-mi cu ce trebuie să fiu de acord!

— Dacă e băiat,-Petruț. Dacă e fată-Petruța. Să nu spui nu!

Un alt sărut lung ținu loc de răspuns.

— Nu ştiu cum să-ți explic... Ți s-a întâmplat vreodată să trăieşti o revelație despre un om pe care credeai că îl cunoşti bine? Că ştii totul despre el? Asta trăiesc eu de când îl ajut pe tăicuțu să-şi pună manuscrisul rubricii pe calculator şi îl însoțesc la întâlnirile cu redactorii ziarului. Este uimitor. Fascinant. Din câți oameni deosebiți am cunoscut-şi, slavă Domnului, am cunoscut destui-nu cred că există vreunul care să mă fi impresionat atât de puternic. Fii atent şi iartă-mi sinceritatea: dacă nu te-aş iubi atât, dacă Mioara n-ar fi măicuța şi el n-ar fi tăicuțu, mai-mai că m-aş fi îndrăgostit de Petre Simaciu. Uite că am spus-o!

Dan izbucni în râs.

— Brebenico, tu vrei să mă faci gelos?

— De ce nu? Orice femeie deşteaptă trebuie să-şi țină bărbatul în şah; mai ales o gravidă... Lăsând gluma la o parte, vream să-ți spun, Dănuțule, ce om extraordinar este tatăl tău. Cu un asemnea bunic, pruncul nostru va avea o copilărie fericită. Norocul lui! Uite, de-asta vreau să poarte numele Petruț sau Petruța. Înțelegi?

Cum să nu înțeleagă, el, tocmai el, copilul crescut în cultul tatălui său, fericit să-i asculte poveştile inventate anume pentru el, mai frumoase decât toate poveştile lumii? Apoi şcolarul gata să răzbune cu pumnii răutățile rostite la adresa părintelui pribeag? Apoi tânărul pornit să reconstituie în biblioraftul din pod o carieră, un drum în viață, un calvar, o imensă şi strigătoare la cer nedreptate pe care soarta s-a încăpățânat să o facă împătimitului dreptății şi adevărului Petre Simaciu? Acum, femeia iubită, mama copilului aşteptat îi spune că şi ea gândeşte şi simte la fel, că e un noroc să trăieşti lângă un asemenea om, cu un

asemenea suflet şi cu o astfel de minte. Iar spusele ei vin „la pachet” cu vestea că va fi tată. Se putea concepe o bucurie mai mare? Doamne, ce zi!

* *

Seara, după cina sărbătorească, stropită cu şampania ce nu putea lipsi, în bucuria care părea să anunţe că, după mulţi ani de aşteptare, a ieşit soarele şi pentru familia Simaciu, s-a hotărât în unanimitate data căsătoriei. A treia săptămână de la aflarea veştii, Olguţa şi Dan s-au luat cu acte la Primărie, iar în duminica aceleiaşi săptămâni, slujba religioasă le-a unit destinele şi în faţa lui Dumnezeu. Părinţii Olguţei, veniţi din satul teleormănean, colegi şi prieteni de-ai mirilor, familia Budeanu, învăţăceii lui Petre, de la ziar, Carol şi Ilona Szony din Sfântu Gheorghe, colegii Mioarei de la spital şi mulţi, foarte mulţi pacienţi de-ai doctoriţei, recunoscători pentru sănătatea redobândită au umplut biserica, alinând cumva regretul încă nestins al Mioarei de a nu fi avut parte şi ea, la tinereţe, să păşească în viaţă, alături de Petre, cu binecuvântarea preotului.

Apoi vremea frumoasă ca o comandă specială, masa organizată pe terasa celui mai bun restaurant din oraş, urările de fericire şi „casă de piatră” rostite acolo, dar şi mai târziu, prin telefon, din partea bătrânului ziarist-strungar Anghel Mârzan, a profesorului Dima din Târgovişte şi a altor oameni de bine cu care Simacii şi-au intersectat, cândva, sinuosul lor drum în viaţă, au făcut din ziua nunţii una memorabilă, demnă de perechea într-adevăr superbă, admirată şi copleşită cu urări.

La dansul miresei cu socrul mare, Olguţa i-a şoptit lui Petre, conspirativ:

— Dacă începeam lucrul cu o lună mai devreme, tăicuţule, azi ne făceai cadou de nuntă cartea dumitale. Trei capitole mai lipsesc...

Un deget pus la buze i-a tăiat spusele. Niciun cuvânt despre carte până nu e gata, până n-a caligrafiat cuvântul sfârşit cu scrisul lui ordonat, asta voia să spună gestul lui Petre Simaciu, omul prea obişnuit cu necazurile, cu dezamăgirile, ca să-şi permită vreo bucurie anticipată. Chiar şi cea trăită acolo, la nunta băiatului său, i se părea un vis atât de frumos, încât îi era teamă să nu cumva să se trezească, să reintre în rutina atâtor... dar nu! Azi, măcar azi, trebuie să trăiască bucuria din plin. Merită şi el atâta lucru într-o viaţă de om...

Noaptea, târziu, înainte să adoarmă, frânţi de oboseală, dar fericiţi, Petre şi Mioara au retrăit ziua. O minune!

— Vezi, Petruţ, că se poate şi aşa? Că există bucurie pe lume? Gata cu necazurile, dragul meu. Trăim liniştiţi, în casa noastră, cu sănătatea îţi merge bine, Dănuţ... iată-l, cu familie, lângă o femeie de parcă i-am ales-o noi, mâine-poimâine tată, iar noi – bunici... ce-am mai vrea? Ce ne-ar mai trebui? Nimic, Petruţ – dragule. Am făcut pace cu viaţa, că ne-am luptat destul. Să se mai războiască şi alţii pentru dreptate şi adevăr; nouă ne-ajunge. Aşa-i? Spune: n-am dreptate?

Cu aceste cuvinte pe buze a adormit Mioara în braţele bărbatului pe care l-a iubit cu toată puterea fiinţei ei. Avea să şi le amintească, nu peste mult timp. Cuvânt cu cuvânt.

CAPITOLUL VIII

DOSARELE PROCURORULUI SIMACIU

(partea a treia)

DOSAR 4

Târgovişte, „Drumul socialismului”

Parcă aici rămăsese... Da, la „Dosarul Târgovişte”... Într-un nou moment de răgaz, refugiat în „cabinetul” său mansardat, Dan continua răsfoitul arhivei din biblioraft; era una din bucuriile cu care se răsfăța din când în când. Ținea în mână, acum, „episodul” în care glonțul trecuse milimetric pe la urechea tatălui său...

* *

Cuib de viespi, asta era redacția în care cel mai recent val îl aruncase pe Simaciu în peregrinarea sa prin presa de partid din România. De partid-pentru că alta nu exista. N-aveai de ales; asta este, asta iubim, cum bine spunea replica dintr-o piesă de succes a acelor vremi. Şi „Sportul popular”, şi „Gazeta cooperației”, şi „Muncitorul sanitar”, şi „Agricultura socialistă”, şi câte publicații departamentale vor mai fi fost, toate aveau pe frontispiciu lozinca-emblemă: „Proletari din toate țările, uniți-vă!”, semn că foaia există pentru a contribui cu modestele ei puteri la aplicarea neabătută a politicii înțelepte a partidului în acel domeniu de activitate. Cu două sau trei excepții (parțial excepții): o revistă format carte ce-şi luase titlul de la secolul în care apărea, apoi un săptămânal social-cultural-ştiințific excelent gândit şi strecurat cu abilitate printre Scilele şi Caribdele epocii, şi un alt săptămânal, destinat literaților, care încerca şi el să-şi limiteze tributul la un articol de fond şi, rareori, un articol „de linie”, prin care partidul îi trăgea de ureche pe creatori, explicându-le cu exemple concrete, mai ales negative, vehement combătute, ce anume aşteaptă partidul de la ei. Însumând toate normele din schema de personal a celor trei redacții, nu atingeai cifra 25; cum să pătrundă acolo un condei neînscris într-o uniune de creație, fără operă, fără pile?

Aventura lui Petre în cuibul de viespi, asta rezuma dosarul din mâna lui Dan Simaciu. Aventură întinsă pe trei ani şi ceva.

Ca să nu gafeze chiar de la început, noul venit începuse prin a studia colecția, la documentare, cu atenție şi cu stupoare. Era obişnuit, desigur, cu şabloanele, cu limbajul sărac, cu monotonia începuturilor şi sfârşiturilor asemănătoare până la identitate, cu ploaia de citate din cuvântări care-l transforma pe conducătorul iubit în coautor al mai tuturor articolelor, dar marea noutate, în acest ziar, era abundența agramatismelor crase. Uluit, citea un ziar scris parcă într-o limbă condusă de alte norme gramaticale şi stilistice, elaborate de o imaginară şi aberantă academie a inculturii. De la dezacorduri, cacofonii, virgule între subiect şi predicat, cuvinte folosite anapoda, pleonasme penibile, până la construcții sintactice chinuite, aberante, toate făceau textul aproape indescifrabil, ca un mesaj codificat. Aici a nimerit?!?

Poate că numerele citite sunt un accident, şi-a spus la început. Ia să vedem mai departe. Dar mai departe era tot mai rău; o veritabilă întrecere în monstruozități gramaticale şi stilistice.

Nimerise bine. Din nou „lasciate ogni speranza, voi, che'ntrate"... Bietul Dante! Se va fi gândit el oare, când a scris celebrele cuvinte, la câte situații se vor potrivi ele ca o mănuşă? Probabil că geniile tocmai de-asta sunt genii: spusele lor rămân valabile dincolo de secole, orânduiri sau spații geografice.

Bun. Dacă aşa stau lucrurile... ce să facă? Să dea fuga în cele două camere în care de-abia s-a aşezat, să-şi facă din nou bagajul, după ce tocmai despachetase, s-o ia pe Mioara de la spital şi pe Dan de la liceu şi să plece... unde? Înainte de a fi încasat prima leafă? Dacă ar fi avut suficient cap,

după bacalaureat, să învețe o meserie ca lumea, mai „nepartinică”, n-ar fi trăit asemenea dileme, dar aşa... trebuia să rămână, să reziste, să fie înțelept. Gata cu copilăriile, cu bravura; are familie, are datorii, va trăi şi el ca atâția alții.

În dosarul din mâna lui Dan, zeci de fotocopii şi texte scrise de mână, copii după articole ce nu mai apucaseră să fie fotografiate, explicau şocul trăit de Simaciu la lectura colecției. Era un ziar, sau o colecție umoristică de gafe lingvistice? Era scris de nişte ziarişti, totuşi... sau nu?

S-a lămurit, mergând pe firul faptelor, ascultând relatări, reconstituind cu migală trei ani şi mai bine din viața tatălui său, dincolo de ceea ce-şi amintea el însuşi, pentru că în „perioada Târgovişte”, vârsta îi permitea să vadă şi să priceapă ce se întâmplă în casă, zi de zi. Şi tot cercetând, Dan Simaciu a mai înțeles că ticăloşiei nu-i trebuia neapărat carnet de partid ca să distrugă un om, ba chiar-să vezi ciudățenie!-uneori carnetul încerca să-l salveze!

Ce se întâmplase acolo? De ce „cuib de viespi”?

Redactorul-şef, pensionat medical, lăsase locul liber. Adjunctul său şi secretarul general de redacție vânau de mult scaunul. Între cei doi s-a declanşat o luptă care pe care, ambii încercând să intre în grațiile decidenților angajând la ziar două cumnate, un nepot, un văr primar şi încă vreo trei rubedenii ale unor persoane importante în ierarhia forurilor locale, chiar dacă angajații-făcuți ziarişti peste noapte-nu erau în stare să scrie corect nici o cerere de patru-cinci fraze. În câteva luni, un val de dactilograme agramate s-a năpustit spre tipar. Cei doi şefi n-aveau nici competența, nici timpul, nici dorința să le returneze pentru rescriere; munca pe manuscris dispăruse din practica redacției, treabă mult prea grea şi pentru autori, şi pentru viză. Competitorii aveau de luptat pentru o cauză mult prea

importantă ca să-şi mai piardă vremea cu fleacuri redacţionale.

Fenomenul n-a trecut neobservat.

Analiza realizată de Silviu Dima, secretarul cu propaganda al Comitetului judeţean de partid, n-a dus la nimic. Membrii biroului n-au avut curajul să spună lucrurilor pe nume; musca de pe căciula multora bâzâia zdravăn. Rubedeniile deghizate în ziarişti nu erau ale unor fitecine. La ieşire, un mucalit slobod la gură-dar nu în public-i-a şoptit la ureche unui coleg, pe cât de licenţios, pe atât de adevărat: „Pierdere de vreme! Când un bordel e în pragul falimentului şi vrei să-l faci rentabil, nu schimbi canapelele, ci... ştii tu ce".

Ceva s-a întâmplat, totuşi. Prezent la o consfătuire a cadrelor didactice din judeţ, unde fusese invitat şi un distins profesor de română, pensionat de mult, dar rămas un fel de lider informal al profesorimii târgoviştene, lui Silviu Dima i-a fost adresat un apel direct de către acel dascăl:

— Profit de prezenţa tovarăşului secretar şi îl rog, în calitatea mea de slujitor credincios al limbii române, să facă ce crede de cuviinţă pentru ca ziarul local să nu-mi mai batjocorească munca şi crezul de o viaţă. Cum să-i convingem noi, profesorii, pe copii că limba noastră şi a strămoşilor noştri trebuie cunoscută şi respectată, fiind componentă esenţială a spiritualităţii noastre, când organul de presă al comitetului judeţean promovează cu obstinaţie agramatismul? Partidul Comunist, stimaţi tovarăşi, se mai numeşte şi Român, şi îmi place să cred că nu întâmplător. Dar... întreb: ce defineşte mai bine decât limba un popor, o naţiune, o cultură anume? Şi atunci, de ce un ziar de partid din România schingiuieşte limba naţională, în peste 20.000 de exemplare zilnic?

Judecând lucrurile în semnificaţia lor majoră, a vorbi şi a scrie corect româneşte este, dacă vreţi, o îndatorire

patriotică a tuturor românilor. De ce n-ar fi, atunci, şi a redacţiei ziarului judeţean? Tovarăşul Dima mi-a fost elev aici, la noi, la Târgovişte, în această cetate de scaun a Ţării Româneşti, de unde a răsunat porunca-testament „Urmaşilor mei Văcăreşti / Las vouă moştenire / Creşterea limbii româneşti / Şi-a patriei cinstire", „Creşterea", stimaţi tovarăşi, nu stâlcirea, nu batjocorirea... Şi pentru că-o spun cu plăcere-tovarăşul secretar s-a numărat printre elevii mei cei mai buni, îl rog să facă ceva, ca factor de decizie. Are nu numai puterea, ci şi datoria să ia măsuri. Eu le aştept; şi am convingerea că nu numai eu.

De la consfătuire, Dima a pornit glonţ către cabinetul primului secretar, reproducând mesajul bătrânului dascăl şi menţionând ropotul de aplauze care, la sfârşit, zguduise sala consfătuirii.

— De mâine, tovarăşe prim, mie îmi este ruşine să mai intru în vreo şcoală din judeţ şi să dau ochii cu vreun cadru didactic, dacă nu luăm măsuri. Aşa nu se mai poate!

— Păi... ia măsuri, că ziarul este în parohia dumitale, i-a răspuns primul secretar, altfel-om echilibrat, cu bun-simţ, deşi el ştia bine că asta înseamnă demiteri, şi nu una, apoi angajări de oameni competenţi, serioşi. Unde-i găseşti? Cine ţi-i dă, gata-formaţi?

— Bine, vom vedea. Ceva trebuie făcut şi vom face, a conchis tovarăşul prim.

De aici apelurile insistente către secţia de presă a CC-ului şi portiţa providenţială, deschisă pentru Simaciu.

Asta... sus, în Olimpul deciziilor. Jos, printre muritorii de rând ai redacţiei, începuse vânzoleala, că, vorba lui Giubernea, şeful de la Galaţi: „Lumea e mică, gura lumii-slobodă şi se află tot". Încă montat de întâlnirea cu fostul său profesor, Dima a convocat o plenară de redacţie, reluând mai apăsat decât cu alte prilejuri apelul la

acurateţea textului. E foarte important conţinutul, este necesară orientarea politică, dar nici cu limba română nu e de joacă; cine nu poate sau nu vrea să o respecte, să-şi caute altă slujbă. Şi-a întărit cuvântul cu câteva perle culese din ultimele 3-4 numere, de care ai fi râs cu hohote, dacă n-ar fi fost de plâns.

Prezent la şedinţă, prima de când venise în redacţie şi bucuros că pică pe un val de bune intenţii, Simaciu îşi promisese ferm să nu scoată niciun cuvânt, orice ar auzi. N-avea nevoie de complicaţii chiar din primele zile, într-un loc în care nu ştia cum merge treaba, ce hram poartă fiecare, ce se poate face şi ce nu. A reuşit să tacă până spre sfârşitul şedinţei, mai ales că poziţia secretarului de la judeţ îl ungea pe suflet, dar la un moment dat, unul dintre cei doi candidaţi la şefie lansase o propunere-bombă: pentru mai multă corectitudine gramaticalo-stilistică, ar fi bine să se organizeze un cerc de studiere a normelor gramaticale şi de stilistică, poate sub conducerea unui profesor de limba română.

Celălalt candidat, dornic să nu se lase devansat în cursa pentru scaun, a plusat cu o propunere mai radicală: ar trebui să angajăm în redacţie unul sau chiar doi stilizatori, prin mâna cărora să treacă toate manuscrisele în drumul lor spre tipar. O nouă semnătură, deci, lângă autor, şef de secţie şi redactor-şef, că n-ar strica să fie numit mai repede şi un şef al ziarului, să întărim echipa de viză.

Auzind gugumăniile, Simaciu nu şi-a mai putut ţine gura. A cerut modest cuvântul, scuzându-se că el, ca nou-venit, nu poate contribui substanţial, cu idei utile, aşa cum şi-ar fi dorit, dar-în modesta lui experienţă în presă, încă nu aflase că o redacţie este loc de alfabetizare a redactorilor care scot ziarul. Cât despre stilizatori... da, editurile folosesc stilizatori, dar la traducerile din limbi străine. La ziare de

limba română, scrise de ziarişti români, ce să stilizeze stilizatorul? Autorului ce-i rămâne de făcut, dacă altul îi face treaba? Da, există şi dicţionar român-român, dar nu pentru traducerea unor articole din limba română incorectă în limba română corectă. Mai logic, mai operativ şi mai ieftin este să scriem direct în limba română corectă.

Observând o mişcare în zona în care se aşezase secretarul general de redacţie şi bănuind că urmează o interpelare, Simaciu s-a grăbit să adauge:

— E adevărat, la începuturile pe care noi nu le-am prins, prin anii ’50, când partidul se străduia să formeze cadre pentru ziare, când muncitori fruntaşi erau trimişi în redacţii să întărească spiritul partinic, atunci se foloseau stilizatori, că era nevoie. Dar, stimaţi tovarăşi, de-atunci au trecut 30 de ani; din universităţi au ieşit 30 de promoţii şcolite. Eu, unul, refuz să cred că lupta de clasă de pe vremuri s-a transformat în lupta celor cu clase mai puţine împotriva celor cu clase mai multe. Este părerea, ba nu; convingerea mea. Dacă greşesc, îmi asum greşeala, dar nu-mi cer scuze pentru ea.

A urmat o tăcere prelungită, vădit ostilă, chiar dacă Silviu Dima l-ar fi aplaudat cu tot atâta frenezie cum fusese aplaudat bătrânul profesor la consfătuire.

Intervenţia a avut un dublu efect.

Primul: a probat talentul unic al autorului de a-şi da singur foc la valiză. Al doilea: iniţiatorul şedinţei, Silviu Dima, a plecat spre sediul comitetului judeţean cu un nume bine înfipt în cap: Petre Simaciu. Nu se va grăbi să-l cheme, să-l descoasă, să-l încarce cu sarcini speciale, de probă. Deşi tânăr şi fără prea multă experienţă în munca de partid, mai văzuse el inşi buni de gură, chiar cu replici scăpărătoare uneori, dar care, puşi la treabă, se dezumflau rapid. Va avea răbdare să vadă cum evoluează, ce-i poate

pielea, cum mânuieşte condeiul, ce fel de relaţii stabileşte cu colegii şi pe urmă... da; noul venit s-ar putea să fie o soluţie. Dar nu acum.

Dezmeticindu-se după cuvântul nesăbuit din şedinţă, Simaciu a tăcut programatic şi s-a pus pe treabă. Cu ani în urmă, elevul de clasa 3-a primară Dan Simaciu îşi apărase cu pumnii dreptul la respect şi la acceptare din partea noilor colegi de clasă. Acum, Simaciu-senior a început să-şi câştige, nu cu pumnii, ci cu pixul-arma lui-respectul redacţiei în care nimerise. Nu i-a fost greu. Cum în colectivul acela erau destule „mâini moarte", iar împărţirea rigidă pe secţii şi pe domenii era aproximativă, a început să scrie de toate, „producţia" lui ocupând câteva coloane aproape zilnic şi repunând în drepturi genuri de mult uitate: prezentarea de carte şi film, cursivul, reportajul de culoare, pilula satirică-dar mai ales respectul pentru limba română, sprinteneala stilistică, farmecul exprimării inteligente, surprinzătoare, trimiterea inspirată la opere şi personaje literare celebre.

A mai reuşit ceva Simaciu: schimbarea statutului şi regulamentului corecturii. Una dintre cele două norme de corector fusese desfiinţată şi transformată în post redacţional pentru o cumnată. Pe norma rămasă, împărţită în două jumătăţi, lucrau doi corectori, cu schimbul şi cu sarcina strictă de a asigura conformitatea textului tipărit cu cel din dactilograma aprobată de şefi; atât. Agramaţii – culmea! – se plânseseră de imixtiunea corectorilor în opera lor. Vorba zicerii: „prostul nu e prost destul dacă nu e şi fudul"... La insistenţele lui Simaciu, corectura a căpătat drepturi mai largi şi îndatoriri sporite; dactilogramele au început să se întoarcă la autori cu fraze şi cuvinte încercuite cu roşu, semn că acolo este ceva în neregulă. Au dispărut astfel, deşi nu chiar de tot, „ei este", „dacă care face ce vrea" etc. Sigur, construcţiile şchioape, exprimarea cenuşie şi

stângace nu puteau fi îndreptate în tipografie de către corectorul ce nu pridideа cu treaba în cele patru ore lucrate zilnic, dar parcă-parcă se schimba ceva.

După câteva luni, când dosarul cu articole semnate Petre Simaciu-ținut „la zi”-se îngroşase, iar acțiunea noului venit în redacție începuse să dea roade, secretarul comitetului județean s-a gândit că a aşteptat destul. Fără vreo dezlegare de la primul secretar-deocamdată, Simaciu s-a pomenit convocat în cabinetul lui Dima. Tema discuției: ce-ar zice de o... muncă de răspundere în redacție? S-ar încumeta? Ar fi de acord?

Răspunsul a fost, pe cât de politicos şi plin de recunoştință sinceră pentru încredere, pe atât de ferm: nu. N-ar fi bine pentru ziar. Acolo sunt multe de schimbat, şi cu acele multe trebuie început. Numai pe un teren curățat de balast se poate construi ceva durabil; ca să semeni şi să răsară ceva, trebuie să înlături întâi buruienile, şi nu este el omul potrivit să desțelenească pârloaga. Trebuie cineva „cu spate”, puternic, de-al locului; el, Simaciu, îi va fi alături, dar fără funcție. Nu „vârf de lance”; metalul din care este construit el nu e suficient de dur pentru o asemnea acțiune, o spune cu toată modestia şi cu regretul că se vede nevoit să decline o propunere atât de generoasă.

— Să mai vedem... Poate te răzgândeşti, poate-între timp-mai schimbăm noi, de la județ, datele problemei, poate mai curățăm terenul, cum spuneai, a conchis Dima. S-au despărțit fără nicio umbră de tensiune; dimpotrivă, cu o strângere de mână prietenească şi, cumva, complice, pentru că există pe lume şi complicități frumoase.

Chiar a doua zi s-a declanşat dihonia. Ca şi cum stenograma discuției ar fi fost pusă la dispoziția celor interesați, pentru studiere, cei doi candidați la şefie au căzut la pace, aşa cum fac întotdeauna jigodiile când se simt

ameninţate; se unesc pentru a scăpa de duşmanul comun. Păi... cum, adică? Vine un ins dat afară de peste tot şi ne suflă de sub nas postul de şef? Dacă ajunge ăsta mai mare peste noi, ne zboară curând, cu tot cu rubedeniile angajate din raţiuni electorale. Asta... niciodată! Că doar n-o fi Dima mai tare decât tot biroul comitetului judeţean la un loc! Şi au început mizeriile.

N-au putut să-i respingă materialele; producţia lui Simaciu ajunsese indispensabilă ziarului, şi dacă o refuzau, cine să umple paginile: nepotul? vărul? cumnatele? Dar când vrei să sabotezi, să şicanezi, să scoţi din minţi pe cineva, există o mulţime de metode. Luni de zile l-au hăituit, i-au căutat noduri în papură, i-au programat servicii de cap limpede cu nemiluita, l-au pândit la cotitură, doar-doar îl vor înfunda. Petre le-a îndurat pe toate, strângând din dinţi, bătând judeţul în cele mai lungi şi ingrate deplasări, primind cele mai aspre sarcini, citind de câte două ori aceeaşi pagină, la „cap limpede”, pentru a nu scăpa vreo greşeală imputabilă. Acasă, Mioara-mai mult simţind decât ştiind ce se întâmplă-i-a fost alături cu răbdare şi înţelegere, iar Dan i-a mai îndulcit viaţa cu rezultate excepţionale la şcoală.

Hărţuiala eşuând, la un moment dat i s-a înscenat un atac la baionetă: o analiză a producţiei publicistice semnată Petre Simaciu. Printre multe altele, referatul consemna că „tovarăşul dă dovadă de cosmopolitism şi de intelectualism, de dispreţ faţă de clasa muncitoare”. Se purta demascarea intelectualismului de când un secretar al CC-ului fusese demis pentru că, în China lui Mao şi în Coreea lui Kim-Ir-Sen, însoţind cuplul prezidenţial, acesta se îndoise de posibilitatea transplantării modelului asiatic de cult dement al personalităţii pe meleagurile noastre. Este ciudat, spunea referatul, că tovarăşul Simaciu nu citează din documentele de partid şi din cuvântările conducătorului iubit, dar îşi

presară articolele cu referiri şi trimiteri la Balzac şi Shakespeare, ca şi cum scriitorii români nici n-ar exista. Despre scriitori sovietici, ca Tolstoi, de pildă, n-a auzit tovarăşul Simaciu? Şi nici la portrete de muncitori fruntaşi nu se prea înghesuie; cam strâmbă din nas când trebuie să scrie despre metalurgiştii combinatului nostru de-aici, din Târgovişte, mai sublinia referatul organizației de bază, prezentat de vărul primar al unei pile importante – că, la situații excepționale, trebuie băgată în față artileria grea.

Ciudat, însă: la „discuții" nu s-a înscris nimeni, deşi încă patru vorbitori fuseseră minuțios pregătiți să sară la beregata victimei. Explicația: Silviu Dima-avea şi el oamenii lui! –, aflând de şedință, se autoinvitase, apărând în ultima clipă şi ocupând un loc nu la prezidiu, unde fusese cu insistență poftit, ci pe un scaun printre muritorii de rând.

Prezența secretarului a „tăiat maioneza" conspirației, creând un precedent uluitor, greu de egalat în istoria şedințelor montate special pentru execuția unui ins: referat virulent, adevărat rechizitoriu, apoi invitație la linşaj, apoi... tăcere.

Nimeni, niciun cuvânt; până când acuzatul însuşi s-a hotărât să rupă el tăcerea, dacă nimeni nu se încumeta să o facă. I s-a dat cuvântul, bineînțeles; în fața organului județean de partid, democrația socialistă trebuia respectată.

— Eu, stimați tovarăşi-a început vorbitorul –, îmi amintesc un citat din scrierile lui Iosif Vissarionovici Stalin, că tot îmi plac mie referirile livreşti. Genialul ne învăța că trebuie să-ți însuşeşti critica chiar dacă ea conține doar 5% adevăr. V-am oferit citatul pentru a vă demonstra că nu ocolesc autorii sovietici, dar şi pentru a explica de ce nu pot vorbi autocritic în fața dumneavoastră. Nu pot, pentru că procentul de adevăr din referat este mult sub baremul stabilit de tovarăşul Stalin: tinde spre 0%. S-o luăm pe rând.

Referatul mă acuză că am ceva cu clasa muncitoare, că evit portretele de muncitori fruntaşi. Nu este adevărat. Dacă aş fi citit referatul înainte de şedinţă, v-aş fi putut oferi cifra exactă a materialelor de acest gen scrise de mine. Le voi număra după şedinţă şi voi afişa cifra la avizierul redacţiei, pentru edificarea dumneavoastră. Dacă ea va demonstra că nimeni din redacţie nu a publicat atâtea, am să-l rog pe referent să-şi ceară scuze. Iar despre atitudinea mea faţă de muncitori... ce să spun? Iată, repet aici un adevăr pe care l-am exprimat public nu numai odată: tot ce ştiu despre omenia şi omenescul meseriei de ziarist, despre deontologia profesiei noastre, cum i se spune mai nou, am învăţat de la un strungar ajuns redactor-şef de gazetă centrală, omul care mi-a pus în mână condeiul de ziarist şi m-a învăţat cum să-l folosesc. Făcuse doar un curs de 3 luni, la „Ştefan Gheorghiu", dar toţi cei peste 50 de tineri ziarişti din acea redacţie, unii-chiar membrii nărăvaşi ai Uniunii Scriitorilor, l-au venerat.

Este adevărat: presar prin articolele mele trimiteri la mari scriitori şi la personaje literare celebre, dar până astăzi nu mi-a spus nimeni că e ruşine să ştii carte şi să citezi surse literare când ele consonează perfect cu ideea ta şi o susţin.

De ce Balzac şi Shakespeare, şi nu Tolstoi? Dacă aş fi robul lecturii operelor lui Stalin, promotorul luptei de clasă ascuţite şi al dictaturii proletariatului, v-aş răspunde: pentru că Balzac şi Shakespeare au fost proletari intelectuali-cum îi numeşte Camil Petrescu pe scriitorii care trăiesc numai din condeiul lor –, în timp ce Tolstoi a fost conte. Vă imaginaţi ce culpă? Conte, tovarăşi! Cu moşii întinse, cu iobagi... Cum să-l ofer de model astăzi, în era socialismului victorios? Apropo, sugerez referentului să-l scoată pe Lev Nicolaevici Tolstoi de pe lista scriitorilor sovietici. A fost doar rus. Celebru, ce-i drept, dar nu sovietic. Dacă ţine cu orice preţ să-mi dea la cap cu un exemplu

zdrobitor, îi sugerez un nume: Şolohov. Ăla – da. Mare de tot, şi sovietic get-beget. Mă angajez în faţa dumneavoastră şi în faţa propriei mele conştiinţe să-l folosesc cu prima ocazie.

O ultimă remarcă, şi cu asta închei: recomand referentului să realizeze că nu mai suntem în epoca lozincii „piticul sovietic, cel mai mare pitic din lume". Vremea proslăvirii slugarnice şi hilare a tot ce vine de la răsărit, a apus. Şi asta nu pentru că aş prefera eu Apusul, ci pentru că aşa este drumul astrelor pe bolta cerească; sper că am fost bine înţeles.

De undeva, din sală, s-a auzit un râs înfundat, stăpânit cu mare greutate. Silviu Dima se abţinuse eroic până la povestea cu Tolstoi, dar aici n-a mai putut, încercând inutil să mascheze pufnirea în râs prin înfundarea nasului în batistă şi simularea unui strănut.

— Aş avea multe de spus, dar-pe scurt-nu cred că munca mea la ziar suferă de păcatele incriminate în referat. Dacă ar fi să o analizăm strict profesional, autentic profesional, vă asigur că aş putea releva chiar eu, şi nu făţarnic, multe lucruri care nu-mi plac la propria mea prestaţie gazetărească aici, la ziarul din Târgovişte, judecând-o prin prisma credinţei mele despre cum trebuie să arate o gazetă serioasă, combativă, bine scrisă, diversificată tematic. Dar asta e altă treabă. Ar fi alt referat. Cel prezentat astăzi este făcătură penibilă, scuzată să-mi fie îndrăzneala sau tupeul-cum mă tem că va fi taxată poziţia mea.

Ascultându-l, prin mintea lui Dima se învârtea un gând ca o buclă în cerc închis: „ce cap! ce verb! ce inteligenţă! Cum fac să-l conving? Şi dacă nu... unde mai găsesc unul ca el?!"

...După atacul la baionetă ratat, au urmat câteva luni de relativă linişte, tot fără un şef uns în scaun, dar cu un plus de adeziune a celor câţiva redactori mai tineri şi mai

nerubedenii, la „programul Simaciu”, neformulat de autor în vreo platformă-program, dar parcă din ce în ce mai prezent în atmosfera din redacție. Oare să existe şi vreun „virus pozitiv”, care molipseşte întru mai bine? Poate, cine ştie...

Până când o greşeală de tipar a curmat pacea fragilă.

Într-un număr festiv, unul dintre acelea cu care presa marca sărbătorile importante, ziarul târgovişte an a apărut cu o lozincă mobilizatoare, paginată deasupra capului gazetei. Lozinca trebuia să fie „TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, CĂLĂUZITORUL VICTORIILOR NOASTRE!”, dar textul fiind prea lung, iar litera foarte mare, ca de afiş, el a fost dispus pe două rânduri astfel: „TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, CĂLĂUZITORUL VICTORIILOR NOASTRE!” Numai că, din greşeală sau cu intenția cuiva, liniuța despărțitoare de la sfârşitul primului rând al lozincii a dispărut, oferind cititorilor incredibilul text, scris cu litere de-o şchioapă: „TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, CĂLĂU”, fără linioara ce te trimitea la rândul al doilea: „ZITORUL...” Greşeală de corectură? Sabotaj?

Ancheta declanşată cu furie, condusă de organele Securității, trebuia să lămurească lucrurile. Prima constatare, şi cea mai gravă, a fost că, în acea seară, capul limpede nu s-a prezentat la serviciu, deci nimeni nu a citit pagina înainte de a porni rotativa. Cine fusese de serviciu şi absentase? Aici, cei doi şefi s-au bâlbâit în primul moment, apoi au răspuns la unison: Petre Simaciu. „Nu-i adevărat”, a răspuns împricinatul, punând la dispoziția anchetatorilor lista cu programarea serviciilor pentru acea săptămână, semnată de secretarul general de redacție. Insul a scos însă o hârtie, chipurile afişată la avizierul redacției (ce-i drept, cam târziu, spre seară) din care se vedea că programarea inițială fusese modificată, numindu-l pe Simaciu cap

limpede în seara cu necazul. „L-a anunțat cineva pe tovarăşul Simaciu de schimbare?” a întrebat anchetatorul. Aici nu şi-a mai luat nimeni riscul să mintă pe față şi periculos: „Nu. Nu l-a anunțat nimeni, dar trebuia să citească”.

Minciuna s-a dezumflat, Petre şi-a dovedit nevinovăția, vinovatul real-o cumnată-a fost la un pas de demitere, dar Securitatea (căreia nu i-a picat prea bine dezincriminarea lui Simaciu) a dovedit că nu uită şi nu iartă, chiar dacă acum n-a putut lovi decisiv: primul secretar şi secretarul cu propaganda au aflat că Petre Simaciu, chiar dacă acum a scăpat, este un element dubios: are dosar la Securitate, aşa că... n-ar strica o vigilență sporită în ceea ce-l priveşte.

Scandalul l-a costat mult pe nevinovat: un infarct. Primul. Urmat de o convalescență îndelungată, apoi de revenirea în redacție, împotriva eforturilor Mioarei de a-l convinge să renunțe, să-şi schimbe meseria, să-şi găsească un serviciu, oricare, că viața e mai prețioasă decât legitimația de ziarist. Simaciu nu şi-a ascultat soția, alegând lupta pe două fronturi: şi cu ticăloşia şi cu boala.

A mai rezistat aproape doi ani, când un alt număr festiv al ziarului, consacrat altui eveniment politic important, a apărut astfel: pe pagina I-a, ocupând mai mult de 1/3 din spațiu, poza lui Nicolae Ceauşescu avea un imens semn de întrebare, de sus până jos şi cât se poate de vizibil.

Scandalul a fost imens şi devastator, pentru că acum nu mai exista nici un dubiu: o mână criminală strecurase pe zincul fotografiei, în rotativă, o sforicică, o ață ceva mai groasă, potrivită şi fixată acolo în aşa fel încât să formeze semnul de întrebare ce avea să ducă la seism. Întâmplător sau nu, totul se petrecea în preajma revoltei muncitorilor braşoveni, care aveau să ocupe sediul județenei de partid şi să ardă portretul conducătorului iubit, iar minerii Gorjului-

să blocheze, ca pe un ostatic, pe primul ministru, cerând imperativ să vină Ceauşescu acolo, să negocieze cu ei.

Securitatea ştia bine ce are de făcut: s-a repezit fără şovăire asupra suspectului de serviciu. Unde a fost Simaciu în noaptea respectivă, minut cu minut? Cine poate depune mărturie, în afara soţiei şi a copilului-martori fără credibilitate într-o asemenea situaţie extremă? L-a zărit cineva prin preajma tipografiei? Are vreun prieten apropiat printre muncitorii tipografi? Există şi altă cale de acces la rotativă, pe lângă intrarea uzuală? S-a cercetat cu maximă atenţie fereastra de aerisire din sala rotativei, s-au prelevat amprente comparate apoi cu amprentele suspectului. S-au pus întrebări multe şi pe un ton din ce în ce mai dur, s-au făcut presiuni, s-au formulat ameninţări, doar-doar...

În toiul cercetărilor, Silviu Dima, – speriat de unidirecţionarea impetuoasă a anchetatorilor-a cerut ajutor primului secretar.

— Păi... ce să fac eu? Lasă oamenii să-şi facă treaba, e meseria lor.

— Să şi-o facă, dar corect! Nu vreau să-l apăr pe Simaciu, nu mi-e rudă, nu mi-e prieten, dar din câte văd, ancheta nu caută vinovatul, ci urmăreşte să demonstreze că vinovatul se numeşte Petre Simaciu!

— Şi ce să fac eu?

— Cu autoritatea dumneavoastră, să solicitaţi şi alte ipoteze de lucru, alte piste de cercetare. Nu vă ascund convingerea mea că Simaciu este nevinovat, dar aici nu e vorba despre ce cred eu, ci despre dreptate, tovarăşe prim-secretar; despre adevăr. Eu sunt prea mic. Numai dumneavoastră puteţi împiedica nedreptatea.

Primul secretar s-a implicat, şi nu şi-a regretat gestul. Cercetările s-au extins şi, la prima percheziţie în locuinţa tipografului de la rotativă, au ieşit la iveală câţiva saci cu

manifeste anticeauşiste, ascunşi în pivniță. Mărturisirea a urmat rapid; băieții însărcinați cu ancheta îşi cunoşteau meseria.

Simaciu a aflat vestea la spital, vegheat de Mioara. Din fericire, atacul de cord suferit s-a dovedit a nu fi chiar infarct, ci doar un avertisment transmis de inima lui slabă: ar fi timpul să nu se mai joace de-a rezistența şi dârzenia, dacă ține la viață.

* *

La mulți ani după eveniment, Silviu Dima, ieşit din activul de partid cu doar câteva luni înainte de Revoluție şi întors la catedră, acolo de unde plecase, îşi încheia astfel povestirea ascultată cu încordare de foarte tânărul procuror:

— Aşadar, dragă domnule Simaciu, tatăl dumitale se poate lăuda că este, probabil, singurul român smuls din ghearele Securității de... cine crezi? De doi activişti cu funcții importante în aparatul unui comitet județean de partid. Există pe lume şi minuni.

Te rog din suflet să-i transmiți tatălui dumitale regretele sincere şi scuzele mele pentru tot ce a suferit aici, în oraşul nostru, unde n-am putut să-i ofer ceea ce ştiam bine că merită: un loc de muncă pe măsura capacității şi onestității lui. Țin minte că mama dumitale l-a implorat s-o lase naibii de gazetărie, să-şi vadă de sănătate, dar el a ținut morțiş să mai lucreze, că doar nu i-o fi fost scris să treacă din necaz în necaz; trebuie să vină şi pentru el zile mai bune, să se curme blestemul nenorocirilor.

I-am înțeles şi i-am respectat dorința de a părăsi „ruinurile Târgoviştei”, unde era să-şi piardă viața. Ba chiar l-am ajutat, recomandându-l cu toată căldura omologului meu din județul Covasna, aflat în căutare disperată de redactori pentru ziarul de limbă română, că la Sfântu-Gheorghe apăreau două gazete, una pentru români şi alta

pentru unguri. Ziarişti de limbă maghiară avea destui, dar de-ai noştri, ducea lipsă. Mi se pare că acolo l-a prins revoluția pe domnul Simaciu. E adevărat?

Da, aşa era. Celălalt dosar, scos din biblioraft, confirma supoziția profesorului Silviu Dima, fost secretar cu propaganda în județul şi oraşul în care Securitatea ratase de puțin încarcerarea lui Petre Simaciu pentru o vină închipuită, dar plutonul de execuție al României libere şi democrate nu mai greşise ținta vie, formată din două persoane puse la zid: Nicolae şi Elena Ceauşescu, executați în sfânta zi a Crăciunului din anul de grație 1989.

DOSAR 5

COVASNA-SFÂNTU GHEORGHE

Penultimul dosar din biblioraft era mult mai subțire: doar câteva tăieturi din ziar, nişte însemnări, fotografii, cărți de vizită, nume proprii cu adresă în dreptul fiecăruia. Dan trăise „popasul transilvan" ca membru cu drepturi depline al familiei Simaciu. Dacă la 13 ani refuzase categoric diminutive şi alinturi, spunând că nu mai este copil, acum, spre ultimele clase de liceu chiar devenise un tânăr în toată puterea cuvântului, maturizat timpuriu, poate prea timpuriu, ajutor de nădejde al părinților alături de care înfrunta încercările, problemele şi necazurile ca un om mare.

Participând la mai toate întâmplările cotidiene, văzând şi înțelegând tot, nu prea mai avea ce să afle de la alții. De aici-sărăcia pieselor dosarului; ştia el mai multe decât ar fi putut să-i spună Dumitru Baltag, redactorul-şef, sau Carol Szony-nenea Corci-primarul oraşului, sau Ilona, soția acestuia.

La fotografii privea însă des şi cu foarte multă plăcere. Îi reaminteau clipe frumoase petrecute lângă oameni deosebiți, aşa cum familia Simaciu, obişnuită cu răul, nu

prea mai sperase să întâlnească. E-adevărat, şi la Târgovişte, în cuibul cu viespi, norocul le scosese în cale doi oameni pe care nu-i va uita niciodată: salvatorii tatălui său. Dar cei din fotografii îi evocau nu anchete şi scandaluri, ci altfel de amintiri.

* *

Petre avusese dreptate. De ce, adică, ar fi fost el blestemat să dea numai peste necazuri, să ia în piept numai nenorociri? Cu ce-a greşit, ce rău a făcut, ca să tot ispăşească? Iată, aici, la Sfântu Gheorghe, unde a venit cu inima strânsă-la figurat-şi cu ea în pioneze, la propriu, a fost primit cu omenie, colegial, iar mai apoi, când localnicii „l-au citit" şi au văzut ce fel de om este şi ce-i poate condeiul, l-au înconjurat de căldură şi preţuire.

Ziarul nu era cine ştie ce, şi nici nu pretindea că este. Ziariştii nu străluceau, dar nici nu-şi dădeau aere şi nici nu gâfâiau, luptându-se cu gramatica. Ierarhia redacţională, stabilită prin statul de funcţiuni, nu părea bulversată sau măcar ameninţată de ambiţii şi veleităţi. Oamenii îşi cunoşteau locul, văzându-şi de treabă într-un climat, poate, mai puţin efervescent şi stimulativ decât şi-ar fi dorit Simaciu, dar acum-adevărat balsam, adevărată oază de linişte, calm şi tihnă-exact ce-i trebuia convalescentului scăpat din furtuna târgovişteană.

Poate că n-ar fi fost aşa, sau chiar aşa, dacă o întâmplare nu ar fi ajutat familia Simaciu să intre cu dreptul în liniştitul oraş transilvan. Curând după instalarea la spitalul judeţean, Mioara s-a confruntat cu o situaţie deosebită. Soţia primarului, Ilona Szony, însărcinată cu doi gemeni la o vârstă la care chiar şi o naştere simplă crează probleme, şi cu câteva complicaţii îngrijorătoare în timpul sarcinii, aflată în grija unui medic absent din oraş în acel moment, a fost adusă la spital cu hemoragie abundentă. Până la soroc ar

mai fi fost 2-3 săptămâni, dar, uneori, şi natura se grăbeşte... Alertă de gradul zero; consultul a confirmat pericolul. Medicul care trebuia, la o adică, să efectueze intervenția în tandem cu Mioara, a opinat că e mai sigur să trimită gravida la Braşov; „Mi-e teamă că o pierdem pe drum”, a răspuns Mioara. Aici sau acolo, cezariana se face la fel şi altă soluție decât cezariană nu există. „Da, dar hemoragia... şi ce arată ecografia... riscul este maxim şi nu ştiu dacă avem dreptul...”;

„Eu cred că avem datoria, nu dreptul”; „Atunci... măcar să stabilim o prioritate, în caz extrem: viața gravidei sau viața celor doi prunci, dacă, Doamne fereşte...”; „Dragul meu coleg, eu propun altă prioritate: toate cele trei vieți”; „Şi dacă, totuşi...?”; „Ai să vezi, nu va fi niciun dacă. Îmi asum şi riscul, şi răspunderea. Mai cheamă un coleg, să mai fie un ajutor şi un martor la declarația mea. Va fi bine. Hai s-o facem!”

Au făcut-o şi a fost bine. Cei doi medici coparticipanți la operație, unul român, altul maghiar, au avut cavalerismul şi corectitudinea de a reproduce discuția, cuvânt cu cuvânt, tatălui fericit şi mamei extenuate, dar fericite. Din acel moment, spitalul a căpătat un profesionist de bază, iar familia Ilona şi Carol Szony s-a ales cu doi prieteni cum nu mai avuseseră niciodată.

Şi cum, câteodată, nu numai necazurile vin lanț, ci şi bucuriile, Mioara a aflat-la prima vizită făcută familiei Szony-că mai există ceva care îi uneşte. Descoperirea a venit de la o fotografie de grup, înfățişând promoția din anul... a Şcolii normale de fete din Sfântu Gheorghe, când mama Ilonei absolvise cursurile şi căpătase diploma de învățătoare; exact în anul în care absolvise şi mătuşa Polina cursurile aceleiaşi şcoli, tot aici, în oraşul capitală de județ. Ce căutase Polina, din Oltenia ei, tocmai prin locurile astea, cu

atâția unguri? Simplu: după Marea Unire din 1918, când Ardealul revenise la patria-mamă şi era nevoie de vorbitori ai limbii române şi în băncile şi la catedrele şcolilor, Ministerul Învățământului selecționase un lot masiv de elevi cu note foarte bune şi profesori din elita breslei, pe care i-a transferat în şcolile din Transilvania. Inițiativa nu fusese un act samavolnic, patriotard, ci răspunsul guvernului şi autorităților la cererile insistente ale populației de etnie română din Transilvania, până atunci discriminată, împinsă la deznaționalizare prin pierderea limbii, alături de alte componente definitorii ale culturii naționale. Printre cei aleşi s-a numărat şi Polina, care a continuat liceul, din clasa II-a până la absolvire aici, la Sfântu Gheorghe. Dar asta însemna că mătuşa Mioarei şi mama Ilonei au fost colege de clasă! Ce nume de fată avea Polina atunci? Prejbeanu? „Păi... uite-o, ea este; asta de alături sunt eu", a exclamat bătrâna, localizând un cap plasat în cadru chiar lângă al ei.

La nicio lună după descoperire a avut loc o revedere emoționantă. Dacia nou-nouță a primarului s-a deplasat la Vâlcea (familia Simaciu nu avea maşină pe-atunci), a adus-o pe tanti Polina la Sfântu-Gheorghe, unde cele două bătrâne- de fapt cele două familii-au trăit patru zile de neuitat. Olteanca nu se mai dădea dusă, bătrâna unguroaică n-ar mai fi lăsat-o să plece, iar la despărțire şi-au promis solemn să repete întâlnirea în primul concediu al copiilor, ceea ce au şi făcut, ajutându-l pe Dan, adolescentul străin-până atunci-de asemenea lucruri, să priceapă ce înseamnă prietenia neatinsă de timp, căldura sufletească prelungită dincolo de sentimentul matern, patern sau filial, valoarea amintirilor cu care trebuie să mobilăm bătrânețea dacă vrem să o suportăm mai uşor, să rezistăm necazurilor şi bolilor senectuții.

Şi lui Petre i-a mers bine la ziar. Poate că bine e prea mult spus; mai degrabă tihnit, normal, aşa cum avea nevoie să-şi

trăiască viața şi meseria în acel moment. I-a scăpărat condeiul de multe ori, obținând o premieră absolută pentru întreaga perioadă scursă din 1968, anul creării județelor şi înființării celor două ziare, pentru români şi pentru maghiari: gazeta în limba maghiară să reia a doua zi câte un articol apărut la colegii lor de limbă română-tradus, desigur-considerându-l important şi util pentru toți cetățenii, indiferent de etnie. „Iată-mă şi autor tradus în limbi străine", a exclamat Simaciu când şi-a văzut semnătura sub un text tipărit în ungureşte. A fost solicitat apoi să țină o rubrică săptămânală, tot la colegii maghiari, de prezentare a noutăților editoriale, a filmelor şi a spectacolelor teatrale, care nu ocoleau oraşul. A acceptat cu bucurie.

Era atâta linişte, aproape idilică, în jurul său, în redacție, în urbe, în ținut, încât Petre şi-a permis să provoace o discuție lămuritoare cu primarul, când prietenia lor ajunsese la a-şi spune pe nume.

— Poate nu văd eu bine, poate nu pricep ce văd... Spune-mi tu, Corci, că eşti de-al locului: aşa este mereu? Aşa se trăieşte la voi? Eu auzisem o mulțime de grozăvii... conflicte interetnice, tensiuni, adversități... Care-i treaba?

— Nici eu nu sunt chiar localnic. M-am născut şi am crescut la Luduş. După studii economice, am ajuns activist sindical, la centru, instructor pentru vechea Regiune Autonomă Maghiară. La înființarea județelor, în 1968, m-au trimis aici, secretar cu propaganda, la județeana de partid. Nu m-am împăcat nici cu munca, nici cu funcția; eu sunt de felul meu un gospodar, îmi place să mă ocup de lucruri concrete, practice, ştiu rostul trebii în administrație, mă trage ața către piețe, să văd ce este pe tarabe şi mai ales sub tarabe, cum merg lucrurile în instituții, ce spune lumea că nu e în ordine... La Bucureşti m-au înțeles, ca şi aici, la județ. M-au pus primar, numind în locul meu pe cel ce te-a

adus la noi, în înțelegere cu Dima, de la Târgovişte. Acum fac exact ceea ce ştiu mai bine: gospodăresc oraşul. Am grijă de tot, îi ascult pe toți, fac tot ce-mi permite legea şi îmi stă în puteri să rezolv. Oamenii văd, simt, au încredere în mine, îmi vorbesc deschis. Asta e cu mine, aşa, în general... Să nu crezi însă că nu există prin zonă conflicte sau tensiuni, stări mocnite, stăpânite uneori din frică, alteori din şiretenie, câteodată din bun simț, din înțelegerea adevărului că scandalul nu rezolvă nimic. Dar nu stările astea dau tonul vieții oamenilor, mai ales a celor simpli. Ei se înțeleg, fac căsătorii mixte, nu stau cu paru-n mână să-şi dea la cap. Uite... soacră-mea, mama Ilonei şi colega mătuşii tale de la Vâlcea, este născută din tată ungur şi mamă româncă. Ce mai vrei? Sigur, nebuni există, au fost de când lumea şi vor mai fi, nu numai în Ardeal. Extremişti de tot soiul avem şi noi; nu mulți, dar avem. Şi de-o parte şi de alta. Nu cred însă că s-ar putea învenina atmosfera, aşa cum, poate, vor unii...

— Care „unii", Corci? Că asta întreb: cine sunt ăştia „unii"?

— Nu ştiu. Sau, mai exact, nu vreau să vorbesc cu păcat, sunt şi ungur, nu vreau să acuz...

— Hai s-o luăm altfel: dintre cele trei județe-Covasna, Harghita, Mureş-care crezi că este cel mai mare depozitar de resentimente şi-Doamne fereşte!-praf de puşcă?

Szony a zâmbit fără veselie şi a rostit cu voce scăzută, deşi nimeni n-avea cum să-l audă:

— Ştiu eu? Poate județul... Budapesta. Totul este ca într-o curte de gospodari: cât e linişte şi fiecare îşi vede de treaba lui, câinii stau liniştiți. Când vine cineva, bagă bățul prin gard şi-i zădăreşte, câinii se reped, latră, ba chiar muşcă, dacă li se deschide poarta. Tare m-aş bucura să mă-nşel. Dar... ştii ce? Prefă-te că n-am zis nimic, sau mai bine că

nici n-a fost vorba despre aşa ceva. Hai să discutăm de-ale noastre.

...Şi cu sănătatea îi mergea bine lui Simaciu. Mofetele de la Covasna şi cardiologul extraordinar de-acolo, cu clientelă din toată Europa, făceau adevărate minuni. Trei ani, trei concedii la rând petrecute în sanatoriul condus de doctorul Benedek l-au pus pe picioare, spre bucuria Mioarei şi a lui Dan, ambii redescoperind omul mereu pus pe glume, scăpărător în discuţiile de-acasă şi în cercul prietenilor pe care şi-i făcuseră în oraşul de adopţie.

Într-o seară, pe la începutul lui noiembrie ’89, Szony l-a invitat pe Simaciu la o plimbare prin parcul urbei. Propunerea suna cam ciudat, vremea de-afară nu prea îmbia la aşa ceva, dar s-a dus. Şi a aflat doar atât: „fii atent”. La ce să fie atent? „La tot. La toţi. Şi tu, şi Mioara, şi Dan. Nu-ţi pot spune mai mult, nici eu nu ştiu prea bine. Dacă aflu mai multe, mai vorbim”.

Aşa s-a terminat discuţia, urmată, firesc, de nelinişte. Carol Szony nu era omul prăpăstios, alarmist sau fanfaron care vrea să facă pe interesantul. Dacă el i-a spus, atunci...

Către mijlocul lui decembrie, într-o nouă discuţie, Simaciu a aflat mai multe. Lumea se mişcă, lagărul pârâie din încheieturi, nu numai la Berlin, unde se năruie zidul, ci chiar aici, în ţară. Apoi veştile din Timişoara... apoi mitingul de la Bucureşti, apoi elicopterul... Revoluţia-într-un cuvânt. Bătuse gongul. Străzile, pieţele explodau de bucurie, de entuziasm.

Ciudat. Omul data fără din câteva redacţii ale unor publicaţii de partid, umilit şi hăituit de activişti troglodiţi, anchetat de două ori şi scăpat ca prin urechile acului de Securitate şi de puşcărie politică, strâns în chingile lui „nu e voie”, „asta nu se publică”, „stai în banca ta”; omul care-şi dorise libertatea de a gândi şi scrie mai mult decât orice pe

lume... acest om simțea acum, aici, o neliniște vagă. Nu știa prea bine de ce se teme, de ce nu îndrăznește să trăiască din plin bucuria eliberării de cenzură, de dictatură, de aberațiile unui sistem profind ostil esenței însăși a meserie sale eminamente liberală, dar... iată, se temea, împotriva oricărei logici; dar nu fără temei.

În primele zile n-a prea înțeles ce se întâmplă în capul lui, dar după câteva săptămâni a început să nu mai înțeleagă ce se petrece cu ceilalți, cu lumea din jur. Televiziunea devenise imaginea animată a haosului din capitală și de la vârf, transmisia directă, non-stop a înfruntărilor și zbaterii politice, a „durerilor facerii" unei alte ordini sociale, surprinsă deocamdată în faza dezordinii absolute.

Mioara nu prea avea timp să caște gura la televizor; venea obosită de la spital, gărzile o storceau de puteri, erau medici puțini și solicitări mai multe ca oricând, dar Petre parcă se lipise de micul ecran, urmărind totul cu lăcomie, dornic să știe, să vadă, să înțeleagă, mai ales să înțeleagă, și tocmai aici era problema: nu prea înțelegea. Timp avea, slavă Domnului; gazeta lui își suspendase apariția. Comitet județean de partid nu mai exista, prefectura se spălase pe mâini de presa locală (deși-ciudat!-ziarul de limbă maghiară, cu titlu schimbat, continua să apară, chiar cu un număr sporit de pagini, nu se știe din ce fonduri). Desigur, li s-a spus, vor exista și la Sfântu Gheorghe ziare, chiar diversificate, ca în țările civilizate și democratice, dar... când vor veni investitori privați. Deocamdată apăruseră în capitala de județ o mulțime de automobile luxoase, cu numere de Viena, Budapesta și alte capitale europene, aducând domni îmbrăcați elegant. Prezența lor se făcea mult mai puternic simțită decât cea a autorităților de la București, ocupate până peste cap cu propria lor naștere și înscăunare.

Semnalele din jur au început să se înmulțească. Colegii (de fapt-foştii colegi) maghiari l-au anunțat că renunță la serviciile lui de autor al rubricii săptămânale cu profil cultural. La liceu, pentru prima dată după aproape patru ani, Dan a simțit o răceală ciudată, ba chiar ostilitate din partea unor colegi pe care îi considera prieteni.

Tot pentru prima dată, în magazine, la solicitarea unui produs – pâine, lapte sau orice altceva – făcută în limba română, primeai nu produsul, ci un răspuns pe ungureşte: nemtudom. Numai Mioara n-a avut parte de asemenea episoade în spital; acolo suferința, durerea, necazurile, frica de moarte sunt, probabil, mai puternice decât încrâncenarea etnică, făcându-i pe oameni să fie în primul rând oameni, şi de-abia apoi români, unguri, secui, ceangăi, saşi şi ce-or mai fi ei.

Trei-patru ziarişti de la gazeta desființată, sprijiniți de câțiva profesori şi primari din comune cu populație majoritar românească au format un comitet de inițiativă. Scopul: apariția unui ziar de limbă română intitulat „Glasul nostru”. Hai să-l înființăm! Hai să facem auzit şi glasul românilor, că doar trăim în România, şi dacă autorităților române nu le pasă, dacă au altă treabă, ne pasă nouă, ardelenilor.

L-au invitat şi pe Simaciu. Mai mult: i-au propus să conducă ziarul proiectat. Petre s-a sfătuit cu prietenul său, fostul primar la oraşului; fostul, pentru că i se ceruse demisia şi omul şi-o prezentase fără nicio ezitare, înțelegând dincotro bate vântul şi cu ce putere. Szony l-a sfătuit să nu se bage, iar Simaciu i-a urmat sfatul, pretextând sănătatea şubredă, dar a acceptat să-şi pună condeiul în slujba ziarului-dacă va exista, totuşi, un asemnea glas al nostru, al românilor de pe-aici.

După câteva luni de eforturi, gazeta a apărut, într-un tiraj modest, sub limita supraviețuirii pe piață, în condiții grafice precare, dar mai ales cu piedici de neimaginat la difuzare. După alte câteva luni, când viața politică începuse, parcă, să se mai limpezească, colegiul de redacție i-a solicitat lui Simaciu un articol despre statutul şi chiar raționea de a fi a noului partid politic UDMR-Uniunea Democrată a Maghiarilor din România.

— Să lămurim treaba, a întrebat autorul: doriți un salut protocolar sau o analiză? Întreb pentru că, în prima variantă, articolul mi se pare inutil, iar în a doua variantă, periculos. Nu ştiu dacă ne dă mâna să riscăm o reacție dură...

De ce salut? De ce protocol? Dacă e luptă politică, hai să ne luptăm! Şi ca să nu expunem un om, articolul va fi editorial nesemnat; autorul va fi „redacția". E un procedeu uzitat.

Autorul anonim s-a conformat, oferind o analiză pătrunzătoare, pe un ton echilibrat şi cu o logică greu de combătut. În esență: existența UDMR pe scena politică din România este o dovadă de netăgăduit a zodiei democratice, autentic şi profund democratice în care a păşit țara, chiar întrecând în democratism şi permisivitate multe state occidentale, dacă nu chiar pe toate. De ce? Pentru că oferă un model fără precedent în lume: un partid politic constituit exclusiv pe criterii etnice. Nici în SUA, campioana necontestată a democrației mondiale, negrii sau portoricanii sau hispanicii grupați de-a lungul frontierei sudice, dinspre Mexic, n-au visat vreodată să aibă partid politic, să-şi trimită reprezentanți în Senat, nu ca cetățeni americani, ci ca negrii, portoricani, hispanici sau de alte culori etnice.

Revenind la România, nu eşti, deci, liberal sau țărănist sau social-democrat sau conservator român, maghiar, țigan,

sârb, sas, secui sau tătar trăitor aici, cu convingerile politice respective, ci pur şi simplu... maghiar, cu convingerile politice ale etniei tale, nu ale tale, ca individ, ca cetățean. E corect? E democratic? Originea etnică poate ține loc de culoare politică? Se confundă cu ea?

Da, UDMR este o dovadă că dreptul de asociere, specific democrației, funcționează perfect în România. Rămâne însă întrebarea: ce s-ar întâmpla dacă acest tip de asociere politică va da idei şi altor etnii? Ne-am pomeni, la un monet dat, cu o campanie electorală în care se înfruntă partidul românilor, partidul maghiarilor, partidul țiganilor, al saşilor şi secuilor, al sârbilor, ceangăilor, tătarilor şi câte etnii mai trăiesc pe la noi. Parlamentul țării va deveni o adunare a reprezentanților acestor etnii, iar hotărârile sale va reflecta, firesc, ponderea etniilor în ansamblul populației țării; mai exact – expresia intereselor specifice ale fiecărui grup etnic. Ar fi bine? Ar fi normal? Asta dorim să devină România?

S-ar putea merge chiar mai departe. Ce-ar fi să grupăm etniile în teritorii populate compact cu cetățeni de o anumită etnie? Țiganii vor cere şi ei dreptul de a avea 1-2-3 județe majoritar țigăneşti, aşa cum au maghiarii în Transilvania; sârbii vor dori Banatul, tătarii şi musulmanii-Dobrogea. Constituția României, recent votată, cu tot cu articolul 1: „România este un stat suveran, independent, unitar şi indivizibil”, va deveni astfel o glumă bună, sau mai exact o glumă proastă, sinistră!

Raționamentul pare o demonstrație prin metoda reducerii la absurd – aşa o denumeşte logica aristotelică – dar, atenție! absurdul acesta este perfect realizabil dacă va fi urmărit de o forță politică malefică, sprijinită de factori externi interesați – şi sunt, slavă Domnului! –, de inconştiența, lăcomia şi ticăloşia unor oameni politici cocoțați în posturi-cheie, unde se iau deciziile.

Altfel-conchidea editorialul-autorii proiectului politic intitulat UDMR merită toate felicitările. Fiind singurul partid cu electorat sigur, stabil (partidul unic, de pe vremuri, dar al unui anume electorat), UDMR are toate şansele să devină partenerul căutat şi dorit de toate grupările pornite pe drumul instalării la putere. Ar fi de mirare, deci, să nu vedem UDMR-ul ca factor comun al foarte multor guvernări ce vor urma.

Articolul a făcut vâlvă. Gazeta de limba maghiară l-a reprodus integral, a doua zi, punându-l în dezbatere publică şi cerând păreri, opinii, poziţii – mai ales poziţii! – cât mai ferme. Ele au venit, mai multe şi mai dure decât se aşteptau autorii iniţiativei, înteţite de voci autorizate din anturajul guvernului de la Budapesta. Cât despre identitatea „autorului colectiv" autointitulat „redacţia", numele lui Petre Simaciu a fost foarte repede rostit. Săptămâni la rând a fost ţinta unor atacuri continue; s-a tras în el din toate poziţiile şi cu toate armele.

Când campania părea că s-a stins, un eveniment major a reaprins vâlvătaia: înfruntarea sângeroasă de la Târgu-Mureş. Alt nume a devenit cap de afiş: eroul-victimă Mihăiţă Cofariu, cu care iredentismul maghiar a încercat să convingă Europa şi mapamondul că în România populaţia de etnie maghiară este victima unui genocid, prezentându-l pe Cofariu – un român, cum era de fapt – ca maghiar, iar pe agresorii călăi, nu maghiari – cum erau de fapt –, ci români. Acolo, la Târgu-Mureş, se trecuse de la argumente, la bâtă. Vorba lui Szony: cineva băgase bâţul (bâta) prin gard şi zgândărise dulăii, deschizându-le şi poarta, ca să muşte, nu doar să latre.

În acel moment, fostul primar – devenit contabil la fabrica de brânzeturi din Covasna, unde soţia lui, absolventă de

chimie industrială, lucra ca laborantă – a mai avut o discuție cu Simaciu. L-a sfătuit să plece.

— Se îngroaşă gluma, Petre. Ar fi o nebunie să te expui. Ai şi făcut-o, de fapt, dar să nu crezi că lucrurile vor rămâne aici. Liniște nu va mai fi; nu văd cum. Eşti singur. Gazeta voastră de-abia îşi trage sufletul, deja munciți aproape pe gratis; în familia ta, dacă n-ar fi salariul Mioarei, nu ştiu cum v-ați descurca, iar tu, cu sănătatea, ştii bine... Ia-o pe Mioara, ia-l pe Dan şi plecați. Oriunde. Eu nu te pot ajuta, ba chiar prietenia cu mine ar putea să-ți dăuneze. Sunt pe lista neagră.

— Dar cu tine ce au, pentru Dumnezeu? Eşti de-al lor, lumea te respectă, nu te-ai cramponat de primărie...

— Formal, şi-au adus aminte că acum treizeci de ani am fost instructor al UGSR, la Sindicate, pentru zona maghiarimii; activist, cum ar veni... Ce am făcut pentru oraşul ăsta nu mai contează; important şi inadmisibil pentru ei este că vreau pace, liniște, conviețuire civilizată. Dar acum nu despre mine este vorba, ci despre tine. Despre voi. Apără-te, Petre! Apără-ți sănătatea, viața. Apără-ți băiatul! Aici nu mai e de stat, crede-mă!

„Consiliul de familie", întrunit urgent, a hotărât: plecăm. Unde? După multe discuții, s-a ales o soluție de provizorat, dar cu şanse mari să se permanentizeze: Mioara şi Dan merg la Râmnicu-Vâlcea, la tanti Polina, care-i rugase de mult şi repetat, cu cerul şi cu pământul, ultima dată chiar cu lacrimi în ochi, să vină acasă, la casa lor; de ce ar fi a lor doar după moartea ei-cum scrie la testament-şi nu de-acum? Ea ar avea un sprijin, că puterile au lăsat-o de tot, ei ar avea o casă, un loc al lor. Pentru Mioara există post la spitalul județean, treaba se poate aranja rapid, că e aşteptată cu brațele deschise; liceul-excelent!-îl poate primi pe Dan să facă ultima clasă înainte de facultate. Cu Petre e

ceva mai greu, că la Râmnic gazetărie... de unde? Dar la Piteşti sunt două ziare, iar de la Vâlcea la Piteşti faci o oră cu autobuzul şi sunt patru curse pe zi. Când nu poate veni acasă îşi închiriază o cameră, nu e chiar atât de complicat.

S-au despărţit greu de familia Szony, de alţi câţiva-puţini-prieteni, dar... aşa e viaţa. În ţara în care orice minune durează trei zile, miracolul a patru ani de linişte înseamnă adevărată mană cerească. Bine că le-a fost dat să-i trăiască! Pentru tot ce a fost bine şi frumos, să fie primit!

* *

S-a auzit un zgomot jos, în casă, ori i s-a părut? Apropiindu-se de gura podului, Dan ascultă atent. Coborî apoi 3-4 trepte, ca să fie mai sigur. Nu, nu e nimeni. Tatăl său nu s-a trezit încă, are deci timp să se mai uite prin ultimul dosar din biblioraft, atât de subţire încât nici nu merită să i se spună dosar. Două coli A4 cu nişte cifre, alta cu nişte însemnări făcute la repezeală, două tăieturi din ziar şi... atât, deşi între coperţile de semicarton ar fi trebuit să fie, comprimaţi, trei ani şi jumătate din cariera jurnalistică a lui Petre Simaciu. Cât de „jurnalistică" a fost ea în acest răstimp... asta era de discutat.

DOSAR 6-PITEŞTI

A păşit în redacţia „Curierului de Argeş" cu teamă. Partidul dispăruse, Securitatea-la fel, extremiştii maghiari sau de alte naţii n-aveau ce să caute pe la Piteşti, dar pentru prima dată era singur, fără Mioara, sprijinul lui de peste tot pe unde l-au purtat necazurile. Un singur gând îl mai liniştea: ea se află acasă, la Vâlcea, lucrează la spital, e mulţumită, Dan e la liceul din Râmnic, şcoală bună, n-are probleme. El, aici...? Va vedea. Doar n-a nimerit la capătul pământului, nu e în exil; cum a ieşit din atâtea buclucuri va găsi şi acum o cale.

Ziarul-format tabloid în 8 pagini-putea fi făcut cu uşurinţă de 3-4 oameni, aşa cum îl gândise şi îl croise patronul: o pagină externă, doar cu ştiri de agenţie, copiate pur şi simplu; trei pagini de publicitate, mică şi mare, cu oferte matrimoniale şi cu o rubrică de „întâlniri pe fir"; o pagină cu programul radio-tv al zilei, filmele din oraş, spectacolele teatrului local şi ale trupelor aflate în turneu prin oraş, programul casei de cultură, timpul probabil etc, iar restul de trei pagini, cu ce se nimerea: informaţii de interes local, mici reportaje-încropite la telefon, un „cartuş" în chenar, pe pagina întâi, cu „chestiunea zilei", tratând de fapt o problemă atemporală, dacă nu chiar etern-umană şi... fotografii. Foarte multe fotografii, inclusiv poze de familie cu dedicaţii, publicitate contra cost, la un tarif-ce-i drept-accesibil. Cam asta era tot; jalnic. El, Simaciu, avea de umplut pagina externă, publicitatea şi corectura întregului ziar, fiind omul cel mai alfabetizat din redacţie.

Când patronul i-a spus care-i treaba, a fost cât pe-aci să-şi ia tălpăşiţa. N-a făcut-o; cel mai uşor este să dai bir cu fugiţii, iar el nu alesese niciodată calea cea mai uşoară. Trebuie încercat, văzut, poate se mai schimbă câte ceva, poate, între timp, se lansează şi la Râmnic o gazetă, de la care să mănânce o pâine cât de cât în meserie, lângă ai lui. Poate...

A aşteptat, făcând conştiincios tot ce i s-a cerut, dar de schimbat, nu s-a schimbat nimic. Cel mai greu a fost cu corectura. Blocat în tipografie seară de seară, soluţia navetei, chiar la două zile, a căzut. Doar sâmbăta şi duminica şi le putea petrece acasă. În rest-o cameră cu chirie şi cantina primăriei, unde patronul reuşise să-şi bage cei cinci salariaţi, la schimb cu nişte gratuităţi oferite autorităţilor locale în paginile ziarului.

După primele luni şi-a făcut un bilanţ finaciar: merită să continue sau nu? În mână nu-i rămâneau mai mult de 5-600 lei lunar: camera, mâncarea, transportul şi trai ca în anii studenţiei, dar nu cu puterile de-atunci. Când era în pragul renunţării, o întâmplare i-a schimbat decizia aproape luată: într-o bună zi (chiar bună!), familia Simaciu s-a pomenit cu Carol Szony, sosit în „Dacia" sa, dar nu la volan, ci adus de un prieten, pentru că el nu mai poate conduce niciodată; o boală complicată la ambii ochi care necesita intervenţie chirurgicală pe retină îl făcea incompatibil cu volanul. A venit să-i lase lui Petre maşina, în folosinţă îndelungată; aflase că face naveta, mai ştia de la profesorul Dima că, din „episodul Târgovişte" măcar cu atât se alesese Simaciu: carnet de conducere auto. Dacă vrea s-o cumpere în rate, la un preţ foarte convenabil, bine; dacă nu, să-i fie de ajutor până se adună lângă ai săi, la Vâlcea.

O asemenea mână frăţească de ajutor nu se poate refuza. I-a mulţumit cu lacrimi în ochi, a păstrat maşina, a negociat cu patronul încă o zi liberă, prelungind week-endul cu ziua de luni şi a considerat întâmplarea ca pe un semn ceresc: nu trebuie să renunţe.

Alt noroc: cineva din redacţia fostului său ziar bucureştean, întâlnindu-l, i-a solicitat o anchetă aşa cum scria pe vremuri Petre Simaciu, autor rămas în memoria acelui colectiv redacţional (chiar dacă se primenise masiv) ca un model al jurnalismului de investigaţie. Petre a scris, că subiecte... la tot pasul, articolul a apărut pe cinci coloane, la loc de cinste, a urmat o nouă solicitare, apoi alt material. Se punea la cale chiar rechemarea lui Simaciu la Bucureşti, în redacţia din care fusese exclus cândva, dar... ghinion: ziarul şi-a încetat apariţia. Faliment. Se întâmplă câteodată în economia de piaţă, mai ales în tranziţie şi, cu precădere, publicaţiilor mai puţin dispuse la concesii şi compromisuri.

Articolele, şi mai ales semnătura, au atras atenția ziarului concurent din Piteşti, „Actualitatea argeşeană”, cu patron mult mai ambițios şi mai potent finaciar, om de afaceri pe picior mare, aflat în căutarea unui condei bătăios. Oferta de transfer a venit rapid, Simaciu-sătul de corectură şi de funcționăreală-a înghițit momeala fără să se mai consulte cu cineva, nici măcar cu Mioara, şi fără să ştie că Sandu Mija, patronul, este nu doar mare proprietar de gatere, ci şi principalul vinovat pentru tăierile ilegale din pădurile Carpaților Meridionali; în plus-omul unei vestite firme din Austria care tocmai pusese piciorul în România şi era hotărâtă să nu plece până nu va cădea sub drujbă ultimul copac din Valahia. L-a tentat pe Simaciu şi sporul de leafă: atât cât să acopere rata pe care Mioara o trimitea lunar familiei Szony, în contul „Daciei”, deşi banii nu fuseseră ceruți, ba chiar refuzați de Corci şi Ilona.

Treaba la noul job nu era prea complicată: ceva muncă de rutină, mult mai puțină decât dincolo, dar intra în normă cel puțin un articol „de intervenție” pe decadă, atât cât să i se ştie de frică domnului Sandu Mija, mai ales printre firmele din industria lemnului.

Primele patru luni totul a mers bine, până când patronul l-a chemat în biroul cam cât o cuşetă de tren-(Mija n-avea nevoie de unul mai mare; pe-acolo doar venea, vedea şi pleca rapid la afacerile lui) şi i-a înmânat două hârtii xeroxate, cu nişte cifre şi date despre o fabrică de mobilă din Curtea de Argeş, plus numele patronului şi-în două fraze-afacerea necurată de-acolo.

— Îți vând pontul ăsta. Fii atent, că e subiect gras. Vreau bubuială şi... repede.

A treia zi, întors de pe teren, Simaciu s-a prezentat la raport.

— Gata marfa? Dă să-l citesc.

— Nu l-am scris. Trebuie să vă explic.

— Îmi explici pe urmă. Întâi scrie-l!

— Păi... asta e, că nu pot să-l scriu. Am fost, am cercetat amănunțit şi... nu se confirmă. Nimic din tot ce mi-ați dat nu stă-n picioare.

Mija l-a privit lung şi i-a răspuns calm:

— Eu spun că stă. Am informații exacte, de la organele de anchetă. Poftim cifrele, dacă n-ai fost în stare să dai de ele, şi i-a întins o hârtie xeroxată.

Simaciu a luat hârtia, a citit-o, a scos un carnet din buzunar şi şi-a confruntat însemnările cu înscrisurile din hârtie.

— Cine v-a dat povestea asta v-a indus în eroare. Nimic nu e adevărat.

— Şi eu spun că este, a venit răspunsul răstit.

— Domnule Mija, vin de-acolo, am verificat totul, scriptic şi fizic, am văzut contractele, facturile, marfa din depozit, am vorbit cu oamenii...

— Şi eu spun că n-ai văzut bine. Pune mâna şi scrie repede articolul pe datele astea de-aici, din hârtie, că mă grăbesc. Trebuie să apară mâine.

— Scuzați-mă, dar nu pot să scriu pe minciuni.

— Ba poți, dacă spun eu.

Asta nu i se mai poruncise lui Simaciu în trei decenii de meserie.

— Înțelegeți, pentru numele lui Dumnezeu; ați fost dezinformat. Nu este adevărat!

— Ba este, dacă aşa vreau eu, sună răspunsul, acum amenințător.

Ca să fie mai explicit, Mija trase din suportul cu creioane colorate unul verde şi i-l arătă lui Simaciu.

— Uită-te bine la el. Vezi creionul ăsta roşu?

— Îl văd, dar este verde.

— Ba nu. E roşu, dacă spun eu că e roşu. Ai priceput? Apucă-te şi scrie!

— Nu pot. Eu nu sunt daltonist. Creionul ăsta, dacă e verde, e verde, iar datele din hârtia dumneavoastră, dacă sunt minciuni, orice en-tête ar purta, tot minciuni rămân.

Era prea mult pentru Mija.

— Bă băiete, tu nu înțe...

— Dumneata, îi tăie vorba Simaciu, păstrându-şi calmul, aşa cum patronul clocotind de furie nu mai reuşea s-o facă.

— Ce-ai zis?

— Dumneata, nu tu. Eu mă adresez dumneavoastră cu pluralul de politețe; ca simplu angajat, nu pretind reciproca, dar tu... nu admit. Şi nici bă, că nu suntem pe maidan. Şi nici „băiete”, că sunt adult.

— Daaaa? Ia-uite! S-a trezit demnitatea în Simaciu! Bă băiete, tu ştii ce diferență este între şef şi patron? Ascultă şi bagă la cap: şeful poa' să te sancționeze, dar patronul te dă afară. Şi eu sunt patron, băăă! De mâine să nu mai calci p-aici!

— Credeți că merge chiar aşa? Există legi, domnule Mija, nu mai suntem pe vremea lui Ceauşescu...

Tot ce a mai rostit patronul din clipa aceea nu mai semăna a vorbă, ci a răcnet.

— Ei nu mă-nebuni! Te apără legea? Bravo! Şi unde mă reclami: la primărie? La poliție? Hai, grăbeşte-te, că primarul şi maiorul mă aşteaptă la o ciorbă de burtă, în cârciuma lui Berbecu. Sau mă duci la Haga, la tribunal? Păi tu, prăpăditule, n-ai nici bani de tren să ajungi pân-acolo! Crezi că granzii Europei au venit în România să-i facă dreptate lui Simaciu? Nu, băăăă! Au venit să facă bani, şi

banii nu se fac cu de-alde tine. Eu vorbesc limba lor, nu tu. Ştii care limbă? Uite asta, mai urlă Mija, scos din minți, şi aruncă pe masă un teanc de dolari nou-nouți, cu banderola protectoare neatinsă. Ăştia sunt legea, şi la ei acasă, şi la noi. Pricepi? Ia-ți catrafusele şi să nu te mai văd p'aci, că e de rău! Valea!

Pe vremuri, umilirea lua forma lui „nu e voie". Pumnul în gură. Acum trăia ceva mai grav: refuzul de a sări la beregata unui concurent al patronului, ca un pitbul dresat să ucidă, îl arunca pe drumuri, în răcnete şi amenințări. Ce aşteptase, ce visase ziaristul de investigație Petre Simaciu, şi ce trăia în spelunca lui Sandu Mija!

Gata. Închizând ultimul dosar din biblioraft, procurorul Dan Simaciu îşi aminti cum, în anul II de studenție, venit în prima sâmbătă de după incident, să-şi vadă părinții, îşi găsise tatăl internat în spital, pentru un control nu tocmai de rutină. Pe drumul de la Piteşti la Vâlcea, pe Dealul negru, Petre oprise maşina de câteva ori să-i treacă amețeala ciudată şi junghiul din capul pieptului, cu iradiere spre stânga. N-a fost răul de care se temuse Mioara, dar nici prea bine nu arăta electrocardiograma, ca şi electroencefalograma. Grijă, multă grijă, odihnă, linişte, medicamente la timp. Altceva nu, deocamdată... Oricum, tata nu mai pleacă de-acasă. S-a săturat de Piteşti. Poate va lucra aici, la Vâlcea, că s-a înființat un ziar, acum sunt chiar două, dar... să vedem.

Nimeni nu i-a spus ce se întâmplase de fapt la Piteşti. Nu-i nimic, va merge el acolo şi va afla.

A venit, a aflat şi a plecat cu un nume, scris în carnetul-agendă de care nu se despărțea niciodată: Sandu Mija, transcris apoi în foaia din dosarul atât de sărac în mărturii. Sub nume, o mențiune, cu altă culoare de pix, consemnată-se vede-mult mai târziu: „12 ani cu executare şi confiscarea

averii". Era rezumatul şi rezultatul primului rechizitoriu întocmit şi susținut în fața instanței de tânărul procuror Dan Simaciu.

Răzbunare? Nu, nicidecum: dreptate, justiție-pur şi simplu, de vreme ce averea lui Mija, luată la bani mărunți, s-a dovedit a fi obținută fraudulos. Se întâmplă uneori, rar-din păcate, ca prioritățile destinului să coincidă cu cele ale oamenilor porniți să facă dreptate, dar poți învinui destinul de părtinire?

CAPITOLUL IX

UN EPISOD NECEHOVIAN: LIVADA CU MERI

Țârâitul prelung al soneriei îl scoase pe Dan din teancul de hârtii parcurse cu pixul în mână. Chipul desluşit prin vizorul uşii la intrare nu-i spunea nimic; nu-şi amintea să-l mai fi văzut vreodată. Când omul se pregătea să sune din nou, gazda deschise uşa. Avea în față un bărbat aproape cărunt, dar în putere, cu fața aspră de soare şi vânt.

— Bună seara, dom' procuror. Sunt Tudor Iana, din Bujoreni, unul dintre cei trei țărani cu livada de meri, ştiți dumneavoastră... O caut pe doamna Olguța şi vă cer iertăciune pentru ora asta târzie, da' necazurile nu se uită la ceas când vin peste tine.

— Bună, domnu' Iana, poftim înăuntru; Olguța trebuie să vină şi ea din clipă în clipă. E dusă la spital, pentru un consult cu mama.

Instalat pe scaunul din fața biroului, musafirul-stânjenit de ora nepotrivită şi de faptul că şi-a întrerupt gazda de la lucru-simți nevoia să se mai dezvinovățească odată, cu acel bun-simț păstrat ca prin minune la oamenii cu straie țărăneşti şi cu palmele bătătorite de muncă.

— Ştiu, dom' procuror, că mai devreme am fost la adresa din Calea Sibiului, unde locuiați cu doamna doctor şi cu domnul Petre. Dânsul m-a îndrumat să vin aici. Spunea că, până ajung eu, poate soseşte şi doamna Olguța, de la spital. N-aş vrea să vă deranjez, poate e mai bine să vin mâine...

— Stai liniştit! Când dai de necazuri, vorba dumitale: nu te mai uiți la ceas. Dar ce s-a întâmplat? Că, din câte ştiu, noutăți în povestea cu livada nu prea erau. Chiar discutam cu Olguța zilele trecute, cum de este atâta linişte.

— Uite că nu mai e. Poate e bine să ştiți şi dumneavoastră, că mare minune să nu ajungă necazul nostru pe mâna procuraturii.

Din vestibul se auzi un zgomot de cheie răsucită în broască, apoi de uşă deschisă; după câteva clipe, în cameră intră Olguța, într-o dispoziție specială-după expresia feței. La vederea musafirului neaşteptat, fraza pregătită în gând rămase nerostită, deşi femeia ardea de nerăbdare s-o facă auzită.

— Bună seara, nea Tudore! Ce ce treabă presantă-bănuiesc?

— Al naibii de presantă, cum ziceți, doamnă Olguța. Sărut-mâna; tocmai începusem să-i spun lu' dom' procuror că teama de tot ce poate fi mai rău începe să se adeverească. Mi-e frică, doamnă Olguța! Şi mie, şi tovarăşilor mei. Ne e frică rău!

Dan îşi instală soția gravidă în fotoliul turnant, de la birou, îşi aduse un scaun din bucătărie pentru el şi apoi îşi invită oaspetele să-şi spună păsul.

— Un timp a fost linişte, dar acu' vreo trei săptămâni ne-am pomenit cu o echipă de meşteri, înarmată cu nişte scule cum noi n-am mai văzut. Au început să foreze pe la marginile livezii şi spre munte, către Călimăneşti, şi spre pădure, dincolo de hotarul locului nostru. Dădeau găuri cu

un fel de burghiu uriaş, din zece în zece metri. Căutau ceva în măruntaiele pământului. Doi erau români, că i-am auzit cum discutau cu şoferul care le adusese sculele cu furgoneta până aproape de locul unde săpau. Tot sfredelind pământul şi negăsind nimic, unul dintre cei doi străini-şeful, pasă-mi-te-a făcut un semn cu mâna, către livada noastră, dar cineva dintr-ai noştri i-a răspuns, tot prin semne, că nu se poate, arătând spre noi, care tocmai trebăluiam prin livadă, că pomul, doamnă Olguța şi dom' procuror, cât timp creşte e pretenţios ca un copil, trebuie să-l îngrijeşti, să-i dai ce-i trebuie, altfel se usucă sau rămâne pitic şi fără vlagă; nu-i dai tu, nu-ți dă nici el.

Şi de-abia atunci mi s-a luminat mintea, dintr-o dată. Mi-am dat seama ce caută nemții: apă.

— Păi ce mare găselniță, nea Tudore? Pe-aici, prin părțile noastre, pânza freatică nu e la adâncime.

— Da, doamnă Olguța, aveți dreptate, numai că ei nu umblau după orice fel de apă. Dar... să-mi fie cu iertare, n-am pornit bine povestea. Ca să înțelegeți, trebuia s-o iau mai de demult. Uite, mă întorc şi zic: acu' vreo 12-13 ani, când am primit pământul, bunică-miu, Dumnezeu să-l odihnească, mi-a spus: „bravo mă, Tudore, luaşi coasta de deal cu Izvorul colonelului". N-am ştiut atunci ce vrea să zică, dar când am luat-o la pas, pe coastă, să văd cu ce m-am pricopsit, în partea cea mai înaltă a locului am văzut o țeavă veche, ruginită, din care curgea un firicel de apă, ca un izvor. Ăla era Izvorul colonelului, cum îi spuneau bătrânii, după gradul celui care stăpânise cândva terenul, dar nu numai hectarele mele, ci tot dealul, cu pădurea dinspre creastă şi dincolo de ea. Atunci, în vechime, oamenii credeau că apa izvorului este tămăduitoare. Am gustat-o şi eu. Mi s-a părut cam tulbure; treabă ciudată, că unde s-a mai pomenit izvor de munte cu apă tulbure? Şi gustul era,

parcă, sălciu, puțin sărat, cam ca izvoarele de la Olăneşti şi Căciulata, unde vin bolnavii să-şi vindece beteşugurile.

Cu timpul, lumea a uitat de Izvorul colonelului, mai ales că, pe vremea copilăriei mele, firicelul s-a stins; a secat. Nimeni n-a ştiut de ce, şi nici din ce pricină acu' vreo patruzeci de ani a început din nou, chiar oleacă mai vârtos.

Când am pornit să plantăm livada şi am ajuns cu terasarea coastei prin dreptul izvorului, un târnăcop înfipt mai zdravăn în pământ a dat de alt fir de apă, tot tulbure, tot sălcie şi sărată. Ne-am sfătuit ce să facem, pe cine să întrebăm dacă apa aceea o fi bună la ceva, dar luați cu treburi şi cu sărăcia, am lăsat-o baltă, mulțumiți că în jurul celor două izvoare-unul cu țeavă, altul mustind din pământ-iarba creşte mai deasă şi mai verde şi apa se prelinge către rădăcinile pomilor aflați către vale. Dumnezeu ne iriga pe gratis o bucățică din livada noastră.

Şi acum, că v-am povestit istoria izvorului, mă întorc la nemți. Trimis de ei, românul care nu voise să intre cu forajul peste noi, pe pământul nostru, ne-a cerut nişte apă din izvorul despre care, se vede treaba, nemții aveau ştire. Am luat bidonul, l-am umplut şi i l-am dat.

— Le-ați dat apa? întrebă Dan.

— Cum să nu-i fi dat, dom' procuror? S-a mai pomenit pe-aici, pe la noi, să-ți ceară cineva nişte apă din fântâna sau din izvorul tău şi să-i spui nu? Om fi noi olteni bârfiți de atâtea guri rele, dar nu uitați că peste vreo 15 km mai la deal, la Călimăneşti, Oltul intră în chingile munților. Suntem oameni de munte, dom' procuror, şi ținem cu sfințenie la legile omeniei.

Ei, şi de-aici a pornit tărăşenia. Peste cinci zile ne-am pomenit cu Ghiță Ropcea, samsarul din Drăgăşani, că avocat nu-mi vine să-i spun, să nu se supere doamna Olguța, cu ultima ofertă de cumpărare: câțiva lei în plus la

metru pătrat, o nimica toată; nu puteam acoperi cu ei nici împrumutul de la bancă. Dar acum nu ne-a mai luat cu duhul blândeții, ca data trecută. Nu ne mai tocmeam într-o afacere, ci ne transmitea un ordin: persoana care vrea pământul nostru nu mai are timp să aştepte, ne-a păsuit destul. Ori vindem, ori pierdem tot. L-am întrebat şi eu, făcând pe prostul:

— Păi dacă tot puteți să luați pământul pe gratis, cu acte'n regulă, de ce mai stați de vorbă cu noi?

— Fiindcă ne e milă de sărăcia voastră, măi, amărâților. Şi nu vrem să pierdem vremea prin tribunale. Dar dacă vreți judecată, atunci bine, mergem în instanță şi vă lăsăm cu buza umflată, că dosarul nostru e beton. Vreți aşa? Aveți bani să plătiți şi cheltuielile de judecată? Că şi tribunalul costă.

— De ce n-ați venit la mine atunci, pe loc, nea Tudore? izbucni Olguța.

— Aveți dreptate, aşa trebuia să facem, dar... stați, că n-am terminat. De-abia acum vine partea care ne-a băgat spaima-n oase. După alte două zile m-a căutat omul care-i ajuta pe nemți să foreze pe deal, cel care luase bidonul cu apă din izvorul nostru. Nici acum nu ştiu dacă a venit cu gând bun sau să ne sperie, trimis de nemți, dar ce ne-a spus, trebuie să ştiți neapărat, că aici e cheia. Străinii ştiau că în zona livezii noastre, poate şi mai spre Sibiu, către munte, unde acum este tăpşan cu iarbă şi-atât, există ape tămăduitoare de mare preț, că nu degeaba zona noastră e învecinată cu Căciulata, Olăneşti, Govora, stațiuni vestite în toată Europa. Acum, apa din bidon dovedise că nemții ştiau ei bine ce ştiau, că n-au venit să caute orbeşte, la plesneală, pe coclauri, izvoare tămăduitoare. De mai multă vreme, o mare firmă austriacă s-a gândit să construiască un complex de lux, ca o mică stațiune, chiar acolo, pe deal, sub geana

pădurii, cu tot felul de tratamente. Ne-a mai spus omul că pentru tăpşanul dinspre munte, la nord de livada noastră, cum ar veni, actele de proprietate sunt gate întocmite, mai trebuie doar semnătura noastră pentru cedarea livezii, cumpărată sau luată cu japca, cum s-o putea, numai s-o vadă a lor, că asta ținea-n loc toată afacerea. Şi tot binevoitorul sau ticălosul ăsta, că nu ştiu ce-o fi şi nu vreau să vorbesc cu păcat, ne-a mai spus că el a văzut planul desenat de arhitectul firmei: vreo 3-4 pavilioane pentru tratamente, hotel pentru sute de persoane, restaurant, club, locuri pentru maşini, drum asfaltat, ştiți dumneavoastră mai bine decât mine cum se înalță complexele astea prin străinătate, să se simtă bine în ele cei cu bani mulți. La plecare, mi-a spus aşa:

— Nu vă mai puneți de-a curmezişul, oameni buni, că nu puteți răsturna voi o afacere ca asta. E prea mare ca s-o opriți. Nu vă luați la trântă cu ăştia, că vă strivesc. Şi... ei ca ei, dar dacă vă spun cine le apără interesul dintre românii noştri, cot la cot cu ei... Ați auzit de Tache Paşaliu, spaima unui sfert de Românii? El are în mână afacerea, şi ăla nu glumeşte, când e vorba de atâtea parale. E păcat de voi.

— Păi cu atât mai mult, nea Tudore, te întreb: de ce n-ai venit la mine să-mi spui?

— Stați, doamnă Olguța, că tot n-am terminat. Asta s-a întâmplat ieri. Azi-dimineață, eu şi Fănică Păun, asociatul meu, ne-am dus la livadă, că aveam de lucru pe-acolo, şi ce credeți că am găsit? Chiar la capătul dinspre şosea, lângă poteca din mijlocul livezii, un pom fusese tăiat de la rădăcină, cu drujba, iar lângă ciotul proaspăt, crengile curățate de frunze şi de rămurele erau stivuite într-o moviliță lunguiață ca un mormânt. La cap-două crengi mai groase, legate în formă de cruce înfiptă în pământ, iar la vârful crucii, hârtia asta, uite-o. Şi tot vorbind, cu glasul

parcă marcat de spaima momentului trăit atunci, țăranul scoase din buzunar o hârtie ciudată, un semicarton pe care, cu litere tăiate din ziare, scria: „Dacă nu vă grăbiți, asta vă aşteaptă”.

Dan luă hârtia şi o depuse cu grijă pe birou.

— Asta rămâne la mine, nea Tudore. Ai avut dreptate. Aici e treabă de poliție şi de procuratură. Deci... ați găsit hârtia azi-dimineață?

— Cum vă spusei, dom’ procuror. L-am rugat pe Fănică să stea acolo, iar eu să dau fuga la doamna Olguța, dar omul n-a vrut să rămână singur. I-a fost frică. Şi uite-aşa, ne-a prins apusul soarelui acolo, pe amândoi, aşteptând nici noi nu ştiam ce, speriați, nemâncați toată ziua. Când a început să se întunece, ne-am despărțit; el-acasă, eu-la adresa dumneavoastră din Calea Sibiului şi de acolo-aici.

— Ați mai spus cuiva ce s-a întâmplat?

— Nu, dom’ procuror. Cui să fi spus? Am stat buimaci, întorcând dandanaua pe toate fețele. Păun vrea să renunțe. Cred că şi Sfetcu, al treilea asociat, face la fel. Eu... cum să rezist singur? Cu ce? Cum să mă pun eu, un amărât, cu Tache Paşaliu? Păi ăla, pentru atâția bani, ia viața unui om cum ai strivi o muscă. De fapt, ca să vă spun p’a dreaptă, eu am venit s-o rog pe doamna Olguța să se tocmească la sânge cu bandiții ăştia şi să scoată de la ei măcar banii cu care să plătim creditul de la bancă. În rest... ce să vă spun? Mi se rupe inima când mă gândesc la livadă, că e o frumusețe, dar viața mi-e mai scumpă, aşa sărac cum sunt. Să le ia ei pe toate, să se-ngroape cu averea smulsă de la pârliți ca mine, vedea-i-aş sub crucea pe care mi-au pus-o mie la cap!

Dan îl linişti cu un gest, îşi privi cronometrul, apoi spuse:

— E trecut de nouă, n-are rost să mergem la livadă, că e întuneric, nu vedem nimic, dar mâine dimineață, la opt, ne întâlnim acolo. Să fii pregătit, poate zăbovim pe la poliție, pe

la procuratură, acum nu-ți pot spune exact ce vom face, dar nu lăsăm treaba aşa, îți promit.

Țăranul se ridică, neştiind cum să mai mulțumească.

— Să vă dea Dumnezeu sănătate la amândoi, că ați rămas singura noastră speranță. Era să uit; am aici adresa şi telefonul lui Ropcea, din Drăgăşani. Mi le-a lăsat să-l caut dacă ne hotărâm pentru vânzare.

Întinzând cartea de vizită a avocatului, Iana mai spuse, cu mâna pe clanță, la ieşire:

— Ar mai fi ceva... nici nu ştiu cum să zic... Cu banii, doamnă Olguța... acum ne e greu, dar om scăpa noi de necazul ăsta şi n-o să vă rămânem datori, că suntem oameni cinstiți...

— Du-te liniştit acasă, nea Tudore, că pe mine nu mă cheamă Ropcea, i-a răspuns Olguța, închizând uşa în urma lui.

Rămaşi singuri, Dan şi Olguța s-au privit lung. Deci... asta era!

— Mai ții minte ce-ți spuneam despre Tache Paşaliu? Doamne! Mormânt din vreascuri, cruce la cap, asta te-aşteaptă dacă nu te supui... Cumplit!

— În ce lume trăim, Dane? În ce țară? Dacă noi ne punem întrebarea asta, bieții oameni ca alde Iana şi Păun şi câți or mai fi... ei ce să creadă? Ce să facă?

Speriat de agitația soției sale, Dan încercă să o liniştească. Ştia bine că o gravidă în luna a 5-a nu are nevoie de asemenea frământări.

— Hai să lăsăm pentru mâine întrebările, Olguțo, că vine miezul nopții şi ce n-a rezolvat România în două decenii n-o să descâlcim noi, acum. Mai bine zi-mi ce ai făcut la spital. Ce ți-a zis mama?

Să-i spună? Nu într-un asemenea moment ar fi vrut Olguța să-i dea vestea. Tot drumul spre casă îşi potrivise cuvintele, căutând formula demnă de o asemenea noutate. Poate... mai bine mâine dimineață, pe linişte, după un somn care să mai împrăştie duhoarea venită dinspre lumea lui Tache Paşaliu. Ba nu; acum. S-ar perpeli toată noaptea dacă nu i-ar spune lui Dan rezultatul ecografiei. Da, acum.

— Măicuța a zis că... ține-te bine, Dănuțule!... că Petruț sau Petruța este... adică sunt Petruț şi Petruța. Înțelegi? Avem gemeni! Băiat şi fată! Şi totul merge bine aici, îşi încheie Olguța cuvintele rostite dintr-o suflare, mângâindu-şi partea de jos a pântecului atât de proeminent, încât îi întărea spusele cum nu se putea mai convingător.

Primul impuls al bărbatului a fost să-şi strângă în brațe soția, la fel de năvalnic şi prelung ca în urmă cu cinci luni, când aflase că este însărcinată. Acum, însă, o cuprinse cu infinită grijă, mângâind-o şi sărutând-o ca pe un bibelou fragil şi de mare preț. După clipe lungi reuşi să articuleze:

— Doamne, ce minune! Să mai spună cineva că nu există noroc pe lumea asta şi pentru familia Simaciu!

A urmat o noapte cu somn puțin, dar cu o puzderie de planuri pentru un viitor ce se prefigura mai promițător decât speraseră vreodată. Nimic nu putea fi mai minunat decât un băiețel şi o fetiță veniți pe lume cu nişte bunici ca măicuța şi tăicuțu aici, iar acolo, în satul din Teleorman, alți bunici aşteptându-i vara, în vacanțe, cu grădina încărcată de fructe, cu lapte proaspăt, muls atunci, cu ouă luate atunci din cuibar, cu miere de la stupii din ogradă, cu pâine caldă, coaptă în țest şi mirosind a grâu. Totul – frumos ca-n basmele copilăriei lor, ca pe tărâmul vrăjit al „Dumbravei minunate”!...

Au adormit târziu, îmbrățişați, visând la vremea când ei înşişi, pensionari cărunți îşi vor plimba prin parc nepoții cu

care Petruț şi Petruța le vor lumina şi încălzi bătrâneţile. De fapt, până să treacă în lumea viselor, Dan a vegheat minute bune somnul Olguței sale dragi. Ultimul gând, neîmpărtăşit soției ca să n-o sperie şi nici să strice bucuria trăită de amândoi, a fost hotărârea ca mâine, nu mai târziu, să instaleze camera de luat vederi la intrarea casei părinților, iar până la sfârşitul săptămânii, să se mute cu Olguța împreună cu ei, să fie laolaltă, până se limpezesc lucrurile, pentru că... procurorul Dan Simaciu ştia prea bine: până la vremurile minunate, când copiii lui vor trăi într-o lume aşa cum o visa el şi Olguța, lumea de azi, lumea reală, lumea cumplit de nedreaptă îşi consumă zilele sub spectrul ticăloşiei personificate de emblematicul Tache Paşaliu. Alții se pot îmbăta cu apă rece, dar el, omul unei legi ce nu devenise încă lege pentru toți, n-avea voie să o facă. Acum avea de apărat şase vieți. Şase. Imensă răspundere.

* *

În zorii zilei, ceasul deşteptător i-a trezit la realitate. Când a ajuns la capătul dinspre şosea al livezii, acolo unde începea poteca ce urca până aproape de coama dealului, Dan l-a găsit pe Tudor Iana aşezat lângă ciotul lăsat de drujba criminală în locul mărului tăiat fără milă, ca un avertisment şi dovadă că mafia nu glumeşte; pentru ea, omul sau pomul pot pieri la fel de uşor. Cât despre mormântul simbolic şi crucea înfiptă la căpătâi, nu se mai vedea nicio urmă. Dacă n-ar fi fost ciotul proaspăt tăiat, puteai să juri că acolo nu s-a întâmplat nimic. Mormânt? Care mormânt? Cruce? Care cruce?

De fapt, Dan Simaciu anticipase ce va găsi-sau mai exact ce nu va găsi acolo procurorul. Noaptea se fac blestemăţiile şi tot noaptea se şterg urmele. Dar mai ştia că, aşa cum nu există crimă perfectă, nici ticăloşiile nu se pot comite fără a

lăsa urme. Totul este să le cauți cu răbdare, cu pricepere, cu determinare; exact aşa cum avea el de gând să facă.

CAPITOLUL X

CUNOAŞTEREA ESTE PUTERE
(UN PRINCIPIU DISCUTABIL)

— Azi ce mi-ai adus, tăicuțule?

Gestul de răspuns al noului venit, de-abia aşezat pe scaunul din fața biroului, voia parcă spună: „lasă-mă să-mi trag sufletul, că două etaje, pe scări, la inima mea...” Când respirația îşi recăpătă ritmul normal, Petre Simaciu scoase din mapă trei seturi de hârtii acoperite cu scrisul său ordonat, mai citeț decât caietul de caligrafie al unui elev model, şi le întinse Olguței.

— Îți explic imediat ce găseşti aici, dar mai întâi, Brebenico dragă, spune-mi ce-mi fac nepoții.

Gazda începu să râdă cu poftă; ca întotdeauna, tăicuțu aducea cu el buna dispoziție.

— Deocamdată sunt cuminți, dar peste câteva luni o să vezi dumneata şi măicuța de ce sunt în stare.

— Deci... totul bine? Normal?

— Da, tăicuțule, fii liniştit! Nu ți-a spus măicuța?

— Ba da, însă, de la un timp, eu cred mai degrabă în pacienți decât în doctori. Ce simte omul e sfânt. Şi acum, uite: aici ai articolul de vineri, pentru ziar, dar... ştii ce? Parcă nu ți l-aş mai lăsa; n-au decât să-l pună ei pe calculator, în redacție, şi să-mi trimită printul la corectat. Îl duc eu acum, că tot mă aşteaptă mânjii lui Budeanu să le spun poveşti despre ziaristică.

— Păi nu mergem împreună?

— Nu, Brebenico, m-am hotărât să ies de sub tutelă. Până când îmi văd nepoții în cărucior, nu te mai încarc cu treburile mele. Aşa cum am venit până aici singur, pot ajunge şi la redacție; te chinui destul cu cartea mea...

— Mă chinui? Doamne! Cum poți spune una ca asta? Dumneata ştii cum aştept încă un capitol, şi încă unul, şi încă unul? Mai tot timpul mă opresc din scris ca să citesc restul paginii pe îndelete, să mă bucur de fiecare frază, de fiecare gând. Aproape că uit să mai apăs tastele.

— Chiar aşa? Sau vrei să-ți serveşti musafirul cu o bucurie, dacă o cafeluță nu-i dau voie doctorii să bea?

— Ştii ce? N-oi fi eu om de litere, dar nu mă consider nici ultimul cititor de pe lume care să nu-şi dea seama dacă o carte e bună sau proastă. Ei bine, îți spun cu mâna pe inimă; romane ca acesta, din laptopul meu, nu cred să se mai fi scris la noi de mulți ani. Jur, tăicuțule! Şi-nu te supăra-refuz să cred că dumneata nu ştii asta. Nu se poate să nu-ți dai seama, ca autor, ce ai aşternut pe hârtie, oricât de modest ai fi.

Ascultând cuvintele norei sale, Simaciu simțea cum îi ard obrajii. Dacă s-ar fi privit într-o oglindă, ar fi văzut că roşeața s-a întins până-n vârful urechilor. Nimeni, niciodată nu rostise asemenea cuvinte despre vreun text scris de el, iar acum, să le audă stârnite de cel mai ambițios proiect-de fapt, singurul cu adevărat ambițios-pe care se încumetase să îl atace, asta-da bucurie! Numai de ar fi „pe bune”... Dar de ce l-ar minți Olguța? Brebenica lor e prea cinstită, seamănă cu Dan.

— M-ai făcut fericit, Olguțo! Uite aici încă două capitole, şi-i înmânăteancul de foi prinse cu o clemă. Cred că, la calculator, vor ieşi 40-45 de pagini, poate ceva mai mult, nu ştiu...

Olguța răsfoi teancul.

— Ce text curat! Nicio ştersătură, nicio anexă, nicio trimitere pe verso.

— Ehei, dacă ai şti câte au fost! E a patra formă. Cred că aş putea să recit totul, ca pe o poezie.

— Cam cât ar mai fi de scris? Te întreb, pentru că mă gândesc să încep machetarea.

— Un capitol. Unul singur. Ultimul, şi cel mai greu. Dacă mă crezi, mi-e frică de el.

— Frică? De ce frică? De cine?

— Să nu râzi, Brebenico: de el. De personaj.

Simaciu glumeşte? Olguța îl privi contrariată.

— Asta, tăicuțule... chiar n-o mai înțeleg.

— Nici eu. Nu râde! E greu de crezut, ştiu, dar exact asta mi se întâmplă. Ți-aş explica, dar nu am cum să te fac să pricepi ceea ce nu pricep nici eu.

— Totuşi...

— Bine, încerc; poate că, vorbind, îmi limpezesc mințile. Totul pleacă de la o hotărâre, de la o ambiție, să-i zicem: finalul vreau să schimbe destinul eroului meu. Vezi tu... întregul text este îmbibat de propria mea viață. Personajul principal mă exprimă. Cartea este, dacă vrei, o autobiografie epicizată, reordonată după regulile prozei de ficțiune, iar drumul eroului respectă logica narațiunii din laptopul tău şi din capitolele astea două, pe care le ai în mână. Logică amăruie, dacă nu amară de-a binelea; nu se poate să nu-i fi simțit gustul. Dar finalul... ei bine, finalul vreau să rupă logica asta. Să fac din eroul meu un învingător. Strict literar, treaba este perfect posibilă; personajul conține germenii succesului, ascunşi însă sub multe straturi de neîncredere în sine însuşi. M-am hotărât să-i scot la suprafață. Numai că... vezi? Asta mă obligă să intru în

pielea unui tip uman pe care nu-l cunosc, nu ştiu de unde să-l prind, nu-i ştiu şi nu-i simt reacţiile, modul de gândire. Acolo, înlăuntrul lui, mă simt străin, ca într-o casă în care n-am mai călcat vreodată. Pe scurt şi pe şleau: nu ştiu ce simte şi cum simte un învingător, pricepi? Uite că am spus-o! Dar ţie, numai ţie, Brebenico. Atât de adânc mi-a intrat în sânge eşecul, dezamăgirea, încât lumea interioară a învingătorului nu-mi intră în pix, sună fals, stângaci. Mă îngrozeşte gândul că s-ar putea să stric o carte doar dintr-un bâzdâc autorial. Trebuie să ies din paradigma propriului meu univers uman, cel pe care îl cunosc, şi să scriu despre ceva netrăit de mine, dar cum să fac portretul unui om din auzite, cu elemente de împrumut, şi să fie credibil? Asta mă chinuie.

— Ai încercat?

— De vreo trei ori. Am scris şi am rupt. Cu furie. Până aici, unde m-am poticnit, totul a mers uns, condeiul s-a mişcat parcă sub dictare, reluările n-au urmărit decât şlefuirea expresiei, atât. Dar acum... Şi culmea este că mă încăpăţânez să-l fac învingător. Dar şi credibil. Oricum, după ce citeşti ce ţi-am adus azi, poate mai discutăm. Poate îmi dai vreo idee, că în capul meu, deocamdată e haos.

Olguţa asculta uimită mărturisirea omului atât de adânc rănit de viaţă în zona cea mai ascunsă a fiinţei sale, încât îi deveniseră străine resorturile interioare ale învingătorului chiar şi în ipostaza de personaj literar. Cât de mult trebuie să fi suferit cineva ca să se simtă stingher, intrus în lumea succesului?

Ea... ce să-i spună? Cum să-l scoată din starea asta, aparent fără nicio noimă? Auzise despre sindromul „fricii de victorie” trăit uneori de sportivii de valoare modestă în faţa unor adversari mult mai bine cotaţi, când se pomenesc în pragul unui triumf. Le-ar mai trebui un pas, un punct, o

secundă, o zvâcnire, una singură, pentru a cuceri laurii, dar complexul de inferioritate, amintirea înfrângerilor fără număr se năpusteşte peste ei, paralizându-i. Acum, tăicuțul ei riscă se se blocheze sub povara etichetei de etern perdant pe care singur şi-a lipit-o pe frunte, nedrept şi nemeritat, ca şi cum eşecurile trăite i s-ar fi datorat lui, nu conjuncturilor nenorocite a căror victimă a fost.

— Ştii ce, tăicuțule? Te rog, dar mult de tot: dacă n-ai curaj să-ți asculți instinctul dumitale de autor şi să aşterni pe hârtie povestea aşa cum o doreşti, ascultă măcar instinctul meu de cititor: scrie capitolul aşa cum l-ai vrea. Uită naibii drobul de sare de pe cuptor care, pasă-mi-te, ar putea să cadă şi să-ți facă zob cartea, şi dacă n-o ieşi bine, vina mea să fie! Scrie-l, tăicuțule, şi adu-mi-l, să terminăm treaba. Promiți?

— „Da, să trăiți" exclamă Simaciu, ducând mâna, soldățeşte, la un chipiu imaginar.

— Aşa te vreau, consfinți Olguța înțelegerea. Dar aici, hârtiile astea... ce-i cu ele? întrebă gazda, răsfoind ultimul set din cele trei aduse de Petre pentru procesat. Ia-uite! N-ai scris capitolul final, dar ai terminat „Cuvântul înainte"!? Cum vine asta?

— E doar o variantă, cum să zic... provizorie, nu cred să intre în carte... chiar sper să nu intre... dar am zis să existe acolo, în calculator, răspunse Simaciu teribil de încurcat. Chiar te rog să mi-l dai înapoi, nici nu trebuia să...

— Stai-stai-stai, că textul ăsta sună ciudat, murmură Olguța ca pentru sine, după ce parcurse la repezeală primele fraze. Foarte ciudat!

Pe măsură ce citea, expresia feței i se schimba vizibil. La un moment dat se opri, îl privi uimită pe autor şi-l întrebă aproape speriată:

— Asta ce vrea să însemne, tăicuțule? I-auzi! Şi Olguța începu să citească cu glas tremurat, din textul prefeței:

— „S-ar putea să subestimez rezistența «firicelului şubred» care mă ține în viață. E posibil ca el să se dovedească mai trainic decât credeam. Dacă va fi aşa (dă Doamne!), dacă voi fi prezent la lansarea acestei cărți eu, nu amintirea ființei mele, cartea va avea un cu totul alt „Cuvânt înainte"; cine are puterea să scrie capitolul lipsă, ultimul, va găsi energia să aştearnă pe hârtie şi noua prefață, în varianta optimistă..."

Cum să înțeleg eu ce e scris aici, tăicuțule?

— Nu-l lua în seamă, te rog... E doar o ciornă, o trăsnaie, poftim. Ce rost are să o discutăm?

— Ba are, că asta nu e prefață, ci testament! Cum de ți-a trecut prin minte aşa ceva? „Dacă voi fi prezent eu, nu amintirea ființei mele"... De unde până unde gândul ăsta? Vezi foile? rosti Olguța mai speriată decât încerca să ascundă că este, fluturând cele trei coli. Le rup acum, pe loc, să dispară până şi ideea...

— Nu, Brebenico, te rog; nu rupe nimic. Pune-le într-un fund de sertar, uită de ele până data viitoare, când îți aduc finalul şi varianta nouă a „Cuvântului înainte". Va suna altfel, ai să vezi.

— Nu înțeleg, totuşi... Fă-mă să pricep cum de ți-a venit gândul unui asemenea...

— Uite-aşa, din senin. Toană de om ipohondru. De fapt... acum câteva seri am dat peste o casetă cu cântece lăutăreşti de pe vremea tinereții mele. Ascultând-o, la un moment dat a răsunat din casetofon vocea lui Fărămiță Lambru. Ştii ce cânta?

„Fir-ar să fie de viață/ Că-i subțire ca o ață/ Tragi de ea şi zici că ține/ Dar s-a rupt când ți-e mai bine!" Am oprit

caseta, am dat înapoi, am mai ascultat încă odată şi atunci m-au năpădit amintirile, dar ce zic eu amintiri, că e coşmar în toată regula: spaima anesteziilor, clipa în care simţi că te pierzi, te topeşti în neant fără să ştii dacă te mai întorci vreodată, frica trezirilor în sala de reanimare... auzi cum sună, Brebenico; reanimare, de parcă ai fi fost ne-animat, mai mort decât animăluţele de la televizorul cu desene animate, mai ţeapăn decât Tom şi Jerry... Am revăzut chipul speriat al Mioarei la capul meu, am reauzit avertizările lui Aldea, ca nişte porunci: „dacă faci cutare şi cutare lucru, dacă nu respecţi cutare sau cutare regulă, te cureţi mă, Petre!"

Ascultând caseta, mi s-a făcut frică. Îmi simţeam viaţa, Brebenico, mai subţire ca un fir de aţă, şi mă rugam la Dumnezeu să ţină, să nu se rupă măcar până când... Înţelegi? M-am aşezat la birou şi am scris prefaţa asta. Iartă-mi slăbiciunea. Când eşti tânăr, sănătos, în putere, ca tine şi ca Dan, n-ai cum să înţelegi spaimele unui bătrân trecut prin încercările trăite de mine. Mai ales noi, ăştia care mâzgălim hârtia, avem parte de viziuni de-astea sumbre. Alţii... nu ştiu, dar pe mine, recunosc, mă încearcă, îmi dau târcoale din când în când. Aşa s-a întâmplat şi cu prefaţa asta. Uită de ea, te rog. Data viitoare, când îţi aduc finalul şi textul nou, o rupem, o ardem-dacă vrei. Promiţi?

Aşa s-a încheiat episodul „cuvântului înainte" scris sub teroarea amintirilor de dinapoi.

— Dar ce este cu Dan? Nu vine la masă?

— Azi întârzie, tăicuţule. Ajută un client de-al meu să iasă dintr-un necaz. Eu trebuia să fac asta, dar Dănuţ s-a gândit să mă scutească de alergătură, că este de stat pe la uşi, pe la ghişee, de dat declaraţii, de completat formulare, de explicat una şi alta, iar eu mă mişc tot mai greu, nu prea pot să stau în picioare, obosesc... Ţi-am povestit vreodată în

ce belea au intrat nişte ţărani din Bujoreni, proprietarii unei livezi de meri?

La semnul de negare al lui Petre, Olguţa răspunse:

— Atunci ascultă, că despre buclucul ăsta s-ar putea scrie o carte. Poate că... adică nu poate, ci sigur mi-ai putea da un sfat.

Şi începu să depene firul înfruntării dintre nişte amărâţi de ţărani şi capitalul străin în plină ofensivă ilegală, sprijinit de ticăloşia autohtonă. David şi Goliat, cum s-ar spune în variantă modernă, dar cu tot atâtea şanse de reuşită pentru ţăranii ei, câte avea băiatul biblic.

Pe măsură ce firul se derula, consumându-şi meandrele, instinctul vechiului copoi de presă care luase urma atâtor ticăloşii şi ajunsese să-şi înfigă colţii în atâţia ticăloşi, parcă se trezea dintr-un somn lung. Tot ascultând-o pe Olguţa, în mâna lui Simaciu apăru un pix, iar pe faţa nescrisă a uneia dintre colile „Cuvântului înainte" adus pentru procesare, începură să se înşire cuvinte, săgeţi, liniuţe şi semne ca nişte hieroglife cu sens doar pentru ochiul unui Champolion din zilele noastre, dacă va fi existând vreunul, cumva. Când Olguţa a rostit numele Tache Paşaliu, fruntea lui Simaciu s-a încreţit a îngrijorare, iar cele două iniţiale, T. şi P., au apărut pe hârtie, subliniate cu două linii. Apoi au venit întrebările.

— Ştie cineva că tu reprezinţi interesele ţăranilor?

— Evident. Sunt avocatul lor oficial.

— Te-a contactat cineva în această calitate?

— Nu.

— Nici pe Dan?

— Categoric-nu. Dan mi-ar fi spus.

— Ai vreo confirmare, chiar şi neoficială, că în spatele afacerii se află Tache Paşaliu?

— Nu. Deci... ai auzit şi dumneata de insul ăsta... E chiar atât de periculos?

— Doamne, Brebenico! Eşti avocat; tu pe ce lume trăieşti? Păi există român cu capul pe umeri care să nu fi auzit de un Bercea Mondial, Fane Spoitoru, Nuţu Cămătaru, clanul Cordunenilor, clanul sportivilor? Asta e lumea lui Paşaliu. Este de talia şi de calibrul lor. Ei sunt eroii tranziţiei, despre ei vorbeşte lumea, pe ei îi admiră nemărturisit şi ca ei ar vrea să ajungă atâţia puştani tembelizaţi de spălătorii creierelor aciuiaţi prin televiziuni şi pe la fiţuici impropriu numite ziare.

Simaciu îşi consultă îndelung hieroglifele, îşi mai luă un răgaz de gândire, apoi spuse:

— Am înţeles. Aşa, ca fapt divers, fără vreo relevanţă pentru fondul problemei, pot spune că, de-aş fi auzit acum 25-30 de ani povestea asta, dispăream de-acasă câteva zile şi mă întorceam cu toate datele pe tavă, numai bune de aşternut pe hârtie şi de pus cătuşe la mâinile cui trebuie de către orice instanţă corectă. Dar nu mai sunt tânăr, Brebenico, acum mă lupt cu scările celor două etaje de la blocul vostru, nu cu lumea lui Tache Paşaliu, că aşa e viaţa... Capul îmi mai merge, totuşi, şi... uite ce spune el.

Unu: nu cred că mafioţii au acte, chiar false, pentru revendicarea terenului. Le-ar putea obţine, sigur, dar dacă le aveau, treaba s-ar fi rezolvat demult. Probabil că au considerat mai ieftină şi mai sigură varianta cumpărării pe nimic, sub ameninţare. Este specialitatea lui Paşaliu. Doi: cred că ei ar vrea să-l cumpere pe avocat-adică pe tine –, tot cu bani puţini, dar se tem de procuror, adică de Dan. Înţelegi? Nu s-au hotărât încă: să rişte? Să te ocolească, strângându-i cu uşa pe ţărani? Trei: nu conta pe rezistenţa ţăranilor. Din câte spui, ei sunt gata să capituleze, că le-au băgat spaima-n oase. Dacă va fi luptă, doar tu şi, probabil,

Dan veți lupta. Numai voi. Acum a fost tăiat un pom. Mâine-poimâine va fi amenințată o viață de om, dar cred că nici nu va fi nevoie să se ajungă acolo; țăranii semnează şi gata, numai să scape. Vreau să spun că trebuie să te gândeşti bine: merită? Mi-e frică, Brebenico!

— Nu vreau să-i las, tăicuțule.

— Ştii ce rişti?

— Da, cred că da. Dar... cum să-i las? Ce să le spun? Că ticăloşia e mai tare ca legea? Că mi-e frică, să facă şi ei cum i-o lumina Dumnezeu, că altcineva, după câte văd...? Nu pot. Sună melodramatic, dar nu pot.

— Of, Brebenico, Brebenico... Mi-ai umplut sufletul cu regrete.

— Îmi pare rău, n-am vrut să te dezamăgesc...

— N-ai înțeles, draga mea. Regret că nu mai am treizeci de ani, să pot gândi ca tine, să decid şi să acționez ca tine. Asta regret. Ajutați-ar Cel de sus să nu te cumințească viața... Acum ascultă. Dacă porniți la treaba asta...

— Dar am pornit, tăicuțule!

— Bun; dacă mergeți mai departe, ar trebui făcut ceva... o momeală, o nadă care să-i scoată la bătaie, să-i împingă la risc, altfel... cu cine să te lupți, şi cum, dacă ai în față doar bănuieli şi presupuneri? Lasă-mi o zi să mă gândesc, poate îmi vine o idee. Ştii să joci şah?

Olguța îl privi descumpănită. Şah? Ce are şahul cu livada țăranilor ei?

Simaciu îi citi pe figură întrebarea nerostită:

— La şah, Brebenico, învinge jucătorul care plănuieşte ceva, construieşte ceva, întinde capcane, provoacă, forțează greşeala adversarului. De la şah vine expresia „a avea un tempo în față”, o mutare înainte. De fapt... uite, chiar mi-a venit o idee. Ce crezi; la Drăgăşani, unde spui că locuieşte

avocatul mafiei, ajunge ziarul lui Budeanu? Dar întreb o prostie; de ce să-l ia de la chioşc? Îl trimitem noi, că suntem alfabetizaţi, ştim să scriem o adresă şi un nume pe un plic. Da, aşa facem!

— Cum anume, tăicuţule? Nu înţeleg...

— Nici nu trebuie. Deocamdată. Îţi explic mâine. Sper ca ei să fie suficient de deştepţi pentru a pricepe mesajul, dar suficient de proşti ca să înghită momeala, cu cârlig cu tot.

Articolul pentru Budeanu rămâne la tine, păstrează-l pentru săptămâna viitoare.

— Şi vineri-acum?

— Scriu altul. Mâine ţi-l trimit, cu rugămintea să-l duci tu la redacţie. Dacă Budeanu strâmbă din nas citind textul, spune-i că n-am altul; să-l publice aşa cum e. Insist. Apropo: îţi plac merele?

Categoric, era ziua întrebărilor ciudate.

Văzându-i nedumerirea, Simaciu începu să râdă încetişor.

— Să nu crezi că m-am ţicnit. Aş zice că... dimpotrivă, încep să-mi pun mintea la lucru, să nu ruginească de tot. Lămurim mâine, totul. Promit.

Văzând că oaspetele se pregăteşte de plecare, Olguţa încercă marea cu degetul; poate află acum ceea ce o frământa de când începuse să pună pe calculator textul cărţii lui Simaciu.

— Pot să întreb ceva, tăicuţule?

— Mâine, draga mea. Mâine spun tot, ţi-am promis.

— E vorba despre cu totul altceva Se poate?

— Ascult.

— De ce vrei să ţinem la „strict secret” cartea dumitale? De ce să nu ştie nici măicuţa, nici Dan? Pe mine, cum să-ţi

spun... aproape că a început să mă apese conspirativitatea asta. Ne ascundem de parcă am comite o crimă.

Răspunsul a venit după multe clipe de gândire şi un oftat prelung.

— Mi-ai pus o întrebare cumplit de grea. O zi şi o noapte mi-ar trebui să-ți răspund pe larg, ca să înțelegi.

— Înțeleg repede, tăicuțule. Spune-mi în câteva minute, dacă mai poți zăbovi puțin.

— Dar rămâne între noi, complicii?

— Jur.

— Dacă-i aşa... ascultă. Eu pentru Dan scriu cartea asta. Nu pentru mine, nu pentru glorie. Care glorie? De unde glorie, dacă ți-ai risipit viața prin pagini de ziar? Şi, la urma urmei, ce e gloria? Ce să faci cu ea dacă vine la bătrânețe, când ai obosit să o tot aştepți, când pricepi prea târziu că o poți obține nu irosindu-te în mărunțişuri, ci trudind acolo, la masa de lucru? Filozofie de doi bani, ai să spui, dar nu e, Brebenico; e durerea vieții mele. Am găsit în biroul lui Dan, din podul – mansardă, un biblioraft cu nişte dosare; câte unul pentru fiecare loc de muncă din care am fost mătrăşit. El crede că a încopciat între cartoane toate punctele nodale din viața şi din cariera mea de pribeag prin redacții. Nu este aşa; îi lipseşte unul, esențial, dar nu despre asta e vorba. Vreau să spun că, răsfoind hârtiile, am înțeles cât de mult a vrut băiatul meu să-şi cunoască tatăl. Sunt eu omul plăcut, cu poveşti frumoase, cu ceva condei, cu replici amuzante uneori, dar inconsistent şi neadaptabil, inapt să prindă rădăcini undeva? Am fost, sunt mai mult, sau reprezint ratatul perfect, de care toate redacțiile s-au scuturat, gonindu-l de peste tot şi obligându-l să-şi târască familia de-a lungul şi de-a latul țării? Şi dacă n-am fost ratat, balast, atunci de ce-am nimerit mereu cu oiştea-n gard?

Cred că asta a vrut să ştie Dan. Acum, că are munca şi grijile lui, cu răspunderi slavă Domnului, nu mai scotoceşte prin trecutul lui taică-său; de altfel, e convins că a aflat tot, dar-cum spuneam-se înşeală. Problema este că nu ştiu la ce concluzie a ajuns. Nu cunosc diagnosticul, înțelegi? Şi de asta vreau cu orice preț să-i ofer ceva cu adevărat definitoriu. Proba hotărâtoare în dosarul Petre Simaciu. Asta vreau: să-mi cunoască acea fațetă, acea parte din mine care explică şi scuză, poate, toate suferințele provocate celor dragi.

Mioara mă cunoaşte mult mai bine, cu bunele şi cu relele unei vieți, că ea mi-a fost alături de la început, dar cine i-ar putea spune lui Dan cum a fost Petre Simaciu în primii săi ani de ziaristică şi ce viitor i se prezicea, ce vâlvă stârneau anchetele lui, cum reuşise el, un puştan de vârsta mânjilor lui Budeanu, să-şi impună numele alături de „granzii" breslei? Cum să-i spun eu toate astea? Şi dacă i-aş spune iar el mi-ar răspunde: „da, poate ai fost pe vremuri o speranță, dar de ce te-ai pierdut? De ce ai ajuns balast?"... Ei bine, la o asemenea întrebare, poate nerostită, dar gândită, eu ce să-i răspund?

Uite, de-asta m-am apucat să scriu cartea. Să i-o pun în mână şi să-i spun: ăsta sunt eu, băiatule. Citeşte ce e scris şi cântăreşte dacă paginile astea merită să facă uitate mutatul din şcoală-n şcoală, din oraş în oraş, ipostaza de „ăla nou, cu tac-su dat afară"... Hotărăşte dacă mă poți ierta sau nu. Înțelegi, Brebenico? Scriu o carte ca să-i vorbească despre mine. Să fie oglinda sufletului meu. Oglinda conştiinței mele. Ajută-mă s-o termin şi să fie convingătoare, să mă reprezinte. Mă ajuți?

După ce zgomotul paşilor lui Simaciu se pierdu în spirala celor două etaje şi țăcănitul uşii de la intrarea blocului se auzi desluşit, Olguța părăsi capul scărilor de pe palier şi se

aşează din nou la birou, unde o găsise Petre. Simțea nevoia să se dezmeticească din uimire. Nu-i venea să creadă că pot exista pe lume asemenea oameni, şi nu undeva, în cine ştie ce colț al globului, ci aici, lângă ea, în viața ei. Un tată şi un fiu. Fiul îşi adoră şi-şi venerează tatăl, iar tatăl se frământă, chinuit de îndoială şi de remuşcări... pentru ce? Pentru culpa imaginară de a nu-şi fi onorat datoria de părinte şi de model! Se poate imagina ceva mai complicat? Mai...?! Să înțeleagă cine poate, că ea, cu mintea ordonată, de om al legii...

* *

Vineri, puțin după ora prânzului, Ghiță Ropcea descoperi în cutia de scrisori un plic voluminos. În plic, un ziar: numărul din acea zi a „Curierului de Vâlcea”. Cum a ajuns acolo? Cine l-a trimis? Conține ceva incendiar, care-l priveşte, ceva care să explice gestul expeditorului? Răsfoindu-l, n-a remarcat nimic, până când privirea i s-a oprit asupra „Consemnării de vineri”, de pe pagina întâi: „Cunoaşterea înseamnă putere”, se intitula articolul paginat ca un editorial, în deschiderea paginii, pe două coloane; aparent neutru şi irelevant pentru ce căuta el, dar semnătura... da, aici ar putea fi ceva: Petre Simaciu. Socrul Olguței Simaciu, nu? Ia să vedem ce spune Petre Simaciu...

La finalul lecturii era cu mâna pe telefon, cerând audiență. Urgent. După nici o oră, avocatul mafiei oltene explica patronului, Tache Paşaliu, ce vrea să spună articolul-destul de alambicat, dar suficient de clar, totuşi, pentru destinatarii mesajului: „Când stră-străмoşii noştri Adam şi Eva au încălcat porunca divină, muşcând din fructul oprit, un măr (înțelegi, patroane? un măr!), ei şi-au atras mânia lui Dumnezeu şi izgonirea din rai, dar au câştigat pentru omenire binefacerea cunoaşterii. Omul care ştie, omul care înțelege s-a născut din păcatul sau

inconştienţa Evei, ispitită de diavolul-şarpe. I-auzi ce zice textul: *Mulţi au crezut că, tăind pomul în care creşte fructul cunoaşterii, stăvilesc cunoaşterea. Ei se înşeală. Ar trebui să ştie tăietorii de pomi în care creşte fructul oprit, dar şi binecuvântat, un adevăr: cunoaşterea înseamnă putere. Puterea-între altele-de a opri mâna care ţine toporul sau drujba ce contează pe frica sau pasivitatea celor ce sădesc şi fac să rodească pomul-simbol al cunoaşterii umane."* Şi, ca să fie şi mai clar,-i-auzi coane Tache ce mai spune Simaciu: *nici pe vremea când eram ameninţaţi cu statutul de paşalâc turcesc, românii nu s-au lăsat pradă ignoranţei care prosteşte şi dezarmează; aşa au răzbit prin vremuri...* Ce zici? Parcă numele dumitale este Paşaliu, nu? Înţelegi unde bate Simaciu?"

— Mai dă-l dracu dă papagal, cu toţi sărăntocii lui! a izbucnit patronul mafiei. N-am bani dă aruncat şi pă Simaciu. Şpăguiesc pă cine e musai să şpăguiesc, nu pă toţi nenorociţii, că nu sunt azil dă binefacere! Mă ia pă mine cu aiureli, cu Eva şi cu raiul, când ţăranii cu livada tremură ca varga dă frica mea! Dacă le mai rad 2-3 pomi, le mai înfig o cruce lângă un muşuroi dă crengi, le mai sucesc gâtul la fo găină dân bătătură şi le-o arunc pă prispă, ăia e gata să-mi dea tot pământul gratis, numai să-i las în pace. Ştiu ce vrea Simaciu, da nu ţine. Ca să-l joci pă Tache Paşaliu, trebuie să te ţină cureaua, să ai d'alea, ştii tu... Ăştia... nu vezi? E cu nădragii-n vine. Nu le dau un leu! Dă-i dracu, să muncească, dacă nu ştie să facă banu dân afaceri! E clar?

Cât se poate de clar. Banii patronului, afacerea patronului, decizia patronului. N-am citit, nu ştiu, nu e treaba mea. Rezolvăm cu drujba. Mai ieftin, mai sigur, mai simplu. Ghiţă Ropcea a băgat ziarul în servietă, şi-a cerut scuze pentru deranj şi şi-a văzut de treburi, că avea destule.

* *

În aceeaşi zi de sâmbătă, spre seară, Simaciu aruncă o întrebare, la telefon, deşi putea pune pariu că ştie răspunsul:

— Bună, Brebenico. Vreun apel, vreun mesaj, cumva?

— Nimic, tăicuțule. Linişte, deocamdată.

— Mă aşteptam. Băieții se consideră călare pe situație, nu se mai complică. Totul-la ei. De, e greu să pescuieşti balene cu undița pentru plătică şi biban. Ne-ar trebui un harpon, dar... mai aşteptăm, poate se întâmplă vreo minune, că s-au mai văzut cazuri.

Simaciu nu bănuia cât de aproape era minunea invocată şi ce urme adânci va lăsa în familia lui.

CAPITOLUL XI

CAMERA DE GARDĂ, LOCUL UNDE SE MOARE

Nimic nu anunțase furtuna ce avea să se stârnească. E drept, sfârşitul de săptămână nu fusese foarte liniştit, mai ales când Petre şi Olguța au dezvăluit sensul şi intenția editorialului apărut vineri, dar, după o discuție „la rece", Dan şi Mioara au acceptat concluzia: textul poate rămâne, cel mult, fără ecou benefic, însă de stricat, nu are cum să strice. Se afirmau acolo adevăruri etern valabile şi unanim recunoscute, trimiterile biblice nu erau deplasate, ci se încadrau firesc şi cu bun-simț în logica discursului publicistic, deghizamentul era perfect, aşa că... Da, poate vor fi existat cititori fideli ai rubricii lui Simaciu, mirați de cumințenia, de caracterul cam abstract şi detaşarea oarecum filosofică a unui autor care-i obişnuise cu incisivitate şi amestec direct în actualitatea cea mai fierbinte. Dar asta e altă poveste.

Singura consecință palpabilă, concretă a încercării lui Petre de a stârni, de a scoate la bătaie clanul lui Paşaliu a fost decizia lui Dan, acceptată pe loc: mâine dimineață, nu mai târziu, eu şi Olguța ne facem valiza şi venim aici, să fim unul lângă altul, toți patru, în caz de ceva. Camera video, de supraveghere a curții din față este deja montată de două zile; păcat că n-a fost timp şi pentru gardul dinspre şosea, deşi, la miza conflictului mocnit şi, mai ales, la calibrul duşmanului, câteva scânduri de gard şi o poartă, fie ea încuiată, nu reprezintă cine ştie ce pavăză.

În acea seară de sâmbătă, bătrânii au adormit mai devreme decât de obicei; chiar şi tinerii au renunțat şi la hârtiile din mape, şi la oferta pestriță a micului ecran, mai sclipicioasă ca în zilele de lucru, aciuindu-se în pat nu chiar odată cu găinile, dar aproape.

La câteva minute după ora două, o sonerie stridentă a trezit-o pe Mioara. Buimacă de somn, mâna întinsă reflex către ceasul de pe noptieră pentru apăsarea butonului alarmei n-a rezolvat nimic; telefonul era cel ce suna de mama focului. Când a ridicat receptorul, vocea îngrozită a asistentei de la camera de gardă i-a izbit timpanul, trezind-o de-a binelea.

— Veniți urgent la spital, doamna doctor, că e nenorocire!

Vă rog! Acum, că e moarte de om!

În trei minute Mioara era îmbrăcată, iar în al patrulea, apuca să-i spună lui Petre, trezit şi el, că s-a ivit o urgență, şi îşi pornea „Dacia” din fața casei, ieşind în marşarier, înscriindu-se pe sensul de circulație spre spital şi apăsând accelerația mai mult decât îi spunea, de regulă, instinctul de om prudent.

Se aşteptase la ce este mai rău; şi ce este mai rău decât moartea? dar tabloul camerei de gardă întrecea orice închipuire. Pe patul de consultații, un trup de femeie zăcea

inert; jos, pe gresia pardoselii, către uşă, prăbuşit cu faţa-n jos, se afla un bărbat într-o baltă de vomă, puţind o duhoare acră, sufocantă. Între ei, Corina Dumbravă, asistenta de gardă, privea năucită când la muribunda de pe patul de consultaţii, când spre trupul zguduit de spasme, grohăituri şi gemete, incapabilă să facă vreun gest, să scoată o vorbă.

Doar câteva clipe i-au trebuit Mioarei să se scuture de şocul primului contact vizual şi olfactiv cu imaginea horror şi să-şi stabilească prioritățile. Bărbatul (uluitor: doctorul Aurel Drăghici, coleg cu ea!) mişcă, răsuflă, geme, deci trăieşte, iar duhoarea de alcool din vomă aproape pune singură diagnosticul crizei. Dar femeia? Da, ea-în primul rând.

— Ajută-mă, Corino!

Nicio reacţie din partea asistentei, de parcă doctoriţa ar fi vorbit la pereţi.

— N-auzi, fato? Trezeşte-te! Pune mâna şi ajută-mă!

Dezmeticită de strigătul Mioarei, asistenta începu să dea primele semne că îşi aminteşte ce este şi care-i rostul ei acolo, executând primele comenzi, scurte şi precise.

Femeia întinsă pe patul de consultaţii mai avea un firicel de puls, dar coma părea să se fi instalat, poate grăbită şi de sarcina avansată, spre luna a 6-a sau a 7-a, după cum arăta abdomenul bombat.

— Cheamă-l urgent pe doctorul Neguţ, în câteva minute să fie aici. Hai, mişcă-te, că nu e timp de bocit!

Mioara începu procedura de resuscitare, fără prea multe speranţe totuşi; infarctul miocardic, ale cărui semne le desluşea, ar fi presupus intervenţie imediată şi energică, la primul simptom. Simţea că-şi pierde pacienta cu fiecare secundă.

Cu lacrimile şiroind, asistenta îi spuse, printre suspine, că la domnul Neguț nu răspunde nimeni, o fi plecat din oraş, dar cu domnu Drăghici nu facem...

Scoasă din fire, Mioara strigă, tăindu-i vorba:

— Ce să-i facem? Nu vezi că e beat ca un porc? În mâinile mele moare o femeie, cu copil cu tot, şi tu ce vrei să fac? Să spăl borâtura ăstuia?

Fața gravidei devenise pământie. În ciuda eforturilor disperate, stetoscopul spunea clar: inima a cedat. Nici urmă de puls. Nici urmă de reacție la toate încercările de resuscitare. Doctorița chemată prea târziu la căpătâiul bolnavei privi la ceas, pentru a fixa ora exactă a decesului.

Jos, pe gresia pardoselei, doctorul Drăghici continua să dea intermitent semne de viață. În urma unei convulsii violente, un nou val de vomă îi țâşni pe gură, sporind mizeria de pe jos. Apoi, parcă uşurat de povara răului dinlăuntru, trupul i se destinse şi se potoli, cuprins de toropeală.

Privind scena, Mioara nu ştia cum se ajunsese aici, dar al 6-lea simț, cel care îți anunță un pericol iminent, declanşă alarma. Ce vedea nu e lucru curat. Trebuie să se apere. Este singură, fetişcana năucită de groază din fața ei, mâine poate declara orice. Dacă i-ar fi dat prin minte să-l cheme pe Dan... Dar era prea târziu.

— Corino, dă fuga în cabinetul meu şi adu-mi halatul, parafa şi două fiole cu cofeină din dulap. Fuguța!

Cum se închise uşa pe dinafară, Mioara scoase o seringă şi o eprubetă din vitrina cu ustensile medicale şi, învingându-şi scârba, răsuci pe-o rână corpul năclăit de vomă, înfipse acul seringii în venă şi umplu eprubeta cu sângele celui care fusese, probabil, foarte aproape de o veritabilă comă alcoolică. Smucitura reflexă a brațului la impactul înțepăturii n-a fost, din fericire, prea puternică;

treaba era făcută. Când asistenta reveni în camera de gardă cu halatul, parafa şi fiolele, nimic nu trăda operaţia executată rapid şi cu mână sigură. Eprubeta, astupată cu dop şi înfăşurată bine într-o hârtie-formular pentru reţete-se afla în frigider, de unde va fi luată mâine, pentru analiză. Procentul de alcool va fi, cu siguranţă, dovada hotărâtoare a spuselor ei, indiferent ce variante ticăloase se vor mai vântura, poate, la anchetă.

Un examen al corpului întins pe gresia pardoselei o convinse pe Mioara că momentul de vârf al crizei fusese depăşit. Puls normal, respiraţie normală. Organismul doctorului Aurel Drăghici lucrase bine. Consultul de mâine va spune mai multe, dar deocamdată-niciun motiv de alarmă. Va fi existând, probabil, un duh protector, un spirit, o putere miraculoasă care-i apără pe beţivi, îi ţine în viaţă, scăpându-i de buclucuri fatale oamenilor decenţi, corecţi, normali. N-ar fi, desigur, singura nedreptate strigătoare la cer pe care soarta, viaţa sau... cine? a lăsat-o pe lume parcă anume spre a încerca puterea oamenilor de a îndura suferinţe nemeritate.

Dar nu era timp pentru filozofeală. Secundarul ceasului din perete alerga nebuneşte, ţăcănind ritmic şi apropiind cu fiecare clipă momentul nebuniei ce sta să-nceapă. După ce şi-a îmbrăcat halatul, semn că a preluat garda, Mioara ocupă scaunul de la birou, îi făcu semn asistentei să i se aşeze în faţă şi începu să-i spună cât putea ea de calm şi desluşit în clipele acelea numai bune de pierdut capul.

— Uită-te în ochii mei şi ascultă cu atenţie, fato, că peste două-trei ore, poate şi mai repede, aici va fi infern. Avem puţin timp, de-asta vreau să înţelegi bine, să-ţi aduni minţile şi să nu-ţi umble capul la prostii. Ce s-a întâmplat aici înseamnă mulţi ani de puşcărie. Nu ţi-o spun ca să te sperii; dimpotrivă, ca să pricepi că e momentul să iei

adevărul în braţe. Numai el te poate ajuta. În ce mă priveşte, nu-ţi promit mai mult decât stă în puterea mea să fac, dar vreau din toată inima să te ajut. Şi te voi ajuta. Dar-pentru binele tău-trebuie să-mi spui tot. Absolut tot. Exact cum s-a întâmplat. Pricepi?

Un gest de acceptare al asistentei o făcu pe Mioara să continue.

— Mai întâi, o întrebare: de ce m-ai chemat pe mine? Tocmai pe mine?

— Pentru că sunteţi cea mai bună şi am...

— Stop! Ai început rău. Cu o minciună. Nu ştiu cât de bună sunt, dar ştiu sigur că nu de asta m-ai ales. Ce-a fost în capul tău? Îţi spun pentru ultima oară: vreau adevărul.

— M-am gândit că... aveţi suflet bun, înţelegeţi oamenii şi n-o să vă lase inima să-l înfundaţi pe Aurică... El mi-a spus odată că e sigur că dumneavoastră ştiţi de legătura mea cu el, şi uite, nu ne-aţi turnat...

— Da, ştiam. Nu mi-a plăcut, mai ales că-i cunosc nevasta şi copilul de patru ani, deşi, trecută prin atâtea, cum sunt, eram aproape sigură că, mai devreme sau mai târziu,într-un fel sau altul, asta va duce la un necaz. Dar despre altceva vorbim acum. Vreau să ştiu ce s-a întâmplat de la începutul gărzii până când am sosit eu. Moment cu moment. Nu te pun să juri, că nu sunt nici preot, nici judecător, dar ca să te pot ajuta, trebuie să ştiu tot. Te ascult.

— Pe la ora zece, Aurică a mai făcut o tură prin saloane, a văzut că e linişte, s-a întors în camera de gardă şi mi-a spus că s-ar putea să lipsească... nu mult; poate nici o oră.

— Unde a plecat? Să nu-mi spui că acasă...

— Nu, doamnă Mioara; jur că nu vă mint. Naşul lui de cununie şi de botez, Tache Paşaliu îşi mărită fata...

Tache Paşaliu?!? Doamne! Mioara îşi adună toată stăpânirea de sine pentru a nu-şi trăda panica. Citind surpriza de pe fața doctoriței, asistenta se opri o clipă.

— Nimic, nimic... Continuă, re rog...

— Aurel n-a vrut să se ducă, mi-a şi spus că o dă-ncolo de nuntă, dar pe la zece şi jumătate a venit un şofer să-l ia, cu vorbă de la naşi-su că nu e loc de refuz. A scos din servieta – diplomat un plic, banii de dar, mi l-a arătat, l-a băgat în buzunar şi a plecat cu şoferul, spunându-mi că se întoarce repede; ciocneşte un pahar, urează, dă banii şi pleacă.

S-a făcut ora 23, a trecut şi miezul nopții. Mi s-a făcut frică. Nu ştiam ce să fac, încotro s-o apuc. Simțeam că se va întâmpla ceva rău, rău de tot... Şi s-a întâmplat. Pe la unu fără un sfert a intrat în camera de gardă gravida care zace moartă acolo. Ştiți că, de când cu programul de austeritate, spitalul nu mai are schimb de noapte la poartă. M-am pomenit cu ea. De-abia se ținea pe picioare. M-am uitat după însoțitor, dar femeia venise singură. Respira greu şi arăta cu mâna spre partea stângă a pieptului. A reuşit să-mi spună că acolo este o gheară, un junghi, simte că se sufocă. I-am făcut o injecție; s-a mai liniştit puțin, am întins-o pe pat, dar mi-am dat seama că treaba asta nu e de mine, trebuie doctor. Dar de unde să-l scot pe Aurel? Că nu mi-a spus unde se ține petrecerea...

— De ce nu m-ai sunat atunci, Corino?

Fata plecă ochii, prelungind tăcerea şi începând să plângă mocnit.

— Te-ai gândit să-l protejezi, nu-i aşa? Plecase din gardă, unde o femeie trăgea să moară. Mai departe. Spune mai departe.

— I-am spus femeii că plec să aduc doctorul, vin repede. Chiar în fața spitalului este o stație de taxi. Un şofer moțăia la volan. M-am suit în maşină şi i-am cerut să mă ducă la

restaurantul din centru, de lângă parc, unde ştiam că este program de noapte. Acolo-închis. Un chelner întârziat, gata de plecare, mi-a spus că a auzit de o petrecere, parcă nuntă, sau botez, ceva, dar tocmai spre Călimăneşti, la Popasul Haiducilor. Am pornit într-acolo; pe şoseaua pustie şoferul n-a făcut nici zece minute. Am intrat peste petrecăreți şi... ce-am văzut, m-a îngrozit. Aurel se târa spre uşă, în patru labe, că picioarele nu-l mai țineau, iar toți bețivii de la masă râdeau în hohote, văzându-l cum se chinuie. Încerca să plece, pasă-mi-te, dar unde? Cum? Cu ce? În capul mesei, Tache Paşaliu, şi el beat-mort, urla cât îl ținea gura că cine dă bir cu fugiții şi-i strică petrecerea este duşmanul lui. Când m-a văzut, a răcnit la mine ca un apucat:

— Ia-l de aici, că ăsta nu e bărbat, e cârpă! Nu e-n stare să dea pă gât o sticlă dă palincă! Să nu-l mai văd!

N-am putut să-l ridic singură, iar de-acolo... cine să mă ajute, că toți erau chiori de beți. Până şi chelnerul se clătina pe picioare. Noroc cu şoferul. L-am suit amândoi în taxi, numai eu ştiu cum, şi la uşa spitalului, când omul a văzut voma de pe bancheta din spate, n-a mai aşteptat nici banii pentru cursă; a plecat ca din puşcă, înjurând şi drăcuind.

M-am luptat singură cu Aurel, târându-l de subțiori, ca pe-un buştean, până unde zace acum. Pe drum, după prima vomă, am sperat să-l pot trezi, să vadă ce e cu gravida, însă... vedeți în ce hal este. N-a mai avut niciun moment de conştiență. La un moment dat am crezut că se duce. Horcăia groaznic.

— Şi femeia? Gravida?

— Era pe pat, doamnă Mioara; adică... mai rău, recunosc. Răsufla greu, dar respira. Atunci mi-a dat prin cap să vă chem. De fapt... am înțeles ce-am făcut. Restul îl ştiți, încheie asistenta, apoi suspină adânc şi îşi şterse şuvoiul de lacrimi pornit din nou, cu batista udă după atâtea

tamponări ale ochilor şi obrajilor. Când se potoli din plâns, adăugă cu voce stinsă:

— Îl iubesc, doamnă Mioara. Ştiu că nu e bine, văd că nu e bine, dar îl iubesc.

— Te cred, fato. Numai că... vezi tu? Iubirea asta inconştientă a curmat două vieți. Poate că nu le-aş fi salvat nici eu, chiar dacă mă chemai din prima clipă; nu ştiu. Dar aveau o şansă. Acum... ce-o da Dumnezeu.

Asistenta se ridică de pe scaun şi privi în jur. Parcă se trezea la realitate.

— Să fac puțină curățenie?

— N-ar strica. După ce termini, dă telefoane pe la toți doctorii. Şi la director. Să vină cât de devreme pot, că aici va începe nebunia.

Când rămase singură în camera de gardă, Mioara îşi sună băiatul.

— Ascultă-mă cu atenție, Dane, şi nu întreba nimic; nu pot vorbi. Între 9.30 şi 10, să fii la intrarea spitalului. Nu înăuntru; afară. Nu întreba de mine. Cobor când găsesc o clipă de răgaz, să-ți dau în păstrare ceva foarte important. Aici e bucluc mare. Nu cu mine, stai liniştit, mai mult nu pot spune acum. N-o alarma pe Olguța, că n-are nevoie de aşa ceva. Nici pe Petre. Clar?

Fără să mai aştepte răspuns, Mioara curmă convorbirea. Avea mai puțin de o oră să-şi pună ordine în gânduri, să vadă ce-i rămâne de făcut. Nu acum, azi, în spital, unde va începe ancheta, ci mai departe. Cu ei, cu familia Simaciu... ce se va întâmpla?

Olguța şi Petre încercaseră limpezirea apelor, conturarea taberelor, ieşirea din tranşee, din ascunzişuri, la luptă în câmp deschis. Ce n-au reuşit ei, iată, a făcut soarta. Acum era clar. De-o parte, clanul mafiot al lui Paşaliu, cu

mormane de bani, cu oameni peste tot, cu uşi deschise la cele mai simandicoase cabinete, cu nemernici gata de orice blestemăție, numai să li se comande, cu putere nemăsurată, nederanjată de nimeni şi de nimic-până acum.

De cealaltă parte, ei, Simacii. Olguța, pavăză şi ultimă speranță a unor bieți oameni înspăimântați, dar singură, însărcinată, cu burta la gură. Ea, Mioara, martor principal şi decisiv, de care clanul trebuia să scape ca să-l ferească pe Drăghici de puşcărie. Petre, pensionar, pândit în fiecare clipă de un nou infarct, Doamne fereşte... Devenit şi el țintă, deconspirat ca luptător în războiul cu Paşaliu prin semnătura de sub editorialul publicat vineri. Şi Dan, procuror, desigur, dar-într-un fel-legat de mâini dacă mama lui intră (şi va intra, cu siguranță) în ecuația anchetei şi a procesului.

Aşa arătau taberele. Aveau Simacii vreo şansă? Dreptatea e de partea lor. Legea ar trebui să-i apere, mafioții ar trebui să fie cei care tremură de frică, dar... cum să uite? Ziaristul Petre Simaciu a pătimit toată viața, având tot timpul dreptate. Da, oamenii cinstiți, corecți, drepți, au aşteptat atât amar de vreme domnia legii, timpul când „nimeni nu e mai presus de lege", cum scrie pe toți pereții, dar azi nu mai crede nimeni în principiul fundamental devenit lozincă la fel de găunoasă ca sloganurile propagandistice de pe vremuri. Şi ce timp a venit? Ce trăiesc ei acum?

Cumplite gânduri, dar... cum să le ocolească? Ar fi o prostie. O doare şi gândul că, azi-mâine, va trebui să spună adevărul şi despre amărâta de Corina. Iubire... Trăise şi ea nebunia superbă a iubirii. O mai trăia încă, aşa cum poți iubi în pragul bătrâneții. O văzuse înmugurind, născându-se şi împlinindu-se la Dan, când băiatul ei o întâlnise pe Olguța. Dar să curmi două vieți din iubire... nu.

Asta nu putea nici înțelege, nici accepta.

* *

Următoarele ore s-au numărat printre cele mai grele din viața doctoriței Mioara Simaciu, deşi necazurile de tot felul n-o ocoliseră de-a lungul timpului; dimpotrivă. După ce camera de gardă şi-a recăpătat aspectul civilizat, trupul neînsufleţit al gravidei a fost dus la morga spitalului şi rutina zilnică s-a reinstalat – pentru că, întotdeauna, viața trebuie să-şi urmeze cursul, mai ales într-un loc unde zeci de vieți trebuiau apărate –, Mioara a avut o lungă discuție între patru ochi cu doctorul Neguț, directorul spitalului. La capătul ei, ascultându-i glasul stins, văzându-i cearcănele adânci de sub ochi, uşorul tremur al mâinii şi expresia de om aflat la capătul puterilor, directorul a conchis, neacceptându-i protestele:

— Acum mergi acasă, te odihneşti, îți revii, nu te mai gândeşti la ce ai trăit în noaptea asta. Nu vii la spital mâine. Te chem doar dacă ancheta judiciară, care se va declanşa inevitabil, îți va reclama prezența. Pentru ancheta internă, acum ştiu ce s-a întâmplat. Sunt lămurit. Deocamdată este suficient; pentru amănunte şi confruntări-că vor fi necesare-mai avem timp.

La un nou gest de împotrivire, directorul i-a tăiat-o scurt:

— Nu discut. Am nevoie de tine bună de muncă, înțelegi? Nu vreau alte necazuri. Eşti om, nu maşină. Acum... acasă! Ia ceva de somn. Ce se întâmplă aici, din clipa asta e treaba şi grija mea.

La ora stabilită, Dan a primit eprubeta cu sânge, odată cu relatarea în câteva fraze grăbite a dramei din timpul nopții. A urmat drumul spre casă, apoi un duş fierbinte, un somn lung, o discuție nu foarte amănunțită cu Petre şi, în sfârşit, consiliul de familie. Tot ce urma să se întâmple îi privea pe toți, pentru că-dincolo de solidaritatea sufletească a unor oameni ca ei-erau implicați direct, fiecare, în războiul cu

clanul lui Paşaliu, şi tot ce va veni trebuia să-i găsească pregătiți, atât cât poți fi de pregătit în fața unui asemenea pericol.

Filmul nopții, trăit de Mioara sau povestit de Corina Dumbravă, asistenta, le-a dat fiori. Pe loc, Dan a solicitat telefonic-şi-a obținut, deşi era duminică, zi nelucrătoare, patru zile din concediul lui legal de odihnă, pentru o urgență ivită în familie. Olguța şi Petre-consemnați la domiciliu, până se mai potolesc lucrurile. Bine că sunt toți aici, unul lângă altul...

Simaciu-senior a avansat un pronostic.

— Fac prinsoare pe ce vreți că, în cel mult două ore, Olguța va primi un telefon.

— De la cine? a întrebat Mioara.

— De la mafie. Au tăcut, n-au muşcat momeala pentru că n-aveau nevoie de Olguța ca să pună gheara pe pământul țăranilor. Ca să-l scape pe Drăghici de puşcărie, au însă nevoie de noi toți. Vor încerca să negocieze totul, la pachet: pământ, libertate, tăcere... tot. Altă soluție nu au; sunt la mâna noastră. Veți vedea; dacă nici eu nu ştiu cum gândesc şi cum acționează ticăloşii...

Aşteptarea a durat mai puțin. Telefonul a sunat: domnul avocat Ropcea o aşteaptă pe doamna Olguța Simaciu în parcul din centru, la a treia bancă pe dreapta, de pe aleea principală.

— Nu pot, domnule Ropcea. Regret, dar... sunt gravidă, sănătatea nu-mi permite să mă deplasez.

— Atunci vă propun banca de lângă locuința dumneavoastră, către centru. Aveți de mers doar 60-70 de metri. Vă aştept neînsoțită şi, desigur, fără mijloace de înregistrare, mă înțelegeți...

Olguța ar fi replicat dur precizării sfidătoare, dar nu era timp pentru dueluri verbale.

— Reveniți peste cinci minute, de acord? Am să vă dau răspunsul; sper să pot.

Dan a fost împotrivă, fără şovăire. „Nu te las! E prea mare riscul.” Mioara n-a ştiut ce să spună, deşi se temea şi ea s-o ştie pe Olguța singură cu omul mafiei. Petre a fost însă de altă părere.

— Cât timp ascultă şi nu refuză oferta, oricum ar fi ea formulată, Olguța nu riscă nimic. Paşaliu nu are nevoie de un alt bucluc, mai mare; îi ajunge unul. Din clenciul în care a intrat Drăghici, numai noi îl putem scoate. Olguța să meargă, să asculte, să ceară timp de gândire, că răspunsul nu depinde numai de ea. De-abia după ce zicem nu începe pericolul. Dacă zicem.

Mioara a sărit de pe scaun:

— Cum adică? Dar ce este de spus altceva decât nu, omul lui Dumnezeu? Cum poți să te gândeşti măcar la...

Petre i-a tăiat vorba:

— Iartă-mă, Miorițo! Iartă-mă! Acum, hai să decidem, că sună telefonul şi avem de dat un răspuns. Tu ce zici, Brebenico?

— Mă duc, tăicuțule, că n-om trăi în Chicago, pe vremea prohibiției, când mafioții mitraliau din goana maşinilor.

A învins raționamentul lui Petre. La apelul telefonic, propunerea a fost acceptată, şi peste un sfert de oră, cei doi avocați discutau paşnic pe banca de pe trotuarul din marginea şoselei. Cine trecea pe lângă ei putea jura că bărbatul şi femeia sunt două cunoştințe vechi, angajate într-o discuție animată, dar cât se poate de paşnică.

— Ce doriți de la mine, domnule Ropcea?

— De la dumneavoastră personal, un singur lucru: semnă-turile ţăranilor pe actul de vânzare-cumpărare în cel mult o săptămână, că aşteptăm cam de mult.

— La preţul din ofertă?

— S-ar putea negocia unul ceva mai ridicat, dar nu cu mult.

— Aş putea şti cine e cumpărătorul?

— Nu văd de ce v-ar interesa. Colegial şi prieteneşte, dacă-mi permiteţi, cu cât veţi şti mai puţine despre această afacere, cu atât va fi mai bine pentru dumneavoastră.

— Altceva?

— Altceva... nu doar de la dumneavoastră, ci de la familia Simaciu-în care, nu mă îndoiesc, aveţi un cuvânt important de spus-dorim următoarele. Unu: doamna doctor Mioara Simaciu să-şi retragă orice declaraţie făcută până la această oră; treabă foarte simplă, pentru că, după ştiinţa noastră, ancheta judiciară nu a solicitat încă nicio declaraţie scrisă, de la nimeni.

— Bun; şi ce-ar trebui să susţină, când i se va cere?

— Şi mai simplu: exact ceea ce a văzut!

— Glumiţi?!

— Deloc. De fapt, ce a văzut? Când a fost chemată urgent de asistenta Corina Dumbravă, domnia sa a găsit o femeie în stare gravă, însărcinată în luna a cincea-a şasea, care suferise un infract, venită pe picioare, neînsoţită de nimeni. Întins pe paviment, doctorul Aurel Drăghici se zvârcolea şi voma abundent; era de gardă, plecase din gardă – în mod reprobabil, desigur, şi pentru asta va trebui sancţionat – în urma unui apel de urgenţă lansat de soţie, a rezolvat acasă ce era de rezolvat, înainte de a pleca spre spital a băut ceva dintr-o sticlă din frigider, crezând că este suc de fructe, dar

ajuns la spital, i s-a declanşat o criză violentă. S-a otrăvit, pur şi simplu, cu ceva care-i putea fi fatal.

Aşa l-a găsit doamna doctor Simaciu, care a făcut tot ce era omeneşte posibil să salveze gravida, însă fără succes. Depoziția domniei-sale va fi confirmată, cuvânt cu cuvânt, de asistentă, care, la rândul ei, nu-şi poate reproşa decât faptul că a mizat prea mult pe recuperarea doctorului Drăghici, întârziind cu câteva minute apelul telefonic transmis doamnei doctor Simaciu. De fapt, asistenta a mai pierdut câteva minute prețioase cu un apel către doctorul Neguț, care-din păcate-nu a răspuns; dânsul nu se afla în localitate. De-abia apoi a căutat-o pe doamna Simaciu.

Punctul doi, la fel de important: domnul procuror Dan Simaciu să nu se implice sub nicio formă în derularea anchetei. De altfel, tot colegial şi prieteneşte, nici nu l-aş sfătui să o facă. Ar fi un grav conflict de interese dacă un procuror se amestecă într-o anchetă în care mama lui este parte. Nu acuzată, Doamne fereşte, ci martor principal a cărui depoziție poate influența decisiv sentința.

— Deci... asta aşteptați de la noi.

— Exact. Nimic mai mult. Restul e treaba noastră.

— Am înțeles. Acum, câteva întrebări lămuritoare, dacă-mi permiteți.

— Vă rog.

— Ştiți că prețul oferit clienților mei nu acoperă nici creditul luat de la bancă pentru livadă?

— Atât a putut oferi clientul meu. Dacă ajungem la o înțelegere pe tot pachetul de propuneri, s-ar putea să ridicăm oferta până la nivelul creditului.

— Mai departe. Ştiți că versiunea dumneavoastră cu privire la decesul gravidei, pe care ar trebui să o susțină soacra mea, este mincinoasă?

— Să ne ferim de vorbe mari, doamnă Simaciu. Nu pentru asta v-am solicitat întâlnirea.

— Reformulez: ştiţi că versiunea dumneavostră este foarte puţin credibilă şi foarte uşor de demontat?

— Nu vă împărtăşesc părerea.

— Eu zic să vă mă mai gândiţi. Vă spun şi la ce. Unu: doctorul Drăghici a părăsit garda, fapt nepermis.

— E adevărat. Pentru asta merită o sancţiune şi o va primi. Dar a lipsit 35-40 de minute, nu mai mult, s-a dus acasă şi s-a întors în gardă.

— Puteţi dovedi că s-a dus acasă, nu în altă parte?

— Desigur. Declaraţia soţiei este deja scrisă şi semnată.

— Credeţi că este credibil un martor atât de implicat şi de interesat?

— Dacă trebuie, vom mai găsi unul, poate chiar doi. Dar... revin la firul evenimentelor. Doctorul n-a ştiut ce substanţă otrăvitoare îngurgitează, cât de rău i se va face şi, mai ales faptul că în camera de gardă aşteaptă o bolnavă în stare gravă, sosită exact în intervalul absenţei sale din gardă. Un concurs de împrejurări nefericit, cu urmări tragice, din păcate.

— Să zicem. Doi:nu credeţi că asistenta ar putea prezenta faptele aşa cum s-au petrecut în realitate, ca să nu dea şi ea de necaz?

— E treaba noastră. Rezolvată.

— Trei:sunteţi convins că nu va exista vreun martor care să dărâme, din câteva cuvinte, varianta dumneavoastră? La petrecere-cred că ştiţi la ce petrecere mă refer-au fost mulţi oameni care l-au văzut pe doctorul Drăghici beat-mort, târându-se în patru labe către uşă...

— Depoziţia unor oameni în stare avansată de ebrietate-dacă va exista vreuna, ceea ce mă îndoiesc să se întâmple-

va fi considerată nerelevantă. Acei oameni nu mai ştiau nici cum îi cheamă!

— Dar chelnerii?

— Dacă nu ştiaţi, vă informez că „Popasul Haiducilor” este proprietatea clientului meu. Chelnerii despre care faceţi vorbire sunt salariaţii domniei sale, ca să vă fie clar.

— Dar şoferul taxiului? Chiar credeţi că veţi reuşi să închideţi toate gurile? Absolut toate?

— Nu ne purtaţi de grijă, stimată colegă. Ne cunoaştem meseria. Şi pentru că sunteţi tânără, permiteţi-mi să vă spun ceva care vă va fi de folos în viaţă şi în carieră: banii fac minuni. Şi ce nu pot face ei, face frica. Mă puteţi crede pe cuvânt; am suficientă expertiză. Dacă vrem, şi dacă trebuie, noi putem dovedi că, în noaptea zilei de sâmbătă spre duminică, la „Popasul Haiducilor” n-a avut loc nicio petrecere. Localul a fost închis. Putem face şi asta, dar nu va fi nevoie, vă asigur.

Olguţa simţi că o apucă ameţeala. Percepţia brutală a puterii subsolului pestilenţial, în toată hidoşenia lui ameninţătoare, era pe punctul de a o face să fugă, să lase totul la voia întâmplării. Dar venise cu o treabă.

— Patru: nu credeţi, domnule Ropcea, că versiunea dumneavoastră, dacă va fi însuşită de soacra mea, ar putea-o compromite şi chiar învinovăţi? Nu mă gândesc numai la vreo declaraţie contrară, apărută în ciuda asigurărilor dumneavoastră, ci şi la faptul că, ori de câte ori medicul pierde un pacient, competenţa lui profesională este pusă la îndoială.

— Dimpotrivă! Din toată povestea asta, doamna doctor Simaciu va ieşi cu prestigiul profesional consolidat. Domnia sa a fost cea chemată să rezolve un caz disperat, şi nu altcineva, tocmai datorită competenţei unanim recunoscute. S-a luptat din răsputeri să salveze o viaţă, de fapt două vieţi,

că victima era însărcinată, dar intervenția venind atât de târziu, prea târziu, n-a putut împiedica decesul. Asistenta va depune mărturie despre lupta domniei sale pentru evitarea deznodământului nefericit. Garantăm această concluzie finală, care va deveni publică, odată cu sentința.

— Cinci: nu vi se pare că orice complet de judecată cu capul pe umeri va respinge cusătura cu ață albă, vizibilă de la o poştă, din versiunea dumneavoastră?

— Văd că dați din nou calificative; şi nu e bine. Cât despre completele de judecată... ne pricepem, nu ne mai purtați de grijă. Şi asta e problema noastră.

— Şase: credeți că soțul meu va accepta să intre în jocul propus de dumneavoastră?

La această întrebare, omul mafiei îşi luă un răgaz de gândire. Calculă atent răspunsul, considerându-l esențial; şi chiar aşa era.

— Ați atins miezul problemei, stimată colegă. Vorbind deschis, de-asta v-am şi abordat, dar îmi permit să spun că întrebarea dumneavoastră trebuie reformulată. Noi nu îi cerem să intre în niciun joc. Dimpotrivă, cerem să nu se bage. Să stea departe de anchetă, de proces, de tot. Dacă i se repartizează cumva cauza, să o refuze; are un motiv întemeiat, v-am mai spus. Să lase, deci, justiția să-şi facă treaba fără el.

— Justiția independentă, desigur...

— Desigur, doamnă avocat. Şi fără aluzii şi fitile, vă rog, că nu suntem la un talk-show de televiziune. Aici discutăm afaceri, treburi serioase. Este în joc libertatea unui om pe care clientul meu vrea să-l scoată din necaz. S-au luat toate măsurile. În următoarele 48 de ore se va rezolva tot ce nu este încă rezolvat. Ca să funcționeze, mecanismul mai are nevoie doar de declarația doctoriței Mioara Simaciu, scrisă, semnată şi datată, şi de neintervenția absolută a

procurorului Dan Simaciu, plus semnăturile țăranilor pe actul de vânzare-cumpărare. Atât. Totul stă în mâna dumneavoastră; în această variantă, desigur, pentru că există şi un „plan B”, dar n-am vrea să recurgem la el.

— Înțeleg. În schimbul a... ce?

— Bună întrebare! Sunt împuternicit să vă spun că recompensa este pe măsură.

— Cât, domnule avocat? rosti Olguța cu un aplomb de care nu se credea în stare şi care nu va înceta să o uimească, ori de câte ori îşi va reaminti scena, de-a lungul vieții sale.

— Este o sumă cu care întreaga familie Simaciu poate trăi liniştită şi în belşug până la adânci bătrâneți; ale dumneavoastră, nu ale părinților. Circa un milion de euro. Negociabil.

— Sper că negociabil în sus?!

Samsarul mafiei nu-şi putu reprima un gest de surpriză admirativă. Deci doamna avocat nu e chiar atât de naivă cum vrea să pară...

— Păi atunci... hai să încheiem negocierea, ca să ştim o socoteală clară, dacă tot vorbim de afaceri. Vă exprim întreaga mea admirație, doamnă avocat. Să nu mai pierdem vremea. Putem merge până la un milion şi jumătate. Cu asta-punct.

— Am înțeles. Astă-seară mă văd cu ai mei, le spun despre ce este vorba şi vom lua o hotărâre. Primiți răspunsul până mâine la prânz.

— Dimineață nu se poate? Câştigăm ziua de luni; acum contează fiecare oră.

— Încerc, dar nu promit. O ultimă întrebare: dacă soțul şi soacra mea refuză propunerea... ce se va întâmpla?

Răspunsul şi tonul mafiotului îi făcură Olguței pielea ca de găină:

— Dacă aş fi în locul dumneavoastră, aş face tot ce este omeneşte posibil pentru a exclude un asemenea răspuns. Nu cred că există în România vreo persoană, fizică sau juridică-şi vă rog să credeți că nu mă joc cu vorbele, la intimidare-atât de imprudentă încât să-şi facă duşman cu bună ştiință pe clientul meu. N-a riscat asta nici măcar omul care a stat la masă-masa tratativelor, vreau să spun-cu mai marii lumii. Ca să încheiem subiectul, vă amintesc un vers, deşi mie nu mi-a plăcut poezia nici în cărți, nici în viață-dar versul ăsta e o zicere adâncă: „Eu nu ți-aş dori vreodată ca s-ajungi să ne cunoşti...”

O ultimă precizare: nu acceptăm jocul la două capete. Legea e lege, s-o lăsăm să-şi facă treaba, iar afacerile sunt afaceri. Nu amestecăm lucrurile, nu plănuim vreun flagrant, că noi nu suntem guguştiuci, iar dumneavoastră, sper, suficient de inteligenți ca să nu ne credeți proşti. Ar fi o greşeală gravă. Mai e ceva?

— Ar mai fi. Nu ştiu dacă îmi puteți satisface această curiozitate, dar întreb, totuşi: de ce pune la bătaie clientul dumneavoastră-cum îl denumiți mereu fără să-l numiți vreodată-o sumă atât de mare pentru libertatea unei persoane care nu-i este rudă de sânge?

— Simplu: pentru că domnul Tache Paşaliu-poftim, l-am şi numit, ca să vă ofer o probă concretă de sinceritate şi încredere-este un om foarte generos cu cei apropiați. Şi pentru că, într-un moment de... să-i spunem slăbiciune, a făcut un gest pe care îl regretă.

— Asta bănuiam, dar dincolo de considerente sentimentale, nu există şi alte motive, mai... înțelegeți dumneavoastră... mai carateristice economiei de piață în varianta românească?

— Nu înțeleg.

— Uite, vă ajut. Nu s-a gândit domnul Paşaliu să atragă printre simpatizanți, ba chiar printre colaboratori, un procuror tânăr, capabil, cu perspective de promovare rapidă; o avocată-scuzați lipsa de modestie-bine cotată în breasla locală; o doctoriță respectată, a cărei parafă poate susține certificate şi adeverințe de tot felul; un ziarist pensionar, e-adevărat, dar încă influent în zonă, care scrie convingător despre-să zicem-fructul cunoaşterii, mărul, dar mâine-poimâine poate elogia la fel de convingător drujba sau toporul, dacă i se cere?

De data aceasta, avocatul mafiei nici nu mai încercă să-şi ascundă admirația. Era clar; îşi subestimase interlocutoarea.

— Dacă am alunecat-benefic, subliniez!-pe panta sincerității, dați-mi voie să vă felicit pentru inteligență şi putere de pătrundere. Cu un avocat ca dumneavoastră aş face echipă oricând, cu mare bucurie. Vă rog să-mi luați spusele drept ofertă cât se poate de serioasă.

Revenind la chestiune, să zicem că aveți dreptate. Să zicem. Dar, stimată colegă, de când există pe lume mari puteri, grupări puternice şi oameni puternici, ele şi ei au ştiut să-şi alăture susținători, colaboratori, persoane capabile şi de încredere. Numai aşa se conservă şi se sporeşte puterea. Aşa se fac afacerile, mai ales în lumea modernă, unde violența, cuțitul, kalaşnikovul şi tancul nu prea mai sunt la modă.

— Dar drujba?

— Există, desigur, şi situații-limită, când... dar nu intru în amănunte, nu e nici momentul, nici locul...

— Insist şi simplific sau focusez întrebarea: acceptarea propunerii dumneavoastră ar angaja familia mea într-o... să-i spunem... colaborare cu clientul dumneavoastră?

Câteva clipe de gândire, în care omul mafiei îşi cumpăni răspunsul.

— Ce vă pot spune acum, absolut sincer, este că nu se va abuza de acest precedent. Dacă doriţi şi dacă insistaţi, nici măcar nu se va face uz de el. Deşi, vorbind la fel de sincer, o asemenea colaborare ar fi strict în interesul dumneavoastră. Multe persoane importante din ţara asta au înţeles, şi le-a mers bine.

— Vă mulţumesc cu tot atâta sinceritate, domnule Ropcea.

Aştept telefonul dumneavoastră.

Ridicându-se de pe bancă, Olguţa îşi adună toate puterile pentru a ajunge până în faţa casei, acolo unde ar fi trebuit să fie gardul şi poarta, dar unde o aştepta, din fericire, soţul ei. Brebenica respira adânc, încercând să-şi cureţe plămânii de aerul pestilenţial, sufocant al lumii lui Tache Paşaliu. Efortul de a gândi şi de a vorbi după regulile şi pe limba acelei lumi o secase de puteri. Noroc cu braţul puternic al lui Dan; altfel...

Memoria Olguţei a funcţionat aproape ca o bandă de magnetofon, reproducând cu o fidelitate incredibilă discuţia de pe bancă. Ascultătorilor mai-mai că nu le venea să creadă. De unde atâta stăpânire de sine, atâta inteligenţă, abilitate şi – da! – şiretenie la Olguţa lor? Mioara şi Petre îşi descopereau nora, iar Dan afla, nu mai puţin uimit, de ce este capabilă soţia lui.

Concluzia-implicit decizia-n-a necesitat nici dezbatere, nici votare; a venit repede, de la sine, după modelul hotărârii Casei Albe: nu negociem cu teroriştii. Clar. Singura remarcă a fost făcută de Mioara, cu o privire plină de reproş către soţul ei:

— Tu chiar m-ai crezut în stare să uit tot ce-am trăit sâmbătă noaptea în camera de gardă? Cum să închid ochii

la mizeria umană care a secerat două vieți? Sunt medic, Petruț! Am depus un jurământ! Aşa mă cunoşti tu?

Simaciu a tăcut mâlc. Mesteca în gând cuvintele rostite de Mioara cu ani în urmă: „Gata, Petruț, ne-am războit destul pentru dreptate şi adevăr. Sabia-n teacă! Să se mai lupte şi alții! A venit timpul să trăim şi noi liniştiți, câți ani ne-o mai da Dumnezeu!”, dar n-a avut curaj să i le amintească. Se ştia vinovat. Nu laşitate ceruse Mioara, ci linişte. Asta e altceva.

Purtătoarea de cuvânt a familiei a vrut să i se precizeze mandatul:

— Deci mâine la prânz, când sună telefonul, îi spun că noi...

— Nu aşa, Brebenico, a intervenit Simaciu senior, urmărit cu atenție şi, la sfârşit, cu aprobare de către Mioara şi Dan. Noi nu suntem Casa Albă, nu avem nici FBI, CIA sau rachete teleghidate. Contăm numai pe patru creiere care trebuie să gândească, măcar pentru a câştiga timp. Uite ce propun: răspunzi, spui că soțul şi socrul sunt de acord, dar mama-soacră încă mai şovăie. Firesc: ea este cea care trebuie să rişte, să iasă în față cu declarația angajantă, să ia în piept riscul unor posibile accidente în funcționarea schemei stabilite. Cere un răgaz până miercuri. Ce ziceți?

Acord unanim, deşi... slabe speranțe să se întâmple vreo minune salvatoare într-o zi şi o noapte, dar merită încercat, poate... cine ştie...?

Telefonul a sunat, Olguța a vrut să comunice decizia, dar i s-a răspuns „nu prin telefon; la locul ştiut, prin viu grai”.

Olguța a refuzat (după deplasarea de ieri i-a fost rău, nu vrea să rişte), avocatul mafiei a propus o soluție de compromis: vine el în fața casei, aşteaptă pe trotuar, dar cel târziu marți seara, cât de târziu. Întâlnirea a avut loc, cererea pentru o nouă amânare, pe miercuri dimineața, a

fost cât pe-aci să rupă toate punțile de comunicare, dar până la urmă a fost acceptată pe un ton de ultimatum: miercuri sau deloc.

Mioara n-a mers la spital nici marți, învoită fără vreo întrebare din partea directorului. Dan n-a plecat nici el de-acasă, dar şi-a contactat telefonic un coleg cu care a vorbit de mai multe ori. Pe umerii lui apăsa acum toată povara. N-avea ce să mai aştepte, armistițiul se termină mâine dimineață, trebuia să acționeze; şi a acționat.

În seara zilei de luni, Olguța a găsit răgazul pentru un sfat de taină cu Petre.

— Acum... ce va fi, tăicuțule?

— Ți-a spus Ropcea, ai uitat? „Banii fac minuni, şi ce nu pot face banii, face frica." Asta urmează. Vor încerca să ne înspăimânte.

— Cum, tăicuțule?

— Cum? Doamne, Brebenico! Ai stat față-n față cu omul lor, l-ai tras de limbă atât de iscusit că ți-a spus tot şi tot n-ai înțeles? Ăştia sunt în stare de orice! M-aş mira să fie în joc numai libertatea lui Drăghici. În lumea lui Paşaliu, ca să rămâi în vârf, trebuie să ştie toți că eşti cel mai puternic. Mai puternic decât legea.

A declanşat nebunia salvării finului şi acum nu mai vrea, nu mai poate da înapoi, înțelegi? Trebuie să câştige, cu orice preț, că are de unde să plătească. Pe vremea tinereții mele, ți se băga frica-n oase cu amenințarea unui vot de blam, cu excluderea din partid, cu mutarea disciplinară-când nu se băga pe fir Securitatea. Acum... am evoluat: dacă mişti în front, te paşte cimitirul.

Văzând chipul Olguței, alb ca varul, Simaciu îşi regretă amarnic spusele. Asta-i mai lipsea norei sale, după câte trăise! Trebuia să schimbe vorba, s-o scoată din spaime.

— Ştii? M-am tot gândit la capitolul lipsă. De-abia aştept să se termine nebunia. M-am hotărât să mă aşez la birou şi să nu mă ridic până nu-l dau gata.

— În ce te-ai poticnit? N-am apucat să discutăm pe îndelete...

— Nu prea ştiu nici eu în ce. Să nu crezi că n-am muncit la el. L-am scris de trei ori, de la cap la coadă, şi l-am rupt tot de trei ori.

— De ce?

— Nu-mi iese. Am găsit situaţia epică, am construit-o bine, cred eu, dar nu găsesc tonul. Şi tonul face muzica. Scriu, citesc şi... zgârie. Şi ochiul şi urechea.

— Cum aşa?

— Uite-aşa! Personajul nu vrea să iasă din pix cum ar trebui, ca să-l cred, şi dacă nu-l cred eu, cum să-l creadă cititorul? Dar nu munca disproporţionată la acest crâmpei de carte mă disperă, ci gândul că nu pot nici măcar să-mi imaginez cum gândeşte, cum se comportă, cum reacţionează un om când se scutură de eşecuri, se înfurie pe el însuşi, iese din resemnare şi învinge. Ţi-am mai spus: nu pot construi credibil un astfel de om. Pixul alunecă pe lângă el, nu vrea să mă ajute. Alerg după el şi nu-l prind. Treaba asta mă înebuneşte. Tu ce crezi: există un blestem, un stigmat al eternei înfrângeri? Al eternului eşec? Scrie undeva, la vreo pronie, că unora le este interzis succesul, succesul deplin, chiar atunci când vor să-l descrie trăit de cineva în lumea ficţiunii? Ce zici, Brebenico?

* *

În timp ce Simaciu îşi descărca sufletul, mărturisindu-şi dilemele, alături, în camera devenită dormitorul tinerilor, Mioara căuta să afle de la băiatul ei care-i situaţia de fapt şi, mai ales, ce este de făcut.

— Dane, răspunde-mi fără menajamente: atât, numai atât poate face justiția pentru noi, ăştia cinstiți? Ne lasă la mâna bandiților, baricadați în casă?

— Nu, mamă. N-o să-ți spun din vârful buzelor „stai liniştită”, de vreme ce nici eu nu sunt, dar nici singuri şi fără apărare nu ne aflăm. Să nu crezi că am stat cu mâinile-n sân. Eprubeta cu sânge a ajuns unde trebuie, alcoolemia i-a uimit pe toți; cu un asemenea procent, de regulă se intră în comă alcoolică. Buletinul de analiză se află la loc sigur. Problema mea este că aici, pe plan local, nu ştiu în cine să am încredere totală şi de cine să mă feresc. S-au încurcat prea multe ițe, s-au blocat prea multe anchete şi încercări de punere sub acuzare, au dispărut prea multe probe şi s-au închis prea des ochii în fața unor culpe evidente, ca să nu mă tem că cineva de-aici, de la noi, sau poate mai mulți, protejează mafia. De asta nu m-am repezit să iau taurul de coarne chiar în dimineața nenorocirii trăite de dumneata. Ce ne-a spus Olguța că a aflat de la Ropcea îmi confirmă bănuiala.

— Şi atunci?

— Atunci... am luat-o pe scurtătură. Consilierul procurorului general al Republicii mi-a fost profesor la facultate, mie şi Olguței. A ținut la noi. Dacă ziua nunții noastre nu l-ar fi găsit în străinătate, într-o delegație, s-ar fi numărat printre musafiri. Dar şi aşa, n-a uitat să ne felicite de-acolo, de la marginea Europei. Îmi urmăreşte atent traseul profesional, ținem legătura.

— O pilă pozitivă, cum s-ar zice...

— Exact. În clipa asta, ştie că aici s-a petrecut şi se petrece ceva foarte grav. Colegul meu, în care cred fără rezerve, l-a informat. Drama este că el e acolo, foarte sus dar departe, iar bandiții sunt aici, lângă noi, se mişcă repede şi

bagă bani cu mormanul peste tot; nu ştii din ce parte să te fereşti.

Ştii pe ce mizez? Pe greşeala lui Paşaliu. E o minte rudimentară. Crede că ştie totul despre oameni, despre toți oamenii. Nu concepe că există şi inşi la care armele lui, banii şi frica, nu funcționează. Dacă nu te mânjeşti cu bani murdari şi dacă-ți stăpâneşti frica, dacă te lupți, dacă te sprijini pe alții ca tine, că mai sunt, n-a murit chiar de tot cinstea în țara asta, îl răzbeşti. Este puternic, foarte puternic, dar nu atotputernic, cum se crede. Asta e slăbiciunea lui. Asta îl va pierde. Ai încredere.

CAPITOLUL XII

MAFIA NU GLUMEŞTE

O superstiție foarte răspândită spune că marțea sunt trei ceasuri rele. În acea zi de marți, zicerea a funcționat – cu o modificare: ceasurile rele au fost mai multe şi împinse mult în noapte, muşcând zdravăn din ziua următoare.

La sediul clanului, fierberea a început după ce Ropcea a acceptat amânarea răspunsului până miercuri dimineața. Acordând răgazul, omul mafiei îşi depăşise mandatul, provocând una din acele crize de furie ale lui Paşaliu care băgau spaima în toți cei din jur. Cum, adică? El, Tache Paşaliu-dus cu vorba de nişte guguştiuci? Două muieri, una bătrână şi alta cu burta la gură; un pensionar cardiac şi un țângău de procuror cu caş la gură îi încurcă lui planurile de-acolo, din casa în care s-au ascuns de frică, făcând pe cooperanții? Păi, câți învârtise el pe degete, câte nume grele, câți barosani figurau în carnetul lui de telefoane şi în caietul cu şpăgi!... Câți îl rugaseră în genunchi să-i mai păsuiască, să-i ierte, dar el le luase banii la termen şi până la ultimul

franc tocmai pentru că nu ştia ce-i aia milă sau amânare... Şi acum-poftim! Vine tăntălăul ăsta de Ropcea şi-i spune lui, Tache Paşaliu, să mai aştepte, că Simacii se codesc, se mai gândesc!

Puțin a lipsit ca avocatul mafiei să fie dat afară cu un şut în fund. Doar într-un târziu, după jurăminte de credință, s-a îndurat să-i asculte argumentele şi să-i accepte hotărârea luată peste capul patronului. Cu ultimatum clar: dacă mâine dimineață la prima oră nu i se raportează treaba rezolvată, trece la planul B, fără Ropcea. El, gata; afară, altul mai țeapăn, că aici facem afaceri, nu binefaceri, nu dăm o pâine-şi încă una albă-unor neisprăviți, aşa, să fie de sufletul răposaților. Şi, oricum, în planul B avocații n-au ce căuta; acolo se bagă armamentul greu, se lucrează tare. Dar până mâine dimineață, guguştiucii trebuie să vadă că Tache Paşaliu nu glumeşte. Doctorița să simtă frânghia la gât, să-i intre-n cap că ori tace dracu din gură şi stă-n banca ei, ori...

— Acu, în noaptea asta îl trimiți pă Spirea ăla mic unde ştie el, să facă ce i-am spus şi cum i-am spus. Singur, că orice om d-al nostru, dacă-l vede cineva pân zonă, dă dă bănuit. Şi Spirică să caşte ochii. Când e gata, să vină la raport. Hai, valea!

* *

Nici în familia Simaciu n-a fost linişte în acea noapte, dar nu de frica mafiei.Nimeni nu uitase, desigur, că mâine dis-de-dimineață începe războiul, dar iată, uneori se ivesc pericole mai mari decât clanul lui Paşaliu. Către ora 22, natura le-a adus aminte Simacilor că regulile ei sunt mai drastice decât cele ale bandiților; cine le încalcă, riscă mult. Olguța, până în acea clipă vârful de lance în înfruntarea cu clanul, a început să simtă dureri, la început vagi, aproape neglijabile, dar devenite rapid un adevărat semnal de alarmă.

Mioara n-a ezitat nicio clipă, iar decizia ei a fost adoptată imediat: la spital, acum, cu toate consecințele, nu probabile, ci sigure. Sub supraveghere medicală strictă, clipă de clipă.

— Asta trebuia s-o fac de la început! Olguța n-avea ce căuta la tratative cu mafia, să trăiască spaima amenințărilor, să ia în piept, tocmai ea, avalanşa de informații care ar fi îngrozit şi un om perfect sănătos, nu o gravidă în luna a şaptea, cu gemeni. Nu ştiu unde mi-a fost mintea! N-am să mi-o iert niciodată!

— Vă duc eu cu maşina; tata mă aşteaptă acasă, vin repede.

— Nu, Dane. Chem o Salvare de la spital, Olguța trebuie să circule în siguranță. Dacia rămâne la voi, că mâine dimineață ai nevoie de ea, te duci la serviciu. Pe Olguța o internez într-o rezervă cu două paturi, dorm cu ea şi mâine a luăm din secție-n secție: ecografie, ginecologie, cardiolgie... tot ce trebuie, să vedem cum stăm. Oricum trebuia să fiu mâine la spital. Tu rămâi cu Petre. Nu ştiu ce face el singur, după ce pleci tu...

— Nu rămân acasă. Mă lasă Dan la redacție, scriu articolul pentru ziarul de vineri şi îl aştept până termină el treaba, să mă ia de la Budeanu.

— Şi răspunsul? a întrebat Olguța, ceva mai liniştită la gândul că va fi acolo, în grija măicuței, dar temătoare, totuşi, de ceea ce parcă uitaseră cu toții: la 7.30 sună telefonul...

— Ropcea? Să sune până i-o suna clopotul la cimitir! Nu frica de clanul lui Paşaliu mă bântuie pe mine acum! Să-ți fie bine ție, asta e problema, restul... hai, că pierdem vremea degeaba.

După o oră, Olguța era instalată în rezervă şi trecuse deja printr-un prim consult, mai amănunțit decât acasă. Dureri nu mai avea. Alarmă falsă, probabil; în ultima fază a sarcinii

se întâmplă uneori. Oboseala, stresul, emoția, teama fuseseră atât de puternice, încât era de mirare că reacția nu venise mai repede. Acum, atmosfera din rezervă, calmul şi siguranța Mioarei, albul imaculat al pereților şi al mobilierului auster, mâna protectoare a măicuței care-i lua pulsul şi îi mângâia fruntea-toate acționau ca un balsam miraculos.

— Să-ți dau ceva de somn?

— Nu vreau. Petruț şi Petruța nu au nevoie de chimicale, i-a răspuns Olguța zâmbind. Şi nici eu. Uite, mi se închid ochii, m-a ajuns oboseala. Noapte bună. Dă Doamne ca restul nopții şi ziua de mâine să fie bine.

Mioara, îngerul păzitor al nurorii şi nepoților ei a adormit târziu, tot răsucindu-se în patul de alături fără să-şi găsească o poziție cât de cât îmbietoare la somn. N-a apucat nici două ore de odihnă adevărată, fără gânduri negre sau crâmpeie de coşmar. A primit zorii zilei ca pe-o izbăvire... de ce? de cine? Nu ştia să spună, dar... Of, de-ar trece şi ziua asta, şi zilele astea, de s-ar vedea din nou lângă ai ei, fără spaime, fără telefoane de amenințare şi, mai ales, fără dureri, cu o Brebenică aşteptând în linişte şi siguranță sorocul naşterii...

* *

Telefonul a sunat la 7.30, însă Dan l-a oprit pe Simaciu să ridice receptorul.

— Lasă-i să sune, răspuns mai clar decât tăcerea... Coboară şi aşteaptă-mă în maşină, poftim cheile; rămân să controlez uşi, ferestre, lumini, camera video, curtea din spate...

Bătrâna Dacie a familiei Simaciu aştepta cuminte în fața casei, parcată cu fața spre şosea. „Bine că mă scuteşte de manevra în marşarier”, a gândit Simaciu, aşezându-se nu pe scaunul din dreapta, cum îi ceruse Dan, ci chiar la volan,

să-şi mai amintească de vremea navetei, când urca şi cobora Dealul negru, spre şi de la Piteşti, de 2-3 ori pe săptămână. Întotdeauna a considerat locul acesta de parcare, chiar în faţa intrării, drept unul nepotrivit. O suprafaţă plată, cu adâncime de 6 metri, un fel de platformă la capătul unei pante nu foarte înclinate, dar pantă, totuşi, care te obliga să scoţi maşina în şosea ţinând-o din ambreiaj şi cu piciorul pe frână, manevră şi mai dificilă când trebuia să ieşi cu spatele. Acum nu este cazul. Cine a folosit maşina ultima dată-probabil Mioara, că ea merge cu maşina la spital-l-a scutit de o manevră, nu foarte dificilă, dar care solicită atenţie, concentrare.

N-are rost să aştepte în curte; Dan îl va găsi cu treaba rezolvată, gata să pornească amândoi spre redacţie.

Contact, răspuns prompt al motorului la prima cheie, viteza întâi, pornire lentă, lină, apăsare a pedalei de frână, dar... ce-i asta? ce se întâmplă? Pedala apăsată până la fund cu disperare, nu prinde. Nici frâna de mână. Maşina se îndreaptă lent spre asfaltul şoselei, ca şi cum ar fi fost opera unui constructor dement, care i-a dat puterea să gonească cu 200km/oră, dar n-a prevăzut-o cu nicio modalitate de a fi oprită. Vehicul pentru sinucigaşi, ruletă rusească pe patru roţi, cum ţi-o fi norocul: nu întâlneşti în cale niciun obstacol-scapi; îţi iese ceva în faţă-îl spulberi sau te spulberă el. În ultima clipă, Simaciu a încercat să împotmolească maşina în şănţuleţul adânc de nici două palme, peste care podişca din faţa casei permite accesul în curte, zmucind volanul spre dreapta, dar prea târziu. Dacă ar fi existat gardul, sau măcar un stâlp de poartă, în care să proptească maşina pornită la vale, poate că acum, Dacia n-ar fi ajuns cu roţile din faţă intrate bine pe carosabil, unde...

Din uşă, cu mâna pe clanţă, Dan privea paralizat de groază cum, venit în viteză dinspre Sibiu, un turism izbeşte

în plin Dacia condusă de Simaciu, aruncând-o câțiva metri într-un zgomot sinistru de fiare ciocnite cu violență. Într-o clipă era lângă hârbul rămas din ceea ce fusese maşina familie lor. Uşa dinspre şofer, acum o tablă scobită spre interior, era blocată. Cu mare greutate, uşa din dreapta îl lăsă să se strecoare lângă tatăl său. Petre trăia. Tâmpla stângă sângera dintr-o tăietură, un fir subțire i se prelingea din colțul gurii, iar volanul i se oprise sub bărbie, strivindu-i pieptul.

112. Apel. Vă rog, urgent o Salvare şi descarcerare în Calea Sibiului numărul 114, accident foarte grav, şofer în pericol de moarte, fiecare secundă contează. Sunt procurorul Dan Simaciu şi vă rog, vă implor...

O voce confirmă recepționarea apelului. Imediat, domnule procuror. Nu mişcați rănitul. Nu forțați nimic. Sosim.

Cu mâna lui Petre în mâna lui, Dan încercă să-şi țină firea şi să-şi păstreze tatăl în stare de conştiență.

— Mă auzi?

Un început de gest, de-abia schițat, semăna a confirmare.

— Nu mişca, mai ales capul. Rezistă! Curaj, tată! Salvarea e pe drum!

Întâi un geamăt slab, apoi câteva şoapte neinteligibile l-au făcut pe Dan să aplece urechea până lângă buzele tatălui său. Da, acum se desluşeau nişte cuvinte.

— Frâna... nu ține... niciuna... Să ai grijă de Mioara, de Olguța, de nepoți...

— Nu vorbi, te rog! Îți face rău! Stai liniştit, din clipă-n clipă vin doctorii...

Avertismentul, deşi imperativ, n-a oprit efortul rănitului de a vorbi şoptit:

— În portmoneul din haină e o carte de vizită...

— Tată, te implor: nu vorbi!

— Trebuie... tu ascultă... Marcel Păruş... Caută-l la Bucureşti... trebuie să ştii tot. Nu uita, te rog... Păruş...

N-a mai fost nevoie de încă un apel la tăcere; extenuat de efort, Simaciu a închis ochii, răsuflând din ce în ce mai greu. După câteva clipe-pentru Dan lungi cât veşnicia-Simaciu a mai şoptit, cu voce şi mai stinsă:

— Petruț... Petruța... dacă aş apuca să-i văd...

Apoi nimic, dar inima, inima aceea de a cărei şubrezenie se temea toată familia, continua să bată. Pentru cât timp?

Din depărtare, sirena Salvării – de regulă cu conotații sinistre, anunțând o nenorocire, dar acum sunând ca o şansă de scăpare – se făcu auzită şi se apropia în goană. După nici trei minute, Petre Simaciu, încă în viață, întins pe targă, cu masca de oxigen pe figură, însoțit de fiul său, pornea val-vârtej către spital, în timp ce un paramedic se ocupa de şoferul turismului care se ciocnise cu Dacia apărută în față din scurt, dintr-o curte. Ca prin minune, nu pățise nimic grav. Centura de siguranță îl ținuse strâns, iar pernele pneumatice reacționaseră la timp, salvator.

Înainte de a urca în Salvare, Dan apucase să spună unui paramedic:

— Chemați poliția rutieră. Dacă vor să deblocheze circulația, să scoată Dacia din carosabil, dar nimeni să nu se mai atingă de ea. Să fie păzită strict, până vine procurorul. Aici e tentativă de omor. Sper să rămână doar tentativă.

* *

Controlul general a început dimineața, la prima oră. Însoțită de măicuța ei, Olguța a trecut prin recoltarea de sânge, pentru analize, apoi ecografia-cu rezultatul ideal: copiii, în perfectă stare, gravida la fel, absolut niciun motiv de îngrijorare, dimpotrivă; apoi ginecologia, nimic în

neregulă, ca şi controlul pulmonar. La cardiologie-puls normal, tensiunea puțin crescută, dar nu atât încât să impună tratament special; în timpul sarcinii, mai ales în fază avansată, cu cât mai puține medicamente, cu atât mai bine, şi, din fericire, corpul sănătos şi puternic al doamnei Olguța Simaciu îi scuteşte pe micuți de invazia chimicalelor.

Numai aici, la neurologie, doctorița, o duduie plinuță, ceva mai în vârstă decât Olguța, priveşte cu atenție electroencefalograma.

— Ați lucrat cumva mai intens în ultimul timp? Nu efort fizic, ci concentrare, consum nervos, poate emoții... Dormiți bine noaptea?

— Ce să vă spun? În general dorm normal, dar am avut două-trei nopți ceva mai proaste, cu puțin stres...

— Păi... ar fi bine să nu le mai aveți. Evitați stresul de orice fel, situațiile conflictuale, chiar şi cele provocate de cauze banale. Nu vă fac bine.

Mioara a simțit nevoia să intervină.

— Noi ne-am străduit, dar ştiți cum se mai întâmplă: îți aşterni bine ca să dormi bine, dar când te culci, găseşti sub cearşaf o păcătoasă de pioneză, aşezată – conform legilor lui Murphy – cu acul în sus...

— Exact asta spun: scuturați bine aşternutul, feriți-l de pioneze la propriu şi la figurat. Fără emoții puternice, fără şocuri mari sau mici. Instaurați liniştea, concordia şi buna dispoziție, până la naştere. Mai ales în ultimele săptămâni de sarcină, fătul simte ca pe o agresiune orice stimul exterior ceva mai intens la care este supus corpul gravidei. Sunt sigură, de altfel, că doamna doctor Simaciu vă poate explica fenomenul mai bine decât mine.

Acum nu este vreun motiv de alarmă; poate chiar am exagerat apelul la prudență, dar... e mai bine să suflăm şi în iaurt decât să ne frigem cu supa vreunei surprize neplăcute.

Pe ultimul cuvânt al doctoriței năvăli în cabinet o asistentă a cărei agitație exemplifica perfect starea de care trebuia să se ferească Olguța.

— Doamna doctor Simaciu, rapid la terapie intensivă.

Acum, vă rog, că arde!

Mioara a privit nedumerită. Ce se întâmplă? Poftim, tocmai acum... Neuroloaga, consecventă cu propriile recomandări de-abia formulate, tranşă situația:

— Mergeți, doamnă Simaciu. Am încheiat consultul, am spus ce era de spus. Dacă e nevoie de dumneavoastră acolo, vă trimit eu nora la rezervă cu un infirmier. Cine ştie ce urgență s-o fi ivit.

De cum a păşit în salonul de terapie intensivă, Mioara a simțit că acolo se întâmplă ceva grav, ceva cumplit, ceva care o priveşte direct, pentru că ciorchinele uman de halate albe şi verzi adunat în jurul unui pat cu rotile s-a despicat ca la comandă, toată agitația febrilă a încremenit ca într-un stop-cadru, iar în centrul vălmăşagului uman, acum expus privirii, i-a apărut un trup cu perfuzii în brațe şi cu mască de oxigen pe figură, iar alături-băiatul ei, Dan. Asta înseamnă că acolo, întins pe pat, este...

Da. Simaciu. Petruț al ei.

A rămas pironită locului, incapabilă să mai facă cei câțiva paşi până la el.

— Trăieşte?

Atât a putut să rostească. Gestul mut de confirmare-da, trăieşte!-i-a dat curaj. S-a apropiat, i-a prins mâna, i-a simțit pulsul şi s-a agățat cu disperare de speranța că nu, nu se va întâmpla nenorocirea, nu-i va fi dat să treacă şi

prin asta, că n-o fi având ea atât de multe şi grele păcate de ispăşit încât să merite o pedeapsă atât de cumplită.

Vocea poruncitoare a doctorului Neguț, directorul spitalului, a reanimat stop-cadrul de grup încremenit de sosirea Mioarei:

— Vă rog să eliberați salonul! Rămâne doar cine are treabă aici! În camera golită de nechemații bine-intenționați, dinspre corpul rănitului s-a făcut auzit un sunet uşor, ciudat, ca un oftat adânc, scos din rărunchi: primul semn de viață dat de Simaciu din clipa în care medicii declanşaseră lupta cu moartea. Apoi Petre a deschis ochii, redeşteptând speranțele. Mioara şi Dan erau lângă el. Chiar înainte de a-i vedea, le simțise prezența de-acolo, din lumea îndepărtată către care accidentul îl pornise. Dar acum îi privea, vedea cum li se luminează fețele, cum încearcă să-i dea putere din ființa lor, puterea să reziste, să lupte, să înfrângă un destin care-l urmăreşte cu atâta cruzime-oare de ce? Şi iată, unda miraculoasă de putere din privirile şi din inimile lor l-a ajutat să le şoptească de-abia desluşit:

— Mioriț o... Dane... aveți grijă de copii, să nu cumva...

Numai atât. Şi acum, că i-a mai văzut odată, păcat că nu e şi Olguța, dar Brebenica are treabă, e la datorie, îi veghează nepoții, pe Petruț şi Petruța... acum poate pleca.

Ochii s-au închis, capul s-a întors uşor spre stânga, peste umăr, declanşând ultima încercare disperată a celor doi medici reanimatori de a-l scoate din ghearele morții. Nu s-a mai putut. De-abia la gestul reflex al unuia dintre medici – privire la ceasul mare din perete, pentru a fixa cu precizie ora decesului – gest atât de cunoscut ei, Mioara a realizat că Petre, Petruț al ei nu mai este. Un hohot de plâns i-a zguduit pieptul. Dacă brațele puternice ale lui Dan n-ar fi prins-o şi susținut-o, s-ar fi prăbuşit acolo, lângă trupul fără viață, în sala în care viața însăşi părea că s-a oprit în

loc, respectându-i durerea. Medicii şi asistenta priveau cu ochii în lacrimi spre mama şi fiul care, îmbrăţişaţi, îşi plângeau suferinţa.

După câteva minute, tot spitalul ştia că soţul doamnei Mioara a murit la reanimare, din cauza unui groaznic accident de maşină. Medici, asistenţi, infirmieri, personal de îngrijire, pacienţi, toţi comentau, toţi o căinau, toţi se gândeau cât de nedreaptă este viaţa asta care loveşte fără milă pe cei mai buni, în timp ce leprele zburdă şi prosperă...

* *

Olguţa!

Conştiinţa de apărător al vieţii, devenită reflex aproape mai puternic decât sentimentul de soţie şi mamă, i-a dictat pe loc linia de conduită: Olguţa nu trebuie să afle. Nu acum. Nu aşa. Vom vedea când şi cum îi spunem, ce măsuri de siguranţă luăm ca să atenuăm şocul. La fel a gândit şi Dan. După vreo oră, când amândoi credeau că şi-au recăpătat puterea de a nu lăsa să li se citească pe chipuri durerea, au intrat în rezerva în care Olguţa aştepta cuminte să vină măicuţa ei. Iat-o. Dar ce caută Dan aici, acum? Ce veşti îi aduce: bune? rele? Uşa nu s-a închis bine în urma lor, că s-a deschis din nou. O bolnavă din salonul de alături, pacientă de mulţi ani a doctoriţei Simaciu, se simţea obligată-cu cea mai bună şi sinceră intenţie-să-şi exprime compasiunea pentru pierderea suferită.

— Condoleanţele mele, doamnă Mioara, vă rog să le primiţi cu toată...

Nu şi-a terminat vorba. Groaza de pe faţa doctoriţei, spaima bărbatului de lângă ea şi începutul de panică din privirile gravidei întinse în pat au făcut-o să înţeleagă ce greşeală imensă a comis. Bâlbâind neinteligibil o scuză, s-a retras de-andaratelea şi a părăsit rezerva.

— Măicuță... spune-mi! Dane, spune tu, nu mă chinuiți, că bănuiala e mai cumplită decât... Doamne fereşte... Ce s-a întâmplat?

Schimbul de priviri dintre Mioara şi Dan a lămurit-o. O nenorocire. Cea mai rea cu putință. Ce altceva putea să însemne „condoleanțe”? Şi cine altcineva decât... tăicuțu? Tăicuțul ei? Într-o clipă, Mioara era cu mâna stângă pe fruntea Olguței, iar cu dreapta îi ținea strâns una din mâini. Mâna cealaltă se afla în palma puternică a soțului ei, în timp ce amândoi îngerii păzitori de lângă patul Olguței se luptau în zadar să-şi stăpânească lacrimile, să-şi țină firea.

Brusc, pentru Olguța, albul camerei, atât de liniştitor până în clipa aceea, a devenit cenuşiu, tinzând spre negru. Pereții au început să-şi strâmbe muchiile, să se rotească haotic, să vină spre ea, gata-gata să o strivească. Simțea că se duce, că se scufundă, că nu mai ştie cine este, unde se află, ce caută acolo. Se agăța cu disperare de orice urmă de reper, de orice crâmpei de amintire lucidă, care să o ajute, dar...

Atunci i-au bubuit în urechi, ca o poruncă strigată din răsputeri, cuvintele doctoriței de la neurologie: „orice şoc exterior, orice emoție puternică pune în pericol sănătatea fătului”. Dar un leşin? Doamne fereşte! Ea avea de apărat nu una, ci două vieți, ascunse în pântecele ei de Dumnezeu şi de natură, pentru a le pune la adăpost de ticăloşia omenească. Dacă ea, refugiul ales de dumnezeire, nu le este pavăză, atunci... cine? Ea să le facă rău? Chiar ea?

Din ceața care amenința să o înghită, a mai auzit o voce. Vocea tăicuțului: „Ai grijă, Brebenico. Apără-i!” Mult mai târziu avea să afle că, pe patul de moarte, acesta a fost ultimul gând al lui Petre Simaciu: „apărați copiii, să nu cumva...”

Înfigându-şi degetele în mâna lui Dan, sprijinindu-se de mâna caldă a măicuței, Olguța s-a ridicat în capul oaselor, pe pernă. Cenuşiul pereților a început se redevină alb, muchiile şi-au recăpătat forma rectilinie, pâcla din cap şi din priviri s-a retras, apoi a dispărut de tot, toate lăsând locul unui plâns mocnit, neviolent, deşi impulsul abia stăpânit o împingea să strige, să hohotească, să se zbată, să muşte cearşaful şi perna, să blesteme nedreptatea care alege rău, bezmetic, viețile secerate. Petruț şi Petruța n-aveau nicio vină. Ei nici n-au apucat să deschidă ochii în lumea asta lipsită de orice noimă; până atunci, măcar până atunci, trebuie să-i apere. Asta i-ar cere tăicuțu. Şi-ca semn că şi-a recâştigat memoria şi judecata-poate că i-ar mai cere tăicuțu, de-acolo de unde este, să nu-i piardă cartea neterminată, din calculator; aşa cum este, câtă este. S-o citească măcar Dan. S-o îndosarieze în biblioraftul lui din mansardă.

CAPITOLUL XIII

DEZNODĂMÂNTUL

În aceeaşi zi, după-amiază, a descins în oraş nu un procuror, ci o echipă de trei procurori, trimişi de Parchetul General cu împuterniciri depline şi cu misiunea de a nu părăsi localitatea până nu elucidează toate circumstanțele evenimentelor de-acolo, toate vinovățiile şi responsabilitățile ce urmează a fi puse pe masa completului de judecată.

Ancheta s-a declanşat chiar din clipa sosirii echipei căreia i s-a adăugat colegul lui Dan, cel ce transmisese alerta luni dimineață, la prima oră. Procurorul Dan Simaciu n-a avut decât calitatea de martor, dată fiind relația de rudenie cu victima, dar, de la primele cuvinte ale depoziției sale, făcută

seara, târziu, în ciuda nenorocirii ce-l lovise şi a stării deosebite în care se afla el şi întreaga familie, nou-veniţii au înţeles că schema, firul, filmul şi dedesubturile întregii afaceri sunt gata conturate, ei neavând decât să pună întrebări lămuritoare şi apoi să verifice pas cu pas, punct cu punct, toate elementele expozeului. Un rechizitoriu aproape „încheiat la toţi nasturii", cum îi plăcea să spună despre o treabă bine făcută profesorul lor, acum consilier al procurorului general.

Un membru al echipei s-a ocupat de Dacia zdrobită în accident. N-au fost necesare prea multe căutări: cablul de frână fusese tăiat cu cleştele, frâna de mână-anihilată la fel. Şi ca să nu fie niciun dubiu, pe scaunul din dreapta şoferului, acolo unde Simaciu nu privise când s-a urcat la volan, un semicarton cu litere decupate din ziar şi lipite cu bandă adezivă transparentă ameninţa cum nu se poate mai explicit: „dacă nu taci, îţi închidem noi gura şi nu doar ţie". Atentatorul ştia că dimineaţă, doctoriţa Simaciu este cea care pleacă la spital cu maşina. Ameninţarea urma să grăbească acceptarea ofertei lui Paşaliu; în cel mai rău caz, se putea ajunge-credeau bandiţii-la o spaimă soră cu moartea, dar nu moarte propriu-zisă; alunecarea necontrolată, dar lentă a maşinii spre carosabil se putea opri în şanţ, iar dacă nici şanţul nu pune stavilă, ora matinală, cu trafic redus, rezolva pericolul.

Rapid, probele materiale s-au înmulţit. Pe caseta video de la camera plasată lângă becul din curte, se vedea foarte clar un corp omenesc strecurându-se sub maşină şi meşterind ceva acolo, apoi deschizând uşa din dreapta şi punând ceva pe scaunul de lângă şofer: hârtia cu literele lipite, perfect asemănătoare ce aceea găsită de proprietarii livezii înfiptă în crucea de lângă muşuroiul de crengi: aceeaşi mână, aceleaşi amprente, aceeaşi lucrătură, aceleaşi caractere şi dimensiuni de literă.

Caseta a spus mai mult: când s-a întors cu fața spre cameră, atentatorul şi-a expus chipul ca la fotograf: un puştan de 14-15 ani, în salopetă de mecanic, cu cleştele în mână. Identificarea-o joacă de copil: Spirea Brătilă, ucenicul de la Service-ul lui Paşaliu, din Drăgăşani. Pe aceeaşi casetă, la fel de clar, chipul avocatului Ghiță Ropcea, tot din Drăgăşani, discutând în fața casei, pe trotuar, cu Olguța Simaciu.

Pornind de la şnurul evenimentelor reconstituit în depoziția lui Dan şi confirmat de probe punct cu punct, țesătura ticluită de Paşaliu a început să se deşire. Primul pas, prima breşă: Maria Drăghici, soția doctorului. După câteva minute de discuție cu procurorul, a început să plângă şi să povestească: Aurel n-a trecut pe-acasă în noaptea de sâmbătă spre duminică, aşa cum afirmă el şi cum scrie în declarația pe care ea însăşi a semnat-o duminică la prânz.

— De ce ați semnat o minciună, doamnă Drăghici? a întrebat procurorul.

Răspunsul a venit printre suspine şi accese de plâns:

— N-am mințit ca să-mi salvez căsnicia, domnu' procuror, că ea e stricată de aproape un an, de când Aurel s-a combinat cu o asistentă din spital. Am vrut să-mi salvez copilul de la moarte. Cine mi-a dictat ce să scriu, mi-a spus că dacă nu o fac, dacă nu susțin declarația la proces şi dacă spun cuiva, vreodată, adevărul, îmi omoară copilul. Are patru ani, numai pe el îl am; cum să nu fi semnat? Cine sunt eu, să mă lupt cu Tache Paşaliu, domnu' procuror?

Declarația Mariei Drăghici, coroborată cu aceea a Mioarei Simaciu şi, mai târziu, cu a Corinei Dumbravă, a fost confirmată indubitabil de analiza sângelui din eprubetă, recoltat în noaptea decesului gravidei. Au depus mărturie şi patru dintre participanții la cheful găzduit de „Popasul

haiducilor”; cine nu dorea să scape de birul plătit lunar lui Paşaliu dacă declarația înfunda definitiv un om aflat cu amândouă picioarele în puşcărie, nu doar cu unul?

Se confirma astfel mobilul ofertei adresate doctoriței Simaciu şi al şantajului care a urmat: libertatea lui Drăghici, vinovat de curmarea a două vieți.

Luat din scurt, Spirea Brătilă, în vârstă de 15 ani, a relatat şi el cum a fost instruit ce e de făcut la maşină şi de ce n-a fost trimis un mecanic experimentat, nu un copil ca el: „n-are de un’ să-l apuce bă, că e minor! În 24 dă ore îl scot d-acolo curat ca lacrima, chiar dacă-l prinde!” La fel de edificatoare a fost relatarea discuției de negociere dintre Olguța şi avocatul mafiei, făcută cu precizie şi cu lux de amănunte. Dar bomboana pe colivă a pus-o chiar Ghiță Ropcea. Bun cunoscător al legilor, mai ales ale celor despre privarea de libertate, samsarul a înțeles că, la avalanşa de probe şi mărturii ce veneau din toate părțile, tăcerea e o prostie. Cel mai ieftin scapă spunând tot; chiar şi ce nu întreabă procurorii. Numai aşa poate profita de clemența legii vizavi de turnători (discutabilă, desigur, sub aspectul moralității ei). A devenit, deci, un turnător mai cooperant decât speraseră anchetatorii: şi-a livrat patronul pe tavă, cu toate amănuntele, cu toate nelegiuirile comise, unele-cu mult înaintea tragediei investigate acum.

Restul a fost rutină. Un rechizitoriu fără cusur, într-un dosar „beton”, un proces judecat cu celeritate, o sentință firească şi aşteptată care, ținând cont de vârsta condamnatului principal, îl va ține pe Paşaliu departe de lumina soarelui văzut altfel decât printre gratii mai mulți ani decât adună, în medie, o viață de om.

S-au mai prefigurat nişte piste, pentru alte dosare disjunse din cel principal, anunțând investigații ulterioare şi prefațate, deocamdată, de o suspendare din funcție şi o

demisie („de onoare”, deşi termenul nu se potrivea deloc cu speța). Despre ele, mai târziu.

* *

În seara plecării spre Bucureşti, conducătorul echipei de procurori, cel mai în vârstă, cel mai experimentat şi trecut prin multe, a avut o lungă discuție cu Dan Simaciu, solicitată de oaspete.

— Ne-am încheiat treaba, domnule Simaciu. Mai repede şi mai uşor de cât ne-am aşteptat. Şi asta, datorită dumneavoastră. Păcat că ne-am cunoscut în împrejurări atât de tragice. V-am exprimat din prima clipă compasiunea mea, regretul profund pentru pierderea suferită. O fac din nou acum, la despărțire, dar vă rog să primiți şi felicitările mele sincere pentru...

Deşi nu-i intra în obicei, Simaciu şi-a întrerupt interlocutorul, spre mirarea acestuia:

— Felicitări... pentru ce? Iertați-mi, vă rog, impolitețea, dar de ce le-aş merita? Pentru că am gestionat atât de prost situația încât eu, om al legii, am lăsat un clan de bandiți să-mi omoare tatăl? Nu merit nicio felicitare. N-o spun ca să vă jignesc; v-am înțeles buna intenție, vă mulțumesc pentru ea, dar nu o merit. Nu-mi pot ierta, acum şi tot restul vieții, moartea tatălui meu. A murit sub ochii mei, în locul meu, poate, ba nu poate; sigur şi din vina mea! Atât de puternic mă apasă pe conştiință greşeala asta, încât, vă spun sincer, cred că voi demisiona din procuratură. Aici e nevoie de oameni hotărâți, cu reacție promptă, nu de inşi care stau zile-ntregi şi aşteaptă să vadă ce au de gând bandiții.

Auzindu-i spusele, trimisul centrului, care tocmai se ridicase de pe scaun, gata să-şi ia rămas-bun şi să strângă mâna mai tânărului său coleg, se reaşează, îl privi drept în ochi şi-i vorbi cu acel amestec de înțelegere, severitate şi tact pe care puțini oameni îl stăpânesc.

— N-aş vrea să credeţi că nu vă înţeleg sentimentele. Aţi trecut prin clipe cumplite şi nici acum nu vă este uşor. Ştiu ce aţi pierdut; nu numai un tată, ci un tată cu totul deosebit. Domnul consilier, profesorul dumneavoastră, cel care ne-a trimis la Vâlcea, a apucat să ne spună câte ceva despre ziaristul Petre Simaciu. Aici, în timpul anchetei, am aflat mai multe. Ne-au vorbit despre el tinerii din redacţia ziarului local, patronul ziarului, soţia dumneavoastră, oameni care l-au cunoscut şi i-au citit articolele. Toţi ne-au conturat chipul unui om dedicat până la sacrificiu şi uitare de sine ideii de dreptate şi de adevăr. Un justiţiar, crez care l-a costat scump, toată viaţa, fără ca preţul plătit să-l împingă la renunţare, la dezertare, la compromis. Aşa ne-a apărut nouă Petre Simaciu. Sunt însă convins că dumneavoastră îl cunoaşteţi infinit mai bine; nu trebuie să vă spun eu cine a fost tatăl dumneavoastră...

— Tocmai de aceea vă spuneam că moartea... Trimisul centrului l-a întrerupt cu un gest energic.

— Nu. Judecaţi greşit. Judecaţi pe dos! Vă rog să-mi răspundeţi cinstit, dincolo de durerea filială: credeţi că tatăl dumneavoastră v-ar aproba gestul? El ar fi de acord cu abandonul, cu dezertarea? I-ar plăcea să ştie că undeva, într-o celulă de puşcărie, un ticălos se bucură că lumea lui imundă a scăpat de un duşman periculos, că un om al legii dă bir cu fugiţii din cauza unei vinovăţii inexistente, considerând riscul prea mare şi preţul dreptăţii prea scump?

Da, s-a întâmplat o nenorocire. Aţi trăit un necaz cumplit, dar de ce vi-l imputaţi? Nu vă cer să puneţi în balanţă, drept consolare, imensul câştig pentru oamenii acestor locuri, ci doar să vă gândiţi bine: ce ar spune Petre Simaciu la auzul unei asemenea decizii? Ce ar face el în locul dumneavoastră? La asta vă rog să meditaţi. După vârstă, nu

v-aş putea fi tată, dar frate mai mare-da. Luați-mi sfatul ca pe unul frățesc.

Mai departe, judecând în plan strict profesional, vă mai întreb ceva. Ați văzut că, în caietele lui Paşaliu, figurează nume de persoane şpăguite. Două dintre ele vă sunt bine cunoscute; unul-şef, altul-coleg. Lângă ei, câteva notabilități locale, oameni care, din scaunul lor, ar putea face mult bine, dar fac mult rău; din lăcomie. Vor urma investigații, desigur, nu se va lovi orbeşte în nevinovați doar pe presupuneri, însă... chiar nu vă interesează ce se va întâmpla cu ei sau cu alții ca ei? Nu vă pasă dacă județul dumneavoastră va scăpa, sau nu, de prădători sau de corupți? Să zicem că plecați. Bine. Dar cine să vină, şi de unde, ca să facă ce vor oamenii: curățenie, dreptate?

Şi, întorcându-ne la planul moral-afectiv al discuției, nu credeți că tocmai memoria şi exemplul tatălui dumneavoastră vă obligă să rămâneți, să luptați?

Sper să vă dea Dumnezeu gândul cel bun; despre cel rău n-am să pomenesc nici în treacăt domnului consilier; ține prea mult la dumneavoastră, nu trebuie să-l afle. La bună vedere, stimate coleg.

Rămas singur, Dan Simaciu simți că-i ard obrajii. Speriat, se privi în oglinda de deasupra chiuvetei plasate într-un colț al biroului. Era roşu până în vârful urechilor, chiar şi sub părul des ce-i acoperea scalpul. Roşu ca focul. De ruşine, probabil.

* *

Vestea tragicului accident, circumstanțele în care s-a produs, ancheta judiciară, interogatoriile, confruntările, descinderile şi arestările în serie, operate la Vâlcea şi la Drăgăşani, au zguduit viața tihnită a oraşului. Desigur, urbea nu mai era demult locul de refugiu al pensionarilor, ca pe vremuri, dar asemenea evenimente, venite „la pachet”,

n-aveau cum să nu bulverseze cursul existenței cotidiene şi să nu agite spiritele.

Aşa se face că înmormântarea lui Petre Simaciu, nume cunoscut din paginile ziarului local, dar intrat brusc în conul de lumină orbitoare a interesului public, a luat proporțiile unui eveniment. Sute de oameni au ținut să fie prezenți, slujba – oficiată de patru preoți – a avut o solemnitate şi o vibrație cu totul aparte, catafalcul a fost pur şi simplu covârşit cu flori, zeci de buchete şi coroane. S-au aflat acolo mai toate notabilitățile locale, şi nu din obligații oficiale, ci pur şi simplu pentru că aşa au simțit că e drept şi omeneşte să facă; oameni obişnuiți, fără vreo legătură specială cu familia Simaciu, chiar şi locuitori ai satelor învecinate. Toți aflaseră-acum nu mai era un secret pentru nimeni-că Petre Simaciu a fost ucis de clanul care făcuse atâtea blestemății. Acolo, la capela cimitirului şi lângă mormânt, sute de oameni au trăit clipa de înțelegere a adevărului că moartea tragică a unui concetățean de-al lor este prețul plătit de oraş pentru liniştea urbei, pentru siguranța câtorva zeci de mii de suflete. Investigația era departe de a se fi încheiat, justiția nu dăduse încă nicio sentință, dar toți ştiau. Când e vorba de Tache Paşaliu şi de banda lui, nu e nevoie să le spună cineva, fie el complet de judecată, dacă spaima acestui colț de țară, Paşaliu, este vinovat sau nu. Singura întrebare pe care şi-o puneau sutele de capete descoperite şi aplecate cu smerenie în fumul de tămâie, în pâlpâit de lumânări şi în dangăt de clopot, era: de ce nimeni n-a oprit până acum mâna criminală? De ce a trebuit să moară o femeie însărcinată şi un om bun, cinstit, curajos, pentru ca, în sfârşit, legea să-şi aducă aminte că există, să funcționeze, să oprească, poate, alte jertfe?

Mioara, Dan şi Olguța-aceasta din urmă, venită într-un cărucior cu rotile împrumutat de la spital-au suportat

extrem de greu, dar cu demnitate, tot ritualul. Dan, rămas singurul bărbat din familie, le-a ținut strâns pe după umeri, tot timpul slujbei. Ştia că acum el este stâlpul. Nu are voie să se clatine; şi nu s-a clătinat. Cu maxilarele strânse, cu toate puterile încordate pentru a-şi ține firea, a reuşit să insufle putere mamei şi soției sale, deşi în fundul sufletului începuse să-l roadă un gând la fel de chinuitor ca durerea pierderii suferite: nu cumva este şi el vinovat, totuşi? Nu cumva ar fi trebuit să... Dar nu acum, nu aici. Pentru procesul cu sine însuşi, cu conştiința lui de fiu şi de om al legii, are timp destul.

Un singur moment a simțit nevoia să-şi retragă mâna de pe umerii Olguței pentru a scoate batista şi a-şi şterge lacrimile ce i se prelingeau spre bărbie: când vocea baritonală, răscolitoare a unuia dintre cei patru preoți a rostit: „din pământ am venit, în pământ ne întoarcem”, iar bulgării de pământ, aruncați din zeci de mâini, au început să bubuie pe capacul coşciugului. Numai atunci, în clipa despărțirii definitive de ființa pe care o adorase, când şi fălcile încleştate parcă au scrâşnit, un cuvânt i-a invadat mintea: răzbunare. Dar cuvântul a rămas acolo numai câteva clipe; din tării, din lumea în care va fi ajuns, tatăl său i-a corectat gândul:

— Nu răzbunare, Dane: dreptate. Înțelegi? Dreptate, băiatule...

...Întorşi de la cimitir, în fața casei lor, Simacii s-au oprit să vadă în ce stadiu a ajuns lucrarea. Meşterii mai aveau puțin şi terminau gardul acela care, poate, ar fi evitat nenorocirea dacă ar fi fost zidit la timp. Poartă de fier, stâlpi zdraveni, în stare să reziste şi unei tamponări violente. Acum... la ce bun? Poate... numai pentru a se convinge singuri că viața merge înainte, că măcar pruncii, Petruț şi

Petruța şi câți vor mai fi, trebuie apărați de rele, aşa cum lăsase cu limbă de moarte bunicul lor.

CAPITOLUL XIV

LA CAPĂTUL DRUMULUI:

DOSARUL LIPSĂ DIN BIBLIORAFT

Cu mulți ani în urmă, studentul Dan Simaciu căutase o adresă, un om prin puzderia de blocuri parcă trase la indigo din Balta Albă, marcate şi cu cifre şi cu litere, sunând în cele din urmă la apartamentul lui Anghel Mârzan. Acum, procurorul Dan Simaciu descoperi, cu destulă greutate, blocul înscris pe o carte de vizită veche, îngălbenită, cu colțurile îndoite. Când, în sfârşit, apăsă butonul soneriei ce părea să indice sfârşitul căutării, în crăpătura uşii întredeschise apăru o bătrână.

— Sărut-mâna, doamnă. Îl caut pe doctorul Marcel Păruş, dacă nu vă supărați...

Bătrâna privi cu atenție bărbatul care purta o panglică neagră, de doliu, la reverul hainei şi-i răspunse uşor ezitant:

— Păruş este doctor? Nu mai locuieşte aici, maică. De mult...

— Ştiți cumva unde-l pot găsi?

Aproape convinsă că domnul în doliu este om serios şi nu are de ce să se teamă, bătrâna închise uşa în urma ei, îl invită la o fereastră de pe coridor ce dădea spre o zonă întinsă a cartierului şi-i arătă un bloc.

— Vezi dumneata blocul acela? Încearcă acolo, dar nu ştiu dacă-l mai găseşti. Poate vecinii... dar fii atent!

Mirat de ultimele cuvinte, Dan mulțumi şi se îndreptă spre ținta indicată de bătrâna cumsecade şi grijulie.

Construcția arăta jalnic. Pereții exteriori-murdari din cale-afară, balcoane cu zidăria ciobită, parcă stând să se prăbuşească, parcă din altă lume, din alt colț uitat de Dumnezeu şi de oameni. Avea să se lămurească rapid: locuințe sociale pentru dezmoşteniții soartei. În hol-o văgăună insalubră, nici vorbă de listă cu locatari. Un binevoitor cu înfățişare ciudată îl îndrumă, totuşi, spre o garsonieră improvizată, la demisol, într-o fostă cameră a administratorului, pe vremea când mai ființa o asemenea persoană şi se mai strângeau banii de întreținere. Sonerie nu exista; a bătut la uşă. Niciun răspuns. A bătut din nou, mai puternic. Din interior s-au făcut auziți nişte paşi, apoi a scârțâit uşa, făcând loc unei apariții stranii: un om ce părea certat demult cu săpunul, cu frizerul şi cu îmbrăcămintea dacă nu decentă, măcar mai puțin mirositoare. O privire tulbure din doi ochi injectați şi două mâini tremurânde întregeau portretul personajului, mai degrabă om al străzii decât locatar al unui bloc, fie el şi de categoria a III-a? a IV-a? cum era acesta.

— Cu domnul Marcel Păruş aş vrea să vorbesc, dacă sunteți amabil...

În ochii bătrânului parcă sclipi ceva. Îşi fixă privirile pe doliul de la rever, îşi cântări vizitatorul din cap până-n picioare, apoi întrebă cu o claritate surprinzătoare:

— Sunteți, cumva, procurorul Dan Simaciu? Dan încuviință din cap.

— Atunci... pe mine mă căutați. Sunt Marcel Păruş. Poftiți înăuntru, dacă nu vă e teamă să păşiți în bârlogul ăsta nenorocit unde-mi duc zilele, câte mi-au mai rămas.

Interiorul consona perfect cu personajul. Totul era vechi, degradat, murdar, ponosit; un preş de iută destrămat pe margini, rufe aruncate peste tot, blocând şi singurul scaun

din cameră. Fostului medic nu i-a fost greu să vadă impresia produsă vizitatorului de locuința sa.

— Te miri, nu-i aşa? La început m-am mirat şi eu, dar acum... m-am obişnuit. Stai să-ți eliberez scaunul, eu voi sta pe pat. Ia loc.

După „momentul gospodăresc" absolut indispensabil discuției, gazda rosti prima frază cu care îşi uimi oaspetele.

— Te aşteptam, domnule Simaciu.

— Pe mine? Cum...?

— Simplu: am văzut într-un ziar-ştii? din când în când mai citesc şi eu, ca pe vremuri-la rubrica „decese", că Petre Simaciu s-a stins din viață, pe undeva prin provincie, unde se retrăsese cu soția şi copilul. Trebuie să fii... Dan, parcă? Aşa te cheamă? Am dedus după doliul de la rever că dumneata eşti.

Din ce în ce mai uimit, Simaciu-junior confirma cu acelaşi gest mut fiecare afirmație-supoziție a gazdei.

— Vrei să ştii de ce eram sigur că mă vei căuta? Păi... nu era Petre omul care să plece din lumea noastră fără să-ți spună ce s-a întâmplat cu viața lui, cu viața noastră, de fapt, că vârtejul nu l-a prins doar pe el şi pe mine, ai să vezi. Iartă-mă, n-am cu ce să te tratez, şi chiar de-aş avea, nu cred că ai curajul să bei ceva din cana mea. Şi mie mi-e silă, uneori. Am fost medic, totuşi...

Cu un gest hotărât, Dan îşi linişti gazda. Nu vrea nimic, nu-i trebuie nimic altceva decât ceea ce tatăl său n-a apucat să-i spună.

— De fapt, ce este de aflat, domnule Păruş?

— Nu ştii nimic? Chiar nimic?

— Ştiu numai ce mi-a povestit Sorin Aldea.

— Adică nimic, precizează fostul medic cu un zâmbet trist, dizgrațios, care-i dezvelea o parte din dantura ştirbă, galbenă şi cariată.

— Nu chiar nimic. Ştiu că a iubit-o pe mama, că erau în pragul căsătoriei, dar a apărut tata, de care mama s-a îndrăgostit şi... nunta s-a făcut, dar cu alt mire, nu doctorul Aldea. Asta ştiu. Ba nu; mi-a mai spus că mult timp după aceea, Sorin şi-ar fi dorit să revină la el chiar şi cu un copil în brațe. Cu mine, adică.

După un lung răgaz de gândire, gazda confirmă:

— Da, schematic şi incomplet-aşa sună povestea, dar câte meandre n-au tot apărut pe parcurs, câte necazuri, câtă suferință... Vezi cum arăt? Cum trăiesc? Viața mea este una dintre aceste meandre. Într-un fel, şi la polul opus de statut social, chiar şi viața lui Aldea... Eu trăiesc aici, în ghetou, singur, în sărăcie lucie, în mizerie-după cum vezi, dar crezi că lui îi este mai bine? Ştiu, a ajuns o celebritate, învârte banii cu lopata, dar ce folos? E la a treia nevastă şi se pregăteşte a patra, după câte am auzit, casa lui este un infern, nimeni şi nimic nu-i mai intră în voie... De ce l-aş invidia? Că nu se spală în lighean, ca mine? Că nu are WC-ul pe coridor, că nu trăieşte în cămăruța asta nenorocită-doar cu o chiuvetă şi două ochiuri de aragaz? Că nu se mai dă jos din maşină? Că mănâncă ce vrea, ce-i place? Halal fericire!

— Totuşi, cum s-a...?

— Iartă-mă. M-a luat valul. Nu poți înțelege, pentru că nu ştii ce ştiu eu. Hai s-o luăm metodic; mâinile îmi tremură, dar capul mă mai ajută.

Ştii, cu siguranță ştii că Aldea era o stea încă din studenție; medicul de excepție care apare odată la câteva promoții. Sunt sigur că asta ți-a spus chiar cu lux de amănunte, nu putea rata ocazia. Şi mai ştii, desigur, că

Mioara, mama dumitale, era cea mai frumoasă fată din facultate, şi nu numai frumoasă, ci şi cu toate calităţile hărăzite de Dumnezeu unei femei. Toţi eram îndrăgostiţi de ea, dar-ce e drept-amândoi formau o pereche superbă. Când Petre a apărut în cercul nostru, nimeni nu credea că el va fi cel ales de Mioara până la urmă. Dar uite că a fost. Şi asta ştii, ca şi faptul că opt ani, Sorin a tot încercat să o recucerească.

Bun. Acum să-ţi spun ce nu ştii, ce n-ai aflat de la Petre.

Dar... apropo: cum ai ajuns la mine?

Dan a scos din buzunarul de lângă panglica neagră cartea de vizită şi i-a întins-o.

— Ultimele cuvinte rostite de tata au fost: „caută-l pe Marcel Păruş, să-ţi povestească ce s-a... trebuie să ştii". A mai apucat să-mi facă semn spre portmoneul din buzunar, unde păstra această carte de vizită. Ea m-a adus la dumneavoastră.

— Deci aşa... Păi... sărim peste opt ani de la căsătorie. Cam atunci Petre suferea primul infarct. O duceaţi greu, începuseră necazurile. Sorin a mai făcut o încercare, ultima. A căutat-o pe Mioara la un dispensar, unde făcea naveta, convins că boala tatălui dumitale este norocul lui: acum ori niciodată-ăsta era omul. Şi a fost niciodată. Nu-i venea să creadă că a pierdut, că între el, vedeta, şi un suferind aflat în necaz, câştigă amărâtul. Eram anestezistul lui şi ne pregăteam de operaţie; nu una dintre cele mai dificile, dar complicată, totuşi. Când tai lângă inimă sau chiar în ea, totul e pe muchie de cuţit. Ca să înţelegi şi mai bine ce urmează, trebuie să-ţi mărturisesc ceva ce nu mă onorează: avusesem mari probleme cu alcoolul. Sorin mă ajutase, ambiţionându-mă, acordându-mi încredere, ţinându-mă lângă el, deşi, la poziţia lui, putea lua pe oricine.

Venise de la Mioara un ghem de nervi şi m-a găsit pe mine paratrăsnetul de servici ca să-şi descarce furia. M-a jignit fără niciun motiv; m-a mirosit, să vadă, chipurile, dacă intru beat în operaţie, deşi ştia foarte bine că, de luni de zile, nu pusesem în gură niciun strop de alcool. Am răbdat, strângând din dinţi, ca să potolesc turbatul. S-a lansat apoi într-un discurs despre rataţi, asociindu-mă cu Simaciu: „ăla de boală, tu de băutură: toţi sfârşiţi la fel". N-am mai rezistat. Ştiam de unde vine şi de ce fierbe, aşa că i-am spus de la obraz ce credeam despre eşecul lui în relaţia cu Mioara.

— Mă, Zeus (porecla asta îl înnebunea!), nu te mai tot întreba de ce? de ce? Îţi spun eu. Un soţ nu se alege cum alegi un cal la târgul de vite: îl cauţi la dinţi, la putere, la aspect, la mers, dacă e armăsar – la ştii tu ce, îl baţi uşor cu palma pe crupă, să vezi dacă e blând sau nărăvaş, pe urmă te tocmeşti şi îl cumperi dacă-ţi convine preţul. Omul nu e cal. Ca să porneşti în viaţă lângă un om, trebuie să-l iubeşti.

— Dar m-a iubit! M-a iubit, Marcele!

— Nu într-atât încât să nu te „citească", să nu te vadă cum eşti: rece, calculat, orgolios, egoist, convins că valoarea profesională acoperă neomenia. Te-a ghicit, mă, Zeus! Zici că ai iubit-o? Nu te cred. Tu te iubeşti numai pe tine. Nu dragostea te-a ţinut lângă Mioara, cât aţi fost împreună, ci orgoliul. Erai mândru că tu ai obţinut trofeul râvnit de noi toţi. Cât timp trofeul a fost al tău, a fost bine; când trofeul te-a lăsat baltă, ai înnebunit. Nu dragostea te-a mânat să tot alergi după Mioara, ci mândria rănită. N-ai suportat înfrângerea, singura mare înfrângere din viaţa ta. Ştiai că eşti cel mai bun (şi erai!), deci ţi se cuvine de drept şi de fapt ce e mai bun. Asta nu e iubire. E fixaţie, manie, complex, e orice, dar nu iubire.

Nu ştiu ce mă apucase şi pe mine. Nu era locul, nici momentul (mai ales momentul) să-i torn tot ce strânsesem în suflet ani de zile. De câteva ori a încercat să mă oprească, dar eram dezlănțuit. Până când... m-am oprit singur: când i-am văzut fața, m-am speriat. „Gata, Sorine, hai să terminăm cu povestea asta, că intrăm în sală. Hai să ne venim în fire!”. N-a scos un cuvânt, dar mie mi s-a făcut frică. Am vrut să amân operația; nu administrasem anestezicul, încă se mai putea. Nici n-a vrut să audă. Am intrat, eu mi-am făcut treaba de început şi am rămas cu ochii pe el. Ce am văzut, m-a îngrozit: îi tremura mâna. Nu i se mai întâmplase aşa ceva. A început să taie, totul părea să meargă bine, parcă se liniştise, dar o mişcare greşită m-a alarmat din nou. Am rostit atunci trei cuvinte pe care le voi regreta toată viața, pentru că au distrus nişte vieți: „Zeus, fii atent!” Porecla parcă i-a luat mințile. Şi-a ridicat privirile de la pacient spre mine, de parcă ar fi vrut să arunce cu bisturiul, să-mi închidă gura. M-am şi ferit, cu un gest stupid, involuntar. Când s-a întors acolo, la treaba lui, bisturiul a luat-o razna: a secționat aorta, a mai tăiat ceva şi a declanşat o hemoragie pe care n-a mai putut-o stăvili. După minute lungi de eforturi disperate, în care s-a recurs la toate procedurile posibile, a trebuit să declarăm decesul. Eminentul chirurg Sorin Aldea tocmai omorâse un om, întărâtat de inconştiența vinovată a anestezistului Marcel Păruş. În clipa aceea ne aflam lângă pacientul decedat numai noi doi. Sorin m-a țintuit cu privirea lui rece ca gheața şi mi-a spus cu un calm îngrozitor, care m-a zguduit mai puternic decât nenorocirea în sine: „Marcele, fii atent: dacă scoți o vorbă despre ce s-a întâmplat aici, te distrug! De-abia atunci vei avea motive să-ți cauți liniştea în alcool, măcar să ştii pentru ce îți bei mințile. Pricepi?”

Am fost atât de laş, atât de speriat, încât am priceput. Am tăcut. Pentru Aldea n-a fost nicio problemă să ascundă

malpraxisul; nici nu era greu. A făcut-o cu sânge rece, chiar cu aplomb. I-a mers. Pentru mine însă, accidentul a însemnat sfârşit de carieră. N-a fost nevoie să mă distrugă Aldea; m-am distrus singur, cu alcool. Am trecut prin două cure de dezalcoolizare, a urmat o scurtă revenire, dar nu ca anestezist, ci ca a cincea roată la căruţă într-un dispensar, ţinut mai mult de milă, ca să mănânc o pâine. Aşa se întâmplă; pentru un recital de pian trebuie solist, virtuoz, dar şi hamali, să care pianul. Eu am fost hamal câţiva ani, cât a permis legea, interpretată generos, atât cât s-a putut. A urmat o altă recidivă, altă internare, apoi pensionarea medicală, apoi... ce vezi: subsolul. Am rămas singur. N-am copii, n-am rude apropiate...

Bulversat de mărturisiri, Dan a îndrăznit prima întrebare:

— V-a părăsit soţia?

Cu ochii împăienjeniţi de lacrimi, fostul medic confirmă cu un gest, apoi îl întări:

— Da, domnule Simaciu. M-a părăsit, dar nu numai pe mine, ci lumea asta păcătoasă, în care parcă totul este de-a-ndoaselea: valoarea şi ticăloşia se împletesc într-un om, egoismul triumfă, iar remuşcările sincere macină şi distrug. Ce să mai înţelegi din viaţa asta? Ileana a murit de inimă rea. S-a stins sub ochii mei. N-am găsit în mine puterea să scap de alcool şi să-i salvez astfel viaţa; două vieţi-a ei şi a mea, pentru că... ce trăiesc eu acum nu mai e viaţă.

— Deci aşa?!?...

— Stai, nu ştii tot. Acum urmează ce te interesează. Cum spuneam, remuşcările au fost cumplite. La un moment dat, ca să scap de ele, am încercat să-l conving pe Sorin să spunem tot. Mi-a râs în nas şi m-a ameninţat din nou: „bagă-ţi minţile-n cap, dacă mai ai cap şi un dram de minte". „Şi dacă nu? l-am întrebat. Ce poţi să-mi faci? Ce mai am eu de pierdut?" Răspunsul m-a îngrozit, domnule

Simaciu: „Nu fi dobitoc: dacă trăieşti, înseamnă că mai ai ceva de pierdut”. Asta mi-o spunea un fost coleg şi colaborator, un medic!

Într-adevăr, numai un dobitoc putea să-şi imagineze că eminentul chirurg Sorin Aldea se dă singur pe mâna justiției şi a forurilor medicale pentru o greşeală comisă cu ani în urmă.

Mi-am amintit atunci că tatăl dumitale a scris articole despre cazuri de-astea complicate, cu vinovății tăinuite; că e bântuit de patima adevărului şi a dreptății. L-am căutat, l-am găsit, i-am povestit totul, de-a fir a păr, i-am spus că sunt gata să-mi recunosc vinovăția şi laşitatea, sub jurământ, în fața oricărei instanțe.

— O clipă, domnule Păruş. De fapt, ce aşteptați de la publicarea articolului, dacă tata l-ar fi scris şi vreun ziar l-ar fi acceptat?

Gazda şi-a privit vizitatorul cu atâta mirare, de parcă de-abia atunci şi-ar fi pus o asemenea întrebare.

— Mi-e greu să răspund. Cred că... nici nu ştiu exact. Vezi dumneata, acolo murise un om. Fusese ucis, iar eu eram şi coautor şi tăinuitor. Cum să trăieşti liniştit cu un asemenea păcat pe conştiință? Întreb şi eu: de ce se duce un creştin la spovedanie? Cred că vrea să-şi simtă conştiința uşurată de coşmarul vinovăției. Instituțional, nu se putea întâmpla mare lucru; nu-l vedeam pe Aldea târât prin tribunale, dar simțeam că trebuie să trăiască şi el, măcar odată, un moment de... cum să spun... de smerenie în fața atotputerniciei divinității, de căință pentru limitele şi imperfecțiunile omeneşti. Să nu se mai simtă Zeus, dacă înțelegi. Asta doream: să-l aud spunând măcar odată: am greşit, judecați-mă, iertați-mă sau pedepsiți-mă aşa cum credeți că merit.

Speram să mă ajute tatăl dumitale, gândindu-mă (iată, recunosc şi acest păcat!) că lui Simaciu îi va pica bine dezvăluirea unei faţete dezonorante a vechiului său rival în dragoste. M-am înşelat. Petre era altfel de om. Înainte să ne despărţim, m-a străfulgerat un gând.

— Domnule Simaciu... măi Petre-cum ne spuneam pe vremuri, nu cumva ai şi tu o umbră de interes ca să taci? Priveşte-mă-n ochi şi răspunde: am dreptate?

A încercat să ocolească un răspuns direct:

— De ce să dezgropăm morţii, Marcele? Pacientul vostru e dus, nu-l mai învie nimeni. Sorin a greşit. Grav. A ucis un om. Să zicem că un scandal de presă l-ar înfunda, deşi mă îndoiesc, dar... la ce bun? Alte vieţi, zeci,sute, ar pieri pentru că bisturiul lui Aldea n-ar mai fi la datorie. Cine, ce ar câştiga de-aici?

— De asta nu te bagi? Eu am întrebat altceva.

Simaciu nu ştia să mintă. După câteva clipe de ezitare mi-a spus:

— Nu numai de asta. Am sănătatea şubredă. Nu vreau pace cu Aldea ca să-mi salveze inima. Mă gândesc la... ştii tu cine. Dacă Mioara rămâne singură, cu copil mic, fără niciun sprijin, poate că Sorin... nu ştiu, poate... Cum zice proverbul: rău cu rău, dar mai rău fără un rău ca Aldea lângă tine. Eu am fost puternic în ideile şi credinţele mele, dar slab, îngrozitor de slab şi nepriceput în viaţa de toate zilele. Trăiesc tot timpul cu gândul că, venind lângă mine, Mioara a ales greşit. Dacă mă duc, Sorin ar putea fi o portiţă, o ieşire de avarie pentru Mioara. Cum să i-o închid?-mi-a spus Petre la despărţire.

— O ultimă întrebare, domnule Păruş: mama a ştiut ceva despre ce mi-aţi spus acum?

— Doamne fereşte! Cine să-i fi spus? Eu nu, Aldea-nici atât, Petre-nici el, dar vezi dumneata? Cu intuiția ei de femeie deşteaptă şi cu suflet bun, Mioara l-a ghicit pe Sorin. Poate că, fiindu-i alături, căldura ei ar mai fi topit ceva din sloiul de gheață, dar nu prea mult. Oamenii nu se schimbă, domnule Simaciu. Cusururile mai degrabă se agravează cu vârsta. Oricum, nu i-ar fi fost bine,

La plecare, Simaciu junior a mai pus o întrebare, ultima şi deloc formală:

— Pot să fac ceva pentru dumneavoastră, domnule Păruş?

— Of, Doamne! De când n-am mai auzit cuvintele astea!...

Nu, domnule Simaciu, mulțumesc. Ba da: să nu-i spui Mioarei ce-ai aflat de la mine. Sau, poate... ar trebui să ştie din ce a scăpat?!? Hotărăşte dumneata cum este mai bine.

* *

Atunci, acolo, în blocul-ghetou din Balta Albă, s-a încheiat reconstituirea drumului întins pe trei decenii şi jumătate, parcurs de ziaristul Petre Simaciu. La capătul lui, Dan s-a convins că sufletul de copil, apoi de adolescent, apoi de adult care îşi adora tatăl nu se înşelase, că purta un nume căruia o istorie cinstită a zbuciumatei prese româneşti şi, mai ales, a culiselor ei din acele decenii, îi va face dreptate omului şi ziaristului Petre Simaciu.

Peste câteva săptămâni, Dan avea să afle din gura unei persoane cu maximă autoritate în domeniu, că poate fi şi mai mândru de scriitorul Petre Simaciu, prozatorul apărut târziu, spre bătrânețe, în lumea literelor, cu destinul unei comete eminesciene: „era pe când nu s-a zărit, azi o vedem şi nu e”.

Păcat.

CAPITOLUL XV

EPILOG

Librăria din oraş nu mai adunase niciodată atâta omenet la vreo lansare de carte. Când interiorul plin până la refuz se dovedi total neîncăpător pentru toţi cei ce voiau să ia parte la eveniment, care veneau, veneau mereu, responsabilul librăriei se hotărî: masa şi scaunul destinate invitatului-prezentator au fost mutate în parcul de vizavi, împreună cu teancul de volume, iar publicul a acoperit aproape întreg spaţiul generos al parcului, conferind acelui colţ de oraş mai degrabă un aspect de întrunire publică. Aşa cum se întâmplă în asemenea ocazii nu prea obişnuite, chiar şi trecătorii ocazionali, curioşi să vadă despre ce este vorba, se opreau, adăogându-se publicului avizat şi sporind impresia că în acel loc se întâmplă ceva deosebit.

Şi chiar se întâmpla. Prezentatorul, un distins critic şi istoric literar, academician cu imens prestigiu în lumea literelor, privea cu uimire mulţimea, total neobişnuită pentru o lansare de carte, venită chiar şi în absenţa autorului; sau, poate, tocmai de aceea?

În rândul din faţă, câteva figuri cunoscute celor mai mulţi participanţi. O doamnă în doliu, îmbătrânită în câteva luni cât într-un deceniu, încadrată de un tânăr şi o tânără de vreo treizeci de ani, doamna legănând din când în când căruciorul dublu, în care doi bebeluşi dormeau cuminţi, absolut indiferenţi la agitaţia din jur. Lângă ei-ziarişţii ambelor publicaţii locale; marea majoritate a cadrelor medicale din spitalul judeţean, unde rămăseseră numai echipele strict necesare funcţionării instituţiei; o puzderie de oameni cărora mâinile fermecate, ştiinţa de carte şi inima bună a doctoriţei Mioara Simaciu le alinase ori le vindecase suferinţele; lucrători ai tribunalului, procurorii, membrii ai celor două birouri de avocatură din oraş, oameni de toate

vârstele şi profesiile, nu neapărat iubitori de carte, dar şi foarte mulţi împătimiţi ai lecturii, că prin provincie mai există şi d-ăştia.

Undeva, nu prea departe de tânărul procuror Dan Simaciu, un bătrân gârbovit, copleşit de ani, se sprijinea cu mâna dreaptă într-un baston-cârjă, iar din stânga era susţinut de o tânără, de-acum domnişoară de-a binelea.

Când totul se potoli, când încetă foiala şi fiecare se fixă într-un loc anume, invitatul-prezentator se adresă celor prezenţi:

— Doamnelor şi domnilor, lansarea...

Primele cuvinte au fost întrerupte de rugăminţi civilizate, dar foarte sonore:

— Mai tare! Nu se aude!

Vorbitorul se conformă, străduindu-se să calibreze volumul vocii la dimensiunile cu totul neobişnuite ale spaţiului care se cerea acoperit.

— Doamnelor şi domnilor, lansarea la care participăm azi nu cred că are vreun precedent, cel puţin pe meleagurile ţării noastre. Dar iată, există situaţii excepţionale, în care cărţi excepţionale, scrise de autori excepţionali, pornesc spre cititori chiar şi fără capitolul final, rămas nescris. Nu am niciun dubiu: hotărârea aceasta a editurii, pe cât de insolită pe atât de curajoasă, se justifică şi se susţine cu asupra de măsură. Îndrăznesc să afirm că, fără această apariţie atipică, peisajul prozei noastre actuale ar fi fost mai sărac. Citiţi cartea şi vă veţi convinge. Eu am citit-o, am recitit-o, şi... cuvintele sunt palide, inexpresive pentru a mărturisi cu câtă bucurie am sorbit textul şi cât de mult m-a uimit valoarea excepţională a unui debut la 60 de ani!

Mulţi au auzit de ziaristul Petre Simaciu. Ca şi mine. Mulţi i-au citit şi i-au admirat articolele, mai ales anchetele,

dar... cine putea bănui că, dincolo de ele, stă ascuns un prozator de asemenea calibru? Ştiu, e dificil să citeşti şi să judeci o carte neterminată, care te lasă pe tine, cititor, să-ți imaginezi ce sfârşit doreşti, dar dacă asta vi se pare o problemă, un impediment, vă rog să parcurgeți cu atenție „Cuvântul înainte". Găsiți acolo, rezumat în câteva fraze, capitolul lipsă. Dar... hai să le citim împreună, şi nu numai pe ele, ci întregul „cuvânt înainte", pentru că nici eu, nici altcineva nu cred că poate grăi mai exact, mai convingător şi mai frumos decât o face autorul însuşi, în această dovadă de intuiție? premoniție? teamă? teamă de ce? de cine? Nu ştiu. Ascultați!

Cuvânt înainte

De regulă, „Cuvântul înainte" se scrie la sfârşit, când autorul pune punct ultimei fraze din cartea sa. Atunci îşi revede textul, gândeşte îndelung şi aşterne pe hârtie cele câteva fraze sau pagini menite să transmită cititorului chintesența efortului său, mesajul, mobilul care l-a determinat să muncească la acea carte un an sau doi sau o viață.

Eu scriu acum aceste rânduri, când ultimul capitol n-a fost redactat, ci doar gândit. Mă grăbesc, pentru că, poate, firicelul subțire şi şubred de viață nu va rezista până la sfârşitul trudei cumplite (da, cumplite, nu retrag cuvântul) de a scrie un roman autobiografic în care finalul, soarta eroului principal sunt altfel decât în realitatea trăită. Dacă viața i-a refuzat autorului satisfacția victoriei, iată, eu, autorul joc rolul destinului şi fac din eroul meu un învingător. Va fi, dacă vreți, victoria pe tărâmul ficțiunii a celui învins de viața reală. Victoria învinsului.

S-ar putea să subestimez rezistența „firicelului şubred"; e posibil ca el să se dovedească mai trainic decât credeam. Dacă va fi aşa (dă, Doamne!), dacă voi fi prezent la lansarea acestei cărți eu, nu amintirea ființei mele, cartea va avea un

cu totul alt „Cuvânt înainte”; cine are puterea să scrie câteva zeci de pagini, cele ce lipsesc acum, va găsi energia să mai scrie două-trei, noua prefață în varianta optimistă... Dar dacă nu... citiți, vă rog, romanul-spovedanie al unui autor ce proiectează în imaginație chipul şi destinul omului care ar fi vrut să fie el în realitate.

Se spune că un text literar trebuie să fie sincer. Minciuna, falsul, fățărnicia se văd, se simt la lectură. Nu ştiu ce alte calități va fi având, dacă va fi având, această carte, dar eu m-am străduit din răsputeri să fie sinceră. Măcar atât să izbutească autorul ei, după o viață trăită cu obsesia adevărului. Nici victoria finală, din capitolul încă nescris, ci doar proiectat, nu este o minciună, ci o revanşă; regulile ficțiunii îmi dau dreptul să o confer eroului meu.

Chiar şi acest „cuvânt înainte” am vrut să fie sincer. Mai sincer de-atât... ce, şi cum aş putea spune?

Autorul

Dacă adunarea s-ar fi desfăşurat în spațiul închis al librăriei, cu siguranță că s-ar fi desluşit cu uşurință suspinele doamnei în doliu, din primul rând. Aici, însă, ele nu s-au făcut auzite decât de către cei din preajma ei. Dar, la fel de sigur, un observator atent ar fi văzut că multe perechi de ochi plutesc în lacrimi; chiar şi cei ai distinsului invitat-prezentator, care citise textul, la început clar, dar spre sfârşit-cu vocea gâtuită de emoție. Era om în vârstă, trecut prin multe, dar un asemenea sentiment nu trăise niciodată. Se opri, răsuflă adânc, prelungi pauza până la limita admisibilă, totuşi, apoi reluă:

— V-am citit aceste rânduri care n-ar fi existat dacă autorul ar fi fost acum printre noi, aşa cum textul mărturiseşte. Dar iată, Petre Simaciu nu se află aici. El odihneşte într-un mormânt, sub o cruce. Textul acesta, superb şi cutremurător, precizează-aşa cum spuneam-

finalul pe care autorul n-a fost lăsat să-l scrie. Mie nu-mi rămâne decât să reiau îndemnul din „cuvântul înainte”: citiți cartea aceasta neterminată (şi superbă, îndrăznesc să adaug) al cărui sfârşit, autorul vi l-a devoalat: dacă ar fi apucat să-l aştearnă pe hârtie, el ar fi consfinţit victoria învinsului.

Acum, suspinele şi plânsul mocnit al doamnei în doliu n-au mai putut fi stăpânite decât cu batista albă, tivită cu negru, dusă la ochi şi la gură. La fel-tânăra de lângă ea, chiar dacă nu tot atât de vizibil; la fel-tânărul care se lupta din greu cu sentimentele, încercând să-i insufle şi mamei sale puterea de a depăşi durerea momentului. La fel-bătrânul nonagenar sprijinit de nepoată şi de cârje, venit cu mare greutate din Balta Albă a Bucureştiului să fie de faţă la dovada că băiatul lui de suflet, ziaristul Petre Simaciu, i-a îndeplinit cu atâta strălucire, deşi atât de târziu, povaţa îndelung repetată: „scrie, măi băiatule, scrie, că ai har, nu-l irosi!”

Vocea prezentatorului se făcu din nou auzită, marcată vizibil de emoţia generală.

— În zbuciumata sa viaţă, Petre Simaciu a fost chinuit de un crez: setea de adevăr şi de dreptate, plătită mult prea scump. Nedrept de scump. Retras din vâltoarea vieţii de gazetar, aşezat la masa de lucru a scriitorului, el tot n-a scăpat de frământări, de dileme. L-a chinuit o întrebare, transformată în titlu de carte: „A meritat?” Iată-l!

Dacă un personaj celebru clama: „Un cal! Un regat pentru un cal!”, Petre Simaciu vă întreabă de pe coperta acestei cărţi splendide, tulburătoare: a meritat o viaţă pentru o carte, pentru un crez? Citiți-o şi răspundeți! Eu am răspuns fără nicio rezervă. Ca om, ştiu bine că nimic nu e mai valoros decât o viaţă omenească, dar ca istoric şi critic literar, răspunsul nu poate fi decât unul mult mai nuanţat.

Tragedia dispariției unui om este cumplită, dar eu deplâng şi cărțile pe care Petre Simaciu ni le-ar fi dăruit, dacă destinul nu i-ar fi curmat viața. Aşadar... nu ştiu cum veți răspunde dumneavoastră întrebării din titlu, deşi... bănuiesc: aşa cum a răspuns autorul însuşi, printre rândurile cărții sale.

Folosesc prilejul pentru a vă anunța că romanul autobiografic „A meritat?" este propunerea mea pentru premiul Academiei Române la proză, pe anul în curs. Opțiunea nu e dictată nici de sentimente, nici de context, ci strict de valoare. Pentru că, dincolo de tragismul cumplit al pierderii unei vieți, pe care îl deplâng alături de dumneavoastră, rămâne valoarea.

Strict literar vorbind, umorul negru nu este o noutate nici la noi, nici aiurea, ca şi umorul absurdului, doar trăim în țara lui Eugen Ionesco. Dar-îndrăznesc să afirm-umorul tragic apare şi deschide un drum nou cu această carte. Iar tragismul dispariției autorului ei vine să pună în lumină încă o dată legătura intimă dintre om şi operă, legătură ce ține de alchimia, de miracolul creației. Mă înclin în fața unei asemenea valori literare şi regret profund un destin curmat mult prea devreme, când de-abia îşi dezvăluise forța şi extraordinara originalitate.

Nu este nici misiunea, nici obiceiul meu de a face preziceri, dar nu m-aş mira deloc dacă această carte, iat-o (şi vorbitorul o ridică, arătând-o mulțimii) va ajunge best-seller. Ar fi o premieră mondială absolută: best-seller-o carte neterminată, cu finalul doar prefigurat în prefața autorului, dispărut tragic înainte de lansare! Cinste celui care a scris-o! Mulțumirile şi gândul nostru bun să-l însoțească în lumea de dincolo, poate mai bună şi mai dreaptă cu destinul valorilor.

În încheiere, permiteți-mi un cuvânt despre omul care a fost Petre Simaciu. Nu-i cunosc prea bine viața, alții sunt mult mai îndrituiți decât mine să o evoce, dar, de la tragicul accident, o țară întreagă ştie că ziaristul de investigație-dovedit prin această carte şi scriitor de mare talent-nu a murit într-un accident pur şi simplu, aşa cum pier, stupid şi inutil, zeci şi sute de oameni. Nu. El şi-a pierdut viața pe front, într-un război, cu arma-n mână. Arma lui a fost condeiul. L-a răpus ticăloşia. L-au răpus ticăloşii cu care s-a luptat decenii la rând pe viață şi-iată!-pe moarte. Ultimul său editorial de gazetă era menit să-i scoată pe ticăloşi la vedere. I-a scos, dar a plătit cu viața.

Legenda meşterului Manole spune că orice zidire, ca să dureze, trebuie să aibă drept jertfă un suflet de om la temelia zidirii. Fie ca jertfa lui Petre Simaciu, cel însetat de dreptate şi adevăr, să apropie clipa dreptății şi adevărului, după care tânjim cu toții de atât amar de vreme.

Întorcându-ne la carte, un triumf (subliniez termenul şi îl susțin!) este şi rămâne un triumf-chiar şi postum. Să-l respectăm, pentru că nimeni şi nimic nu i-l poate răpi autorului. Nici aici, nici dincolo...

* *

„Petruț... Dragul meu Petruț... Ai auzit? Este triumf, Petruț! De ce te-ai temut? Nu trebuia să te temi, acum nu aveai de ce. Pe lumea asta, în viața asta nedreaptă, iată, nu există doar nedreptate..."

Gândind aşa, Mioara Simaciu îşi încordă mâna, agățându-se de brațul puternic al lui Dan. Trebuie să reziste. Trebuie să ajungă acasă sau, poate, la cimitir, lângă mormânt, să plângă în voie.

SFÂR**Ş**IT

”Ion Bucheru are replică şi stil, fraza lui bate sprinten din aripi şi prinde ideea, dialogurile se lansează în comentarii de vădit interes civic, cu ecouri filozofice, estetice, morale. E un polemist şi un moralist, experienţa l-a înzestrat cu numeroase teme de meditaţie asupra cărora are ceva de spus, un punct de vedere de afirmat”.

C. PARASCHIVESCU, Teatrul, nr. 2 din 1985

Naraţiunea este rând pe rând ironică („Toate sistemele politice bazate pe principiul *jumătate plus unu* pornesc de la intuiţia Lăpuşneanului, care i-a şi oferit majorităţii revoltate capul sus-numitului Moţoc, în schimbul liniştii personale”), pasională („unele dintre ciudăţeniile smolite carpato-danubiano-pontice au luat avânt periculos odată cu câştigarea mult doritei şi atât de necesarei libere circulaţii a oamenilor, a ideilor, serviciilor şi capitalurilor”), concluzivă („Când a apus comunismul, Răsăritul s-a mutat la Apus, dar iată că, după un sfert de secol, constatăm cu surprindere cum dinspre Apusul devenit Răsărit ne vin şi pete de întuneric”).

ION MARIN – ultima-ora.ro

Am aşternut pe hârtie primul cuvânt al primei piese după trei decenii de gazetărie, pentru ca – după nici un an şi jumătate – să o termin pe-a doua, dintr-o suflare. Plămada lor de gânduri, sentimente, întrebări şi răspunsuri mi se pare, acum, la fel de veche şi de familiară ca amintirile despre paşii dintâi în viaţa de redacţie. Dar dacă aşa stau lucrurile, de ce de-abia acum şi de ce tocmai acum? Poate pentru că ziaristica a însemnat, în ceea ce mă priveşte, întâlnirea (fericită) a mandatului cu vocaţia de a căuta şi promova valoarea şi valorile. Valoarea altora.

AUTORUL

(din prefața primei ediții a pieselor, apărută în colecția „Rampa”

De acelaşi autor:

Colocviu cu studenţia
eseuri, în colaborare cu Igor Şerbu
(Editura Politică, 1963)

Faţa nevăzută a lum(n)ii
teatru (Editura „Eminescu”, colecția „Rampa”, 1983)

Revanşă târzie
roman (Editura „Sport-turism”, colecția „Cartea de vacanță”, 1984)

Frumosul cotidian
teatru (Editura „Cartea românească”, 1984)

Cartea cu audienţe
proză scurtă (editată în regie proprie, 1992)

Afacerea Beautiful College
roman, în colaborare cu Ştefan Iureş
(Editura „Cartea românească”, 1993)

Pe asta o ştiaţi?
culegere de glume şi anecdote din „epoca de aur”
(Editura „Coresi”, 1995)

Veninul victoriei
roman (Editura „Odeon”, 1995)

Fenomenul Televiziune
tratat de specialitate
(Editura „România de mâine”, 1997)

Imperiul
roman, în colaborare cu Ştefan Iureş
(Editura „General partner”, 1999)

O piesă: Circul
şi un scenariu: Balada lui Alimoş
(Editura „Sempre”, 2003)

Tatăl băiatului altuia
roman (Editura „SemnE”, 2006)

Spinii trandafirului
scrişi de Ion Bucheru, desenați de Albert Poch

Limbajul imaginii filmate
scenariu şi comentariu pentru un
film serial ştiințifico-didactic, în colaborare cu Marina Roman
(Editura „Norma”, 2010)

Limbajul imaginii filmate
scenariul şi comentariul filmului serial
ştiințifico-didactic, în colaborare cu Marina Roman
regia: Dumitru Cucu
(Editura „România de mâine”, 2013)
Videobook distins cu Mențiune specială în cadrul Galei UCIN 2013

Audienţe cu ciudaţi
roman (Editura „SemnE”, 2013)
Muzeul Ciudăţeniilor Carpato-Danubiano-Pontice
roman de semificțiune (Editura „SemnE”, 2015)

A meritat?
roman (Editura „SemnE”, 2015)

Un oaspete la cină
scenariul filmului de ficțiune cu acelaşi titlu, realizat la Casa de Filme Unu, în regia lui Mihai Constantinescu, 1986

În curând:
romanul Gorunii